ហង្សយន្ត

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអារ្យធម៌ខ្មែរ

CEDORECK

93

ហង្សយន្ត

HANG—YON

(l'Oie mécanique)

7250/89

000041

ហង្សយន្ត

HANG—YON

(l'Oie mécanique)

Publié avec le concours
de la Direction du Livre et de la Lecture du Ministère de la Culture
et du Fonds International pour la Promotion de la Culture de l'UNESCO

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអារ្យធម៌ខ្មែរ
CENTRE DE DOCUMENTATION ET DE RECHERCHE
SUR LA CIVILISATION KHMÈRE
CEDORECK
1986

បោះពុម្ពជាថ្មីតាមការ ផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ទី ៥
ភ្នំពេញ ព.ស ២៥០៩ គ.ស ១៩៦៦

វប្បធម៌ - អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

នាំដោយ

ឃីង ហុក ឌី

១៥

000041

Collection Littérature Khmère
dirigée par Khing Hoc Dy

15

HANG YON (Hań-yont)
(L'Oie mécanique)

Illustration de la couverture : Chhéa Davy
Maquette, mise en page et fabrication : Mlle Lim Sovanna
Khim Ong

Réimpression de la 5e édition de l'Institut Bouddhique
Phnom-Pénh : 1966
© Cedoreck, Paris, 1986
ISBN 2-86731-022-9

លំនាំដើម

ក - ប្រភព និង រចនាបថរឿង

"រឿង ហង្សយន្ត នេះគ្មានក្នុងគម្ពីរបញ្ញាសជាតកបាលី ឬ គម្ពីរបាលីណាទេ"(១)។ តាមការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់នឹងគម្ពីរបញ្ញាសជាតក(២) យើងឃើញមានរឿងទី ១៥ ដែលមានតួអង្គឯកឈ្មោះ "សុវណ្ណកុមារ"(៣) ដូចក្នុងរឿងហង្សយន្តហើយឈ្មោះនេះជាចំណងជើងរឿង តែផ្ទៃរឿងនិងអត្ថន័យខុសគ្នាស្រឡះ មានតែឈ្មោះតួអង្គពោធិសត្វ (៤) មួយប៉ុណ្ណោះដែលស្របគ្នា ។

កវីនិពន្ធបានប្រាប់ក្នុងលំនាំដើមរឿងថា រឿងហង្សយន្តនេះស្រង់ប្រែពីភាសាសៀមមកជាភាសាខ្មែរវិញ ដូចមានសេចក្តីដកស្រង់បញ្ជាក់ស្រាប់ ៖

" ទើបខ្ញុំនឹងស្រង់ស្រាយ ស្រាយអស់អាថ៌ប្រែពាក្យពី
សៀមបទប្រាកដថ្មី ជាពាក្យខ្មែរវិញទោងណា ។"

(ទំព័រ ៣)

ពិតមែនតែកវីនិពន្ធបានបញ្ជាក់ថា រឿងហង្សយន្តស្រង់បកពីភាសាសៀម ក៏យើងពុំទាន់រកឃើញរឿងសៀមណាដូចរឿងហង្សយន្តខ្មែរនៅឡើយក៏ទេដែរ (៥)។

រចនាបថរឿងហង្សយន្ត ជាអត្ថបទកំណាព្យបែបចាស់បុរាណគឺមានបទ កាកគតិ ព្រហ្មគីត ពំនោល ភុជង្គលីលា គឺជាអត្ថបទល្បែងសំរាប់អានកំសាន្តអារម្មណ៍លេងរបស់ជនានុជនខ្មែរយើងនៅសម័យកណ្តាល គឺជាអត្ថបទគ្មានឈ្មោះកវីនិពន្ធ គ្មានកាលបរិច្ឆេទ គឺគ្មានបានប្រាប់ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដែលបានតាក់តែងរឿង តែតាមទម្រង់ភាសា និង ទម្រង់រចនាបថកំណាព្យកាព្យឃ្លោង រឿងហង្សយន្ត ច្បាប់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិតដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអរិយធម៌ខ្មែរយកមកបោះពុម្ពឡើងវិញនេះ និពន្ធឡើងប្រហែលនៅចន្លោះសតវត្ស ទី ១៧ - ទី ១៨ ។

តែតាមការស្រាវជ្រាវរបស់ព្រះមហា វស់ ឈុត និងអ្នកស្រី ឃុន ខុន (៦) លើកាលបរិច្ឆេទរឿងហង្សយន្តដោយប្រៀបធៀបលើសាស្ត្រាស្លឹករឹតនានា និង សៀវភៅបោះពុម្ពទាំងឡាយនៅស្រុកខ្មែរ បានបញ្ជាក់ឱ្យឃើញនាមអ្នកនិពន្ធ ពេលវេលាតែងរឿង ក្នុងរជ្ជកាលស្តេចគ្រងរាជ្យ ពោលគឺរឿងហង្សយន្ត និពន្ធឡើងដោយចៅឃមបុណ្យភក្តិ ឱក នៅក្នុងមហាសករាជ ១៥៩០ ដែលត្រូវនឹងឆ្នាំ មមែ នព្វស័ក គ.ស. ១៦៦៨ ក្នុងរាជ្យព្រះជ័យចេស្តារាមាឥសូរសុរិយោវង្ស ។ ដូចនេះរឿងហង្សយន្ត ជាផលិត

កម្មអក្សរសាស្ត្រ ក្នុងសតវត្សទី ១៧ ស្រករគ្នានឹងរឿង ខ្យងសង្ខ របស់ ឧកញ៉ាសុភាធិបតី " អ៊ុក " ដែរ (៧) ។ តែរឿងហង្សយន្ត នៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិតដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអរិយធម៌ខ្មែរយកមកបោះពុម្ពផ្សាយទៀតវិញនោះ បាត់សំនាំដើមអ្នកនិពន្ធបានជាគ្មានបញ្ជាក់ នាមកវី និង ពេលវេលាតែងរឿង ។

"តាមកាលបរិច្ឆេទដែលបានដោះស្រាយរួចមកហើយ រឿងហង្សយន្ត ជាការរៀបរៀងក្នុងជំនាន់ រឿងខ្យងសង្ខ របស់ ឧកញ៉ាសុភាធិបតី " អ៊ុក " តែហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិពន្ធខំប្រែរឿងនេះក្នុងជំនាន់ហ្នឹងមក "ជាពាក្យខ្មែរវិញណា ------" មានន័យថា រឿងនេះមុនជារបស់ខ្មែរ រួចមានគេលួចប្រែទៅជាសៀម ដូចនេះ ហើយដើម្បីកុំឱ្យបាត់សម្បត្តិអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ អ្នកនិពន្ធខ្មែរត្រូវបកប្រែមកជា " ពាក្យខ្មែរវិញ " ។(៨)

រឿងហង្សយន្ត មានទម្រង់រូបរាងបែបរឿង ជាតក (៩) ដែរ គឺ តួអង្គឯកជាពោធិសត្វ ចុះមកចាប់បដិសន្ធិនៅស្ថានមនុស្សលោកដូចឃើញក្នុងផ្ដើមសេចក្ដីរឿងស្រាប ៖

" និទានកាលសម្ដេច	ព្រះសពេជ (១០) សម្ពុទ្ធា
ស្ដេចសាងបារមិតា	ពុំទាន់ត្រាស់ជាពង្សពុទ្ធ ។
អន្ទោលទៅដោយខ្ចាត	ព្រះយកជាតិជាក់ប្រាកដ
ជាស្ដេចស្ដែងសន្ធត	នាមព្រះសុវណ្ណកុមារ ។
ព្រះអង្គត្រាច់រង្គាត់	នៅក្នុងវដ្ដសង្សារា
ស្ដេចសាងព្រះសម្ភារ	ពុំទាន់ទំព្រះបារមី

(ទំព័រ

ឯតួអង្គឯកស្រី ជាកវីន្សារពេជ គឺ ជាអគ្គមហេសីព្រះបរ ធិសត្វ ហើយដល់ទីបញ្ចប់ គឺតួអង្គឯកប្រុស សជាតិជាពុទ្ធអង្គ តួអង្គស្រីជានា ពិម្ពា ។ ឯតួអង្គឯទៀត ក៏សជាតិជាលំដាប់តពុគ្នាទៅទៀតតាមកម្មផលរបស់ខ្លួនម្នាក់ៗ ។

២ - ចំណងជើងរឿង

បណ្ដារឿងល្បែងខ្មែរនានា កវីនិពន្ធតែងយកឈ្មោះតួអង្គឯកក្នុងរឿងមកដាក់ជាចំណងជើងរឿង ប្លែកតែរឿង ហង្សយន្ត កវីនិពន្ធឃើញព្រ

ឡប់ជាយកយានជំនិះគ្មានវិញ្ញាណដែលហោះហើរលើអាកាសបានដោយគ្រឿងយន្ត មកធ្វើជាចំណងជើងរឿងវិញ ។ តាមការសង្កេតឃើញថា តួអង្គក្នុងរឿង ល្បែងជាច្រើនតែងហោះហើរលើអាកាស អាស្រ័យលើមន្តអាគម សិល្បសាស្ត្រ ឬ ដំបងសិល្ប៍ ប្រតិសិល្ប៍ ឬ យក្ស សត្វឥន្ទ្រី សេះ ឬ ដំរីហោះ ។ល។(១១) ពោលគឺ ការហោះហើរលើអាកាសអាស្រ័យលើមន្តសិល្បសាស្ត្រ និង សត្វមានវិញ្ញាណដែលមានឥទ្ធិឫទ្ធិ ជាអច្ឆរិយៈហួសអ្វីដែលជាភាពមនុស្ស ផ្ទុយទៅនឹងរឿង ហង្សយន្ត សុវណ្ណកុមារហោះហើរលើអាកាសបានអាស្រ័យទៅលើយានជាគ្រឿងច្នៃប្រឌិតដោយសិប្បករជារូបហង្ស ដោយបន្ថែមគ្រឿងយន្តជាឧបករណ៍ហោះហើរបាន ដូចជាយន្តហោះសព្វថ្ងៃ ។ ធាតុទាំងនេះបង្ហាញថា កវីនិពន្ធខ្មែរយើងមានអារម្មណ៍ប្រឌិតអ្វីដែលច្នៃស្ថាបនាឡើងបានដោយប្រាជ្ញាចំណេះវិជ្ជានៃសិប្បករ ឬ វិស្វករ បែបអ្នកនិពន្ធបារាំង ស៊ុល វេន ដែរ ។

អ្វីទៅសត្វហង្ស ហើយអ្វីទៅដែលហៅថាយន្ត

" ហង្ស " ជាពាក្យបាលី ឯ " ហំសា " ជាពាក្យសំស្ក្រឹត គឺសំគាល់សត្វស្លាបមានសណ្ឋានបែបសត្វក្ងានដែរ គឺជាយានជំនិះព្រះព្រហ្ម ។ ពាក្យ " យន្ត " ជាពាក្យបាលី ឯ " យន្ត្រ "(១២) ជាពាក្យសំស្ក្រឹត សំគាល់អ្វីដែលជាគ្រឿងចក្រត្រូវនឹងពាក្យបារាំងថា " ម៉ាស៊ីន " ។

ក្នុងបណ្ដាអត្ថបទអក្សរសាស្ត្រនានា យើងប្រទះឃើញ ហង្សយន្ត មានក្នុងអត្ថបទល្បែងពីរ គឺ មួយក្នុងរឿង ព្រះជិនវង្ស និងមួយទៀតឃើញក្នុងរឿង ហង្សយន្តនេះឯង ។ តែហង្សយន្តក្នុងរឿងបន្ទាប់នេះ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការស្ថាបនារឿង ដូចសេចក្ដីថាមានការប្រទាក់ក្រឡាជាទំនាក់ទំនងរឿងរចនាឡើងនៅលើជុំវិញយានជំនិះនេះឯង ពោលគឺតួអង្គឯក សុវណ្ណកុមារ ចេញទៅរៀនវិជ្ជាសិល្បសាស្ត្រនឹងគ្រូទិសាបាមោក្ខក៏ដោយសារហង្សយន្ត បានជួបស្នេហ៍ស្និទ្ធជាមួយនឹងនាង បទុមកេសរ ក៏ដោយសារហង្សយន្ត រួចខ្លួនពីស្លាប់ក៏ដោយសារហង្សយន្ត ព្រាត់ប្រាស់ប្រពន្ធក៏ដោយសារដោះខ្សែហង្សយន្ត ហើយទីបញ្ចប់ បានត្រឡប់ចូលទៅនគរវិញក៏ដោយសារហង្សយន្ត ។

ប្រសិនបើកវីនិពន្ធរឿងនេះមានគំនិតរក្សានិយមបែបកវីនិពន្ធនានានៅសម័យនោះ គួរតែដាក់ចំណងជើងថា " រឿងព្រះសុវណ្ណកុមារ " ដែលជាតួអង្គឯក ។ តែផ្ទុយទៅវិញកវីនិពន្ធមានគំនិតច្នៃប្រឌិតបានយកយានជំនិះជាគ្រឿងយន្តមកឲ្យចំណងជើងរឿងទៅវិញ ពោលគឺរឿង ហង្សយន្តនេះឯង (១៣) ។

គ - ខ្លឹមរឿង

" នៅទេពបុរី ព្រះបាទអាទិត្យវង្សា និង នាងពិម្ពា បាន បង្កើតព្រះរាជបុត្រាមួយព្រះអង្គព្រះនាម សុវណ្ណកុមារ ។

ធំឡើងដោយទ្រង់ពុំសព្វព្រះទ័យនឹងរាជធីតា នៃនគរបំណុះទាំង ១០១ រាជកុមារក៏យាងតាមហង្សយន្តមួយ ដើម្បីស្វះស្វែងរើសរកមហេសី ។

ទ្រង់បានយាងទៅដល់បញ្ចបុរី បានទៅរៀនចប់ត្រៃវេទនឹង ព្រាហ្មណ៍បុរោហិតម្នាក់ហើយទៅលបលួចស្រលាញ់ព្រះនាង បទុមកេសរ ដែល ជាព្រះបុត្រីនៃនគរនោះ ។ ដោយដឹងថា បុត្រីមានគភ៌ ព្រះរាជាក៏ឲ្យ ពេជ្ឈឃាតតាមចាប់បុរសពានរាំងយកទៅសម្លាប់ ។

ដោយកលឧបាយផ្សេងៗ រាជកុមារក៏បានពង្រាត់ បទុមកេសរ តាមហង្សយន្តហោះឆ្ពោះមកកាន់មាតុភូមិវិញ ។

មកដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ មហេសីក៏ប្រសូតបុត្រ ។ សុវណ្ណកុមារ ក៏ ដាក់មហេសីនៅក្រោមដើមក្រស្នា ហើយទើបឡើងហង្សយន្តទៅរកភ្លើងមកឲ្យមហេសី អាំង ។ ដោយទ្រង់បានទៅលួចឆក់យកភ្លើងពីសំពៅមួយយ៉ាងប្រញាប់ប្រញាល់ ពេក ភ្លើងនោះក៏ឆាបឆេះ បណ្តាលឲ្យហង្សយន្តធ្លាក់ទៅក្នុងសមុទ្រ ។ នាយ ភេត្រាម្នាក់បានស្រង់ព្រះកុមារឲ្យរួចពីក្តីស្លាប់ ។ បាត់ស្វាមីយូរពេក នាងបទុម កេសរ ក៏ដើរតាមរកដោយផ្ញើទារកទុកនឹងដើមក្រស្នា ។

ព្រះបាទព្រហ្មទត្តនៃនគរពារាណសី ដែលបានទៅក្រសាលព្រៃ បានទៅឃើញនេះហើយ ក៏រើសយកមកចិញ្ចឹមដាក់ឈ្មោះថា ចៅក្រឹស្នកុមារ ។ ដល់ត្រឡប់មកពីរកស្វាមីពុំឃើញ ហើយថែមទាំងបាត់ទារកទៀតនោះ បទុម កេសរ ក៏បានទៅជួបនឹងយាយ មាលា របស់ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ហើយក៏នៅសំ ណាក់នៅទីនោះទៅ ។

ដោយឃើញបុត្រចិញ្ចឹមពេញកំលោះហើយ ព្រះបាទព្រហ្ម ទត្តក៏ឲ្យអាមាត្យរើសរកមហេសីមកថ្វាយព្រះរាជបុត្រ ។ អាមាត្យក៏បាននាំ នាង បទុមកេសរ មកថ្វាយ ដែលជាហេតុនាំឲ្យម្តាយនិងកូនស្គាល់គ្នា ហើយខំជួយ រកព្រះ សុវណ្ណកុមារ ដែលនៅទីបំផុតក៏បានជួបជុំគ្នាដូចបំណង ។ ចៅក្រឹស្នកុមារ ក៏បាននាំបិតាទៅពិនិត្យហង្សយន្ត ដែលនាយសំពៅម្នាក់បានស្រង់យកមកថ្វាយព្រះបាទ ព្រហ្មទត្ត ។ សុវណ្ណកុមារ ក៏ខំជួសជុលហង្សយន្តដោយអាថ៌កំបាំងបំផុត រហូតដល់ប្រើ

ប្រាស់បាន ជួបកំបញ្ចិះមហេសី និង បុត្រាត្រឡប់មកកាន់ទេពបុរីវិញ ហើយបាន ជួបជុំព្រះញាតិវង្សយ៉ាងរីករាយ ។

ប៉ារីស៍ ថ្ងៃទី ១៦ ធ្នូ ១៩៨៥

ឃឹង ហុកឌី

1

បញ្ជីឯកសារលើរឿងហង្សយន្ត

១ - សាស្ត្រាស្លឹករឹតហង្សយន្ត	លេខបញ្ជីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ	៥៦៥	- ៥	ក៏១ភ
២ -	- " -	- " -	៥៦៦ - ១	-
៣ -	- " -	- " -	៥៦៧ - ១	-
៤ -	- " -	- " -	៥៦៨ - ១	-
៥ -	- " -	- " -	៥៦៩ - ៣	-
៦ -	- " -	- " -	៥៧០ - ៤	-
៧ -	- " -	- " -	១៤៧២ - ១	-
៨ - សាស្ត្រាស្លឹករឹតហង្សយន្ត	លេខបញ្ជីសាលាចាំងចុងបូពាំប្រទេសបារាំង	៤២ - ៤		-
៩ -	- " -	- " -	២៩០ - ២	-
១០ - សាស្ត្រាលើក្រដាសហង្ស	លេខបញ្ជីសាលាចុងបូព៌ាប្រទេស	៧០ - ៣		-
១១ - សៀវភៅរឿងហង្សយន្ត	ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ	- ១៩៦១		
១២ -	- " -	បណ្ណាគារគីម ឌី - ១៩៦៥		
១៣ -	- " -	បណ្ណាគារសេរីរដ្ឋ - ១៩៥៩		
១៤ -	- " -	បណ្ណាគារសេងងួនហួត - ១៩៦៦		

១-សូមអានអារម្ភបទ " ហង្សយន្ត " ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ទំព័រ ង

២-គឺជាសមូហភាពនៃរឿងរ៉ាវទាំង ៥០ រឿង ដែលជាអតីតជាតិនៃព្រះពុទ្ធគោតមបរមគ្រូ ក្នុងកំឡុង ដែលព្រះអង្គបានអន្ទោលទៅចាប់កំណើតនៅភពផ្សេងៗ ។ បញ្ញាសជាតកគឺជាគម្ពីរដែលមាននៅប្រទេសខ្មែរ ថៃ លាវ និង ភូមា ។

៣-សូមអានសៀវភៅលោកគ្រូ ញ៉ុក ថែម - <u>បញ្ញាសជាតកសង្ខេប</u> ភ្នំពេញ មហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រ ឆ្នាំ ១៩៦៣ ទំព័រ ១១៩ - ១២៨ និងអត្ថបទលោក L. FINOT - " Recherches sur la littérature laotienne " <u>BEFEO</u> , 1917 , XVII , 5 , page 41 - 52

៤-ពាក្យសំស្ក្រឹត " ពោធិសត្វ " - បាលី "ពោធិសត្ត" សំគាល់ " បុគ្គលអ្នកមានចិត្តជាប់ក្នុងការត្រាស់ដឹង " ឬ " បុគ្គលអ្នកមានចិត្តជាប់ក្នុងប្រាជ្ញាជាគ្រឿងត្រាស់ដឹង " ។

៥- cf. Kingkeo ATTAGARA - <u>The Folk Religion of Ban Nai</u> , <u>A hamlet in Central Thailand</u> , Ph.D. , Indiana University , 1967 , 597 p. , G. KRULL - <u>Tales from Siam</u> , LONDON , 1966 W.A.M. URQUHART , <u>Tales from Old Siam</u> , Bangkok , S.D. , 155 p. , P.SCHWEISGUTH , <u>Etude sur la littérature siamoise</u>, Paris , Maison neuve , 1951 .

៦-ព្រះមហា រស់ ឃុត និងអ្នកស្រី ឃុន ខុន - " ចៅឃមភក្តី ឆក និងហង្សយន្ត " ក្នុង ឃួន សុខម្ម - ស្រាវជ្រាវរកអ្នកនិពន្ធខ្មែរ - ភ្នំពេញ មហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រ ឆ្នាំ ១៩៧១ ទំព័រ ២៣ - ២៩

៧-<u>ខ្យងសង្ខ</u> - ភ្នំពេញ - ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ - ១៩៥៧ - ២៥៦ ទំព័រ

៨-ព្រះមហា រស់ ឃុត - " - ទំព័រ ២៩

៩-" ជាតក " ជាពាក្យ បាលី អានថា ជាតៈកៈ ហើយអានតាមសំនូរខ្មែរ ថា " ជាដក់ " គឺរឿងរ៉ាវពីក្នុងជាតិមុនៗនៃព្រះពុទ្ធអង្គ មានទាំងអស់ចំនួន ៥០០ រឿង ឧទាហរណ៍ : មហាវេស្សន្តរជាតក ជាដើម ។ រឿងនេះមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអរិយធម៌ខ្មែរ និង ពុទ្ធិកសមាគមខ្មែរ បានបោះពុម្ពឡើងវិញនៅឆ្នាំ ១៩៨២ ។

១០-ព្រះសព្វជ្ញ ជាពាក្យសំស្ក្រឹតក្លាយមកពីសំស្ក្រឹត សវ៌ជ្ញ បាលីថា សព្វញ្ញូ គឺអ្នកត្រាស់ដឹងសព្វគ្រប់ទាំងអស់ពោលគឺ ព្រះពុទ្ធអង្គនោះឯង ។

១១_ខ្យងសង្ខ - ភ្នំពេញ - ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ - ១៩៥៧ - ២៥៦ ទំព័រ
ជ័យសុរវង្ស - ភ្នំពេញ - គីម គី - ១៩៥២ - ២ ភាគ
ពុទ្ធិសែន - ភ្នំពេញ - ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ - ៨១ ទំព័រ
ព្រះសុធន - ភ្នំពេញ - ១៩៥៣ - ១៤៤ ទំព័រ
១២_ពាក្យនេះមានន័យម្យ៉ាងទៀតគឺ សំគាល់អ្វីដែលទាក់ទងនឹងមន្តអាគមឥទ្ធិអាម
ដូចជា កន្ទែនរុងយន្ត - អាវយន្ត ។ល។ សំរាប់ការពារគ្រាប់មេរុវជាដើម
១៣_សូមអានសេចក្ដីសង្ខេបរឿង ហង្សយន្ត ទំព័រ ឆ - ឈ
cf. KHING Hok Dy , " Note sur le motif du cygne mécanique dans la littérature populaire khmère ", Mon-Khmer Studies VIII , The University Press of Hawaii , 1979 , p. 91-IOI

សេចក្ដីបញ្ជាក់

តាមសេចក្ដីសម្រេច របស់កិច្ចប្រជុំការងារក្នុងក្រសួង លើកទី ៤ ពីថ្ងៃទី ៨ តុលា ១៩៦៤ ស្ដីអំពីរឿងបោះពុម្ពសៀវភៅនានា របស់រដ្ឋាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រុមជំនុំបានសម្រេចយោបល់ដូចតទៅ ៖

ក) អំពីខ្នាតសៀវភៅ: ខ្នាតសៀវភៅទាំងអស់ លើកលែងតែសៀវភៅព្រះត្រៃបិដក និងវចនានុក្រមខ្មែរចេញ តទៅថ្ងៃមុខ ត្រូវកំណត់ឲ្យមានខ្នាតតែ ៣ ដូចតទៅនេះ ៖

១– សៀវភៅរឿងរ៉ាវផ្សេងៗ មានរឿង ទុំទាវ ជាដើម ដែលមានបែបក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ត្រូវយកទំហំប៉ុនសៀវភៅ សុបិនកុមារ គឺ ១៤×២០ ស.ម. ។

២– សៀវភៅច្បាប់ផ្សេងៗ ព្រមទាំងសៀវភៅធម៌សម្រាយពួកខ្នាតតូច ដូចជាកាមកេរ្តិ៍ មួយពាន់មួយយប់ សីមាវិនិច្ឆ័យ សប្បុរិសធម៌ ជាដើម ត្រូវយកទំហំប៉ុនសៀវភៅ គតិលោក ជាគំរូ គឺ ១២×១៦ ស.ម. ។

៣– សៀវភៅខ្នាតកណ្ដាលឯទៀតៗ ទាំងសម្រាយ ទាំងបាលី ដូចជាសៀវភៅ សាមណេរវិន័យ ធម្មបទ មង្គលត្ថទីបនី សៀវភៅ

ផ្នែកក្រមដំទុំទំនៀមទម្លាប់ ទាំងភាសាខ្មែរ និងបាលីជាដើម ត្រូវយកទំហំប៉ុនសៀវភៅ គិតហិបដិបត្តិ ជាគំរូ គឺ ១៦×២៤ ស.ម. ។

ខ) ទម្រង់ខាងក្នុង :

១– ពិនិត្យឡើងវិញនូវឈ្មោះអ្នកនិពន្ធដើម បើមាន ត្រូវដាក់នៅដើមទំព័រ បើគ្មាន ត្រូវដាក់កំណើតសាស្ត្រា វត្តណា ឯកសារនៅទីណា ។ ឯឈ្មោះអ្នកចម្លង ឬអ្នកពិនិត្យ លែងឲ្យដាក់នៅទំព័រខាងមុខទៀតហើយ ត្រូវយកទៅដាក់នៅក្នុងអារម្ភកថាវិញ ។

២– បើមានកែប្រែពាក្យពេចន៍ថ្មី ឬឃ្លាជាប្រយោគថ្មី ត្រូវធ្វើលេខយោងបញ្ជាក់ ដាក់នៅខាងក្រោម ឬ ក្នុងអារម្ភកថា ។

៣– ត្រូវដាក់ប្រាប់ នូវលើកនៃការបោះពុម្ពផ្សាយ ពីមួយលើកទៅមួយលើក ឲ្យរៀងគ្នា ។

៤– ចំពោះសៀវភៅសិក្សា ពាក្យកាព្យ ត្រូវលៃលកដាក់លេខគាថា រៀង ៗ គ្នា នៅដើមឃ្លា ពីដើមដល់ចប់ ។

ចំពោះរឿងហង្សយន្តនេះ វិជ្ជាស្ថាន ដាក់លេខរៀងគាថា ម្តង ៥ ម្តង ៥ ពីដើមដល់ចប់ ដើម្បីតម្រូវឲ្យងាយដល់សាស្ត្រាចារ្យ ឬ សិស្ស យកទៅប្រើការ ។

មួយវិញទៀត, កាលបោះពុម្ពលើកទី ១ ដល់ទី ៤ មានពាក្យពេចន៍ខ្លះ បានភ្ញាំងភ្ញាត់ឃ្លៀងឃ្លាតចាកច្បាប់ដើម ។ ក្នុងលើកទី ៥ នេះ យើងបានកែតម្រូវឡើងវិញ ។

វិជ្ជាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

អារម្ភបទ

រឿងហង្សយន្តនេះ គ្មានក្នុងគម្ពីរបញ្ញាសជាតកបាលី ឬ គម្ពីរបាលីណាទេ ជារឿងដែលលោកអ្នកនិពន្ធក្នុងសម័យមុន បានតែងឡើង ដោយពុំបានប្រាប់នាមលោកអ្នកនិពន្ធ ឬ សករាជឡើយ ។

ដោយរឿងនេះ ជារឿងកំសត់ពីរោះពីសា ហើយជាវណ្ណគតិខាងអក្សរសាស្ត្រមួយដ៏ល្អប្រពៃ, ព្រះសង្ឃស្ទើរតែគ្រប់វត្តអារាម ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រកម្ពុជា បានចាប់ចម្លងត ៗ គ្នា ដាក់ស្លឹករឹត សម្រាប់ឲ្យកុមារសិស្សវត្តសិក្សាអក្សរសាស្ត្រជាតិ ជាយូរយារមកហើយ ។

វិជ្ជាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បានចាត់ឲ្យចម្លងរឿងនេះ ចេញពីសាស្ត្រាស្លឹករឹត ដែលមានក្នុងបណ្ណាល័យនៃវិជ្ជាស្ថាននេះ យកមកពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ ហើយចាត់ការបោះពុម្ពផ្សាយឡើង ដើម្បីរក្សាស្នាដៃកវីនិពន្ធខ្មែរសម័យបុរាណ ទុកជាកេរ្តិ៍តទៅ កុំឲ្យបាត់បង់ និងដើម្បីជាប្រយោជន៍ឲ្យអ្នកអាន ៖

ក) បានយល់ច្បាស់ថា ជាតិខ្មែរយើង មានកេរ្តិ៍មតិកអក្សរសាស្ត្រជាច្រើនបែប,

ខ) បានស្គាល់ព្រឹត្តិការណ៍អក្សរសាស្ត្រខ្មែរសម័យបុរាណ,

គ) បានចេះចាំរឿងនិទាន និងពាក្យពេចន៍បុរាណច្រើន បែកប្រាជ្ញា អាចធ្វើការរចនា និងការនិពន្ធរបស់ខ្លួនឲ្យមានសម្រស់,

ឃ) បានប្រៀបធៀបវោហារពាក្យពេចន៍សម័យចាស់ និងសម័យថ្មី ហើយបើត្រូវការនិពន្ធរឿងអ្វី អាចធ្វើសេចក្តីនិពន្ធរបស់ខ្លួនឲ្យមានលំអ ឲ្យត្រូវគ្រប់សម័យ ។

ការចម្លងនិងការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់នេះ បានទុករឿង និងពាក្យពេចន៍ ក្នុងផ្នែករឿង ឲ្យនៅតាមច្បាប់ដើម ឥតកែប្រែ គ្រាន់តែសម្រួលពាក្យខ្លះ ដែលយល់ច្បាស់ថា តក់ដោយការចម្លងត ៗ គ្នាជាច្រើនតំណមកហើយ ឲ្យត្រូវតាមច្បាប់ដើមឡើងវិញ និងគ្រាន់តែប្រើអក្សរតាមវចនានុក្រមខ្មែរ សម័យបច្ចុប្បន្នប៉ុណ្ណោះ ។

វិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ សង្ឃឹមថា សៀវភៅរឿងហង្សយន្ត នេះ និងបានជាកម្លាំងមួយ អាចជួយពង្រីកអក្សរសាស្ត្រជាតិឲ្យមាន វឌ្ឍនាការជាតិយោភាពតទៅ ។

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

សង្ខេបរឿង

ក្នុងកាលដ៏កន្លងទៅហើយ មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គ ព្រះនាមអាទិត្យវង្ស អគ្គមហេសីព្រះនាមពិម្ពា ជាស្ដេចបានអានុភាពជាងស្ដេចទាំង ១០១ មានព្រះស្នំ ៦ ពាន់ តែងគាល់បម្រើ សោយរាជ្យនៅក្រុងទេពបុរី ។ ព្រះស្នំទាំង ៦ ពាន់នោះ សឹងពុំមានបុត្រាមួយសោះ ។ ពួកសេវកាមាត្យ ខ្លាចសាបសូន្យព្រះនគរ ក៏ក្រាបទូលព្រះរាជាថា “បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះនគរយើង បើឥតពីព្រះអង្គទៅ នឹងពុំមានក្សត្រណាមួយ សោយរាជ្យតទៅឡើយ” ។ ព្រះរាជា ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ព្រះនាងពិម្ពាព្រះអគ្គមហេសី ឲ្យប្រដាប់ផ្កាភ្ញីបូជាពួកទេវតា, ឲ្យទាន, ចាំសីលអធិដ្ឋានសូមព្រះរាជបុត្រាមួយព្រះអង្គ ។ ព្រះនាង ក៏ទ្រង់ធ្វើតាមព្រះរាជបញ្ជា ។ ដោយអំណាចបុណ្យបារមីនៃព្រះនាង ក៏កក្រើកទៅដល់អាសនានៃសក្កទេវរាជ ។ ទ្រង់បើកទិព្វចក្ខុមើលហេតុសព្វគ្រប់ ទ្រង់អារាធនាព្រះបរមពោធិសត្វ ដែលជាទេវបុត្រមួយព្រះអង្គ ឲ្យចុះមកចាប់បដិសន្ធិក្នុងផ្ទៃនៃព្រះនាងពិម្ពា ។ លុះព្រះគភ៌គ្រប់ ១០ ខែហើយ ក៏ប្រសូត្រព្រះរាជបុត្រ ១ ព្រះអង្គ មានសម្បុរដូចមាស ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ថ្វាយព្រះនាមថា « ព្រះសុវណ្ណកុមារ » ។ លុះមានព្រះជន្ម ១៦ វស្សា ព្រះវររាជបិតាទ្រង់ឲ្យនាំព្រះរាជធីតានៃស្ដេចទាំង ១០១ មកថ្វាយ តែព្រះ

រាជកុមារ ពុំសព្វព្រះរាជហឫទ័យសោះ ទ្រង់ទូលព្រះវររាជបិតាថា នឹងស្វែងរកព្រះអគ្គមហេសីផ្ទាល់ព្រះអង្គ ។

គ្រានោះ មានជាងពីរនាក់ ជាងម្នាក់ ចេះធ្វើប្រាសាទនិងក្បាច់របនាផ្សេងៗ ម្នាក់ទៀត ចេះធ្វើរូបសត្វ ដូចជារូបគ្រុឌ ក្ងោក ជាដើម មានខ្សែទាញ អាចជិះហោះឰដ៏អាកាសបាន ។ ព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះរាជ-បញ្ជាឲ្យជាងពីរនាក់នេះ ធ្វើហង្សយន្តមួយ ជាព្រះទីនាំងសម្រាប់គង់ហោះទៅកាន់ទីផ្សេងៗ ។ លុះជាងទាំងពីរធ្វើរួចហើយ, ព្រះរាជាទ្រង់គង់លើហង្សយន្ត ទៅកាន់ទីនានា មានព្រៃហិមពាន្តជាដើម ។

ឯព្រះរាជកុមារ ទ្រង់មានព្រះបំណងចង់ចេញទៅរៀនសិល្បសាស្ត្រ ក៏ទ្រង់ចូលទៅទូលលាព្រះវររាជមាតាបិតា។ ទ្រង់អនុញ្ញាត ហើយប្រគល់ហង្សយន្តដល់ព្រះរាជកុមារ។ ទ្រង់គង់លើហង្សយន្តនោះ ហោះទតព្រៃព្រឹក្សាចំនួន ៣ សប្តាហ៍ ចូលដល់នគរបញ្ចាល ទ្រង់ទុកហង្សយន្តលើឈើធំ ១ ដើម ហើយយាងចូលទៅសំណាក់ផ្ទះចៅព្រាហ្មណ៍ហោរាម្នាក់ ដែលជាបុរោហិតព្រះចៅក្រុងបញ្ចាល សុំរៀនសិល្បសាស្ត្រ ។ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះសុវណ្ណកុមារ រៀនចេះសិល្បសាស្ត្រ យ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ ។ ព្រាហ្មណ៍ហោរា បានសុំព្រះអង្គធ្វើជាកូនធម៌ តែងនាំព្រះអង្គទៅគាល់

ព្រះចៅក្រុងបញ្ចាលរាល់ ១ ថ្ងៃ ។

ឯព្រះចៅក្រុងបញ្ចាល ព្រះអង្គមានព្រះរាជធីតាមួយព្រះអង្គ ព្រះនាមបទុមកេសរ មានព្រះជន្ម ១៦ វស្សា មានព្រះរូបល្អលើសស្ត្រីក្នុងព្រះនគរនោះ ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងទ្រង់ទតឃើញព្រះសុវណ្ណកុមារកំពុងយាងក្បែរប្រាសាទ មានព្រះទ័យចាប់ប្រតិព័ទ្ធចំពោះព្រះអង្គ អន្ទះអន្ទែងក្នុងព្រះទ័យផ្ទំពុំលក់ មានព្រះឆវីវណ្ណសៅហ្មងខុសធម្មតា ។ ស្រីបម្រើម្នាក់សួរព្រះនាង ៗ ប្រាប់ថា "ទ្រង់មានសេចក្ដីប្រតិព័ទ្ធចំពោះព្រះសុវណ្ណកុមារយ៉ាងខ្លាំង" រួចទ្រង់ប្រាប់ឧបាយឲ្យស្រីនេះ ទៅទូលព្រះសុវណ្ណកុមារ ។ ស្រីបម្រើ ក៏ទៅទូលព្រះសុវណ្ណកុមារ ៗ សន្យាថា នឹងមកកាន់ប្រាសាទព្រះនាងក្នុងពេលរាត្រី ។ លុះពេលរាត្រី ព្រះសុវណ្ណកុមារ គង់លើហង្សយន្ត ទៅកាន់ប្រាសាទព្រះនាងបទុមកេសរ ហើយយប់ក្រោយៗ តែងតែយាងមកយ៉ាងនេះ ដរាបព្រះនាងទ្រង់គភ៌ ។

ព្រះចៅក្រុងបញ្ចាលទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះរាជធីតាមានគភ៌ ទ្រង់ធ្វើឧបាយឲ្យចាប់ព្រះសុវណ្ណកុមារបាន ឲ្យពេជ្ឈឃាតនាំទៅសម្លាប់ ។ ព្រះរាជកុមារបញ្ឆោតពួកពេជ្ឈឃាត ឲ្យនាំព្រះអង្គទៅក្បែរគល់ឈើដែលទុកហង្សយន្ត ព្រះអង្គឡើងគង់លើហង្សយន្តនោះ ហោះមកកាន់ប្រាសាទ

ព្រះនាងបទុមកេសរ ឲ្យព្រះនាងគង់លើហង្សយន្ត ហោះទៅត្រង់មុខប្រាសាទព្រះចៅក្រុងបញ្ចាល ស្រែកហៅពីលើអាកាស ហើយហោះទៅកាន់ក្រុងទេពបុរីវិញ ។

លុះយាងទៅបាន ១ សប្តាហ៍ ព្រះនាងបទុមកេសរទ្រង់ឈឺព្រះឧទរនឹងប្រសូតព្រះរាជបុត្រ ។ ព្រះរាជកុមារ ចុះហង្សយន្តឈប់ក្បែរឆ្នេរសមុទ្រ ។ ព្រះនាង, កាលបើប្រសូតរួចហើយ ទ្រង់រងាញាក់ព្រះអង្គស្ទើរសន្ទប់បាត់ស្មារតី ព្រះចក្រីទ្រង់ក្រឡេកទៅឃើញសំពៅ ១ បើកកណ្តាលសមុទ្រ ក៏គង់ហង្សយន្តទៅយកភ្លើង លុះត្រឡប់មកវិញ ភ្លើងក៏ឆេះខ្សែហង្សយន្ត ជាប់ធ្លាក់ព្រះអង្គ ក្នុងសមុទ្រនោះទៅ ។

រីព្រះនាងទេវី ចាំមើលព្រះស្វាមីពុំឃើញមក ទ្រង់បីព្រះរាជបុត្រទ្រង់ព្រះកន្សែងក្នុងព្រៃ លុះនឿយព្រះកាយពល យាងទៅទៀតពុំបានក៏ដោះចិញ្ចៀនព្រះទម្រង់ ចងភ្ជាប់នឹងព្រះហស្តព្រះរាជបុត្រ ហើយផ្តេកលើកម្រាលព្រះពស្ត្រ ក្រោមឈើក្រស្នាមួយដើម ហើយត្រាច់រកព្រះស្វាមីទៀត ។

ថ្លែងពីព្រះសុវណ្ណកុមារ ទ្រង់ហែលក្នុងមហាសមុទ្រ ត្រូវនាយសំពៅម្នាក់រើសបាន ។ ក្រោយមក មាននាយសំពៅម្នាក់ទៀត រើស

បានរូបហង្សយន្ត ។

ថ្ងៃមួយ មានក្សត្រមួយព្រះអង្គ ព្រះនាមព្រះបាទព្រហ្មទត្ត សោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ទ្រង់យាងទៅក្រសាលព្រៃហិមពាន្ត លុះយាងទៅទៀបឈើក្រស្នា ទតឃើញព្រះរាជកុមារនោះ ក៏រើសយកមកចិញ្ចឹមសន្មតព្រះនាមថា " ចៅក្រឹស្នកុមារ " ។

ព្រះនាងទេវី កាលបើមិនជួបព្រះស្វាមី ក៏ត្រឡប់មកដើមក្រស្នាវិញ ពុំឃើញព្រះរាជបុត្រ ទ្រង់សោកសន្ធប់បាត់ស្មារតី លុះដឹងស្មារតីវិញ ទតមើលឆ្វេង-ស្តាំ ឃើញដីទក់ទី ដឹងថា មាននរណារើសព្រះរាជបុត្រ, ក៏យាងទៅតាមស្នាមទ័ពព្រះបាទពារាណសី ដរាបដល់ផ្ទះដូនចាស់តាចាស់នៅក្បែរព្រះនគរ ។ គាត់ជាអ្នកក្រងផ្កាថ្វាយព្រះរាជា ។ ព្រះនាង សុំដូនចាស់តាចាស់ធ្វើជាកូនធម៌ ហើយក្រងផ្កាថ្វាយព្រះរាជារាល់ថ្ងៃ ជំនួសដូនចាស់ ។

លុះចៅក្រឹស្នកុមារ បានព្រះជន្ម ១៦ វស្សា ព្រះបាទព្រហ្មទត្តទ្រង់ជ្រើសរើសព្រះធីតានៃក្សត្រនានា រហូតដល់កូនសេដ្ឋីគហបតី ឲ្យធ្វើជាអគ្គជាយា ។ តែព្រះរាជកុមារពុំសព្វព្រះរាជហឫទ័យសោះ ។ ស្រាប់តែអាមាត្យម្នាក់ ក្រាបទូលព្រះរាជា អំពីរូបសម្ប័ទរបស់ចៅយាយមាលា ។

ព្រះរាជាទ្រង់ឲ្យនាំព្រះនាងបទុមកេសរនោះមក ។ ព្រះរាជកុមារគ្រាន់តែឃើញព្រះនាងភ្លាម មានព្រះទ័យប្រតិព័ទ្ធយ៉ាងខ្លាំង ។ ព្រះអង្គអភិសេកព្រះរាជកុមារនិងព្រះនាងបទុមកេសរ តាមព្រះរាជប្រពៃណី ឲ្យគង់លើប្រាសាទមាសមួយដ៏ល្អឆើត ។

ក្នុងយាមទី ១ នៃរាត្រីនោះ ព្រះរាជកុមារ ទ្រង់ចូលក្នុងក្រឡាព្រះបន្ទំព្រះនាងបទុមកេសរ, ស្រាប់តែមានទេពតាមួយអង្គ មកបណ្ដាលឲ្យមេឆ្មាដើរទៅជិតកូនវា ។ កូនឆ្មានិយាយថា នរណាអេះ ហ៊ានដើរលើក្បាលអញ ? ។ មេវាឆ្លើយថា កូនកុំនិយាយដូច្នេះ យើងជាសត្វតិរច្ឆាន, ចំណង់បើមនុស្ស ម្ដេចគេហ៊ានយកម្ដាយឯងធ្វើភរិយា ។ ព្រះរាជកុមារទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់ដូច្នោះ ក៏ត្រឡប់មកក្រឡាព្រះបន្ទំវិញ ។ យាមទី ២ ទ្រង់ចូលទៅទៀត, ស្រាប់តែមេនិងកូនពពែនិយាយពាក្យដូច្នោះទៀត, ព្រះអង្គក៏ត្រឡប់ទៅវិញ ។ យាមទី ៣ ទ្រង់ចូលទៅទៀត ទ្រង់ឮកូននិងមេសេះនិយាយគ្នានូវពាក្យដដែល ព្រះអង្គរំពឹងថា " ខ្លួនព្រះអង្គគឺព្រះបិតារើសមកពីព្រៃ " ក៏អធិដ្ឋានថា " បើស្ត្រីនេះ ជាមាតារបស់អញមែន សូមកុំឲ្យសត្វនេះចរចាគ្នាទៀត " រួចទ្រង់យាងចូលទៅ ។ រីសត្វទាំងនោះពុំនិយាយគ្នាឡើយ ។ លុះព្រះរាជកុមារយាងចូលទៅដល់

ព្រះនាងបទុមកេសរ ទ្រង់ជ្រាប់ហេតុសព្វគ្រប់ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែងទាំងពីរ ព្រះអង្គ ។ តមក ព្រះនាងទ្រង់ឲ្យជាងសង់សាលាទាន ១ សម្រាប់ ដាក់ទានបាយចំណីដល់អាគន្តុកជន នៅក្បែរទ្វារព្រះនគរ ហើយឲ្យ ជាងគូរគំនូរ រៀបរាប់ពីប្រវត្តិរបស់ព្រះនាង និងព្រះសុវណ្ណកុមារ រួច ទ្រង់ផ្តាំបង្គាប់នូវហេតុសព្វគ្រប់ នឹងយាយមាលា ។

ថ្ងៃពីនាយសំពៅ ដែលរើសបានហង្សយន្ត ក៏នាំរូបហង្សយន្ត នេះមកថ្វាយព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ។ ទ្រង់ប្រគល់ហង្សយន្តនេះ ដល់ទៅ ក្រឹស្នកុមារ ។ ព្រះនាងបទុមកេសរ ឃើញហង្សយន្តដូច្នោះ ទ្រង់ព្រះ កន្សែងជាខ្លាំង ។

ចំណែកឯនាយសំពៅ ដែលស្រង់ព្រះសុវណ្ណកុមារ បានបើក សំពៅទៅចតនៅនគរពារាណសីដែរ ។ ព្រះសុវណ្ណកុមារ ទ្រង់ចុះពី សំពៅយាងទៅក្បែរព្រះបរមរាជវាំង ទ្រង់ចូលទៅកាន់សាលានោះ លុះ សោយព្រះស្ងោយហើយ យាងទតរូបគំនូរ ទ្រង់យល់ថា «គំនូរនេះជា ប្រវត្តិរបស់ព្រះអង្គ» ទ្រង់ស្ទុតព្រះដង្ហា យាងទៅទៀតពុំបាន ទ្រង់ព្រះ កន្សែងនៅទីនោះ ។

ពួកឆ្មាំអ្នកចាំសាលាទាន ឃើញដូច្នោះ រត់ទៅជម្រាបយាយមាលាៗ

ទៅទូលព្រះនាង ។ ឲ្យគេនាំព្រះសុវណ្ណកុមារចូលទៅក្នុងប្រាសាទ ។ ព្រះនាង, លុះទតឃើញព្រះសុវណ្ណកុមារច្បាស់ហើយ ក៏ស្ទុះទៅឱបព្រះបាទា, ឯចៅក្រឹស្នកុមារក៏ជូប្នោះដៃ, តាំងពីព្រះអង្គទ្រង់សោកាសន្ទប់នៅទីនោះ ។ ព្រះរាជាព្រហ្មទត្ត ឲ្យអាមាត្យទៅទូលសួរអំពីរឿងសោកានៃក្សត្រតាំងពីព្រះអង្គ ។ ព្រះសុវណ្ណកុមារ ទ្រង់ត្រាស់ថា ត្បិតយើងជាបងព្រះនាងបទុមកេសរ ព្រាត់គ្នា ទើបតែនឹងបានជួបក្នុងគ្រានេះ ។

ក្សិណានោះ ចៅក្រឹស្នកុមារ យកហង្សយន្តមកថ្វាយព្រះសុវណ្ណ-កុមារជាព្រះបិតា ។ ព្រះអង្គទ្រង់រៀបចំហង្សយន្តបានល្អដូចដើម ហើយប្រទានរង្វាន់ជាច្រើនដល់នាយសំពៅទាំងពីរ ព្រមទាំងយាយមាលា ។ ក្នុងរាត្រីនោះ ចៅក្រឹស្នកុមារ ទ្រង់សរសេរព្រះរាជសារមួយច្បាប់ បិទនៅទ្វារប្រាសាទ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ហើយព្រះសុវណ្ណកុមារ ព្រះនាងបទុមកេសរ និងចៅក្រឹស្នកុមារ ក៏ទ្រង់ឡើងគង់ហង្សយន្ត ហោះទៅកាន់ក្រុងទេពបុរី ជាជាតិភូមិរបស់ព្រះអង្គដោយសិរីសួស្ដី ។

* * *

រឿងហង្សយន្ត

បទកាកគតិ

១– អហំយើងខ្ញុំ   ក្រុញក្រាបប្រណម្យ   ព្រះអង្គឥតឆ្គង
កាលកបសទ្ទឹក   ពោធិព្រឹក្សទន្ទង   ព្រះអង្គជាប្បង់
ទូទាំងត្រៃភព ៗ

ស្ដេចផ្ដួចការកេ-   ត្រាត្រាប់ត្រៃជត   ត្រដឹងស្កល់ស្កប់
ផ្ញុកសត្វនិករ   អមរសាយសព្វ   នានាំគ្រាន់គ្រប់
ជាក់ជល់និព្វាន ៗ

បង្គំព្រះធម៌   ប្រសើរមានអាថ៌   ជាសំណាញ់ញាណ
សម្ដេចពុទ្ធវង្ស   ស្រោចស្រង់សត្វបាន   បរិបូណ៌បិតហាន
សុខសួគ៌ទៀងទាត់ ៗ

បង្គំសង្ឃសាង   សីលសុទ្ធលះលាង   បាបបោះបង់បាត់
ទុក្ខសោកប្រាយប្រាស   លាភលះស្នេហ៍ស្និទ្ធ   សេពសោយសម្បត្តិ
សួគ៌សួស្ដីសោដ្ឋា ៗ

៤– អញខ្ញុំត្រេកអរ   លុតលើកទសករ   ដោមដាក់សិរេ
ក្រុញក្រាបវន្ទា   ទេវតាណា   សាយសព្វសុសសោ-

ឡសទាំងចក្រវាឡ ។

បង្គំមហាក្សត្រ ថ្លៃមានបុណ្យក្តាត់ ឥសូរក្ខុបាល

គ្រងឥន្ទ្របត្ត កស្ត្រវង្គបរិពារ ក្រុមក្សាន្តបុណ្យបារ-

មីអម្ចាស់ថ្លៃ ។

ខ្ញុំបង្គំគុណ គ្រូប្រសើរលន់ ប្រដៅខ្ញុំនៃ

បានបរិបូណ៌ចប់ ក្បួនច្បាប់ប្រពៃ ជាពន្លឺក្រៃ

បទគុណគ្រូគាប់ ។

៨— គុណព្រះមាតា គុណព្រះបិតា នៃខ្ញុំគោរព

ទូលទុកនៅនា- សិរសាសោតសព្វ ថ្ងៃតែងគោរព

គុណគម្ពីរ ។

បទព្រហ្មគីតិ

១— ព្រះគុណទាំងប្រាំពីរ ស្មើជីវិតថ្លៃថ្លា

ឧត្តុង្គឧត្តមា ខ្ពស់អនេកអនន្តក្រៃ ។

ធ្ងន់លើសលែងប្រឹថពី បវីទាំងផែនដី

ជ្រាលជ្រៅ ៗ ក្រាស់ក្រៃ លែងសាគរគម្ពីរ ។

តេជះខ្ញុំថ្វាត់ថ្វាយ បង្គំកាយវរវន្ទា

សូមសំរឹទ្ធិប្រា- កដកបកើតស្រីសួស្តី ។
ទើបខ្ញុំនឹងស្រង់ស្រាយ ស្រាយអស់អាថ៌ប្រែពាក្យពី-
សៀមបទប្រាកដទី ជាពាក្យខ្មែរវិញហោនណា ។

៦— និទានកាលសម្តេច ព្រះសពេជសម្ពុទ្ធ
ស្តេចសាងបារមីតា ពុំទាន់ត្រាស់ជាពន្សពុទ្ធ ។
អន្ទោលទៅដោយខ្នាត ព្រះយកជាតិជាក់ប្រាកដ
ជាស្តេចស្តែងសន្ទត នាមព្រះសុវណ្ណកុមារ ។

៧— ព្រះអង្គត្រាច់រង្គាត់ នៅក្នុងវដ្តសង្សារ
ស្តេចសាងព្រះសម្ភារ ពុំទាន់ទុំព្រះបារមី ។

បទកាកគតិ

៨— ឯកោពជា មុនមានព្រះមហា- ក្សត្រមួយជាឥ-
ស្សរស័ក្តិច្បាស់ច្បង គ្រប់គ្រងធានី ក្រុងទេពបុរី
ជាចៅនគរ ។

ព្រះអង្គជាក្សត្រ ចមចៅចក្រវត្តិ សម្តេចភូធរ
ចម្រើនសួស្តី វុឌ្ឍីព្រះពរ ទ្រង់ព្រះនាមករ
អាទិត្យវង្សា ។

មានអគ្គមហេសី   វរវណ្ណក្សត្រី   នាមនាងពិម្ពា
ទេវីវរលក្ខណ៍   អង្គអគ្គជាយា   ទ្រង់ឆោមសោភា
សោភ័ណសល់ស្រី ។

នាងនាថឧត្តម   លើសលើព្រះស្នំ   ស្រឹង្គារនារី
ទាំងប្រាំមួយពាន់   ណាស់ណាន់ប្រក្រតី   សម្រាប់ភូមី
បមរៅចក្កវត្តិ ។

ស្តេចគង់ប្រាសាទ   ប្រសើរស្អាងស្អាត   ទីងព្រះបូររតន៍
ស្រីស្រស់ស្រឹង្គារ   បរិពារបរិសុទ្ធ   មន្ត្រីជុំជិត
គង់គាល់រាជា ។

ស្តេចមានអំណាច   ទាំងឯកសតរាជ(១)   បង្គំរាជា
កោតព្រះបារមី   រឹទ្ធិចេស្តា   ថ្វាយសួយសព្វគ្រា
ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។

១៤— ពីរពង្សបមក្សត្រ   ស្តេចសោយសម្បត្តិ   រម្យរាជ្យថ្កាថ្កៃ
គ្រប់គ្រងស្រឹង្គារ   ព្យាបាលសព្វថ្ងៃ   ប្រាំមួយពាន់នៃ
សឹងគ្មានបុត្រា ។

កាលនោះអាមាត្យ   ក្រាបទូលព្រះបាទ   សម្តេចចេស្តា

---
១ ស្តេចទាំង ១០១ អង្គ ។

បពិត្រអម្ចាស់ ថ្លៃណាស់ជាតិជា អស់យើងករុណា

ជាខ្ញុំសម្លាយ ។

សូមទានអម្ចាស់ មែនមានបុណ្យណាស់ លើសស្ដេចទាំងឡាយ

គឺមោះឥតបុត្រ បរិសុទ្ធតោមឆាយ ប្រាណប្រុសពណ្ណកាយ

ទឹងសោយរាជ្យស្នង ។

បំណោរទៅលង់ ឥតទឹងព្រះអង្គ អម្ចាស់ហើយហោង

ឥតអង្គក្សត្រា ឯណានៅស្នង សេពសោយរាជ្យគ្រង

ក្រុងទេពបុរី ។

ស្ដេចស្ដាប់អាមាត្យ ក្រាបទូលព្រះបាទ សព្វគ្រប់សេចក្ដី

ស្ដេចវឹងទៅឋាន បិតហាននារី ថ្លែងប្រាប់អស់ក្ដី

នៃនាងទាំងឡាយ ។

២០— អស់ស្រីស្រីង្គារ ស្ដាប់ព្រះឱង្ការ បន្ទូលប្រាប់ប្រាយ

ប្រជាប់កិច្ចា បូជាថ្វាត់ថ្វាយ ទេពតាទាំងឡាយ

សឹងសូមបុត្រា ។

ស្ដេចចូលបន្ទំ សុខសួស្ដិ៍ករម្យ នូវនាងពិម្ពា

អយិអគ្គមហេសី ក្សត្រីកញ្ញា សំណោះបរទា

បន្ទូលប្រាយប្រាប់ ។

ថាហៃប្អូនស្ងួន ព្រលឹងខ្ញុំម្ងួន ស្ងួនមាសនាងស្ដាប់
ពាក្យពីរៀមរ៉ែក បងអ្នកទឹងប្រាប់ ចូរប្អូនប្រដាប់
ដូចពាក្យបងថា ។

ពីថ្ងៃនេះទៅ ចូរនាងប្អូនពៅ ប្រដាប់ក្បីផ្កា
សំអាតសំអាង ហើយនាងបូជា អស់ទាំងទេវា
សព្វទិនរាត្រី ។

ហើយចាំសីលា សាងសូមបុត្រា ប្រាណប្រុសពិសី
ឲ្យសោយពង្សស្នង គ្រប់គ្រងបុរី តាងយើងជាផ-
សូរអស់ពស្ត្រផង ។

២៥— នាងស្ដាប់ព្រះប- ន្ទូលទើបស្រើតន់ ធ្វើដោយគន្ធង
យកព្រះរាជទ្រព្យ ប្រដាប់ឥតគ្គង់ ឲ្យជាទានហោង
សព្វទិនទិវា ។

ហើយនាងប្រដាប់ ផ្កាក្បីស្រេចស្រាប់ ទៀនធូបផ្កាលា
ថ្វាយសព្វទិសទស សោឡសសួគ៌ា ចាំសីលការនា
សាងសូមបុត្រថ្ងៃ ។

នាងថ្វាយភ្ញីផ្កា សព្វទិនទិវា ជាអចិន្ត្រៃយ៍
ទ្រង់ព្រះចិន្តា ប្រាថ្នាសព្វថ្ងៃ ស្មោះពីហឫទ័យ
នាងសូមបុត្រា ។

តេជះបារមី សម្តេចទេវី ចាំសីលភាវនា
កក្រើកទៅដល់ មណ្ឌលអាសនា ចមទៅទេវា
អង្គឥន្ទ្រកោសិយ ។

ស្តេចបើកទិព្វចក្សុ ទតមើលយល់ជាក់ ជ្រាបអស់សេចក្តី
សព្វប្រការស្រេច សម្តេចកោសិយ អ្នកហោះទៅនី-
មន្តទេវបុត្រថា ។

៣០— បពិត្រអ្នកមាន- បុណ្យអើយសូមទាន ព្រះអង្គលីលា
ច្យុតចុះចាក លះលោកសួគ៌ា ស្អាងបារមិតា
នៅមនុស្សលោកនាយ ។

ជាបុត្រក្សត្រា អាទិត្យវង្សា- ធិកដ៏ឆោមឆាយ
ទូវនាងពិម្ពា ជាយាពណ្ណរាយ បើអ្នកក្រងាយ
ខ្ញុំជួយអ្នកណា ។

កាលនោះទេវបុត្រ ស្តែងស្តេចច្យុត ចុះពីសួគ៌ា

ត្រាច់ត្រង់មកចាប់ បដិសន្ធិនា- ផ្ទៃនាងជាយា
ពិម្ពាទេវី ។
នាងនាថទ្រង់គភ៌ ចូលទៅទូលដល់ ព្រះបាទនរបតី
ទូលថាសូមទាន ខ្ញុំមានគភ៌ខ្ចី ធុតធាប់ដូចក្តី
ខ្ញុំសូមបុត្រា ។
ស្តេចស្តាប់នារី សម្តេចភូមិ ត្រេកអរសោមនស្សា
ស្តេចឲ្យស្រីឆ្មារ ជ្រោមជ្រែងរក្សា នៃនាងពិម្ពា
គភ៌ព្រះប្អូនស្រី ។

៣៩– លុះទសមាសា ប្រសូតបុត្រា ប្រាណប្រុសពិសី
ដូចមាសនព្វគុណ កែវគន់មណី ទ្រង់កល្យាណី
លើសលែងក្សត្រា ។
ស្តេចឲ្យមេទំ គីលៀងជិតជុំ ជិះក្រង់រក្សា
ព្រះរាជបុត្រក្សត្រ ពន្លកថ្លៃថ្លា សម្តេចរាជា
ថ្នាក់ថ្នមបេតី ។
លុះចម្រើនធំ បុត្រវង្សឧត្តម ទ្រង់ដោមពិសី
លើសក្សត្រដៀងជាក់ វង់ភក្ត្រប្រិមប្រិយ ដូចចន្ទបូណ៌មី

ភ្លឺផ្លេកចាំងវែង ។

ពុំនោះសោតណា ហាក់ដូចទេវតា ច្យុតពុំលែង
និម្មិតមកជា- បុត្រាស្តេចស្តែង ទ្រង់នាមលើសលែង
ក្សត្រផងនានា ។

សម្តេចជនទី ជនកនរបតី បន្ទូលត្រាស់ថា
ឲ្យក្សត្រព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធ បណ្ឌិតហោរា គួររកពេលា
ប្រសើរបុក្សពារ ។

៤០— ទើបព្រះភូធរ ចម្រើនព្រះពរ បុត្ររតន៍សង្ហារ
ទ្រង់ព្រះនាមហៅ ចៅសុវណ្ណកុមារ ត្រកូលត្រកាល
ពន្លកក្សត្រថ្លៃ ។

លុះព្រះជន្មវស្សា បុត្រស្ងួនពុំងា សោឡសឆ្នាំនៃ
ព្រះវរបិតា ករុណាពេកក្រៃ ទឹងឲ្យគេដំថ្កូ-
ក្រោមតាងកជា ។

កាលនោះព្រះបាទ ត្រាស់ប្រើអាមាត្យ ជាអ្នកភ្នាក់ងារ
នាំព្រះឧង្ការ រាជសារទៅថា ទឹងអស់ក្សត្រា
ទាំងរយឯកក្សត្រ ។

ត្បិតអញនឹងឲ្យ　កូនអញសេពសោយ　រាជរម្យសម្បត្តិ
ឲ្យអស់ក្សត្រា　នាំនារីរតន៍　បុត្រីមហាក្សត្រ
ចូលមកថ្វាត់ថ្វាយ ។

ព្រះសុវណ្ណកុមារ　ត្រកូលត្រកាល　ជាក្សត្រពណ្ណរាយ
ទតសព្វសពាង្គ　នៃនាងទាំងឡាយ　រើសឯងឯនាយ
តាមសព្វព្រះទ័យ ។

៤៩– ក្សិណនោះអាមាត្យ　ក្រាបទូលព្រះបាទ　ក្សត្រាដៀស្ឋ័យ
នាំព្រះឱង្ការ　រាជសារក្សត្រថ្ងៃ　ចេញទៅឆាប់ក្រៃ
ដល់អស់ក្សត្រា ។

ថ្វាយព្រះរាជសារ　ពីព្រះភូបាល　អាទិត្យវង្ស
ឲ្យនាំសារសព្វ　មកប្រាប់ក្សត្រា　ឲ្យនាំកញ្ញា
អស់បុត្រីក្សត្រ ។

បរចូលទៅថ្វាយ　ក្សត្រថ្ងៃពណ្ណរាយ　ចមទៅចក្រវត្តិ
ស្ដេចនឹងឲ្យជា-　ពនិតាបុត្ររតន៍　មហេសីមហាក្សត្រ
ព្រះសុវណ្ណកុមារ ។

ឯអស់ក្សត្រា　ឯកសតរាជា　ស្ដាប់ព្រះឱង្ការ

ស្រេចហើយប្រាមប្រាប់ បង្គាប់ភ្នាក់ងារ   រៀបបណ្ណាការ
ឆាប់ ៗ ពេកក្រៃ ។

៤៩– អាមាត្យវៃថ្កាន   ក្រាបទូលក្សត្រក្សាន្ត ព្រះចៅចមក្រៃ
អាទិត្យវង្សា   ពជាជៀស្លផ័យ   ស្តេចជោបព្រះទ័យ
សព្វប្រការផង ។

បទព្រហ្មគីតិ

៨– ក្សិណនោះអស់ក្សត្រា   រៀបបណ្ណាការហើយហោង
សឹងប្រាប់បុត្រស្ងួនគ្រង   ឲ្យប្រដាប់ខ្លួនទៃ ។
ឯអស់ពជកញ្ញា   ឮបិតាប្រាប់ឈ្មោះនៃ
ត្រេកអរពន់ពេកក្រៃ   ចង់ជាអយិអគ្គមហេសី ។
នាងនាថប្រដាប់អង្គ   សោតសឹងទ្រង់ព្រះពស្ត្រថ្មី
អស់អង្គនាងនារី   សឹងតែងខ្លួនទៃណា ។
ព្រះពស្ត្រប្រពៃផ្លង់   ប្រដាប់អង្គដូចទេវតា
ទ្រង់គ្រឿងពារពស្ត្រា   ដូចស្រីសួគ៌និម្មិតមក ។
នាងខ្វះទ្រង់ព្រះពស្ត្រ   ទិព្វស្រេចស្រស់ហើយនាងយក
សុភ័គខៀវខឹមមក   ជណ្ដាប់ដើរលំអអង្គ ។

នាងខ្លះព្រះពស្ត្រព្រៃ ស្បៃតាំងផៃល្អបញ្ចង់
ដណ្ដប់ដិតដល់អង្គ ដូចស្រទាប់ស្រទំមេឃ ។
ព្រះភ័ក្ត្រផូរផង់ផាត់ នារីរេតន៍រូបល្អពេក
ស្អាងអង្គល្អអនេក ប្រដាប់ដូចស្រីសួគ៌ា ។
១៩— នាងខ្លះរូបល្មមល្មៃ ទ្រង់កោសេយ្យផុសផុលផ្កា
ជាក្នក់ក្នង់មាលា កូតានជាសដកម៉ៃមាស ។
ទ្រង់ព្រះសុភ័គស ចំដាយដរប៉ាក់ដេរដាស
ដណ្ដប់ដើរយានយាស យល់ប្រដាប់ល្អសោភី ។
នាងខ្លះទ្រង់ព្រះពស្ត្រ ប៉ាក់ស្រេចស្រស់ឆ្លាក់ជាភ្ញី
ស្បូត្រខ្សែសយរតន៍មណី រន្ទាលខែងតាំងកក្រា ។
ទ្រង់ស្បៃកោសេយ្យឯក ល្អិតល្អពេកពណ៌ផ្កាច្បារ
សិកសែមកែមកាល់ផ្កា ខ្សែសយស្បូត្រលេចឈាយ ។
នាងនាថក្រមុំតូច ប្រដាប់ដូចស្រីសួគ៌នាយ
អស់អង្គទ្រង់ឆោមឆាយ ដូចស្រីសួគ៌និម្មិតមក ។
២០— ប្រុសណាយល់សំអាង រូបរតន៍នាងនាថពន្លក
ភ្លេចចិត្តនឹងគិតរក ស្រីឯទៀតពុំបានណា ។

នាងខ្វះព្រះពស្ត្រស ស្រេចស្រស់ល្អបរិបូណ៌ជា
សឹងប៉ាក់ជាភ្ញីផ្កា ដេរជាយជិតល្អប្រពៃ ។
ទ្រង់ព្រះសុក័គស្វាយ ខៀវប្រុះលាយរតន៍កោសេយ្យ
សូត្រខ្សែស្រយមាសម័យ កែមដោយផ្កាបុប្ផាផង ។
នាងខ្វះស្បៃកោសេយ្យា ប៉ាក់សឹងផ្កាភ្ញីតាំងទង
ព្រះពស្ត្រទ្រង់នោះផង ខ្សែស្រយសើមកាល់ជាយប៉ាក់ ។
ទ្រង់រូបឆោមសោភា ស្រីកញ្ញាសមវង់កក្រ្ត
សមទូវព្រះពស្ត្រប៉ាក់ ដូចកលស្រីទេពអមរា ។

២៥— នាងខ្វះព្រះពស្ត្រប៉ាក់ ខ្សែស្រយធ្លាក់កែមបុប្ផា
សុក័គខ្វាញ់ក្ដាមណ៌ា ប្រដាប់ដោយពណ៌ទីទៃ ។
នាងនាថនារីរតន៍ ផង់ផូរផាត់ស្រស់ល្អមល្អៃ
ទ្រង់ឆោមឆាយប្រពៃ សមទូវគ្រឿងប្រដាប់ក្ដាត់ ។
នាងខ្វះទ្រង់ខៀនជាំ ស្បៃជកគាំសមរូបរតន៍
សូត្រសើមកែមផ្ដល់ផ្ដិត ប៉ាក់ធ្លាក់ជាពណ៌ផ្កាគ្រប់ ។
ក្រអូបក្រអែបធុំ នាងក្រមុំតូចដណ្ដប់
ពិដោរដូចអ្នកអប់ ដោយសុក័គនាងនាថទ្រង់ ។

ស្រេចស្រស់ល្អលើសលន់ នាងស្រីគន់ប្រដាប់អង្គ
ប្រុសណាយល់ហើយរំ- ភ្លើនចិត្តដោយរូបនាងណា៎ ៗ
៣០— នាងខ្វះខ្លួនតូចក្តុំ ស្មើរក្រមុំឆោមសោភា
ទ្រង់ស្បៃជម្ពូផ្កា ប្រុះដាយជរខ្សែស្រយសើម ៗ
សំពត់បបូរថ្មី ទេសពិសីហើយកាល់កែម
ខ្សែស្រយស្បូត្រសើកសើម រំលេចឈាយកែមកាល់ទង ៗ
នាងទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់ សព្វគ្រប់ស្រាប់ស្រេចហើយហោង
ផាត់ផាយដើរលំញៀង លំអអង្គនាងនារី ៗ
ចម្ងែកសោតល្អស្រេច អស់ក្បូរក្បាច់កជបុត្រី
សក់សោតបត់ចួនថ្មី ស្មៀតសក់សើមកែមជុំជិត ៗ
ព្រះហស្តនាងនាថទ្រង់ ព្រះទម្រង់រតន៍ពិចិត្រ
សឹងទ្រង់គ្រឿងល្អពិត លាបផង់ម្សៅផាត់កញ្ច្រា ៗ
៣៥— ផ្ទូរកត្រ្តស្រស់ល្អស្រេច ស្រីសម្តេចវរសោភា
លាយលាបចន្ទន៍ក្រស្នា ផ្តុំក្រអូបក្រអែបលន់ ៗ
តាំងសងនៃព្រះកាណ៌ ទ្រង់ត្រសាល់មាសទែងទន់
ហើយទ្រង់ព្រះសុគន្ធ បុប្ផាផងកែមកេសា ៗ

ហើយនាងយកព្រះធាយ ទតសព្វសាយអស់គន្ធា
ថ្ពាល់ឡើងដូចផលា មាក់ប្រាំងមាសមានរស្មី ។
ព្រះភក្ត្រវង់ចន្ទ ថែងសោភ័ណនាន់គី
កមោស្រស់ស្រួលស្រី ដូចចន្ទ្រយកៅទណ្ឌណ៌ ។
សុដន់ដូចខ្ទាប់- មាសមកផ្គាប់នៅទព
អស់អង្គពជធីតា សឹងពិសីពិសេសសម ។
៤០— បុត្រីស្ដេចយេងក ល្អពន់ពេកសឹងក្រមុំ
ប្រដាប់អង្គឧត្តម ដោយចំពូកលីលាទៅ ។
កីលៀនកៀនជុំជិត ក្នាក់ផ្ការព័ទ្ធពីស្នួតនៅ
តែងបក់នាងសោះក្ដៅ ពុំឲ្យហ្មងសម្បុរស្រី ។
សាវៃជំរុអស់នាង ហែសងខាងដើងហត្ថ
ដល់ក្រុងទេពបុរី ទើបអាមាត្យទៅក្រាបទូល ។
សម្ដេចព្រះបិតា- ធិកជារទ្រួតសួរ
ស្ដេចស្ដាប់អាមាត្យទូល ជ្រាបព្រះទ័យព្រះភូបាល ។
ស្ដេចទ្រង់ព្រះបណ្ដាំ ត្រាស់ឲ្យនាំអស់នាងនាថ
រៀបពេងព្រះភូបាល ឲ្យអញ្ជើញពាងបុត្រា ។

៤៩— វីរគន្ធកុមារ ស្តេចត្រអាលស្រូមម្មា
មកដល់ព្រះបិតា ព្រះអង្គក្រាបថ្វាយបង្គំ ។
ពីរព្រះអង្គត្រាស់ថ្វាត់ ហៃកូនរតន៍មាសឧត្តម
អ្នកចេញរកដកេងរម្យ ទតក្រមុំអស់បុត្រក្សត្រ ។
តាមតែអ្នកមាសថ្លៃ សព្វព្រះទ័យរើសយកថ្វាត់
អស់នាងនារីរតន៍ តាំងរយឯកអង្គនោះណា ។
សម្តេចព្រះកូបាល ស្តាប់ឧង្ការព្រះបិតា
ស្តេចថ្វាយបង្គំលា មកប្រជាប់ស្អាងព្រះអង្គ ។
ព្រះពស្ត្រប្រពៃពេក ល្អអនេកទិព្វទេសផ្ចង់
ប៉ាក់ជារូបរាជហង្ស ហើរចុះចាប់ចឹកទងភ្ញី ។
៥០— ស្បូត្រសើមខៀវសយកាល់ កែមគ្រប់ពណ៌ស្រស់សោភី
រំលេចដោយពណ៌ភ្លឺ ជេរជាសដោយពណ៌ទីទៃ ។
ស្តេចទ្រង់ព្រះភូសា ប៉ាក់ផុលផ្កាស្រស់ប្រពៃ
កញ្ចក់ក្នក់មាសម័យ រំលេចលាយតាមពណ៌ណា ។
ព្រះហស្តតាំងពីរទ្រង់ ព្រះទម្រង់រតន៍ធាយា
រស្មីឆ្នុះភ្លឺថ្លា ភ្លឺប្រភាត់ដូចតារា ។

ទើបស្តេចទ្រង់ព្រះមកុដ   វិសេសសុទ្ធសឹងសុវណ្ណា
ដាំជាសរដោយត្បូងជា-   កែវកាល់កែមក្ទឹប្រពាត់ ។
ស្រេចហើយព្រះរាជា   ស្តេចលីលាចេញពេងរតន៍
ព្រះអង្គគង់បិតស្ងាត់   លើគ្រែទេនទិព្វសុវណ្ណា ។

៤៨— នាងនាថក្រាបប្រណម្យ   ថ្វាយបង្គំព្រះរាជា
រៀបរៀងកលកាយគ្នា   អង្គុយគាល់ព្រះនរបតី ។
អស់នាងនាថនិម្មល   ហាក់ដូចកលទេពសួគ៌ស្រី
គង់គាល់ឥន្ទ្រកោសិយ   នៅនាសួគ៌ត្រៃត្រិង្សា ។
នាងនាថតាំងរយឯក   អតិរេករាជធីតា
ចង់ចិត្តគិតប្រាថ្នា   ប៉ង់ស្រឡាញ់ព្រះចមត្រៃ ។
ក្សិណនោះព្រះរាជា   ទតអង្គានាងនាថនៃ
ពុំសព្វព្រះហឫទ័យ   នឹងអស់នាងដល់តិចឡើយ ។

៤៩— ឯអស់នាងនាថយល់   ព្រះភូបាលក្សត្រត្រាណត្រើយ
ពុំសព្វព្រះទ័យឡើយ   នាងក្រាបលាព្រះអង្គទៅ ។

បទកាកគតិ

៥០— រីកាលនោះណា   ព្រះវរមាតា   បិតាចមទៅ

ស្តេចបើកព្រះសូរ　បន្ទូលក្រេវ　ត្រាស់ដណ្ដឹងទៅ
បុត្រតេន៍ពុំងា ។
កូនអើយបទក្សី　អស់តាំងនារី　រយឯកអគ្គា
ក៏កូនពន្ទុក　មិនយកនាងណា　ដល់មួយជាតិជា-
អភិអគ្គមហេសី ។
ទើបតុទ្ធផ្កូល　ក្រាបបង្គំទូល　ព្រះជនកជននី
ថាខ្ញុំមើលជាក់　នរលក្ខណ៍អស់ស្រី　តាំងអស់នោះក្តី
ពុំបានឡើយណា ។
សឹងចេកសឹងចង់　សឹងបញ្ចើអគ្គ　សឹងស្អាងអាត្មា
សឹងឥតខ្មាសលន់　សរសេនមាយា　សឹងឥតចរិយា
ឥតនរលក្ខណ៍ផង ។
ព្រះវរបិតា　ស្តាប់បុត្រពុំងា　ក្រាបទូលហ្នោះហោង
ស្តេចបើកព្រះសូរ　បន្ទូលរឹងស្ងួន　ត្រាស់នុង្ការហោង
នឹងបុត្រពុំងា ។
៥៥– បើបាស្រាល់ស្រី　ឲ្យបានដូចក្តី　ចំណង់ចិត្តបា
ពោះអស់តាំងស្រី　លោកិយនេះណា　ពុំគាប់ចិត្តបា

ដល់មួយឡើយហោង ។

ក្រែងតែស្រីសួគ៌ ប្រពៃគាប់គួរ ថ្លៃថ្លាកន្ទង់
គ្រប់ខ្លួនលក្ខណ៍ ឥតអ្នកផ្ទឹមផង ដូចនោះឯងហោង
ទើបគាប់ចិត្តបា ។

រាជកុមារនោះ ស្ដាប់ជាក់ចំពោះ- ព្រះរាជឱង្ការ
បន្ទូលទ្រគោះ ដូចនោះហើយណា+ ព្រះអង្គក្រាបលា
តាំងពីរត្យត្រៃថ្ងៃ ។

មកឋានប្រាសាទ ប្រសើរស្អាងស្អាត ទែនទិព្វអាសម័យ
សេពសុខក្សេមក្សាន្ត ឥតមានគិតភ័យ ប្រក្រតីសព្វថ្ងៃ
នឹងបរិពារផង ។

កាលនោះមែនមាន អ្នកការពីប្រាណ សឹងនាយជាងទង
បែះចប់សព្វសា- រពើការកន្ទង់ លើសលែងអ្នកផង
ទូទាំងលោកា ។

៦០— មានកាលមួយថ្ងៃ ជាងទាំងពីរនៃ និយាយផងគ្នា
ដំណាលអួតអាង ថាជាងមហិមា ឥតអង្គអ្នកណា
នឹងផ្ទឹមស្មើបាន ។

ជាងមួយអួតថា　អង្គអញនេះណា　ប្រុសប្រាជ្ញមាន
ឆ្លាក់ឆ្លៅក្បូរក្បាច់　ម្តេចៗនៅប្រាណ　អង្គអញឥតមាន
អ្នកណាផ្ទឹមផង ។

ជាងមួយអួតថា　អង្គអញនេះណា　ប្រាជ្ញប្រាយកន្លង
ពោះបីទឹងធ្វើ　សារពើការផង　ឥតអ្នកណាហ៊ាន
ធ្វើផ្ទឹមអញបាន ។

ជាងទាំងពីរអួត　ប្រកែកប្រកួត　ក្រោធពន់ប្រមាណ
នាំគ្នាចូលទៅ　ក្រាបទូលក្សត្រក្សាន្ត　ស្តេចស្តាប់ហើយមាន
ព្រះបន្ទូលថា ។

ហៃជាងទាំងពីរ　ចង់ធ្វើការកើត　ប្រឡងប្រាជ្ញា
បើហ្នោះចូរទៅ　វិលទៅគ្រឹហា　ចូរជាងធ្វើជា-
ការផងទាំងឡាយ ។

៦៥— ទៅយកមាសប្រាក់　ដំផៃឆ្លៅឆ្លាក់　ក្បូរក្បាច់ក្លុបក្លាយ
ជាងធ្វើជាភាព　ដរាបសម្ពាយ　ធ្វើទាំងកាយនាយ
ដោយចំណោះណា ។

ជាងទាំងពីរស្តាប់　ព្រះបន្ទូលប្រាប់　ស្រេចហើយក្រាបលា

វិលវឹងទៅភ្ញាន ដល់បានគ្រឹហា ប្រដាប់ប្រដា
កាន់ការសារពើ ៗ

៦៧– សឹងប្រកួតគ្នា តែងតាមប្រាជ្ញា អស់សព្វអន្ទើ
កែមកាល់ក្បូរក្បាច់ ស្រាប់ស្រេចឥតស្មើ ជាងទាំងពីរធ្វើ
ដោយគួរទីទៃ ។

បទពំនោល

កាលនោះជាងទាំងពីរនៃ តាក់តែងឆាប់ក្រៃ ក៏សឹងកាន់ការខ្មីឃ្មាត ៗ
ជាងមួយជហ្វាប្រាសាទ ប្រសើរស្អាងស្អាត គំនូរគំនាប់បីប្រពៃ ៗ
ទាំងពីរព្រោងព្រាយល្អក្រៃ មាសមានតម្លៃ ពិចិត្រនូវគន់រេខា ៗ
ត្រដែតតែមួយនោះណា+(១) មានទ្វារចេញជា- កំពែងប្រាំពីរជាន់ជុំ ៗ
ចតុទិសសសរស្តម្ភ មាលមាសទែងទុំ កំទ្រប្រាសាទប្រាំពីរ ៗ
សសរមាសមួយមានពណ៌ ឆ្លាក់ឆ្លៅក្បូរល្មើ ត្របកបទុមជ័បវរ ៗ
របនាជាងគួររូបមករ កទ្រសសរ កព្ទួរហើយពាំក្បូមាស ៗ
ក្នុងក្នុកកញ្ចក់ពេញពាស ដាំត្បូងដេរដាស រលេចរលោងផ្ទុះផ្លៅ ៗ
ប្រាសប្រាលបរន្ទាលល្ហៅ មាលមាសផ្អិនផ្អៅ ត្រចង់ត្រចះឆើតឆាយ ៗ
ត្របកបទុមកែករាយ រៀងរាល់សព្វសាយ ប្រពាក់ប្រព័ន្ធទងក្បី ៗ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ប្រាសាទមែនមួយសោគណា ។

ក្ដារបែនត្រៃទេនមាសថ្មី ឆ្លាក់ផ្ដៅវល្លិ៍ភ្ញី ជាគ្រុឌករចាប់នាគា ។
ហោះទ្រត្រៃទេនសុវណ្ណា កាងកោងហត្ថា ក្រអើតក្រអួនស្ទួយស្អើត ។
ភាពនាគហើយហាក់បីចំអើត រូរស់កបកើត កព័ន្ធនូវជើងគ្រុឌគ្រប់ ។
បង្អួចរ័តន៍រៀងសាយសព្វ ជើងទៀនទល់គ្រប់ របបរបស់រាល់កាយ ។
១៩-ដោយទ្វារប្រាសាទសព្វសាយ ឆ្លាក់ជារាហ៊ុក្ដាយ ករចាប់នូវទងភ្ញីវល្លិ៍ ។
គ្រប់ជ្រុងសសរពេញពល់ ឆ្លាក់ផ្ដៅគ្រប់ព័ណ៌ ក៏រៀងក៏ពបភាពផង ។
រូបរាជសីហ៍ហោះផ្សង ចាប់អម្រឹតឃ្មុង សម្ដែងនូវតេជមហិមា ។
កេសររាជសីហ៍សោតណា ចេញពីគុហា ហើយចាប់អស់បុប្ផាផង ។
រូបគ្រុឌហោះឆក់នាគផ្គង សារពើភាពផង អានកអនន្តគណនា ។
២០–រូបហង្សបុះចាប់បុប្ផា ទំទឹមទៀបគ្នា ប្រចឹកប្រចាប់ទងភ្ញី ។
ត្របកបទុមរីកខ្ចី រូបសត្វបក្សី កំសួសសៀរទំទង ។
រូបសេកសារិកាសោតហោង ទំទឹមផ្អៀងផ្អង ក៏ចឹកនៃកេសរផ្កា ។
រូបបក្សីផងនានា ច្រើនពណ៌ភាសា ខ្លះហើរខ្លះលោតទំលេង ។
សាយសព្វប្រាសាទធំធេង ដោយផ្កាំងនូវល្វេង ប្រដាប់រចនាពិព័ណ៌ ។
២៩-មុខដាច់ជងក្ដាររៀងរាល់ ហាក់ហង្សកែមកាល់ មករក៏ពាំក្អក់ពេជ្រ ។
ស្រកីស្រកាស្រស់ស្រេច ភ្ញីវល្លិ៍លូតលេច ត្របកបទុមរីកពាយ ។

ត្រីសូលកំពូលគាន់ឃ្លាយ មាសម័យឆើតឆាយ ត្រដែតត្រដឹងដោមដួច។

កំពូលកំពស់ស្រោងស្រួច ក្នុងក្អកល់រួច តំណែងដំណួចទឹកទាល់។

រូបទេពប្រណម្យរៀងពល់ ករកាន់ក្បៀល្ង៏ ពិពណ៌បុប្ផាផងគ្រប់។

៣០- ប្រាសាទប្រសើរមណ្ឌប ឆ្លាក់ឆ្លៅសុសសព្វ សឹងរូបស្រីទេពអប្សរ។

កាន់ផ្កាឈូកមាសជំបវរ ទ្រង់ពស្ត្រអម្ពរ កំឈរគ្រប់រូបរៀងពល់។

ពនហាលគ្រប់ទ្វារមណ្ឌល រៀងរួចទៅទល់ កំពូលកំពែងក្រោមក្រៅ។

ភ្ជាក់ដៃដោយពនហាលទៅ រូបនាគនិត្យនៅ សន្ធឹងសងខាងឆ្វេងស្តាំ។

ឯក្បាលលើកពពារខាំ ផ្ទៀងផ្អងឃ្មៀងឃ្មាំ នៅទ្វារប្រាសាទសុវណ្ណ។

៣៤-ពងស័ហ៍សឹងយោរហោហា កំលៃនលៀងកា កំឈរជាជួររៀងរាយ។

ប្រែប្រឹងសម្ងឹងឈ្មោកឆ្ងាយ មៀងមើលសព្វសាយ រង្គាត់ប្រយ័ត្នគ្រប់ទ្វារ។

ប្រាសាទមាសម័យរន្ទាល រុងរឿងប្រាសប្រាល ចម្លាក់ចម្លៅស្រស់ស្រេច។

រុងរឿងក្បូរក្បាច់រំលេច ឆ្លាក់ឆ្លៅស្រស់ស្រេច រលេមរលោងផ្អិនផ្អៅ។

អម្រឹតមាសម័យចាំនៅ សាយសព្វស្ថានក្រៅ រហិតរហង់អាយនាយ។

៤០–ល្អល្អះបំត្រចះឆើតឆាយ ផ្អិនផ្អៅព្រោងព្រាយ ពិចិត្រទូរគន់រេខា។

ហាក់ដូចពិមានឥន្ទ្រា ចុះពាកសួគ៌ា កំស្រុតមកនៅផែនដី។

ជាងមួយប្រជាប់ឃ្នាតខ្វី ជារូបបក្សី នៅរូបអម្រឹតសម្លាយ។

សឹងជាជាងយន្តសព្វសាយ រូបសត្វតាំងឡាយ ដោយពណ៌ទទៃនានា ។
យន្តមករបវរថ្ងៃថ្លា ហែលលេងលីលា លលើកណ្ដាលជលធី ។
៤៩—ផ្តុកផ្តោះស្មោះស្មើតាំងទី ស្រកាទូវស្រែក រូហានវិញ្ញាណរូបរស់ ។
រាត់រាយទឹកខ្លាយខ្ពង់ខ្ពស់ អស់អង្គស្រេចស្រស់ប្រផាប់សឹងមាសប្រាសប្រាល។
យន្តនាគលោលើកពពារ អរឯងត្រអាល ក៏ហែលកណ្ដាលជលសា ។
ឃាតខ្លាញ់ហក់ដេញមច្ឆា ត្រីផងនានា រេរាទឹងយន្តនាគនោះ ។
យន្តរាជសីហ៍ហៀរហោះ ប្រឹងប្រាណស្វាញស្វុះ ក៏ចាប់អម្រឹតយង់យួង ។
៥០—យន្តកេសររាជសីហ៍ផង ចរចេញលេងលង ក៏ហោះកណ្ដាលនភី ។
ចុះចាប់ក្តិចក្តាប់ទងក្បី ពោចបានរួចរី រូហានរូបសត្វសើយ ។
ប្រែប្រឹងបិសន្ទឹងរិលវៃ នេត្រនោះបីរពៃ ក្រឡេកក្រឡៅដឹសម្ទឹង ។
យន្តមួយធ្វើជារូបសិង្ហ ឈរឈប់ប្រែប្រឹង ក្រឡេកក្រឡៅនេត្រា ។
យន្តស្នាទទូវយន្តលៀងកា ប្រយុទ្ធទូវគ្នា កណ្ដាលនៃអាកាសកង ។
៥១—យន្តព្យាក្ររូបឥតគ្ដង ចរចេញលេងលង ក៏ហោះកណ្ដាលវេហាស៍ ។
យន្តកីលែនសោតលីលា ពើចទឹងព្យាក ក៏ប្រយុទ្ធកណ្ដាលនភី ។
សហ័សកីលែនតាំក្បី ទាំងទង់រីកថ្មី គ្របកបទុមសុវណ្ណា ។
យន្តគ្រុឌធៀងឆាបនាគា នាគព័ន្ធហត្ថា សំដែងទូវតេជប៉ពទ្ធឹក ។

យន្តខ្លាចាំចាប់អម្រឹត ក្រោបក្រោមព្រៃព្រឹក្ស ក្រឡាស់ក្រឡាប់ស្ទុះស្ទាត់ ។
ហាក់រូបរស់វិស័យសត្វ សុទ្ធសាធពេកក្លាត់ ក៏ស្ទុះក៏លោតវិលវៃ ។
យន្តគជសារលោតស្ទឹមស្ទៃ តោតគៀងតោព្រៃ ក៏ស្រប់ដោយម្ទប់អញ្ជា ។
យន្តគោយន្តតោមហឹសា ភាពផងនានា អនេកអនន្តណាស់នៃ ។
យន្តបក្សីផងច្រើនក្រៃ ទំដោយព្រឹក្សព្រៃ ប្រចឹកប្រចាប់ទងភ្ញី ។
ខ្លះលោតលោតលេងដោយដី ប្រដាប់ទងភ្ញី ក៏ទំលេងលើព្រឹក្សា ។
យន្តសេកនូវយន្តសារិកា ទឹមទំខាងគ្នា ក៏ចឹកនូវបុប្ផាផង ។
យន្តកិន្នរីលោតហោង យាងយាសផ្សៀងផ្សង ទាំងគូក៏រេរាំ ។
កេងកាងយាសយាងទន្ទាំ បានបទលំនាំ ផ្ទួរផងដាយកេសរ ។
យន្តរូបស្រីទេពអប្សរ ទ្រង់ពស្ត្រអម្ពរ ករកាន់នូវភ្ញីទាំងទង ។
រាំទន់ភ្ជន់លំញង ស្រេចស្រស់ឥតគ្គង ស្រលូតស្រឡះឆោមឆាយ ។
អស់រូបសត្វផងសម្ងាយ ហាក់ពីស្ងួតិនាយ ច្យុតចុះពាកមកណា ។
ជាងទងទាំងពីរអង្គា បំណេះស្មើគ្នា អនេកអនន្តពេកក្លាត់ ។
សម្តេចព្រះបាទចមក្សត្រ ស្តេចឲ្យមណីរតន៍ ពិចិត្រនូវមាសសុវណ្ណា ។
ឲ្យជាងវៃតែងធ្វើផងគ្នា ទាំងពីរអង្គា ប្រដាប់ធ្វើជាហង្សយន្ត ។
ទើបជាងទាំងពីរគិតគន់ ធ្វើជាហង្សយន្ត ប្រដាប់នូវរតន៍រេខា ។

៧៩-តួហង្សប្រញាប់សោតណា មាលមាសថ្ងៃថ្លា ក៏ដាំទូវត្បូងរតន៍ពាយ ។
លួសលេចក្បូរក្បាច់ក្ងុបក្ងាយ ភ្ញីវល្វៃលេចលាយ ក៏ប្រាលរន្ទាលដើតឆាយ ។
ពផហង្សច្រើនពណ៌សព្វសាយ ស្នោមស្នាបកែមកាយ ពិចិត្រទូវរតន៍រេខា ។
សរសេរកើតកើ្ដជ្រះថ្លា កែវកែមសុវណ្ណា ក្រឡាបន្ទុំបញ្ចគ្គ ។
ស្រាប់ស្រេចក្បូរក្បាច់អស់អង្គ ទីនាំងយន្តហង្ស សួរេចបរិបូណ៌ហើយណា ។
៨០– ទើបផាន់ទាំងពីរនាំគ្នា យកហង្សសុវណ្ណា ទៅថ្វាយសម្ដេចជៀសួផ័យ ។
ស្ដេចទតហង្សយន្តមាសម័យ សព្វព្រះហឫទ័យ នឹងផាងទាំងពីរក្ដាត់ហោង ។
ស្ដេចឲ្យរង្វាន់ផាន់ទង់ មាសប្រាក់កែវកង់ អនេកអនន្តគណនា ។
ព្រះអង្គឲ្យយសសក្ដា ទាំងពីរស្មើគ្នា សឹងជាចៅហ្វាយស្រុកស្រេច ។
កាលនោះព្រះបាទសម្ដេច ព្រះអង្គស្ដេងស្ដេច គង់លើហង្សយន្តមាសម័យ ។
៨៥-ស្ដេចកើចខ្សែហង្សមាសថ្លៃ ហៀរហោះរំងែវ រួហានរួបរស់វិញ្ញាណ ។
កើចយន្តភាពផងហោះធ្យាន ហិចហើរមែនមាន ប្រភិតឯអាកាសកង ។
ខ្លះស្មៀងធៀងឆាបតំស្ដុផង ខ្លះទំផ្អៀងផ្អង ចាប់ទូវបុប្ផាផលា ។
ក្សណនោះព្រះបាទក្សត្រា គង់យន្តលីលា ស្ដេចត្រោះទៅព្រៃហិមពាន្ត ។
សប្បាយលោះលាយដោយហ៊ុន ព្រះព្រៃហិមពាន្ត ច្រើនពណ៌អនេកគណនា ។
៩០– ព្រះបាទប្រពាតព្រឹក្សា សួរេចហើយណា ទើបស្ដេចឡើងគង់យន្តយាន ។

ស្តេចកើចវៃយន្តវិលឋាន ទេពទិព្វពិមាន ប្រាសាទប្រសើរសោភា ។

បទព្រហ្មគីតិ

៦០— ក្សិណនោះរាជកុមារ   រត់ត្រអាលផិកជា
អ្នកទ្រង់ព្រះចិន្តា   នឹងចង់រកព្រះមហេសី ។
ថាបើអញបានយន្ត   ហោះគយគន់សព្វទិសទី
រកស្រីសោភជទេពី   ឲ្យបានដូចចិត្តប្រាថ្នា ។
ទ្រង់ព្រះចិន្តាស្រេច   ព្រះអង្គស្តេចត្រាច់លីលា
ទៅឋានព្រះមាតា   នូវបិតាទាំងពីរពង្ស ។
អ្នកឱនព្រះសិរសិង្ឃ   ក្រាបផ្ទួញផិតលើកគំបង់
ដោមដាក់សិរសីផ្ទង់   ថ្វាយបង្គំហើយទូលថា ។
បពិត្រខ្ញុំក្រាបទូល   ព្រះឥស្សរជាបិតា
បទខ្ញុំនឹងក្រាបលា   ចង់ទៅរករៀនសិល្បសាស្ត្រ ។
៦៤— ខ្ញុំសូមហង្សយន្តណា   នឹងយាត្រាដោយអាកាស
ទៅរកអាចារ្យចាស់   ចេះវែងចប់សិល្បសាស្ត្រសាយ ។
ហើយខ្ញុំនឹងសំណាក់   ទីពឹងអ្នកជាបាធ្យាយ
រៀនសូត្រសិល្បទាំងឡាយ   ឲ្យបានដូចក្ដីប្រាថ្នា ។

ឯព្រះបិតាស្តាប់	បុត្រទូលប្រាប់ដោយធម៌ថា
ស្តេចយកយន្តនោះណា	ឲ្យបុត្ររតន៍ដូចបំណង ។
ឯព្រះវរមាតា	តែងឱជារសោភោជន៍ផង
ដាក់ក្នុងហង្សយន្តហោង	ឲ្យដំណើររាជបុត្រា ។
ពីរពង្សព្រះមហាក្សត្រ	ឱបបុត្ររតន៍ហើយសោកា
ទាំងពីរព្រះរាជា	សឹងសោកាពិលាបលន់ ។
៧០- ព្រះវររាជមាតា	បន្ទូលថាឱកូនតន់
មាសអើយទុក្ខម្តាយធ្ងន់	ពីថ្ងៃនេះឯងហោងណា ។
ឥឡូវម្តាយទឹងឃាត់	កូនស្ងួនរតន៍មាសពុំហ៊ា
ឱ្យខានពុំបានណា	ក៏ម្តាយថប់ថៃពេកពន់ ។
កូនអើយម្តាយផ្តាំបា	បើយាត្រាដោយដំបន់
ចូរអ្នកមាសស្ងួនតន់	កុំប្រហែសអង្គអាត្មា ។
កុំអ្នកគិតអាល័យ	លេងដោយព្រៃពេកឡើយណា
សង្វាតឃ្លាតយាត្រា	ឲ្យបានដល់ស្រុកទេសគេ ។
មាសអើយម្តាយថប់ក្រែង	ខ្លាចវង្វេងពុំដឹងដែរ
តំបន់ស្រុកទេសគេ	ពុំបានដល់ដូចបំណង ។

៧៩– បើបាបានដល់ស្រុក- គេកុំទុកយន្តនោះហោង
ឲ្យអស់តាំងមនុស្សផង យល់ហង្សយន្តនោះឡើយណា ៗ
មួយសោតបើបាបាន ទៅដល់ឋានគ្រូអាចារ្យ
បានរៀនសិល្បសាស្ត្រ ចរិបូណ៌បានដូចបំណង ៗ
ចូរបាម្នីម្នាឆាប់ រួសក្រឡាប់វិលមកហោង
កុំកូនស្ងួនស្នេហ៍ស្នង នៅលង់ឡើយឯនាយណា ៗ
អ្នកមាសបរចេញទៅ ម្ដាយអ្នកនៅឯកកំព្រា
ឥតបើយល់អ្នកណា ក្រៃទឹនកូនពន្ទុកឡើយ ៗ
ម្ដាយគិតៗទៅគ្រប់ ហើយថែថប់ៗពុំស្បើយ
ឱកូនស្ងួនម្ដាយអើយ អ្នកក្រឡាប់មកឆាប់ណា ៗ
៨០– ទុក្ខម្ដាយធ្ងន់ដូចភ្នំ ជ្រុះរលំលើឱរា
សូមអ្នកឆាប់ម្នីម្នា វិលវិញមកដោះទុក្ខម្ដាយ ៗ
ម្ដាយផ្ដែម្ដាយផ្ដាំផ្ដិត កុំកូនរត់មាសពាយមាយ
ទៅហើយភ្លេចពាក្យម្ដាយ នៅយូរលង់ដោយស្រុកគេ ៗ
ទ្រូងម្ដាយពេញដោយទុក្ខ ដូចគេបុកពុំទំនេរ
ត្បិតកូនទៅស្រុកគេ ឥតអ្នកណាជាពីរផង ៗ

អ្នកមាសស្ងួនគន់ម្ដាយ　　រូបឆោមឆាយឥតឯផ្ទួន
មាសអើយទើបតែម្ដង　　នេះម្ដាយតឹងជាទុក្ខធ្ងន់ ។
នាងទូលទូបបុត្រា　　សោយសោកាពិលាបលន់
អាសូរកូនស្ងួនគន់　　បងទឹងចេញចាកឋានឆ្ងាយ ។
៨៩– ឯព្រះវរបិតា　　ទូបបុត្រភ្នារូបឆោមឆាយ
ទឹកព្រះនេត្រហូរខ្លាយ　　សស្រាក់ស្រោចព្រះភក្ត្រា ។
ស្ដេចទ្រង់ព្រះកន្សែង　　ហើយទំថ្លែងផ្ដាំបុត្រា
កូនអើយអាពុកបា　　ឥតទ្រព្យាជាត្រកាល ។
ទឹងឲ្យដំណើរបា　　បុត្រពុំងាកូនសង្ហារ
មានតែពាក្យនេះណា+　　អាពុកផ្ដាំបាបុត្រថ្ងៃ ។
បាទៅឥឡូវណា+　　ដោយវេហាស៍ផ្លូវក្រៃក្រៃ
កូនកើចយន្តនោះនៃ　　កូនរំពៃគន់ប្រយ័ត្ន ។
មាសអើយដោយអាកាស　　ផ្លូវវេហាសពុំដែលស្ទាត់
អសុរតែងវង្កាត់　　ស្កាត់ទៅមកជាប្រក្រតី ។
៩០– មួយសោតក្រែងត្រូវគ្រុឌរាជ　　មានអំណាចមកយាយី
រាំងសត្វនាទី　　ហោះវង្កាត់ស្កាត់ទៅមក ៗ

មួយសោតក្រែងឥន្ទ្រី ហើរយាយីរែងត្រាច់រក
ចុះចាប់ម្រឹគផងយក ជាអាហារបរិភោគ្គា ។
កូនអើយកុំបាធ្វេស កុំប្រហែសអង្គអាត្មា
ប្រយ័ត្នឲ្យណាស់ណា៎ កុំបាភ្លេចណា៎កូនអើយ ។
អាពុកបាចប់សល់ ឥតឯយល់អ្នកណាឡើយ
ពីថ្ងៃនេះទៅហើយ តែងនឹងស្វាត់ឯងហោងណា៎ ។
ក្រែងអ្នកនឹងហោះធ្យាន ទៅហិមពាន្តឋានព្រឹក្សា
បើបាយល់គុហា កុំកូនចុះចូលចតជិត ។

៩៤_ មាសអើយមានរាជសីហ៍ មានរិទ្ធីរែងតែងបិត
ជាឋានលំនៅនិត្យ ពឹងអាស្រ័យសព្វគុហា ។
ចូរមាសមើលប្រយ័ត្ន កុំកូនរត់ផ្ដោយឡើយណា៎
នោះយប់នឹងនិទ្រា បារកឈើណាគាប់កល់ ។
យកយន្តហង្សផ្គួផ្គាប់ ចងឲ្យខ្ជាប់នាមណ្ឌល
បាដេកជាសុខស្កល់ លើហង្សយន្តនោះឯងណា៎ ។
មួយសោតកុំមាសថ្ងៃ លេងដោយព្រៃព្រឹក្សអង្គា
ក្រែងសត្វផងពាធា កុំប្រហែសណា៎អ្នកអាយ ។

បាបនឹងឪពុកទៅ　　ឪពុកនៅឯនឹងកាយ
ស្មារតីធ្វេសរាយមាយ　　ឡើនឡង់ឡប់ថប់ថែសល់ ។
១០០– ចូរអ្នកមាសសង្វាត　　ហោះខ្មីឃ្មាតឲ្យបានដល់
ទីឋានទេពមណ្ឌល　　លំនៅគ្រូអាចារ្យផង ។
បានរៀនសព្វសិល្បសាស្ត្រ　　អភិកាសដូចបំណង
ស្រេចហើយបាវិលផ្គង　　ត្រឡប់មកពុំលង់ឡើយ ។
ឱកូនមាសពុំងា　　ឪពុកជាទុក្ខពុំស្បើយ
កុំបាយូរកូនអើយ　　រវៀសវិលវិញមកថ្វាត់ ។
ឪពុកអ្នកទឹងឲ្យ　　បាងង់សោយរាជសម្បត្តិ
ផ្សូរអស់មហាក្សត្រ　　ទាំងឡាយឡើងយើងនេះណា ។
ស្ដេចឱបបុត្រពិសាល　　ព្រះកូបាលស្ដេចសោកា
ផ្ដាំកូនស្ងួនពុំងា　　ពិលាបលន់សោយសោកសល់ ។
១០៥–ឯព្រះរាជបុត្រា　　សោយសោកា ៗ ណាល់
សម្ដេចព្រះទសពល　　ក្រញ្រាបក្រោមព្រះបាទា ។
ទាំងពីរព្រះអង្គក្សត្រ　　ថើបបុត្រតេន៍រាជស្នេហា
ហើយបុត្រខ្ញុំទូលថា　　ឱព្រះបិតាម្ចាស់ថ្លៃ ។

កុំបីអម្ចាស់ខ្ញុំ ស្តេចបារម្ភព្រួយព្រះទ័យ
ខ្ញុំទៅផ្លូវនៃ ពុំលង់ឡើយណាអ្នកឆាយ ។
កូនអ្នកនឹងក្រឡាប់ វិលមកឆាប់ណាអ្នកម្តាយ
អម្ចាស់នៅឯឆាយ រួមរក្សាអង្គអាត្មា ។
អ្នកអើយកូនថប់ណាស់ បងអម្ចាស់នៅកំព្រា
តែពីព្រះអង្គា ឥតឯយល់អ្នកណាឡើយ ។
១១០– ហាក់ដូចកូនទុជិន ណាស់ពេកពន់ណាអ្នកអើយ
ផ្លូវខ្ញុំឯងហើយ ទៅបោះបង់អម្ចាស់ថ្លៃ ។
ពាក្យអ្នកទាំងពីរផ្តាំ នោះកូនចាំ ៗ សព្វថ្ងៃ
ជាក់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ កូនពុំភ្លេចពាក្យអ្នកណា ។
ក្សិណានោះក្សត្របីអង្គ បន្ទាបង់សោយសោកា
សម្តេចព្រះរាជា រៀបដំណើរឲ្យបុត្ររតន៍ ។
ឯព្រះរាជបុត្រា បង្គំលាពីរពង្សក្សត្រ
ស្តេចឲ្យពរបុត្ររតន៍ ចម្រើនសួស្តីមង្គល ។
១១៤–ឯអស់ទាំងអាមាត្យ មន្ត្រីព្រាតរត់មកដល់
សាយសព្វទាំងមណ្ឌល ជួយចម្រើនពរជយា ។

បទមហាជ័យ

១– ជ័យ ៗ មហាព្រហ្ម សូមជួយរក្សា ចម្រើនព្រះពរក្សត្រថ្លៃ ៗ
ជ័យ ៗ សម្តេចបារមី សូមឲ្យពរថ្លៃ មកជួយរួបរួមរក្សា ៗ
ជ័យ ៗ ព្រះឥសូរ សូមអ្នកករុណា ចម្រើនវុឌ្ឍីព្រះពរ ៗ
ជ័យ ៗ ពណ្ណកយបវរ ជួយចម្រើនពរ ព្រះវរធិរាជបុត្រា ៗ
៥– ជ័យ ៗ សម្តេចឥន្រ្ទា សូមជួយរក្សា ព្រះរាជកុមារវិសាល ៗ
ជ័យ ៗ ទេពទាំងចក្រវាឡ សូមជួយព្យាបាល បុត្រតេន៍ឧត្តមពុំងា ៗ
ជ័យ ៗ នាគីនាគា ថ្វាយពរជយា ថ្កើងថ្កានសុខសំរឹទ្ធី ៗ
ជ័យ ៗ គ្រុឌរាជបក្សី ចម្រើនសួស្តី ឲ្យពរបវរមង្គល ៗ
ជ័យ ៗ យក្សយង់អសុរ ថ្វាយពរទសពល ថ្វាយជ័យស្តេចលីលាចរ ៗ
១០- ជ័យ ៗ ខុនពិទ្យាធរ ជួយចម្រើនពរ ជ្រោមជ្រែងគ្រប់គ្រងរក្សា ៗ
ជ័យ ៗ ទសពរនេះណា៎ ចម្រើនជយា រឹទ្ធានុភាពសព្វកាល ៗ

បទភុជង្គលីលា

១– នឹងថ្លែងតំណែងដំណាល ព្រះសុវណ្ណកុមារ រតន៍រាជបុត្រា[1] ៗ
ក្រញ្ញក្រាបទន្ទាបសិរសា ថ្វាយបង្គំលា ជនកជននី ៗ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា នឹងថ្លែងតំណែងដំណាល ដំណើរពីកាល សុវណ្ណកុមារ ។

ព្រះអង្គអ្នកទ្រង់ស្នេហ៍ ទទួលពរស្រី សុមង្គលគាប់ ៗ
ស្ដេចទ្រង់គ្រឿងផ្ចង់ប្រដាប់ ព្រះអង្គស្រេចស្រាប់ ឡើងគង់យន្តយាន ៗ
៩-ស្ដេចកើចខ្សែយន្តហោះផ្កាន ឭអាកាសឋាន វេហាស៍នាយណ៎ា ៗ
ព្រះបាទប្រពាតវេហាស៍ ឯកឯងពកជា តែមួយព្រះអង្គ ៗ
ព្រានព្រាយដើតនាយគ្រចង់ គ្រដែតដោមជុន ដើរដោយវេហាស៍ ៗ
ស្ដេចហោះឆ្ពោះទៅព្រឹក្សា ហិមពាន្តនាយណ៎ា ស្រណុកសប្បាយ ៗ
ស្ដេចដល់មណ្ឌលព្រៃធ្លាយ ក្សត្រាពណ្ណរាយ ចរចុះសម្រាន្ត ៗ
១០-ព្រះបាទប្រពាតហិមពាន្ត ព្រះអង្គក្សត្រក្សាន្ត ស្រប់ស្រង់នទី ៗ
ព្រៃព្រឹក្សស្មោមស្មុកលាស់ខ្ចី ផុះដោយទួលទី រៀងរាបស្រះស្រង់ ៗ
មើលម្ចប់ឧត្តមឧត្តុង្គ ទីទួលកំពុង រះរាបសប្បាយ ៗ
គង្គាវាតាផាត់ផាយ រំលុះរំលាយ រំលេចរលក ៗ
សត្វសត្វរង្គាត់ទៅមក ឆ្វៀលឆ្វាត់រេក ឆៀងឆាបមច្ឆា ៗ
១៩-ទីនថ្ងៃសម្ដែងពណ៌នា ឯអស់ព្រឹក្សា កំឡុងស្រះស្រី ៗ
ឈូកប្រាលរន្ទាលស្នេហ៍ ក្រពុំប៉ុចពី- គង្គាលូតលេច ៗ
ស្រទាប់រីកស្រាប់ស្រស់ស្រេច រុះរោយរដាច់ អណ្ដែតដោយទឹក ៗ
ផាសជិតប្រកិតញាតញឹក លំពង់ស្មោមស្មុក លូតលាស់លាយផ្កា ៗ

ព្រលិតព័ន្ធព័ទ្ធលើគ្នា ផាសដោយគង្គា ទ្រង់បុប្ផាផង ។
២០- លំចង់ទ្រង់ផ្កាឥតគ្គង ត្រកួនបោះទង កំពីងពួយព័ន្ធ ។
សារាយស្នួងសាយណែនណាន់ កញ្ចុតវារណ្ឌ តែនព័ន្ធជ្រែកជ្រៀត ។
ត្រាវធំប្រឡំត្រកៀត ដុះដាសសែមសៀត លាស់លេចលើត្រឹប ។
ព្រឹក្សាខ្ទះផ្កាខ្ទះក្តឹប ស្រទបស្រទាប់ រុះរោយដាសដាល ។
ស្រះស្រីនាទីជ្រៅជ្រាល សម្តេចភូបាល ចុះលេងគង្គា ។
២៥-ស្តែងស្តេចត្រេកត្រាច់លីលា ប្រពាតព្រឹក្សា ក្រសាលហឫទ័យ ។
កែវកោដ្ឋលៀបលោតលាំងជ័យ ព្រីងព្រូសពោនពៃ ពួចពាលខែ ។
ស្នែស្នាច់ព្រាលព្រេចជ្រៃជ្រៃ ទន្សាទន្សៃ ក្រុចក្រាយក្រវ៉ាន់ ។
ញញាសណ្តាសណ្តាន់ វល្លិ៍វើកវារណ្ណ សោមសន្ទូធំ ។
ពពូលស្រល់ស្រូលសុក្រំ រោគរាក់ពាំងភ្នំ ចារចន្ទន៍ក្រស្នា ។
៣០-គ្រើលគ្រង់ខ្លឹងគង់ឆាំឆា ទន្លាប់ទន្លា ដង្កៀបក្តាមក្តុល ។
ត្រសេកទ្រមែងទ្រមល់ ស្តីស្តៅស្តុកស្តុរ ភ្ញាសស្មោងស្លូលស្នាយ ។
ពង្រីងដកពដកពាយ រលួសរលោយ រលួសផ្អុងផ្អាវ ។
ពពេលស្នាយដែល(១)ខ្នុងខ្នុរ ចង្គៅចង្គារ សម្បុរល្វែងល្វា ។
បេកទេសកាកែសកណិការ ដង្កោក្តាំងឆា ដុះដូចគេចារ ។

---

១ ស្នាយដែល ឈ្មោះឈើមួយប្រភេទ ដើមស្រលួត ស្លឹកទ្រវែងស្រួចៗ សាច់រឹង ។

៣៩-ស្អឹកស្អាមដើមផ្អាមសាខា ទ្រង់ដោយពណ៌ផ្កា ទីទៃនានា ។
ស្រលិតចំប៉ីចម្ប៉ា ត្រសាយសាខា ត្រសុំទៀងទាប ។
ផុះដោយជ្រុងជ្រោយទំនាប ធ្នេរស្រះរេះពប លំពង់លូតលាស់ ។
ស្អឹកស្អាមត្រសុំក្រែលក្រាស់ ដើមផុះធ្ងូកធ្លាស់ ក្រពុំប៉ិចផ្កា ។
រុះរោយផាសដោយដាក កេសរបុប្ផា ជាជុំត្រឡប់ ។
៤០-ព្រះពាយផាត់ផាយសាយសព្វ ហាក់ដូចអ្នកអប់ ទាំងព្រៃហិមពាន្ត ។
ចម្ប៉ាម្លិះលាភូតាន រំដេញមាសមាន រំដួលផុះដោយ ។
ខ្លះផ្កាបុប្ផារុះរោយ ខ្លះទើបផ្កាក្រោយ ក្រពុំប៉ិចខ្ចី ។
មហាហិង្គុប្រយង្គុមាលតី បុសនាគទួនស្រី ម្លិះរួតលទ្ដៃ ។
ផុះដេរដាស់ពេញហូរហៃ ខ្លះរីកដូចតែ- រំយោលរៀងរាយ ។
៤៥-ហិមពាន្តទីបានសប្បាយ រាលវែងលាយ រំលោងស្រោងស្រឹង ។
សព្វសត្វប្រវាត់អឺអឹង កមរាទ្រហឹង ត្រឹបកេសរផ្កា ។
ហោមហង្សចាប់ចុងក្រស្នា ប្របកៀងគូរ ចឹកចាប់ផលផង ។
ពាំផ្កាក្រស្នាទាំងទង ហិចហើរត្រសង រកឈើទៀតទំ ។
ក្អាំពាក់ត្រសាក់ត្រសុំ ហង្សហើរទើរទំ លេងលើរុក្ខា ។
៥០-ប៉ោលតោកក្ងោកមាសណ៌ា ចាប់ចុងព្រឹក្សា គឹកល្បព្រឹក្ស ។

ដើមដងស្រោងស្រោងស្ងោមស្ងុក បក្សីចាប់ចឹក ចរភោគផលផង ។
សារិការរកផ្អៀងផ្អង ហិចហើរត្រសង ចាប់ចុងកាកែស ។
ព្រឹក្សាទ្រង់ផ្កាពិសេស ទ្រទន់ទ្រទេស បក្សីចឹកចាប់ ។
ឯសេកផ្ទុកផ្ទោះធៀងធាប ទៅទំផ្ទឹមផ្ទាប់ នៃបទឹងសារិកា- ។
៥៩-កែវកល់យង់យល់សេកណា៎ លះលែងព្រឹក្សា ផ្ទុកផ្ទោះហើរចេញ ។
សេកយល់ហើយហើរឃ្លាតឃ្លាញ រកឈើទៀតវិញ ខ្ទាបទៀនទំ ។
ចម្ប៉ាសាខាត្រសុំ សារិកាទៅទំ ចាប់ចឹកបុប្ផា ។
លលកហើរមកម្ចីមា ទើរទំរេក លើដើមរុក្ខា ។
សត្វសត្វត្លៀលត្លាត់រេក ចាម់ចុងព្រឹក្សា ទំទាំងគូលេង ។
៦០-ខ្សៀវខ្សារត្ចេត្ចាតគតក្រែង គ្រអាលអរឯង ដោយដើមព្រឹក្សា ។
ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចលីលា ប្រពាតព្រឹក្សា ក្រសាលហឫទ័យ ។
ស្រាប់ស្រេចសម្តេចជៀស្ដជ័យ គង់យន្តមាសម័យ កើបហង្សហោះទៅ ។
ដល់ឋានពិមានលំនៅ ស្រុកមួយនាមហៅ នគរបញ្ចាល ។
បុរីនាទីនោះណា៎ មានព្រាហ្មណ៍ហោរា ចេះចប់ត្រៃវេទ ។
៦១-ចេះធម៌ចេះសិល្បសាស្ត្រសេដ្ឋ ជាស្នងព្រះនេត្រ ព្រះបាទចក្រី ។
ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធតែងគិតសេចក្ដី លោកាលោកិយ តម្រង់ក្បត្រៃថ្ង ។

សម្ដេចសពិដ្ធជៀស្លជ័យ កើចយន្តមាសម័យ ចាប់ចុងព្រឹក្សា ។
ឈើធំត្រសុំសាខា ខ្ពស់លើសលែងនា អស់ទាំងឈើផង ។
ព្រះអង្គយកហង្សនោះហោង ផ្គូផ្គាប់ចាប់ចង ស្ងូរេចហើយណា ។
៧០. ក្សត្រក្សាន្តឈរឈានបាទា ចុះពីព្រឹក្សា រៀងរួចដល់ដី ។
ព្រះអង្គស្ដេចទ្រង់ស្មី កាន់ព្រះវីជនី មាលមាសសុវណ្ណា ។
ស្ដេចទ្រង់គ្រឿងផ្ទង់សោភា មេឡាផាត់កន្ត្រា ក្របេះប្លួងចន្ទន៍ ។
ព្រះកន្ត្រវរលក្ខណ៍សោភ័ន ពាក់ជួបព្រះចន្ទ ពាលពេញបូណ៌មី ។
ស្រាប់ស្រេចសម្ដេចចក្រី ព្រះអង្គចរលី- លាចូលនគរ ។
៧៥-ព្រះបាទសីហនាទចេញចរ សម្ដេចភូធរ ប្រពាតផ្កាផ្សេង ។
ក្នុងផ្កាប្រការផងគ្រប់ ឈ្ងុយឆ្ងាយសាយសព្វ រៀងពល់កនកាយ ។
ក្រមុំតូចធំទាំងឡាយ ដាក់ផ្កាសព្វសាយ ជុំជិតប្រក្រតី ។
យល់អង្គស្ដេចទ្រង់ស្មី ស្រស់ស្រេចប្រិមប្រិយ លើសលែងប្រុសផង ។
មិចមៀវខ្សឹបខ្សៀវផ្អៀងផ្អង ទឹងគ្នាសាសង់ ស្និទ្ធស្នាលចរចា ។
៨០-រុំយមើលដំណើរធាយា កម្ទោះទុះណា ចំណាប់ពេកពន់ ។
ស្រីផងផ្អៀងផ្អងគយគន់ មៀងមើលឥតធ្អន់ ដល់តិចឡើយណា ។
៨២-ព្រះអង្គពូជពង្សក្សត្រា ស្ដែងស្ដេចលីលា ទឹមផ្ទះព្រាហ្មណ៍ហោង ។

បទកាកគតិ

៦៩– កាលនោះបុរោហិត អ្នកប្រាជ្ញព្រាហ្មណ៍ត្រឹទ្ធ ប្រដៅសិស្សផង
អង្គុយរៀនកល់ រៀនធម៌អឹងកង ច្រើនក្រៃកន្ទង
ជុំជាប្រក្រតី ។

ព្រាហ្មណ៍យល់ព្រះអង្គ ប្រសើរកិម- ង្គលគាប់ពិសី
រូបនោមវិលក្ខណ៍ វរកត្រៃសោភី ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញចេតី
កើតក្តួចស្រឡាញ់ ។

៧០– គេជះសម្ភារ សម្តេចភូបាល សាងពីមុនមិញ
ព្រាហ្មណ៍យល់ហើយគិត ក្នុងចិត្តឯងម្នេញ កន្ទក់កន្ទេញ
ស្ញើចសរសើរថា ។

រីអ្នកនេះនៃ រូបល្អប្រពៃ តើមកពីណា
មិនគឺកូនពស្ត្រ ទាំងផ្កាសខ្ចីខ្ចា សមកូនក្សត្រា
ត្រាច់មកពីឆ្ងាយ ។

សមមកនេះណា៎ រករៀនសាស្ត្រា ធម៌ផងទាំងឡាយ
អញហៅមកសួរ ដណ្តឹងនិយាយ ប្រការសម្នាយ
ឲ្យអស់សេចក្តី ។

ទើបព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញហៅ   ថារ៉ឺយនៃចៅ   កម្លោះពិសី
អាពុកយល់ចៅ   ល្អញល្អៅប្រិមប្រិយ   អញ្ជើញតាប់ខ្ញី
មកណោះអ្នកអាយ ។

អាពុកទឹងដ-   ណ្តឹងអ្នកប្រុសគន់   បន្តិចពីកាយ
ក្បិណនោះព្រះអង្គ   ដំទ្រង់តោមតាយ   ឮព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញប្រាយ
ហៅដូច្នោះណា៎ ។

៧៤–ទើបអ្នកខតចៅ   យល់សឹងសិស្សនៅ   រៀនធម៌សាស្ត្រា
ស្តែងស្តេចគិតក្នុង   កំឡុងខយា   ទ្រង់ព្រះចិន្តា
ត្រេកអរពេកក្រៃ ។

អញមកនេះម្តង   បានដូចបំណង   ពុំក្រឡើយនៃ
អញទៀនឹងសំណាក់   ពឹងពាក់អាស្រ័យ   យកព្រាហ្មណ៍នេះនៃ
ជាអាពុកធម៌ ។

ហើយអញនឹងរៀន   ឲ្យអស់របៀន   សិល្បសាស្ត្រធម៌អាថ៌
បំណោះអ្វីៗ   កុំបីទេសទាល់   ដូចអញសំគាល់
ប៉ុនប៉ង់ប្រាថ្នា ។

ទ្រង់ចិន្តាស្រេច   នោះទើបស្តែងស្តេច   យាងយាសយាត្រា

បរចូលទៅដ្ឋាន　　គ្រឹះស្ថានព្រាហ្មណា　　ព្រាហ្មណ៍សោតបរពា
សាកសួរព្រះអង្គ ។
ថាហៃអ្នកមាស　　តើអ្នកយាន់យាស　　មកពីកំឡង់
ដំបន់ឋានណា　　យាត្រាត្រាច់ត្រង់　　នេះអ្នកចោទចង់
ប្រាថ្នារកអ្វី ។

៨០— ចូរអ្នកប្រុសប្រាប់　　ឲ្យអាពុកស្តាប់　　ដឹងដើមសេចក្តី
មាសមកនេះណា　　ប្រាថ្នាព័ស្តុអ្វី　　ចូរអ្នកស្រដី
កុំលាក់លៀមឡើយ ។

មួយសោតនាមករ　　កូនស្ងួនបវរ　　ឈ្មោះអ្វីកូនអើយ
រីស្រុកទេសគន់　　ដំបន់ត្រាណាត្រើយ　　នៅណាអ្នកអើយ
នាមហៅស្រុកអ្វី ? ។

មួយនីសោតណា　　រីឯមាតា　　បិតាជាតិ
បង្កើតនៃបា　　ស្ងួនក្សាពិសី　　នាមហៅឈ្មោះអ្វី
ណាអ្នកកូនអើយ ។

ក្សិណនោះព្រះអង្គ　　អម្បូរពូជពង្ស　　ក្សត្រាត្រាណាត្រើយ
ស្តេចស្តាប់ព្រាហ្មណ៍សួរ　　ទទួលបោះហើយ　　ទើបព្រះអង្គឆ្លើយ

សាសន៍សូមៃ ។

ថាខ្ញុំនេះណា+ ជាកូនក្សត្រា- ធិកជជៀស្នជ័យ
ជាចៅបុរី ដែនដីគពាត្រៃ ឥសូរឯងញ
គ្រប់គ្រងភាព ។

៨៥–ខ្ញុំឈ្មោះសុវណ្ណ- កុមារសោភ័ន ត្រាច់ចរយាត្រា
មកតាំងម៉េះហោង ប៉ុនប៉ងប្រាថ្នា រៀនសិល្បសាស្ត្រា
អស់គាថិធមិផង ។

ក្សណោនោះព្រាហ្មណ៍ស្តាប់ ព្រះអង្គថ្លែងប្រាប់ បទដើមទំនង
ដំណើរក្សត្រា ប្រាថ្នាប៉ុនប៉ង រករៀនធមិផង
តាមសព្វហឫទ័យ ។

ព្រាហ្មណ៍ថាខ្ញុំសុំ អ្នកមាសឧត្តម ជាកូនធម៌ថ្លៃ
ទឹងប្រះដៅធមិ សិល្បវិសេសសៃយ តាមតែព្រះទ័យ
អ្នកទឹងប្រាថ្នា ។

កាលនោះព្រះចៅ ស្តែងស្តេចនិត្យនៅ ទឹងព្រាហ្មណ៍ហោរា
ព្រាហ្មណ៍ប្រះដៅធមិ សព្វសិល្បសាស្ត្រា សម្តេចរកជា
រៀនអស់ធមិផង ។

ហេតុព្រះប្រាជ្ញា ចិត្តវិសេសប្រា- កដកបកទូន
ស្តេចរៀនសេធមិ សិល្បសាស្ត្រផង បានដូចបំណង
ចប់បិដកត្រៃ ។

៩០— ព្រាហ្មណ៍សរសើរថា កូនស្ងួនពុំផា មានប្រាជ្ញាវៃ
អ្នករៀនអស់ធមិ សព្វសិល្បសាស្ត្រសៃយ តែរពេចខ្វិ
ចប់សាស្ត្រាគម[1] ។

អាពុកនឹងបែង បំណេះឡេងង អ្នកមាសឧត្តម
កាន់តួអាពុក សេពសុខកិរម្យ ជាអ្នកប្រាជ្ញធំ
លើសលែងលោកា ។

អាពុកនឹងយក បាបុត្រពន្ធក កូនស្ងួនពុំផា
ទៅថ្វាយព្រះបាទ នរនាថជេដ្ឋា រីឯចិត្តបា
គិតម្តេចកូនអើយ ? ។

ព្រះអង្គស្តេចស្តាប់ ពាក្យពីរោះគាប់ ព្រាហ្មណ៍ប្រាប់ម្នោះហើយ

---

១ សាស្ត្រ ន. (សំ.ម.) គម្ពីរ, ច្បាប់, ក្បួន គម្រោ ។ អាគម ន. (សំ.ម.) ការរៀនសូត្រ, ការចេះដឹង ។ ផ្សំសាស្ត្រនិងអាគម ជាសាស្ត្រាគម; ចប់សាស្ត្រាគម គឺចប់ការរៀនសូត្រតាមគម្ពីរក្បួនច្បាប់ ។

ក្សិណក្សត្រត្រកូល　　បន្ទូលផ្ទាស់ឆ្លើយ　　អ្នកអាពុកអើយ
ខ្ញុំនឹងថាអ្វី ។

ក្សិណនោះព្រាហ្មណ៍យក　　ព្រះអង្គពន្ទក　　សពេជ្រជិនស្រី
ទៅថ្វាយព្រះបាទ　　នរនាថនរបតី　　ជាចៅបុរី
នគរបញ្ចាល៍ ។

៩៥—ព្រាហ្មណ៍ឧនសិរសិដ្ឋ　　ក្រញ្ញក្រាបផ្ញញជិត　　បង្គំទូលថា
ខ្ញុំថ្វាយកូនប្រុស　　ស្រៀបស្រស់សោភា　　ជាខ្ញុំករុណា
តាងខ្ញុំឯងហោង ។

ក្សិណនោះក្សត្រា　　ស្ដេចបន្ទូលថា　　ព្រាហ្មណ៍អើយនេះម្ដង
ព្រាហ្មណ៍យកបុត្រា　　ពុំផាស្ងួនគ្រង　　មកថ្វាយជាស្នង
ត្ឋព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញប្រាយ ។

កូនព្រាហ្មណ៍តើញាំង　　បេះចប់ទូទាំង　　សិល្បសាស្ត្រសព្វសាយ
ធមិអាថិក្បួនច្បាប់　　តម្រាប់សម្ដាយ　　ដូចព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញប្រាយ
ឬទេព្រាហ្មណ៍ត្រឹម ? ។

ទើបព្រាហ្មណ៍ទូលថា　　បពិត្រព្រះមហា-　　ក្សត្រថ្លៃទ្រង់ឫទ្ធិ
កូនខ្ញុំនេះណា+　　មានប្រាជ្ញាពិត　　តោះខ្ញុំឯងគិត

ផ្ទឹមផងពុំបាន ។

ស្ដេចស្ដាប់ព្រាហ្មណ៍ទូល ទើបព្រះឥស្សូរ បន្ទូលទៅថ្កាន
ព្រាហ្មណ៍អើយអញអរ សាទរស្មោះស្មាន អរត្បិតព្រាហ្មណ៍មាន
កូនប្រុសប្រាជ្ញប្រាយ ។

១០០–ទ្រង់ព្រះចិន្ដា ក្នុងព្រះទយា ថាឱអញស្ដាយ
កូនព្រាហ្មណ៍នេះណា៎ សោភាពោមឆាយ លែងប្រុសទាំងឡាយ
លោកិយនេះណា៎ ។

ត្បិតតែយសតូច ពុំស្មើពុំដូច នាងនាថធីតា
បុត្រីសម្លាញ់ កូនអញនេះណា៎ ទឹងជ្រុំផងគ្នា
ពុំបានឡើយហោង ។

សម្ដេចរាជា ព្រះអង្គករុណា ស្រឡាញ់ស្នេហ៍ស្នង
ភស្សូរពោធី- សត្វិសេសហោង លើសលែងអ្នកផង
ទាំងឡាយនានា ។

ឯពុទ្ធង្កូល ពន្ធុកបណ្ដូល សពេជ្ញសាស្ដា
ព្រះអង្គតែងទៅ គាល់ហ្វោកជា តាងព្រាហ្មណ៍ហោក
ជាអ្នកប្រាជ្ញប្រាយ ។

រីបុរោហិត(១) ហោកព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធ នៅសុខសប្បាយ
រក្សាព្រះអង្គ ទ្រើសទ្រង់ដោមដាយ ក្សត្រថ្លៃពណ្ណរាយ
នៅទីនព្រាហ្មណា ។

១០៥– ព្រះបាទឥស្សូរ ក្សត្រាត្រកូល ព្រះចៅបញ្ចាល៍
ស្តេចមានបុត្រី ស្រស់ស្រីសោភា នាងទ្រង់នាមា
បទុមកេសរ ។

នាងនាថនារី គបបញ្ចិន្ទ្រិយ ដោមដាយបវរ
ដូចចន្ទថែនចាំង ខូទាំងអម្ពរ ជាឆ្នើមនគរ
បញ្ចាលបុរី ។

នាងល្អកន្លង ទ្រទេសទងវង ទ្រទន់ស្រស់ស្រី
វរអង្គវរលក្ខណ៍ វរភក្ត្រប្រិមប្រិយ ជាមកុដអស់ស្រី
ទាំងត្រៃភពផង ។

ទោះបីស្រីសួគ៌ ប្រពៃគាប់គួរ ថ្លៃថ្លាកន្លង
នៅត្រៃត្រឹង្សា សួគ៌ាឆាយហោង នោះទីផ្ទឹមផង
ពុំបានឡើយណា ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា រីឯព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធ អ្នកប្រាជ្ញបណ្ឌិត នៅសុខសប្បាយ .... ។

សម្តេចជននី　　ជនកបេតី　　កូនស្ងួនពុំងា
ស្តេចឲ្យស្រីថ្លៃ　　នៅព្រប្រាង្គប្រា-　　សាទសួគ៌សោភា
មាសម័យព្រោងព្រាយ ៗ

១១០— ស្តេចឲ្យស្រោលស្រី ស្រស់ស្រៀបប្រិមប្រិយ គីលៀងទាំងឡាយ
ឲ្យចាំរក្សា　　បុត្រភ្ងាឆោមឆាយ　　នៅសុខសប្បាយ
លើប្រាសាទសម ៗ

រ័តន៍កជធីតា　　ឆោមឆាយសោភា　　ពាលពេញក្រមុំ
ស្រីស្រស់ថ្លាថ្លៃ　　ល្អមល្អៃក្មេងកុំ　　នាងនាថឧត្តម
សោឡសឆ្នាំណា ៗ

នាងនៅប្រាសាទ　　ប្រសើរស្អាងស្អាត　　មាសម័យសោភា
ទឹងអស់ស្រឹង្គារ　　បរិពារផងណា　　ក្សេមក្សាន្តសុខសា-
ប្បាយបរិបូណ៌ក្រៃ ៗ

ហេតុតែបុណ្យនាង　　បរិបូណ៌បានស្អាង　　ជាអស្ចេយ្យ
ទឹងព្រះពោធិ-　　សត្វវិសេសថ្លៃ　　ទឹងបានមូលមេ-
ត្រីត្រេកផងគ្នា ៗ

មានកាលមួយថ្ងៃ　　ស្រីរ័តន៍ថ្លាថ្លៃ　　បើកព្រះកៅវតារ

ទតយល់ព្រះអង្គ　ពូជពង្សក្សត្រា　ស្តែងស្តេចលីលា
ទៀបប្រាសាទថ្ងៃ ។

១១៨— ទើបនាងធីតា　គិតក្នុងទយា　ថាអ្នកនេះនៃ
មកពីឋានណា　ប្លែកនាសព្វថ្ងៃ　មានរូបប្រពៃ
សក្តិសមសោភា ។

ទើបនាងប្រាប់ទៅ　កីលៀងមួយនៅ　ខាងនាងធីតា
ចង់អោយបងមើល　គេដើរនោះណា+　រូបឆោមឆាយា
ចំណាប់ពេកក្រៃ ។

នាងនាថធីតា　នូវកីលៀងភ្លា　គយគន់រំពៃ
ហើយសឹងសរសើរ　ដំណើរក្សត្រថ្ងៃ　ទាំងពីរនាក់នៃ
ពុំលែងឡើយណា+ ។

នាងគយគន់មើល　ព្រះរាជដំណើរ　លុះផុតនេត្រា
នាងនាថរងឹរឹត　ចងចិត្តស្នេហា　គិតព្រះរាជា
ពិតពុំភ្លេចឡើយ ។

១១៩— នាងនាថឆោមឆាយ　ធ្វើជានិយាយ　ឯទៀតព្រងើយ
ធ្វើពុំនាំពា　ហាក់ជាគោះគើយ　គំមោះពុំស្បើយ

ក្នុងព្រះនគរ ។

បទព្រហ្មគីតិ

១១៩– លង់លុះចូលកត្រី នាងនារីរ័តន៍និទ្រា
ទ្រង់ព្រះរាជចិន្តា រំពឹងគិតព្រះអង្គថ្លៃ ។
ថាឱអង្គកល នាអញយល់កាលពីថ្ងៃ
ប្រុសនោះល្អប្រពៃ តើគាត់មកពីឋានណា ។
បើតាមដែលអញយល់ រូបនិម្មលឆោមសោភា
សមគាត់កូនក្សត្រា គ្រាប់មកពីទីឋានឆ្ងាយ ។
ពុំគឺកូនសេនា កស្ត្រប្រជានៅស្រុកអាយ
បើកូនអ្នកខ្សត់ខ្សោយ មិនមានរូបដល់ម៉្លេះណា៎ ។
ល្អថ្លៃកនាលោកិយ ហាក់មកពីត្រៃត្រឹង្ស
ព្រះភក្រ្តដូចចន្ទ្រា ត្រចះចែងពេញបូណ៌មី ។
១២០– គន់ឯអស់ព្រះអង្គ សឹងវរវង្សសមសោភី
ល្អល្អះអស់ឥន្ទ្រិយ រូបល្អេញល្អៅពាលប្រពៃ ។
នាងទ្រង់ព្រះចិន្តា វរជាយាព្រួយព្រះទ័យ
គិតទៅវែងអាល័យ អាឡោះលទន់ពន់ប្រមាណ ។

ខ្ញុំអញឥឡូវអើយ   ធ្វើម្ដេចឡើយកទីងបាន
អ្នកនោះមករួមរ៉ាន   ជាស្វាមីអញសព្វថ្ងៃ ៗ
អញចង់ឲ្យទៅសួរ   យល់ពុំគួរពេកណាស់នៃ
គិតទៅវែងក្រៃក្រៃ   ឥតអ្នកណាទីងជួយចាត់ ៗ
បើអញទីងស្ងៀមនៅ   ក្រែងគាត់ទៅឯណាបាត់
គឺក្ដីនេះក្រក្ដាត់   ទឹងធ្វើម្ដេចឥឡូវណា៎ ៗ
១២៥– រូបអ្នកល្អពីសី   ដូចបុណ្ណមីព្រះចន្ទ្រា
គួរគូស្និទ្ធស្នេហា   ជាស្វាមីអញនេះសម ៗ
កំឡុងកត្រីស្វាត់   នារីរ័ត៌នវែងបារម្ភ
នាងនាថពុំបានផ្ដុំ-   ឡើយនាងគិតព្រះកជា ៗ
លុះព្រឹកព្រហាមស្រាង   ស្រេចហើយនាងនាថជាយា
នាងតើនចាកក្រឡា-   បន្ទុំទែនទិព្វរង្សី ៗ
ទើបនាងសោយព្រះស្ងួន   ស្រេចស្រីតន់សោយព្រះស្រី
ហើយនាងនាថទេវី   បើកព្រះកៅវ៉តារទតទៀត ៗ
នាងផ្អូកគិតអាល័យ   ក្នុងព្រះទ័យវែងចង្អៀត
នាងគយគន់មើលទៀត   នាងពុំយល់ព្រះកូមី ៗ

១៣០– នាងគង់ទុនសញ្ជាប់ ស្ងៀមស្ងួតស្ងប់ព្រះភក្ត្រស្រី
នាងនាថពុំស្រដី ចរចាបែងដល់គិចណា ។
ភីសៀងជំទិតនាង ចូលជិតខាងរាជធីតា
យល់នាងដាក់ភក្ត្រា ស្រពោនពុំដូចសព្វដង ។
ភីសៀងអធ្យាស្រ័យ ជាស្រីថ្លៃមានបើបង-
ចិត្តទឹងប្រុសនោះហោង ទើបជាទុក្ខអង្គីក្តី(១) ។
ភីសៀងតើទូលថា(២) នាងធីតាអផ្សុកអ្វី
ស្រពោនព្រះភក្ត្រស្រី ចូរមាសថ្លៃប្រាប់ខ្ញុំក៏ ។
ទើបនាងថាបងអើយ ឥឡូវអើយអញប្អូនមហា-
ព្រួយចិត្តពន់ពេកណា បងមិនជួយគិតប្អូនឡើយ ។
១៣៥– ភីសៀងទូលវាងវៃ ព្រួយព្រះទ័យអ្វីមាសអើយ
កុំអ្នកថ្លៃលាក់ឡើយ ប្រាប់ឲ្យបងបានដឹងក៏ ។
ទើបនាងត្រាស់ថាហៃ បងឯងនៃស្រាប់ហើយណា
ស្មើគេតឯកមាតា តើប្អូនទឹងលាក់ធ្វើអ្វី ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ភីសៀងអធ្យាស្រ័យ ជាស្រីថ្លៃមានបើបឹង ប្រុសណាថ្លៃវវង្ស ទុំហាក់យល់អង្គីក្តី ។ ២ ច្បាប់ខ្លះថា ភីសៀងចំអន់ថា ... ។

បងអើយប្អូនសែនឆ្ងល់ ត្បិតប្អូនយល់ប្រុសពិសី
ពីម្សិលអង្គីក្តី តើគាត់មកពីឋានណា ។
បងអើយអញប្អូនថប់ គិតទៅគ្រប់ហើយវែងជា-
ព្រួយចិត្តពេកមិនគ្រា- ស្បើយពីទ្រូងដល់តិចឡើយ(១)។
បើអ្នកណាទៅដល់ សួរឲ្យយល់ពាក្យគាត់ហើយ
អ្នកនោះណាបងអើយ អញនឹងឲ្យរង្វាន់ផង ។
នាងចរចាបញ្ជៀង ទើបគីលៀងទូលវិងស្នង
ត្រង់នោះទុកធារបង កុំព្រួយចិត្តណាមាសថ្លៃ ។
នាងស្តាប់គីលៀងថា ទូលឈានាជូបោះនៃ
ទើបនាងត្រាស់ថាហៃ បើបងទៅសួរឲ្យជាក់ ។
សួរឈ្មោះម្តាយអាពុក សួរទាំងស្រុកទាំងនាមអ្នក
សាកសួរឲ្យជាក់លាក់ ក្រែងគាត់មានប្រពន្ធហើយ ។
គីលៀងក្រញូក្រាបលា នាងធីតាពុំលង់ឡើយ
ទៅស្អាតព្រះត្រាណាត្រើយ ចាំមើលផ្លូវព្រះភជា ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា អញប្អូនគិតទៅគ្រប់ ហើយវែងថប់ពេកមិនគ្រា
នឹងស្បើយពីទ្រូង ជាក្រសាលដល់តិចឡើយ ។

កាលនោះពោធិសត្វ　　បុរសរ័តន៍ស្តេចលីលា
ទឹងទៅគាល់ក្សត្រា　　ជួបទឹងនាងកីលៀងនោះ ៗ
១៤៥– ឯនាងកីលៀងណា　　ជណ្តឹងថាអ្នកកម្លោះ
ទឹងទៅឯណាហ្នះ　　ឈប់ខ្ញុំទឹងសួរសិនក៏ ៗ
រីឯព្រះជៀស្តជ័យ　　សងសូមត្រាស់ទៅថា
អញទឹងអាលយាត្រា　　អញមិនឈប់ណានាងអើយ ៗ
កីលៀងលោមចរចា　　អ្នកកុំថាដូហ្នោះឡើយ
ឥឡូវនេះអ្នកអើយ　　មានគេប្រើខ្ញុំមកណា ៗ
ស្តេចជ្រាបដូហ្នោះទៃ　　ក្បៀណក្សត្រថ្ងៃឈប់វេរា
កីលៀងនោះម្ទីម្ទា　　ចូលទៅទៀបព្រះជៀស្តជ័យ ៗ
នាងថាឱអ្នកអើយ　　ឥឡូវហើយក្សត្រថ្ងៃ
នៅប្រាសាទមាសម័យ　　បុត្រីព្រះចៅបញ្ចាល ៗ
១៥០– នាងទ្រង់ឆោមពិសី　　លើសលែងស្រីទេពសួគ៌ា
នាងទ្រង់ព្រះនាមា　　ឈ្មោះនាងបទុមកេសរ ៗ
នាងប្រើខ្ញុំមកណា　　នាងធីតារ័តន៍បវរ
ចង់ជ្រាបដល់នាមករ　　ឈ្មោះអ្នកឯងណាអ្នកអើយ ៗ

មួយសោតក្រៃអ្នកមាន គូបុកណាជាស្រេចហើយ
ប្តីមួយអ្នកគ្មានឡើយ នាងចង់ដឹងដោយទំនង ។
ហើយសួរពីមាតា នូវបិតាអ្នកឯងផង
ឯឈ្មោះស្រុកនោះហោង លំនៅគេនៅឋានណា? ។
ក្សិណនោះព្រះភូមី ព្ទាសីទៀងទូលថា
នាងនាថតោមសោភា ឲ្យដណ្តឹងដូច្នោះហើយ ។
១៥៥– ស្តេចគិតក្នុងព្រះទ័យ អរពេកក្រៃទើបស្តេចឆ្លើយ
ថ្លែងថាហៃបងអើយ អញបានបងនាំពតិមាន ។
ពីនាងឲ្យមកសួរ- សាកបរិបូណ៌ហើយអញបាន
ដឹងពាក្យពីកល្យាណ ចែងសាយសព្វប្រការផង ។
បងអើយឯមាតា នូវបិតាអញនេះហោង
ជាស្តេចស្តែងគ្រប់គ្រង ក្រុងភាពទេពបុរី ។
ឯអង្គអញនេះណា៎ ឥតជាយាពជមហេសី
ទើបអញចរចាកពី- នគរនាយដល់អាយណា៎ ។
បងអើយអញនេះមក ប្រយោជន៍រកពជជាយា
អញអាស្រ័យនៅនា- ផ្ទះព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញមួយនុ៎ះហោង ។

១៦០— ឯឈ្មោះអញនេះណា កូនព្រះបាលីជាម្តង
ថាទ្រព្យប្រសើរផង វែងតែងស៊ើមសៀតកេសី ។
ឈ្មោះអញជូថ្នោះណា ចងយាត្រាវិលវិញខ្ញី
ទៅទូលនាងទេវី តាមប្រាជ្ញានាងគិតយល់ ។
ភីលៀងសោតស្តែងស្តាប់ ព្រះអង្គប្រាប់ប្រការគល
ជឿជាព្រះទសពល ជាស្តេចស្តែងប្រាកដហោង ។
អរឯងឧទសីសោ បង្គំមហាក្សត្រច្បាស់ច្បង
លុតលាវិលវិញផ្គង ឋានប្រាសាទប្រសើរសល់ ។
រីឯព្រះរាជា ស្តេចលីលាឡើងទៅដល់
ពេញរ័តន៍កដមណ្ឌល គង់គាល់ព្រះចៅបញ្ចាល៍ ។
១៦៤— ស្រេចហើយព្រះពោធិ- សត្វចុះពីគាល់រាជា
ទៅឋានព្រាហ្មណ៍ហោរា ស្តេចនិត្យនៅជួបសព្វផង ។
ឯភីលៀងនោះណា ទៅដល់ប្រាសាទហើយហោង
ម្នីម្នាឡើងទៅផ្គង ក្រាបទូលនាងនាថជាយា ។
បពិត្រអ្នកម្ចាស់ ឥឡូវនេះខ្ញុំយាត្រា
ទៅជួបជួបប្រាថ្នា បាននិយាយសព្វសេចក្តី ។

ម្ចាស់អើយអ្នកនោះណា　មិនគឺជាកូនមន្ត្រី
មិនគឺកូនសេដ្ឋី　មិនគឺកូនព្រាហ្មណ៍ហោរា ។
ព្រះអង្គជាត្រកូល　ជាអម្បូរបុត្រក្សត្រា
សោយរាជ្យគ្រងភារា　នគរឈ្មោះទេពបុរី ។

១៧០— ព្រះអង្គឥតជាយា　ប្រសើជាអគ្គមហេសី
នោះទើបព្រះភូមី　ស្ដេចត្រាច់មកដល់ស្រុកអាយ ។
ស្ដែងស្ដេចអាស្រ័យនា-　នៅគ្រឹហាព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញប្រាយ
ប៉ុនប៉ងមកពីឆ្ងាយ　ប្រយោជន៍រកភជទេពី ។
រីឯព្រះនាមា　ស្ដេចប្រាប់ជាព្រះបាលី
ជាទ្រព្យប្រសើរវី-　សេសវែងសើមសៀតកេសា ។
ព្រះអង្គប្រស្នាមក　ឲ្យនាងរកតាមប្រាជ្ញា
ព្រះនាមព្រះរាជា　ក្នុងព្រះបាលីឯងនៃ(១) ។
នាងជ្រាបសព្វប្រការ　ហើយនាងនាថមានហឫទ័យ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា　ព្រះអង្គប្រស្នាមក　តាមនាងរកដោយប្រាជ្ញា
ព្រះនាមព្រះរាជា　ក្នុងបាលីចាំសុវណ្ណ ។

ត្រេកអរឯងពេកក្រៃ ទឹងថ្លឹងថ្លែងពុំបានណា៎(១) ។

១៧៩– នាងជឿថាព្រះអង្គ ប្រសើរពង្សពូជក្សត្រា

ឥតឯងមានសង្កា ក្នុងព្រះទ័យដល់តិចឡើយ ។

ទើបនាងទ្រង់ចិន្តា ដោះប្រស្នាព្រះត្រាណត្រើយ

ឃើញឈ្មោះពុំលង់ឡើយ ទើបនាងនាថបន្ទូលថា ។

បងអើយអញអរក្តាត់ បងឯងគិតឲ្យប្អូនភ្ញា

បងអើយឯប្រស្នា នោះប្អូនស្រាយឲ្យបងស្តាប់ ។

ថាទ្រព្យល្អប្រពៃ ប្រសើរក្រៃលោកវែងពប់

វែងស្អាងវែងប្រដាប់ សៀតកេសីគឺស្មៀតសក់ ។

នេះឯងទ្រព្យប្រពៃ មានតម្លៃពុំអាក្រក់

បងអើយឯស្មៀតសក់ សោតសឹងគឺមាសឯងណា៎ ។

១៨០– មនុស្សលោកសឹងហៅមាស ហៅទាំងផ្កាសសឹងដូចគ្នា

ថាបើនឹងហៅជា- ព្រះបាលីថាសុវណ្ណ ។

នាមអ្នកដូចោះហោង កុំបីបងគិតគ្នេរគ្នាន

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា នាងជ្រាបអស់ប្រការ ហើយធីតាគិតគ្នេរគ្នាន់

ត្រេកអរគិតក្បួនកាន់ នឹងថ្លឹងថ្លែងពុំបានណា៎ ។

ស្ដេចឈ្មោះព្រះសុវណ្ណ- កុមារឯងមិនទេឡើយ ។
នាងនាថមានប្រាជ្ញា ដោះប្រស្នាព្រះត្រាណត្រើយ
ស្គាល់ព្រះនាមស្រេចហើយ នាងវែងពេញព្រះចិន្ដា ។
កីលៀងសងសូមៃ ថាមាសថ្លៃមានប្រាជ្ញា
ដោះសាអាថ៌ប្រស្នា រំពេចពុំកម្រឡើយ ។
ទន្ទឹងព្រះសុរិយា នាងធីតាឥតឯស្បើយ
នាងថាហៃបងអើយ បងជួយគិតប្អូនឆាប់ក៏ ។
១៨៥– កីលៀងខិតជិតខាង ទូលលោមនាងនាថជាយា
ម្ចាស់អើយកុំនាងបា- រម្ភគិតព្រះរៀមពេកឡើយ ។
កំសាន្តព្រះទយា គង់សុខសាបាយ(១)ម្ចាស់អើយ
ទុកធុរខ្ញុំឯងហើយ នឹងគិតគួរថ្វាយម្ចាស់ថ្លៃ ។
ខ្ញុំនឹងទៅឲ្យដល់ ឲ្យបានយល់ព្រះចមត្រៃ
អញ្ជើញស្ដេចមកវៃ រួមមណ្ឌលទឹងនាងណា+ ។
នាងស្ដាប់កីលៀងទូល នាងវែងចូលព្រះទយា
ទើបនាងបន្ទូលថា តាមតែបងឯងគិតលៃ ។

១ តាមដើមត្រឹមត្រូវ សរសេរ ‹‹សុខសប្បាយ›› តែនេះសម្រួលតាមសម្ព័ស្សកាព្យ ។

គីលៀងក្រញូងក្រាបលា នាងហើយយាត្រាឆាប់វៃ
ទៅដល់ព្រះចមរក្រៃ ថ្វាយបង្គំព្រះកជា ។
១៩០– ក្សិណនោះព្រះភូមី យល់ទាសីដល់ហើយបេណា
ស្តេចត្រេកសោមនស្សា បន្ទូលនូវពាក្យមេត្រី ។
បងមកឥឡូវណា នាងធីតាមានប្រើអ្វី ?
ចូរបងថ្លែងពាក្យពី- បណ្តាំនាងឲ្យស្រួក ។
គីលៀងសោតស្តែងស្តាប់ ទើបទូលប្រាប់ព្រះកជា
ថ្វាថ្លែងដោយប្រាជ្ញា ចំណោះនាងជាងសំដី ។
ខ្ញុំម្ចាស់មកក្រាបទូល ព្រះឥសូរខ្ពស់ជាតិ
ជាមកុដលើសិរសី ឲ្យបានជ្រាបព្រះទយា ។
ពីនាងខ្លួនទេវី មានស្វាមីកក្តិពជា
អនុជស្ងួនពុំងា នាងក្រញូងក្រាបថ្វាយបង្គំ ។
១៩៥– មកអង្គព្រះជៀសជ័យ ឲ្យក្សត្រថ្លៃស្តេចស្តែងផ្ជុំ
ឯកឯងកុំបារម្ភ សូមក្រសាលព្រះហឫទ័យ ។
ថាបើព្រះអង្គផ្ជុំ ឯកឯងពុំលក់ឡើយនៃ
ស្តេចយកព្រះពស្ត្រថ្លៃ ផណ្តាប់ផ្ជុំឲ្យលក់ណា ។

ស្តេចស្តាប់គីលៀងទូល ព្រះឥសូរសោមនស្សា
អរព្រួចព្រះទយា ហើយហាក់យល់រំពេចពិត ៗ
សម្តេចព្រះរាជា ទ្រង់ចិន្តាជាវរមិត្រ
នាងនាថព្រមចូលចិត្ត នាងឡើងហៅអញទៅហោង ៗ
ក្សិណនោះព្រះរាជា បន្ទូលថាហៃអ្នកបង
បងអើយវិលវិញផង ទៅទូលនាងនាថទេវី ៗ
ថាអញអរស្តាំទៅ នាងប្អូនទៅ ៗ ពិសី
អញចាំចូលរាត្រី ហើយអញទៅឋានទាំងហោង ៗ
គីលៀងក្រួញក្រាបលា ព្រះអង្គមហាក្សត្រច្បាស់ច្បង
លីលាវិលវិញផង ដល់ប្រាសាទនាងទេវី ៗ
រិតចូលទៅជិតខាង ក្រាបទូលនាងនាថនារី
ថាថ្ងៃអស់សេចក្តី ដូចបណ្តាំព្រះរាជា ៗ
នាងជ្រាបដូច្នោះនៃ ក្សត្រីថ្លៃសោមនស្សា
អរឥតឯគណនា ទឹងថ្លឹងថ្លៃពុំបានឡើយ ៗ
កាលនោះពោធិសត្វ បុរសរតនក្សត្រត្រាណត្រើយ
ស្តេចទៅឋានព្រាហ្មណ៍ហើយ ព្រះអង្គថ្លែងប្រាប់ព្រាហ្មណ៍ថា ៗ

២០៩– ហៃអ្នកតាពុកអើយ ឥឡូវអើយថ្ងៃនេះណ៎ា
ខ្ញុំទៅចាំលីលា កុំអ្នករកអញខ្ញុំឡើយ ។
ព្រាហ្មណ៍ហ៉ាឱមាសថ្លៃ តាមព្រះទ័យអ្នកមាសអើយ
រើលសត្យជាត្រើយ គ្រាណាពំនាក់យើងសព្វថ្ងៃ ។
ក្សិណានោះព្រះពជា ព្រះអង្គលាព្រាហ្មណ៍នោះនៃ
ស្តែងស្តេចត្រាច់ដល់ព្រៃ- ឈើដែលទុកយន្តនោះណ៎ា ។
កាលនោះឯព្រះអង្គ ឡើងដល់ចុងនៃព្រឹក្សា
គង់លើយន្តនោះណ៎ា ស្តេចស្រាយខ្សែស្រចហើយនៃ ។
រាត្រីពន់ពេលា- កាលហើយណ៎ាព្រះជៀស្ឋជ័យ
ស្តេចកើចយន្តមាសម័យ ហោះអណ្តែតដោយវេហាស៍ ។
២១០– កាលនោះឯក្សត្រី- រ័តន៍ទេវីពជធីតា
នាងនាថពុំនិទ្រា- ឡើយនាងចាំព្រះចមត្រៃ ។
នាងពំងទ្វារប្រាសាទ ប្រសើរស្អាតខ្ជាប់ពេកក្រៃ
នាងនាថនារីថ្លៃ នាងចង់ល្បងព្រះប្រាជ្ញា ។
ឯពង្សពោធិសត្វ បុរសរ័តន៍ស្តេចលីលា
ហិចហោះដោយវេហាស៍ ដល់ប្រាសាទមានីទេវី ។

ស្ដេចចុះបរបាកហង្ស　　ហើយព្រះអង្គព្រះភូមី
ស្ដែងស្ដេចត្រាច់ឡើងពី　　មានប្រាសាទប្រសើរសព្វ ។
ស្ដេចយកព្រះហស្ដថ្លៃ　　ទៅប្រាននៃទ្វារទាំងគ្រប់
យល់រឹងតឹងសាយសព្វ　　សោតសឹងរាំងខ្ទប់ក្ដាំងក្ដិត ។
២១៩– ស្ដេចទ្រង់ព្រះចិន្ដា　　ពិចារណាឯងគន់គិត
ថានេះនាងវរមិត្ត　　នាងចង់ល្បងលងប្រាជ្ញា ។
បើដោយអញគិតទៅ　　គួរអញហៅនាងជាយា
ស្ដេចទ្រង់ពិចារណា　　ក្នុងកំឡុងព្រះហឫទ័យ ។
ទ្រង់ព្រះចិន្ដាស្រេច　　ទើបស្ដែងស្ដេចត្រាស់ថាហៃ
ប្អូនមាសមិត្តថ្លើមថ្លៃ　　បងនាងមកដល់ហើយណា៎ ។
ឱប្អូនពៅពន្លក　　បើកទ្វារយកបងស្រូវរ៉ា
មាសអើយបងរងា　　តែម្នាក់ឯងណា៎ប្អូនស្រី ។
នាងស្ដាប់ព្រះបន្ទូល　　នាងអាសូរព្រះភូមី
ស្រយុតអស់ឥន្ទ្រិយ　　វរងចង់ចិត្តចាប់ស្នេហា ។
២២០– គឺមោះនាងខំអត់　　ខំសង្កត់ព្រះទយា
ចង់ដឹងព្រះប្រាជ្ញា　　ទើបនាងនាថដណ្ដឹងទៅ ។

ថាអ្នកណាស្រដី ថ្លែងថាអ្វីមកពីក្រៅ
ស្តេចឆ្លើយស្នងប្អូនពៅ ថាបងឯងណា៎ប្អូនស្រី ។
នាងសងសូមថា ខ្ញុំបុត្រភ្ញាចៅបុរី
កើតតែឯកឥទ្រិយ ឥតបងប្អូនជាពីរឡើយ ។
ទើបស្តេចបន្ទូលថា ហៃប្អូនភ្ញាមាសបងអើយ
កុំថាដូច្នោះឡើយ នាងស្តាប់បងនឹងប្រាប់ប្រាយ ។
អង្គប្អូនជាបុត្រី ក្សត្រពិសីគ្រងស្រុកអាយ
បងនេះណា៎តោមឆាយ សឹងកូនស្តេចដែរដូចពៅ ។
២២៥– ឥតបងប្អូនឡើយណា៎ អង្គឯកាដូចប្អូនពៅ
បងឮនាមប្អូនពៅ- ដល់ស្រុកបងឯនាយណា៎ ។
ថាប្អូនល្អពិសី លើសលែងស្រីទេពសួគ៌ា
តែខ្លួននាងប្អូនភ្ញា អង្គឯកាដូចខ្លួនបង ។
ទើបបងស្វះស្វែងមក សង្វាតរកប្អូនឯងហោង
ចិន្តាប្រាថ្នាប៉ង យកជាអគ្គមហេសី(១) ។
ប្អូនអើយបងឧបមា យើងនេះណា៎ដូចអគ្គី

---

១ ប្រាប់ឲ្យថា នឹងយកនាងជាមហេសី ។

បើអង្កត់មួយទី   ផ្ទុំកម្រទឹងទេះធាប់ ។
ប្អូនអើយបើយើងយក   ទុសពីរមកផ្គុំផ្គូផ្គាប់
ជាពីរផ្ទុំទេះធាប់   រំពេចពុំកម្រឡើយ ។
២៣០— ដូចកលអង្គប្អូនស្រី   ខ្លួនបងក្តីណាប្អូនអើយ
បើតែម្នាក់ឯងហើយ   វែងកម្រណាស់ពេកពៅ ។
ថាបើប្អូនស្រីស្រួល   នាងទទួលយកបងនៅ
ជាពីរនាក់ទឹងទៅ   ស្មើខ្លួនមួយមូលទឹងស្រី ។
មាសអើយពោះបើបើ   គិតសារពើការផងក្តី
បងក្រុចមានប្អូនស្រី   បើប្អូនក្រុចមាសមានបង ។
ទើបនាងសងស្បូមៃ   ថាតាប់បៃព្រះអង្គហោង
ជួយគិតឲ្យប្អូនផង   ខ្ញុំមិនភ្លាយជោយកជា ។
អញ្ជើញព្រះអង្គស្តេច   យាត្រាត្រាច់ទៅម្នីម្នា
វិលវឹងថ្កានសីមា   ស្រុកព្រះអង្គឯនាយនៃ ។
២៣៥— ស្តេចឆ្លើយស្នងវឹងពៅ   ថាប្អូនពៅមាសថ្លើមថ្លៃ
បងពុំវិលឡើយនៃ   បងចាំយកប្អូនឲ្យបាន ។
ថាបើនាងប្អូនគន់   ស្ងួនជិនផ្អូនមាសមិនក្សាន្ត

បណ្ដោញឲ្យបងថ្កាន ក្រឡាប់ទៅស្រុកនាយណា ។
ចូរប្អូនមាសត្រកាល មកបើកទ្វារឆាប់សួក៏
បងអ្នកទឹងយាត្រា ទៅឲ្យបានយល់មុខពៅ ។
សោះតែអភ័ព្វក្អក ដល់ថ្ងៃស្អែកបងទឹងទៅ
កុំឲ្យព្រួយចិត្តពៅ តែងបណ្ដោញបំបរបង ។
នាងសងសូមែថា កុំករុណាតែគេផ្ដោះផ្ដង
ជន្ទជន្ទេញលង ហាក់ដូចខ្ញុំសហាយស្មន់ ។
២៤០— ពុំកោតពុំគិតខ្លាច យកអំណាចណាស់ពេកពន់
ហាក់ហ៊ានគង្គានលន់ ពុំគិតខ្លួនក្រែងក្រក្រៃ ។
ទើបព្រះអង្គត្រាស់ឆ្លើយ ថាមាសអើយបងនេះនៃ
ពុំគិតពុំគាល័យ ពុំខ្លាចខ្លួនស្លាប់ឡើយណា ។
ឃ្លានតែប្អូនព្រលឹង ឲ្យបានដឹងចិត្តចិន្ដា
បើបានដូចប្រាថ្នា នោះប្រសើរនាលោកិយ ។
ខ្លួនបងដូចមមាច ពុំគិតខ្លាចទូរអគ្គី
ឃើញភ្លើងហើរចូលខ្ញី ដូចបងឃើញប្អូនស្នេហា ។
ម្ល៉េះបងមិនទើងទៅ បងទឹងនៅទឹងប្អូនក្វា

ឲ្យបានដូចប្រាថ្នា　　បងមិនឃ្លានស្ដាយជីវី ។
២៤៩– ស៊ូស្លាប់ ៗ បានខ្លាត　　លើប្រាសាទនាងប្អូនស្រី
ទឹងរស់ៗធ្វើអ្វី　　មកពុំបានដូចបំណង ។
ស៊ូរស្លាប់ពេញជាប្រុស　　ទុកជារស់កាលនេះម្ដង
ខ្មាសប្អូនបញ្ឆោតបង　　ឲ្យបងមកហើយប្រែវិញ ។
គេជះបងបានសាង　　សូមទឹងនាងពីមុនមិញ
ជាករិយាសម្លាញ់　　ពីបុពណាមែនពិតណា៎ ។
សូមឲ្យទ្វារប្រាសាទ　　របើកស្អាតតាកចេញក៏
ប្រាកដដូចសច្ចា-　　អធិដ្ឋានកាលនេះនៃ ។
ឯនាងនាថទង់វង់　　បន្ទូលផ្សង់ដូចក្សត្រថ្លៃ
ហេតុបុណ្យព្រះចមត្រៃ　　ទឹងនាងនាថពីមុនមិញ ។
២៥០– មកជ្រោមជួយព្រះបាទ　　ទ្វារប្រាសាទរបើកចេញ
នាងនាថរែងពោរពេញ　　ចិត្តជឿជាបារមីមាន ។
ក្សិណនោះព្រះរាជា　　ស្ដេចលីលាចរចូលថ្កាន
ទៀបនាងនាថកល្យាណ　　នាងទតយល់ព្រះរាជា ។
នាងខ្មាសនាងអៀនអាក់　　ប្រែព្រះភក្ត្រនាងចេញណា៎

នាងយកព្រះពស្ត្រា មកទទូរហើយនាងផ្ទំ ។
ទៀនយាមភ្លឺព្រោងព្រាត ក្នុងប្រាសាទប្រសើរសម
នារីរ័តន៍ឧត្តម នាងនិទ្រាលក់សេយ្យាសន៍ ។
ក្សិណនោះព្រះរាជា ស្ដេចលីលាដើរយាងយាស
ទៅដល់គ្រៃទនមាស ទិព្វបន្ទំនាងនិមល ។
២៥៩— ស្ដេចបើកវាំងននណា ព្រះរាជាទតទៅយល់
នាងផ្ទំលក់សុខស្កល់ ពុំកម្រើកព្រះអង្គា ។
ស្ដែងស្ដេចខិតចូលជិត ព្រះអង្គឋិតខាងនាងណា
ព្រះឱស្ឋថ្លៃបរតា ថ្លាថ្លៃនូវពាក្យមេត្រី ។
ថាហៃប្អូនព្រលឹង មានបើខឹងអាក់អន់អ្វី
ប្អូនមាសមិនស្រដី មកទឹងបងដល់តិចឡើយ ។
ឬមួយប្អូនអផ្សុក ឬផ្ទំលក់ណានាងអើយ
បងមកដល់នេះហើយ ម្ដេចប្អូនមាសមិននាំពា ។
ស្ដេចបើកនូវព្រះពស្ត្រ ពីស្រីស្រស់អង្គនាងណា
ឯនាងនាថធ្វើជា ពុំរពុកព្រះស្មារតី ។
២៦០— ស្ដេចទតសព្វសពាង្គ រូបនៃនាងនាថនារី

សម្តេចព្រះភូមី　　សព្វព្រះទ័យទឹងនាងណាស់ ។
ស្តេចទ្រង់ព្រះចិន្តា　　គិតឯងថាបើអញជាស់
នាងរឭកឡើងច្បាស់　　ពុំបានគន់សព្វត្រើយ ។
ទើបព្រះអគ្គពណ៌នា　　អស់អគ្គាព្រះប្អូនស្រី
ព្រះឱស្ឋថ្លៃប្រិមប្រិយ　　ថ្លែងសរសើរព្រះប្អូនភ្ងា ។
២៦៣– ឥឡូវបងមកដល់　　បងបានយល់ប្អូនពុំងា
បងមានចិត្តស្នេហា　　ប្អូនពិសីយ៉ាងក្រៃលែង ។

បទកាកគតិ

១២០– នេះបទកាកា-　　គតិទើបថា　　និទានតាមបង
ដំណើរអំពី-　　ពោធិជាក់ស្តែង　　បើកព្រះឱស្ឋថ្លែង
　　សរសើរស្ងួនភ្ងា ។
រៀមរះគិតគន់　　អស់អង្គប្អូនគន់　　សួស្តីសមសោភា
បងគន់គិតពី-　　កេសប្អូនភ្ងា　　ដូចស្លាបកមក
　　ខ្មៅធ្នារដុកជក(១) ។
រៀមរកស្នេហា　　គន់ព្រះសិរសា　　មាសមេរមិត្ត

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ខ្មៅភ្ញាញ់ជួបជិត ។

ហាក់ដូចពពិល ស្រស់ស្រិលពិចិត្រ មាសឆ្អិនខឹមខាត់
ព្រោងព្រាយរស្មី ។
កមោប្អូនគន់ ទ្រទេសទ្រទន់ ទ្រទួយសល់ស្រី
ចង្កួយកៅទណ្ឌា សុវណ្ណមណី ស្រស់ស្រេចឥតបី-
បើត្គងឡើយណា ។
បងគន់ព្រះស្រូល ក្រពុំមាត់មូល សួស្ដិ៍សមនេត្រា
ព្រះឱស្ឋស្រស់ស្រី ប្រិមប្រិយផិតស្លា ថ្ពាល់ដូចផលា
មាក់ប្រាងមាសម័យ ។
១២៥— ព្រះកេត្រប្អូនស្រី ដូចចន្ទបូណ៌មី វៃងចាំងឯញ-
មណ្ឌលអាកាស វេហាសនាយនៃ ភ្លឺខ្ញូចាំងផ្ទៃ-
ក្រោមក្រមភាព ។
បងគន់សូរង មូលម៉ដ្ឋឥតត្គង សួស្ដិ៍សមសោភា
ផ្នត់បីជាន់ជុំ ក្លៀវក្លុំថ្លៃថ្លា សមព្រះកេត្រា
ស្រៀវស្រស់ប្រពៃ ។
ឯអង្គស្នាគាង គាងគូសមពាង ពងរៀវល្មមល្មៃ
ចង្កេះក្លៀវក្លុំ សួស្ដិ៍សមណាស់នៃ អស់អង្គប្អូនថ្លៃ

ស្រស់ស្រេចសោភា ។

តាំងសង់សុដន់ ដោះនាងប្អូនគន់ បងនឹងឲបមា
ដូចផ្លែឲទាប់ មាសផ្កាប់នៅនា- ទ្រូងទ្រង់ឲព
ទួននាងប្អូនស្រី ។

ប្អូនល្អឥតគ្គង ត្រូវនឹងភ្នែកបង គ្រប់បញ្ចេន្ទ្រិយ
មានតែប្អូនហោង កន្ទង់លែងស្រី ទូទាំងលោកិយ
ជម្ពូទ្វីបណា ។

១៣០— សម្តេចភូមី សរសើរប្អូនស្រី នូវពាក្យស្នេហា
សព្វសព្វាង្គស្រេច សម្តេចរាជា យកព្រះហត្ថា
ស្ទាបព្រះភក្ត្រ ។

រួចដល់សុដន់ ទើបព្រះប្អូនគន់ នាងធ្វើជាភ្ញាក់
ស្ទើរយល់សប្បាយ ពាយមាយពុំជាក់ ប្រែប្រាណហើយអ្នក
នាងផ្ងុំទៀតទៅ ។

ស្តេចយល់ប្អូនមាស ផ្តល់សេយ្យាសន៍ ទើបព្រះចមទៅ
ថើបថែព្រះភក្ត្រ ថ្ពាល់អ្នកប្អូនពៅ ថ្នមដាក់លើភ្លៅ
អង្រួលឲព ។

នាងធ្វើជាភ្ញាក់ ដឹងស្មារតីជាក់ ស្ទុះចេញម្នីម្នា
នាងធ្វើជាខឹង ខ្វល់នឹងកជា នាងនាថបរោហ
ហាក់មិនមេត្រី ។

ជាអង្គីកល អញមិនដែលយល់ ដូច្នេះទេវី
ប្រុសម្ដេចចិត្តធំ យល់ពុំដូក្តី មកទាំងរាត្រី
នឹងដេកពុំបាន ។

១៣៥— អញ្ជើញស្ដេចទៅ ស្រុកទេសលំនៅ នគរក្សត្រក្សាន្ត
កុំបីព្រះអង្គ ផ្សរផ្សងទៅស្ថាន នេះនាំរំខាន
ពុំបានទេណា៎(១) ។

បទព្រហ្មគីតិ

២៦៤— ក្សិណានោះព្រះភូមី ស្ដាប់ប្អូនស្រីហើយស្ដេចទ្រង់-
ចិន្តាថានាងចង់ ដឹងចិត្តអញឥឡូវណា៎ ។
ស្ដេចត្រាស់ស្នងវិលវឹង ថាព្រលឹងមាសស្នេហា
កុំអាលពៅពុំផា ខឹងនឹងបងណា៎នាងអើយ ។

---

១ តាមច្បាប់ខ្លះថា អញ្ជើញស្ដេចទៅ ស្រុកទេសលំនៅ នគរក្សត្រក្សាន្ត
ព្រះអង្គចេញទៅ កុំនៅរំខាន នៅនេះពុំបាន
ទេណា៎ព្រះអង្គ ។

ចូរប្អូនមាសស្ដែងស្ដាប់ បងនឹងប្រាប់ពីដើមឡើយ
ឲ្យប្អូនមាសត្រាណត្រើយ ដឹងដោយដំណើរបងមក ៗ
កាលបងនៅនាយណា+ ព្រះបិតាអ្នកឲ្យយក
អស់បុត្រីពន្ទក ស្ដេចមួយរយនិងមួយណា+ ៗ
សឹងមានរូបពិសី ហាក់ដូចស្រីទេពសួគ៌ា
នឹងឲ្យជាពនិតា បងពុំយកដល់មួយឡើយ ៗ
បងឮនាមប្អូនពៅ ល្បីឮទៅដល់បងហើយ
ព្រលឹងមាសបងអើយ បងជាទុក្ខពីថ្ងៃនោះ ៗ
២៧០— បងអត់តាំងអាហារ ពីថ្ងៃកាលបងឮឈ្មោះ
ប្អូនទៅដល់បងនោះ បងជាទុក្ខពន់ពេកក្រៃ ៗ
ផ្អកផ្អើះទង្គឹះចិត្ត ពុំភ្លេចគិតដល់មួយថ្ងៃ
ជីវិតបងស្មើរក្ស័យ ត្បិតបងឮឈ្មោះប្អូនគន់ ៗ
ពីព្រះអង្គក្សត្រថ្ងៃ ព្រួយព្រះទ័យជាទុក្ខធ្ងន់
ទើបស្ដេចឲ្យផ្ញើយន្ត- ហង្សមាសម័យមួយឲ្យបង ៗ
បងបានហង្សយន្តនោះ បងកើចហោះមកអាយហោង
រកប្អូនសួនស្នេហ៍ស្នង ឲ្យបានដូចចិត្តចិន្តា ៗ

ឥឡូវបងមកដល់ ប្អូននិមិលមាសពុំផា
ម្តេចឡើយនាងមកថា ឲ្យបងវិលទៅវិញហោង ។
២៧៩— គួរតែប្អូនស្នេហ៍ស្និទ្ធ នាងអាណិអាសូរបង
អាសូរត្បិតបំណង ស្វះស្វែងមករកប្អូនពៅ ។
គួរតែប្អូនស្រីស្រួល ព្រមទទួលយកបងនៅ
ជាប្តីនាងប្អូនពៅ សឹងអម្បូរស្តេចដូចគ្នា ។
បើប្អូនអាសូរបង កាលនេះម្តងដូចប្រាថ្នា
គុណប្អូនមាសស្នេហា ធ្ងន់អនេកពេកក្តាត់ហោង ។
បងដូចកលពស់ខាំ ប្អូនជាថ្នាំលាយលាបបង
ស្រាកស្រាន្តជម្ងឺផង មានប្រការនោះម្តេចមិញ ។
បងនឹងសងគុណធ្ងន់ នាងស្រីតន់ប្អូនសម្លាញ់
ឲ្យថេរបើតធួនវិញ ដូចនាងមានគុណនឹងបង ។
២៨០— នាងស្តាប់ព្រះឱង្ការ ហើយនាងនាថទូលរឹងស្នង
ខ្ញុំអរព្រះអង្គហោង សង្វាតមកត្បិតតែខ្ញុំ ។
ខ្លួនប្អូនដូចព្រឹក្សា ទ្រង់ផលាបរិបូណ៌ពុំ
មានម្ចាស់រក្សាសម ស្តេចនឹងបេះឯងពុំបាន ។

បើទ្រង់សព្វព្រះទ័យ សូមម្ចាស់ថ្លៃទ្រង់ទៅថ្កាន
ក្រាបទូលមហាក្សត្រក្សាន្ត ជាព្រះបិតាមាតា ។
បើពីរអង្គក្សត្រថ្លៃ សព្វព្រះទ័យទ្រង់ករុណា
ខ្លួនប្អូនឥតបើថា ពុំប្រកែកប្រកួតឡើយ ។
ស្ដេចឆ្លើយស្នងវិញថា ហៃប្អូនភ្ញាមាសបងអើយ
កុំថាដូច្នោះឡើយ ហាក់ស្ដែងឆ្លើសឆ្កាគល ។
២៨៤– ខ្លួនប្អូនឯងដូចផ្កា ចន្ទន៍ក្រស្នាវិសេសសល់
ដើមដុះឥតគេយល់ ពិដោរតែក្លិនល្ហងល្ហើយ ។
បើបងបានក្លិនផ្កា ស្រេចហើយណាមាសបងអើយ
ឯដើមពុំក្រឡើយ បងគង់រកឃើញណាពៅ ។
បើឃើញទាំងពីរនាក់ បានរួមក្សេមូលលំនៅ
សមបងនឹងប្អូនពៅ ឃើញត្រិះរិះគិតផងគ្នា ។
គង់នេះទុកអោយបង បងនៅរង់ ៗ ណានា
លែងតែពៅពុំងា នាងចូលចិត្តព្រមនឹងបង ។
ទើបនាងសងស្ងៃ ថាគាប់ចៃព្រះអង្គហោង
យកខ្លួនណានារង អស់ប្រការទាំងនេះណា ។

២៩០– គឺមោះខ្ញុំមិនល្មោយ ខ្ញុំមិនដោយព្រះពជា
ពាក្យប្រុសវែងមាយា កុំសត្យាទៀងដល់ម្ដង ។
ខ្លួនប្អូនដូចព្រឹក្សា មានសាខាជាបង្គង់
ព្រះអង្គដូចឃ្មុំផង ទំផ្ញើសំហើយហើរទៅ ។
ឯឈើមិញឥតការ បង់អសារទំនេរនៅ
ប្រដូចខ្លួនប្អូនពៅ ជាមេម៉ាយឯងកំព្រា ។
កុំព្រះអង្គបំពោត កុំបញ្ឆោតខ្ញុំប្ចុះណា
កុំបីស្ដេចសង្កា ក្រែងប្អូនល្មោយដោយព្រះអង្គ ។
ខ្លួនប្អូនដូចសាលា ព្រះពជាចតសប្បាយ
ស្រេចហើយទៅបានឆ្ងាយ សាលាសោតរសោរសោះ ។

២៩៥– ស្ដេចឆ្លើយស្នងវិញថា ប្អូនឧបមាពាក្យពីរោះ
ឯបងមិនដូច្នោះ កុំប្អូនមាសមានសង្កា ។
ខ្លួនប្អូនដូចជលស័យ បងសោតនៃដូចមច្ឆា
អាស្រ័យព្រះគង្គា ដរាបលុះអស់ជីវី ។
ខ្លួនប្អូនដូចគុហា បងសោតណាដូចរាជសីហ៍
អាស្រ័យជាប្រក្រតី ពឹងពំនាក់នៅគុហា ។

ខ្លួនប្អូនដូចប្រឹថពី　　បងសោកនៃដូចព្រឹក្សា
ផ្ញើដើមផ្ញើឫសណ៉ា　　ពំនាក់នៅព្រះធរណី ។
ម្ល៉េះហើយទីងផ្ញើខ្លួន-　　បងលើទួនទាងប្អូនស្រី
លង់លុះអស់ជីវី　　តាមតែប្អូនអាសូរបង ។
៣០០– ម្ល៉េះបងមិនទើងទៅ　　បងទីងនៅនេះជាម្ដង
ពោះប្អូនបណ្ដេញបង　　បងមិនស្ដាប់ពាក្យប្អូនឡើយ ។
នាងស្ដាប់ព្រះរាជា　　នាងធីតាទូលថ្លាស់ថ្លើយ
បពិត្រព្រះត្រាណាត្រើយ　　កុំបន្ទូលដូច្នោះណ៉ា ។
សូមទានព្រះភូមី　　ស្ដេចប្រណីទ្រង់ខ្ញុំភ៉ា
អាសូរខ្ញោសប្អូនភ្ជា　　ស្រីក្រមុំពុំខ្សាកខ្សាយ ។
ជ្រាបដល់ព្រះបិតា　　ទ្រង់ក្រោធមែនមិនងាយ
ទោសខ្ញុំមរណកាយ　　សមស្លាប់ឯងពុំខានឡើយ ។
ឯអង្គព្រះចមពៅ　　យាត្រាទៅបាត់ព្រៃដើយ
ឯខ្លួនប្អូនអ្នកអើយ　　សមនេងទុក្ខឯក្រោយក្រៃ ។
៣០៥– ខ្លួនប្អូនដូចនាគ　　ព្រះរាជាដូចផលស័យ
ឯព្រះអង្គសោកនៃ　　ស្ដេចគន់លើនាគហើយ ។

បើទូកលង់លិចទៅ　　សមព្រះចៅហែលដល់ត្រើយ
ប៉ាំងដៃមើលព្រងើយ　　ទូកមិញលង់លិចអសារ ៗ
ស្ដេចឆ្លើយស្នងថាហៃ　　នាងប្អូនថ្លៃមាសត្រកាល
កុំប្អូនមាសសង្សារ　　មានសង្កាទឹងបងឡើយ ៗ
ក្រែងបងបង់ហោលហៅ　　ឲ្យនាងនៅឯងឥតត្រើយ
ព្រលឹងមាសបងអើយ　　បងទឹងនាងវេះម្ដេចបាន ៗ
ហេតុត្បិតបងស្នេហា　　ប្អូនណាស់ណា៏ពន់ប្រមាណ
ទើបបងបោះបង់ឋាន　　សង្វាតមកឲ្យបានដល់ ៗ
៣១០— ចិត្តបងស្រឡាញ់ហៅ　　ដូចសំពៅស្រឡាញ់ខ្យល់
ស្លាប់រស់ក៏តាមកល　　បងពុំគិតស្ដាយអាត្មា ៗ
ខ្លួនបងដូចស្ដេចគ្រុឌ　　ប្អូនប្រាកដដូចនាគា
បានដៃគ្រុឌហើយណា៏　　ពុំដែលលែងនាគនោះហោង ៗ
អង្គបងដូចខ្លួនខ្លែង　　នាងប្អូនឯងដូចមាន់ផង
ខ្លែងឆាបបានហើយហោង　　ពុំដែលបង់ហោលម្យៀតសល់ ៗ
ខ្លួនបងដូចកលឆ្នា　　ខ្លួនប្អូនភ្លាដូចកណ្ដុរ
កាលបើបានគាប់កល　　ក្នុងមាត់ឆ្នានោះមែនមិញ ៗ

ឯផ្កាពុំដែលខ្ពើម ពុំដែលផ្អើមទឹងលែងចេញ
ប្អូនអើយឯអង្គអញ បងឧបមាដូច្នោះហោង ។
៣១៩– សូមប្អូនមាសបណ្តូល នាងអាសូរប្រណីបង
ឲ្យដូចក្តីបំណង ណា៎ព្រលឹងមាសបងអើយ ។
ត្បិតបងកំព្រាសល់ ឥតឯយល់អ្នកណាឡើយ
មានតែប្អូនឯងហើយ សូមប្អូនមាសមេប្រណី ។
កាលបងនៅស្រុកឆ្ងាយ មានអ្នកម្តាយអ្លួនបេតី
មកអាយមានប្អូនស្រី បងទឹងផ្ញើខ្លួនលើហៅ ។
ពោះបើបងគាប់ខុស បងស្លាប់ស់លើប្អូនពៅ
ត្បិតបងស្រឡាញ់ពៅ ស្មើខ្លួនមួយរួមជីវ៉ា ។
ចុះបើបងលេបបាន ដោយចិត្តឃ្លានដូចចំណី
បងទឹងលេបប្អូនស្រី សោះប្អូនមាសមានសង្ស័យ ។
៣២០– នាងស្តាប់ព្រះភូមី នាងនារីពេញព្រះទ័យ
ទើបនាងសងសូមៃ ថាគាប់ចៃព្រះភជា ។
ចេះបទូលតីពេះ តែពុងពោះពុំដូចថា
ឯអង្គប្អូនទេះណា៎ មិនស្រើបស្រាលដោយព្រះអង្គ ។

ពាក្យប្រុសវែងស្រែស្រាយ　អភិប្រាយលួងលោមចង់
បានហើយហោលបោះបង់　ឲ្យតែស្រីអសារសល់ ។
ប្អូនគិតប្អូនជញ្ជឹង　ប្អូនរំពឹងគិតហើយយល់
ចំណោរទៅទឹងទល់-　ខ្ញុំម្នាក់ឯងឈឺផ្សាក្រៃ ។
កុំព្រះអង្គចាប់ខ្ញុំ　ខ្ញុំពុំដោយក្សត្រថ្លៃ
អញ្ជើញទៅគ្រងផ្ទៃ-　ក្រោមព្រះអង្គឯនាយណា៎ ។

៣២៥— ក្សិណនោះព្រះចមចក្រ　ធ្វើជាអាក់ក្អក់ចិន្តា
ភ្នាសនាងវរជាយា　បន្ទូលហាក់ពុំមេត្រី ។
ខអញអង្គឹកល　អស្ចារ្យសល់ពុំជួក្តី
ស្រឡាញ់តែរូបស្រី　ពុំគិតកេរ្តិ៍គេនិន្ទា ។
គេខឹងគេបណ្តេញ　មិនស្រឡាញ់ខ្លួនឡើយណា៎
គិតគាប់គួរយាត្រា　ក្រឡាប់ទៅក្ដូវគាប់ក្រៃ ។
ស្តេចខិតចូលជិតខាង　ជិតដល់នាងនាថថ្លៃ
ទើបស្តេចត្រាស់ថាហៃ　ប្អូនព្រលឹងមាសស្នេហា ។
បងទឹងសូមថើបទៅ　បងទឹងទៅឥឡូវណា៎
សោះតែស្រណោះគ្នា　ឥតបុកណាទឹងគ្នាហើយ ។

៣៣០- ស្ដេចកៀកព្រះស្ងួន   រំពេចផងពុំលង់ឡើយ
ឯនាងនាថខ្មាសហើយ   ផាត់ព្រះហស្ដចេញវិញណា៎ ។
ស្ដេចថាហៃប្អូនគន់   កុំទុជិនខឹងបងភ៏
ដៃជិតប៉ុណ្ណេះណា៎   តើខឹងក្ដៅក្រហាយអ្វី ។
នាងស្ដាប់ព្រះវៀមហើយ   នាងពុំឆ្លើយស្នងភទ៏
នាងខ្មាសព្រះភូមី   ខុនសញ្ឈប់ពុំចរចា ។
ព្រះអង្គថាហៃពៅ   បងខឹងទៅឥឡូវណា៎
សំណឹកប្អូនពុំងា   មិនអាសូរបងដល់តិច ។
បងលាប្អូនទៅហោង   ខឹងទៅគ្រងបុត្រីស្ដេច
សឹងមានរូបស្រស់ស្រេច   ចាំងរយឯកអង្គនារី ។
៣៣៥—អង្គបងអក័ត្វហើយ   មាសបងអើយខឹងទៅថ្វី
នៅនេះខ្មាសប្អូនស្រី   សូវបងទៅគួរគាប់ក្រៃ ។
ខ្លួនបងឥតទ្រព្យា   អ្វីនុជាជូនប្អូនថ្លៃ
មានតែពាក្យនេះនៃ   បងផ្ដែផ្ដាំព្រះប្អូនស្រី ។
ចាប់ពីថ្ងៃនេះទៅ   កុំប្អូនពៅមាសមានប្ដី
ស្ងួនបួសជានាងជី   នោះប្រសើរពេកក្ដាត់ណា៎ ។

អម្បាលបងជាក្សត្រ ក៏ប្អូនរ័ត្នមិនស្នេហា
ហើយប្អូនរកអ្នកណា ឲ្យគាប់គួរនឹងប្អូនស្រី ។
បងនឹងលាប្អូនទៅ សូមនាងនៅឯកឥន្ទ្រិយ
សោះព្រួយចិត្តប្អូនស្រី នាងកុំឆ្ងន់បទតៃបង ។
៣៨០— ប្អូននៅឯងឯកាយ ឲ្យសប្បាយចិត្តចៅហោង
កុំមាសមេគិតបង បងមិនបានមកវិញឡើយ ។
នៅណា៎នាងប្អូនណា៎ បងនឹងលាប្អូនទៅហើយ
ក្សិណនោះព្រះត្រាណត្រើយ ស្តេចដោះឡើងយានយាត្រា ។
ឯនាងនាថនិមិល នាងទតយល់ព្រះពជា
ស្តេចចរចាកនាងណា៎ នាងចាប់ជាយព្រះពស្ត្រថ្លៃ ។
រីឯព្រះពជា ផ្ទៀងនេត្រាគន់រំពៃ
ទតយល់ប្អូនមាសថ្លៃ ចាប់ព្រះពស្ត្រព្រះពជា ។
ក្សិណស្តេចធ្វើជាភ្ញាក់ ប្រែព្រះភក្ត្រមកមីមា
ទតយល់នាងធីតា ចាប់ព្រះពស្ត្រជូប្អោះហោង ។
៣៨៥— ទើបស្តេចបន្ទូលថា ហៃប្អូនភ្ញាមាសស្នេហ៍ស្នង
ប្អូនខឹងប្អូនស្អប់បង នាងបណ្តេញឲ្យបងទៅ ។

ឥឡូវនេះគេមាន　　　បើខុសខានពាក្យអ្វីទៅ
កាលបងលាប្អូនទៅ　　　កុំស្ងួនស្ងៀមពុំស្រដី ។
ឥឡូវស្រាប់តែមក　　　កើចអូសយកសំពត់ពី
បង្កែះបងវិញខ្ញី　　　នាងអាសូរបងសិទក៏ ។
សំពត់នេះថ្លៃខ្ពស់　　　ដែលព្រះហស្តព្រះមាតា
អ្នកត្បាញឲ្យបងណា៎　　　កុំឲ្យបាត់ណា៎នាងអើយ(១) ។
នាងស្តាប់ព្រះពជា　　　វរជាយាឥតចម្លើយ
នាងខ្មាសព្រះត្រាណត្រើយ　　　ក្សាយបង្គំព្រះពជា ។
៣៩០— ក្សិណានោះព្រះភូមី　　　យល់ប្អូនស្រីវរវន្ទា
ស្តេចគង់ចុះម្នីម្នា　　　ប្នីផ្នាក់ផ្នមព្រះប្អូនស្រី ។
ដាក់លើទពារ័ត្ន　　　ពីរអង្គក្សត្រស្រមេត្រី
ទើបនាងនាថទេវី　　　បង្គំទូលព្រះពជា ។
បពិត្រសូមព្រះអង្គ　　　បន្ទោបង់លែងក្រោធា
អាសូរខ្លួនប្អូនជា-　　　ខ្ញុំបាទាព្រះបាទបង ។
ក្សត្រីទូវក្សត្រា　　　ស្និទ្ធស្នេហាឥតឯហ្មង
ពីរពង្សព្រះអង្គហោង　　　រួមបន្ទំសុខសួស្តី ។

---

១ ប្រាប់ខ្លះថា នាងកុំអួសណាប្អូនអើយ ។

ស្ដេចលោមវរជាយា កដធីតាអគ្គមហេសី
ប្អូនអើយបងមកផ- ឡូវនេះលង់យូរហើយណា៎ ។
៣៥៩– បងចង់បបួលទៅ ក្រឡាប់ទៅឋានគាក
ស្រុកបងឯនាយណា៎ ចូរប្អូនទៅទៅទីបង ។
នាងស្ដាប់ព្រះឱង្ការ ទើបនាងនាថទូលវិញស្នង
បពិត្រខ្ញុំនេះហោង មានព្រះអង្គជាអម្ចាស់ ។
គឺមោះព្រះមាតា ទូវបិតាមានគុណណាស់
សោគសឹងផកចាស់ តាមតែទ្រង់ព្រះករុណា ។
ស្ដេចស្ដាប់នាងនាថទូល ទ្រង់អាសូរវរជាយា
ក្សត្រីទូវក្សត្រា ផ្ដុំក្រសាលព្រះហឫទ័យ ។
លុះមាន់រងាវណា៎ ស្ដេចលោមលាប្អូនស្រីថ្លៃ
មាសអើយឥឡូវនៃ រៀបទឹងព្រឹកហើយណា៎ទៅ ។
៣៦០– នុប្អូនមាសស្នេហា ឥឡូវណា៎ចូរនាងនៅ
បងនឹងលាប្អូនទៅ យប់បងនឹងវិលវិញណា៎ ។
សម្ដេចព្រះភូមី ថ្នមប្អូនស្រីរ័ត្នពុំផា
មហេសីស្ងួនសោភា ដាក់លើព្រះឧរារ័ត្ន ។

ស្ដេចថើបព្រះកន្ត្រា ព្រះរាជាផ្ដែផ្ដាំផ្ដិត
ស្រេចហើយស្ដេចឡើងបិត លើហង្សយន្តកើតហៀរហោះ ។
លុះដល់ដើមព្រឹក្សា ព្រះរាជាចងយន្តនោះ
ហើយព្រះចៅចរចុះ លីលាទៅផ្ទះព្រាហ្មណា ។
ព្រាហ្មណ៍យល់ព្រះភូមី ព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធសោមនស្សា
ស្រឡាញ់ព្រះរាជា ស្មើកលកូនបង្កើតនៃ ។
៣៦៥— ហើយស្ដេចតែងឡើងទៅ គាល់ព្រះចៅចមក្សត្រថ្ងៃ
ប្រក្រតីសព្វ ៗ ថ្ងៃ ពុំដែលដាច់ទិនមួយណា ។
លុះជួបចូលរាត្រី ព្រះភូមីទៅនិទ្រា
ទឹងនាងនាថជាយា ជាប្រក្រតីដូចសព្វដង ។
ស្ដេចនៅលង់ទៅណា៎ នាងធីតាទ្រង់គភ៌ផង
ទសមាសាហើយហោង ទឹងប្រសូតរាជបុត្រា ។
ពុំលង់ឡើយជ្រាបទៅ ដល់ព្រះចៅព្រះបិតា
ក្សិណនោះព្រះរាជា ឲ្យអញ្ជើញបុត្រីរ័តន៍ ។
ទើបនាងនាថនារី ចុះចាកទីប្រាសាទថ្វាត់

ទៅគាល់ពីរពង្សក្សត្រ   ព្រះបិតានូវមាតា ។

៣៧០— ឯព្រះបិតាគន់   យល់សុជន់នាងទៅណា

ស្ដេចជ្រាបជឿជាក់ជា   រាជបុត្រីនាងទ្រង់គភ៌ ។

ស្ដេចក្រោធក្រៃប្រាកដ   ហើយខំអត់ធ្វើក្រសាល

ហាក់ហ៊ាជាពុំខ្វល់   ស្ដេចពុំឲ្យនាងដឹងឡើយ ។

ក្សិណនោះនាងទេវី   លាជនទីជនកហើយ

ទើបនាងនាថត្រាណត្រើយ   វិលទៅស្ថានប្រាសាទណា ។

បទពំនោល

៩២-កាលនោះព្រះចៅបញ្ចាល៍ ជ្រាបដូច្នោះណា ស្ដេចខ្វល់ពន្លឹកពេកក្រៃ ។

ហាក់ដូចអគ្គីវិស័យ   ឆេះក្នុងព្រះទ័យ   រន្ធត់បំប្រប់អង្គា ។

ទើបទ្រង់ព្រះចិន្ដាថា   កូនអញនេះណា   មិនគឹទឹងអ្នកដទៃ ។

៩៤-សមទឹងកូនព្រាហ្មណ៍នោះនៃ មានរូបប្រពៃ ប្រសើរលើសលែងអ្នកផង ។

បើច្នោះគួរអញទឹងលង យកចំណោះល្បង ល្បងចាប់ឲ្យបានហោងណា ។

ទើបស្ដេចយកគ្រឿងមាលា ចូងចន្ទន៍ក្រស្នា ហើយលាយទឹងជាតិហិង្គុះ ។

មានរសពិរោះសោតសល់ ផ្ដុំទាំងមណ្ឌល សឹងក្លិនត្រឡប់ល្វើងល្វើយ ។

ដាក់ក្នុងប្រអប់មាសហើយ ទើបក្សត្រត្រាណត្រើយ ត្រាស់ប្រើសាវផៃមួយណា ។

ឲ្យយកទៅថ្វាយធីតា សាវវៃឧម្មា ទទួលប្រអប់មាសម័យ ។
យកពីព្រះហស្តក្សត្រថ្ងៃ ចរចេញវៃ ៗ ទៅដល់ប្រាសាទនាងនាថ ។
យកប្រអប់មាសសោភា ថ្វាយរាជធីតា ទូលថាបពិតក្សត្រី ។
សម្តេចព្រះវរជននី ស្តែងស្តេចជាឥ- ស្សរប្រើខ្ញុំមកនេះណា ។
ឲ្យយកគ្រឿងព្រះមាលា ប្រសើរថ្ងៃថ្លា មកថ្វាយព្រះអង្គឯងនៃ ។
ព្រះរាជបុត្រីរ័តន៍ថ្ងៃ នាងស្តាប់សាវវៃ នាងក៏ទទួលយកហោង ។
សាវវៃក្រញួក្រាបពបរង វិលវឹងទៅផ្គង ក្រាបទូលព្រះវរបិតា ។
បពិត្រសម្តេចរាជា វររាជធីតា ក៏ថ្វាយបង្គំវន្ទិយ ។
មកព្រះនរនាថនរបតី ស្តែងស្តេចជាឥ- ស្សរអស់តាំងរាស្ត្រផងណា ។
ស្តេចបានជ្រាបស្រេចអស់អាថ៌ សម្តេចរាជា ស្តេចពេញព្រះរាជហឫទ័យ ។
លុះចូលរាត្រីនោះនៃ សម្តេចជៀស្លជ័យ ស្តេចចូលបន្ទំសុវណ្ណា ។
ឯពោធិសត្វសោភា ស្តេចទឹកជាយា ក៏ទ្រង់លីលាចរទៅ ។
ដល់ដើមឈើធំនិត្យនៅ ទើបព្រះចមហៅ ស្តេចឡើងធិលហង្សយន្តណា ។
ស្រេចហើយព្រះបាទក្សត្រា ស្រាយយទ្ធម្មា ស្តេចគង់ហង្សយន្តហោះធិល ។
ប្រាសាទប្រសើរសួស្តិ៍សល់ ហើយព្រះទសពល ស្តេចចុះពីហង្សយន្តណា ។
ទើបស្តេចយាងយាសយាត្រា ចូលទៅដល់នា- ក្រឡាបន្ទំក្សត្រី ។

ស្តេចគង់ខាងនាងប្អូនស្រី រួមរ័កមេត្រី សំណេះសំណាលចរចា ។
ទើបនាងយកគ្រឿងមាលា ដែលព្រះបិតា ស្តេចឲ្យមកនាងនោះនៃ ។
លាយលាបថ្វាយព្រះជៀស្នជ័យ ហេតុក្សត្រីថ្ងៃ ពុំដឹងជាគេឲ្យកល(១) ។
ស្រេចស្តេចផ្ទំលក់សុខសល់ លុះហៀបទឹងដល់ ពេលាព្រឹកព្រាងហើយណ៎(២)។
១២០-ស្រេចតើបព្រះបាទក្សត្រា ផ្ដែផ្ដាំជាយា ប្អូនអើយជិតព្រឹកហើយហោង។
បងនឹងលីលាទៅផ្គង ចាំយប់ឯងហោង បងមកកាន់ព្រះប្អូនស្រី ។
ស្តេចលោមនាងអគ្គមហេសី ស្រេចព្រះចក្រី ស្តេចថ្នមព្រះប្អូនស្នេហា ។
ថើបថៃអស់ព្រះអង្គា ស្រេចស្តេចលីលា ហើយស្តេចគង់យន្តមាសម័យ ។
ស្តេចកើចហង្សហោះវិលវៃ ផ្លេកផ្លោះប្រៀវប្រៃ កំដល់ចាប់ចុងព្រឹក្សា ។
១២៥-ស្តេចចង់ហង្សយន្តហើយណ៎ ស្តេចស្តែងលីលា ទៅដល់ផ្ទះព្រាហ្មណ៍ព្រឹទ្ធ ។
ព្រះអង្គយកព្រះពស្ត្រថ្មី មកទទូរតើ- ព្រះសិរដល់ព្រះបាទា ។

១-២ ច្បាប់ខ្ទះថា លាយលាបថ្វាយព្រះជៀស្នជ័យ ព្រះរៀមថ្វាថ្ងៃ ស្តេចទ្រង់ព្រះសុគន្ធា។
ស្តេចលាបលាយសព្វកាយា ប្ដូងចន្ទន៍ក្រស្នា កំប្រាលរន្ទាលផ្ទិតផ្ដៅ ។
លាបស្រេចគង់កៀកនែបនៅ លុះរាត្រីជ្រៅ ពុំដឹងជាគេឲ្យកល ។
ហើយស្តេចផ្ទំលក់សុខសល់ លុះហៀបនឹងដល់ ពេលាព្រឹកព្រាងហើយណ៎ ។
ខ្ទះទៀតថា នាងថ្វាយសម្តេចជៀស្នជ័យ ព្រះរៀមថ្វាថ្ងៃ ស្តេចទ្រង់ព្រះសុគន្ធា ។
ស្តេចលាបសាយសព្វកាយា ប្ដូងចន្ទន៍ក្រស្នា កំប្រាលរន្ទាលផ្ទិតផ្ដៅ ។
ស្តេចផ្ទំនឹងព្រះប្អូនពៅ ពីរាត្រីជ្រៅ លុះនឹងហៀបព្រឹកហើយណ៎ ។

ហើយផ្ទុំតែឯករង្គ លង់លក់ក្ដាត់ណា លុះព្រះអាទិត្យទ័យ ។
ពីទិសបូព៌ាប្រពៃ រៀងរះខ្ពស់ក្រៃ ព្រះអង្គពុំភ្ញាក់ឡើយណា ។
ក្សណនោះព្រះចៅបញ្ចាល ត្រឹនបាកទិទ្រា ស្ដេចចេញទៅគង់រោងរ័តន៍ ។
១៣០-មន្ត្រីគង់គាលច្រើនក្ដាត់ ទើបព្រះមហាក្សត្រ ត្រាស់ប្រើអាមាត្យមួយណា ។
ទៅហៅកូនព្រាហ្មណ៍ហោរ ក្សណនោះអមច្ចា ក្រាបលាសម្ដេចជៀសួដ៍យ ។
ខ្ញុំឃ្មាតសង្ខាតវៃៗ រូតរត់ឆាប់ក្រៃ ទៅដល់ផ្ទះព្រាហ្មណ៍ហោរ ។
ថ្លែងពីព្រះរាជអាជ្ញា ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញគិតថា កូនអញនេះមានហេតុអ្វី ។
ឲ្យហៅយល់អង្គគ្គី ទើបព្រាហ្មណ៍ត្រិទ្ធី ចរចូលទៅជាសបុត្រា ។
១៣៩-ព្រះអង្គតើនបាកនិទ្រា ព្រាហ្មណ៍យល់អង្គា សឹងប្រាលទោលផ្ទឹនផ្ទោ ។
ទើបព្រាហ្មណ៍ឲ្យព្រះចមទៅ ស្ដេចលីលាទៅ ស្រោចស្រង់ជម្រះអាត្មា ។
ព្រះអង្គស្រង់ព្រះគង្គា ជុសសព្វកាយា សូរចេចបរិបូណ៌ហើយនៃ ។
នៅកៀនខាងព្រះការណ៌ថ្ងៃ សម្ដេចជៀសួដ័យ ស្ដេចនុសពុំសព្វឡើយណា ។
ទើបស្ដេចទ្រង់ព្រះពស្ត្រា ស្រេចស្រាប់ម្ពុម្ពា រលះរលាំងទៅភ្ញាត់ ។
១៤០-លុះដល់មណ្ឌលរោងរ័តន៍ ថ្វាយបង្គំក្សត្រ ព្រះចៅបញ្ចាលនរបតី ។
ទើបស្ដេចត្រាស់ប្រើមន្ត្រី មើលសព្វឥន្ទ្រិយ ក្រែងមានជិតជាតិហិង្សិរ ។
អាមាត្យមើលព្រះទេសពល គន់សព្វសឹងយល់ បន្តិចខាងព្រះកាំហា ។

អាមាត្យក្រាបទូលរាជា សម្តេចបេស្តា ជ្រាបជាក់ក្នុងព្រះហឫទ័យ ។
ស្តេចទ្រង់ក្រោធពេកក្រៃ បន្ទូលថាហៃ រស់ទាំងពេជ្ឈឃាតកល់គ្នា ។
១៤៩-ស្រឡៀងធាប់ៗម្នីម្នា ជុំហោមចាប់រា កំណាចនេះចង់ឲ្យខ្ជាប់ ។
ហើយនាំចេញទៅឲ្យឆាប់ យកទៅសម្លាប់ ឥឡូវកុំយូរឡើយណា៎ ។
ពេជ្ឈឃាតក៏លោតម្នីម្នា ហោមចាប់រាជា បានហើយរុំចងខ្ជាប់ក្រៃ ។
ស្រេចហើយនាំចេញវៃ ៗ ឆ្ពោះសំដៅព្រៃ ប៉ុនប៉ងពិឃាតចំហុត ។
ឯសម្តេចពង្សត្រុ- ទ្ធង្កុរបរិសុទ្ធ បានលុះនាដៃពេជ្ឈឃាត ។
១៥០-ស្តេចសែនសោយសោកសល់ខ្លាត អាណិតអនាថតែព្រះអង្គឯងឯកោ។

បទកាកគតិ

១៣៦— កាលនោះពោធិ- សត្វសាងបារមី វត្តមោ
ទៀងទល់ទុក្ខា ឯកអនាថោ ទូទ្ទូលោ
ថ្ងៃថ្មឹងពុំបាន ។
ព្រះឧស្សថ្លាថ្ងៃ ទ្រង់ព្រះកន្សែង ពិលាបប្រះប្រាណ
ថាឧអញអើយ ម៉េះហើយពុំបាន វិលវឹងទៅឋាន
មាតាបិតា ។
ឧអ្នកមានគុណ គុណគាប់មហាធ្ងន់ ធ្ងន់ពេកក្តាត់ណា៎

ម្ល៉េះសមកូនក្សួយ ជីវិតជន្មា ឯកឯងអនា-
ថាសោះសូន្យសល់(១) ។
កូនមកស្រុកគេយ បង់អ្នកជាម្ដាយ កំព្រាទុពិល
មកស្លាប់អសោរ ឥតការឥតកល នៅនាមណ្ឌល
ដែនដីស្រុកអាយ ។
១៨០– ឱអញអភ័ព្វ ម្ដេចក៏មកស្លាប់ ស្លាប់បង់អ្នកម្ដាយ
បង់អ្នកអាពុក បង់ស្រុកឆ្ងាយ ត្បិតចិត្តពាយមាយ
ស្រើបដោយតណ្ហា(២) ។
មកស្វែងប្រពន្ធ បង់អ្នកមានគុណ ទាំងពីរអង្គា
មកដល់នគរ បវរបញ្ចាល៍ បានបុត្រក្សត្រា
ជាគូសម្ពន្ធ ។
ឱព្រេងអញអើយ ឥឡូវម្ដេចឡើយ មករង់ទុក្ខធ្ងន់
តែឯងគោកយ៉ាក លំបាកលើសលន់ គេធ្វើទឹងបុណ្យ
អំណាចណាស់នៃ ។
ឱអ្នកម្ដាយផ្ដាំ នោះមិញកូនចាំ ជាអចិន្ត្រៃយ៍

---
១ ច្បាប់ខ្លះថា ម្ល៉េះសមកូនក្សួយ នៅព្រៃព្រឹក្សា ឯកអង្គអាត្មា អសារសូន្យសល់។
២ ច្បាប់ខ្លះថា ឆ្កួតដោយតណ្ហា ។

ឥឡូវនេះណា+ វេរពៀរភ័យ មកផ្តល់នាថ្ងៃ
នេះឯងហោងណា+ ។

សមអ្នកទាំងពីរ តែងទតរមិល មើលផ្លូវបុត្រា
គិតស្មានកូនប្រុស រូបរស់សុខសា- បាយបានលីលា
ក្រឡប់វិលទៅ ។

១៨៩— មិនដឹងជាកូន ក្សីណក្ស័យសោះសូន្យ ប្រាសព្រះចមទៅ
ម៉្លេះព្រះបិតា មាតាអ្នកនៅ សង្រែងក្តាត់ក្តៅ
ទន្ទឹងបុត្របាត់ ។

នុះអនិច្ចា ខ្លួនអើយកំព្រា ត្រមោចព្រាកព្រាត់
មកស្លាប់អសារ កណ្តាលព្រៃស្ងាត់ ស្លាប់ម្តេចដូចសត្វ
ដោយដីច្នេះណា+ ។

បើម៉្លូទឹងស្លាប់ ឲ្យមានគំនាប់ នៅស្រុកតិចក៉ា
ព្រះជនកជននី ក្សត្រីក្សត្រា ប្រជាប់ប្រជា
លើកសពបុត្រថ្លៃ ។

ឥឡូវកូនស្លាប់ ឯកអង្គអភ័ព្វ កណ្តាលទ្រូងព្រៃ(១)

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ឥឡូវម្តេចស្លាប់ អសារឥតសព្វ កណ្តាលទ្រូងព្រៃ .... ។

កូនយកប្រឹថពី ផែនដីនេះនៃ ជាមឈូសមាសម័យ
និទ្រាទៅហោង ។

កូនយកអាកាស ជាពិតានមាស ផ្កាថ្ងៃកន្ទួង
លើកសពអាត្មា(១) កាលគ្រានេះម្តង តាមវេរាង
ចៀសពុំបានណា ។

១៩០— កូនទឹងយកព្រះ- សុរិយារឿងរះ ពីបូព៌ទិសា
អាស្រ័យរស្មី ជាភិរន្ទា លើកសពសំស្ការ
កូនកាលនេះនៃ ។

កូនយកព្រឹក្សា ជាពាំងននណា បិទបាំងប្រពៃ
កូនយកស័ត្វសត្វ ស្រដាក់ក្នុងព្រៃ កូនទឹងអាស្រ័យ
ទុកជាភ្លេងផង ។

ជាតូរ្យតន្ត្រី ប្រគំប្រក្រតី លើកសពកូនហោង
តាមកម្មវេរា កាលគ្រានោះម្តង គួរកូនទឹងរង
តាមវិបាកបាន ។

ឥតអ្នកណា ទឹងកាលយាត្រា វិលវឹងទៅថ្កាន
ទូលព្រះបិតា មាតាឲ្យបាន ជ្រាបថាកូនមាន-

១ ច្បាប់ខ្លះថា កូនយកអាកាស ជាពិតានមាស បិទបាំងកន្ទួង លើកសពសង្ការ .... ។

ទុក្ខទោសដល់ស្លាប់ ៗ

បានអ្នកទឹងមក ប្រយោជន៍ទឹងរក រៀបចំប្រដាប់

លើកសពកូនជា- បុត្រាធាប់ ៗ បរិបូណ៌ដោយច្បាប់

ដូចអស់ក្សត្រផង ៗ

១១៩- ឱអម្ចាស់ថ្លៃ ចាប់ដើមពីថ្ងៃ នេះឯងទៅហោង

ពុំបានយល់កូន សោះសូន្យជាមួង សមអ្នកទឹងវង

ទុក្ខទោមនស្ស ៗ

សម្តេចភូមី ថ្វាថ្ងៃងខ្ញុំពី- មាតាបិតា

អាណិតអនេក ពន់ពេកណាស់ណា៎ ហើយព្រះរាជា

ខ្ញុំទៅប្អូនស្រី ៗ

ទនាងបទុម- កេសរឧត្តម វររាជក្សត្រី

ម្ល៉េះសមបងបង់ ប្អូនសង្សារពី- ថ្ងៃនេះឯងឥ-

ឡូវណា៎ប្អូនអើយ ៗ

ឱមាសស្នេហ៍ស្និទ្ធ បងបានដូចចិត្ត ចិត្តចិន្តាហើយ

ល្គឹកអ្វីប្រែប្រាស ប្អូនមាសត្រាណាត្រើយ ព្រលឹងបងអើយ

បងប្រណីណា៎ ៗ

ខ្ញុំប្អូនបណ្ដាច់　　បណ្ដូលស្ងួតសាច់　　សាច់សង្វាក
ស្រីគន់តែមួយ　　ជាត្រួយទយា　　បងប៉ងយកជា
　　អយិអគ្គមហេសី ៗ

១៦០– ម្ដេចឡើយមកប្រាស　ព្រាត់ព្រលឹងមាស　នាគ្រានេះខ្ញុំ
ហេតុបាបបងឯង　　ពីព្រេងជាតិ　　តាមទាន់ឯងឥ-
　　ឡូវនេះហោងណា៎ ៗ

ខ្ញុំអញទឹងក្ស័យ　　ជីវិតប្រល័យ　　ប្រាសព្រះប្អូនភ្ងា
ខ្ញុំអាសូរហៅ　　នាងនៅកំព្រា　　សមនាងទឹងជា-
　　មេម៉ាយឯងហោង ៗ

បងមហាប្រណី　　អាសូរប្អូនស្រី　　ស្រគត់ឥតង្គ
សមហៅសោយសោក　អាមោក្យក្ដាត់ហោង　ចាំតែឈ្មោះបង
　　ខ្លួនមិញមិនយល់ ៗ

ខ្ញុំយើងទាំងពីរ　　ធ្លាប់រែងបិតថេរ　　មូលមួយមណ្ឌល
ស្រឡាញ់ស្នេហ៍ស្និទ្ធ　អស់ចិត្តឥតកល　　បាបអ្វីមកផ្ដល់
　　ឲ្យបងបង់មេ ៗ

ខ្ញុំអគ្គប្អូនមាស　　បើម៉្វីទឹងប្រាស　　លែងបានផ្ដាំផ្ដែ

ប្រាសម្តេចសោះសូន្យ បង់ប្អូនមាសស្នេហ៍ ពុំបានផ្តាំមេ
មកមរណ៍អសារ ។

១៦៥– បងគិតទៅគ្រប់ សព្វហើយវែងថប់ ថប់បីប្រការ
ថប់មួយត្បិតប្រាស ប្អូនមាសត្រកាល អាសូរអសារ
នៅឯងកំព្រា ។

បងថប់មួយក្តី គិតព្រះជននី ជនកជក
ចាស់ហើយវែងប្រាស និរាសបុត្រា សមអ្នកទឹងជា-
ទុក្ខឯងធ្ងន់ក្រៃ ។

ថប់មួយសោតហោង រីឯអង្គបង នេះហោងទឹងក្ស័យ
ជីវិតប្រែប្រាស ប្អូនមាសថ្ងើមថ្ងៃ ប្រាកដនាថ្ងៃ
នេះឯងហោងណា ។

ស្តេចទ្រង់ព្រះក- ន្សែងសោកស្រីគន់ វរវង្សសោកា
អាណិតអនាថ សល់ខ្នាតសោកា ជោរជលនេត្រា
ពុំស្បើយឡើយហោង ។

ក្សិណនោះក្សត្រី វររាជទេវី អនុជស្នេហ៍ស្នង
នាងព្ទុបិតា ក្រោធាកន្ទង ព្រះអង្គខ្ញាល់ផង

ទឹងរៀមកជា ៗ

១៧០— ព្រះអង្គឲ្យចាប់ យកទៅសម្លាប់ បំបាត់ជន្មា
នាងព្រួស្វាមី ត្រូវក្តីហើយណា៎ នាងសោយសោកា
ពន់ពិលាបលន់ ៗ

នាងយកព្រះករ ទាំងពីរគក់គ ខុភស្រីគន់
ហាក់ហៀបទឹងក្ស័យ ប្រល័យជីពជន្ម នាងទ្រង់ព្រះក-
ន្សែងសោកខ្សួញថា ៗ

ឱអម្ចាស់ថ្លៃ បើព្រះអង្គក្ស័យ ខ្ញុំសូមមរណា
ស្លាប់ផងដៀវស្ពដ័យ នាថ្ងៃនេះណា៎ ព្រមព្រះភជា
ស្មើឯកជីវី ៗ

នាងខ្សួញបណ្តើរ ស្រីរ័តន៍ប្រសើរ លីលាចុះពី-
ប្រាសាទមកដល់ មណ្ឌលជនទី ទើបនាងទេវី
ទូលព្រះមាតា ៗ

បពិត្រព្រះមេ ជាមកុដសិរ គុណគម្ពីភ
សូមមានព្រះអង្គ ស្តេចទ្រង់ករុណា អាសូរខ្ញុំជា-
កូនកាលនេះម្តង ៗ

១៧៤— ឥឡូវកូនស្ងួន កើតទុក្ខកង្វួន ធ្ងន់ក្រៃកន្លង
ត្បិតព្រះបិតា ក្រោធាខ្ញាល់ផង ទឹងប្តីខ្ញុំហោង
ពន្ទឹកមហិមា ៗ

សូមអ្នកមេទៅ ទូលទាស់ព្រះចៅ ព្រះវរបិតា
ទូលសូមជីវិត ស្វាមីខ្ញុំណា៎ កុំឲ្យពជា
ពិឃាតបង់បាត់ ៗ

ត្បិតបុត្រព្រលឹង បានជាខុសទឹង- ប្រុសមានរូបរ័តន៍
បើព្រះបិតា ក្រោធាពេកក្តាត់ មិនអាសូរសត្វ
ដល់តិចឡើយណា៎ ៗ

សូម្បីខ្ញុំក្ស័យ(១) ជីវិតប្រល័យ មូលហ៊ានផងគ្នា
សឹមទៅយកប្តី ស្វាមីស្នេហា រួមហ៊ាននៅនា-
ស្រុកខ្មោចនោះនៃ ៗ

ព្រះមាតាស្តាប់ បុត្រទួញទូលប្រាប់ ជ្រាបក្នុងហឫទ័យ
អាសូរបុត្រី ប្រិមប្រិយពេកក្រៃ បន្ទូលថាហៃ

---

១ គួរថា សមខ្ញុំនឹងក្ស័យ ...... ។

កូនស្ងួនពុំងា(១) ។

១៨០– កុំទល់ទុក្ខឡើយ ព្រលឹងម្ដាយអើយ ម្ដាយនឹងជានា
ទៅទូលអង្វរ ព្រះវរបិតា ឲ្យនាងកាលត្រា
ឥឡូវកូនអើយ ។
ទើបនាងនាថទៅ ទូលទាស់ព្រះចៅ ពិតពុំលង់ឡើយ
បពិត្រព្រះមហា- ក្សត្រាត្រាណត្រើយ សូមស្ដេចលំហើយ
លំហៃក្រោធា ។
អាសូរកូនស្ងួន ពន្ធកខ្ញីមខ្ញួន ឥឡូវនេះវា
បានជាអាល័យ នឹងក្ស័យផងគ្នា សូមស្ដេចករុណា
អត់ទោសទៅហោង ។
មិនតែកូនយើង នេះទេបើង ក្រៅច្បាប់គន្លង
និយាយបុរាណ សឹងមានច្បះហោង សូមទានកុំចង
ព្រះទ័យក្រោធា ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ព្រះមាតាស្ដាប់ បុត្រីទូញប្រាប់ អម្បាលនោះនៃ
ស្រយុតទយា បន្ទូលថាហៃ ឱភ្ញាប្រិយថ្លៃ
កូនស្ងួនពុំងា ។

ក្សិណានោះកូមី ស្តាប់ពជទៅ ទូលដូច្នោះណា៎

ស្តេចទ្រង់ព្រះក្រោធ ពិរោធមហិមា បន្ទូលត្រាស់ថា

មិនកុំធ្វើច្នេះ ។

១៨៤ — កូនកាចឥតខ្មាស ឲ្យអាស្រូវកាស មុខអញទាំងម្ល៉េះ

ត្បិតគំនិតហាន សមផងវានេះ ខ្សឹបខ្សៀវចញ្ចោះ

លាក់លៀមទៅមក ។

បើវាចង់ស្លាប់ អញសោកពុំរប់ ទុកស្មើឈាមកក

បង់ម្សៀតដោយដី កុំបើមិនមក ស្រដីរះរក

អន្ទូរអញឡើយ ។

ឯព្រះមាតា ស្តាប់ព្រះរាជា បន្ទូលច្នោះហើយ

នាងខ្លាចស្វាមី ឥតបើហានឆ្លើយ សងព្រះឱស្ឋឡើយ

នាងនាថក្រាបលា ។

មកដល់បុត្រី ទើបព្រះជននី ឱនឱបបុត្រភ្លា

ទ្រង់ព្រះកន្សែង ថ្វាថ្លែងប្រាប់ថា នាងអើយបិតា

ក្រោធពន់ពេកក្រៃ ។

ជេរជាលដល់ម្តាយ ខ្វល់ណាស់នាងអាយ ក្រោធក្រៅវិស័យ

ម្តាយកំកិតខ្លាច ព្រះរាជហឫទ័យ ដូចកូនមាសថ្លៃ

នាងដឹងហើយក៏ ៗ

១៩០— នាងនាថទេវី ស្តាប់ព្រះជននី ប្រាប់ផ្លូវហ្នះណា

នាងយកព្រះករ គក់គទ្រា សែនសោយសោកា

ពន់ពិលាបលន់ ៗ

នាងទូលមាតា ខ្ញុំសូមក្រាបលា អ្នកមានគុណធ្ងន់

ក្បិតខ្ញុំនឹងក្ស័យ ប្រល័យជីពជន្ម ថ្ងៃនេះឯងអ-

ន្តរធានតាមប្តី ៗ

ព្រះវរមាតា ស្តាប់បុត្រទូលលា ទឹងថយទៅខ្ញី

នាងឱបកូនរ័ត្ន លោមឃាត់បុត្រី នាងអើយកុំបី

កូនគិតហ្នះណា ៗ

ម្តាយសោកពាស់ហើយ ព្រលឹងម្តាយអើយ ម្តាយមាននាងជា-

កូនស្រីតែមួយ ជាត្រយ្យទយា ប្រាណម្តាយនេះណា

ផ្ញើលើនាងហោង ៗ

ពីរពង្សក្សត្រ សែនសោយសោកពី- លាបលន់កន្ទួន

សឹងសន្ទប់លង់ ពីរពង្សជាម្តង ហេតុតែនាងវង្ស

ទុក្ខទៀតសោកសោះ ។

១៩៤— នេះនឹងស្រដី ដំណើរអំពី- អស់ពេជ្ឈឃាតនោះ
នាំព្រះអង្គដល់ មណ្ឌលព្រៃស្មោះ ដោយចិត្តចំពោះ
ប៉ងនឹងពិឃាត ។

កាលនោះពោធិ- សត្វសាងបារមី ប្រសើរសល់ខ្នាត
ការនាព្រះធម៌ សម្មាជាអាទិ៍ សម្ដេចនរនាថ
ពុំភ្លេចធម៌ថ្លៃ ។

ទើបស្ដេចត្រាស់ថា ហៃអស់ទាំងគ្នា បងប្អូននេះនៃ
សំណឹក(១)អង្គអញ នេះមិញនឹងក្ស័យ ប្រាកដនាថ្លៃ
នេះឯងហោងណា ។

អញមានទ្រព្យថ្លៃ មួយមានតម្លៃ ប្រពៃមហិមា
រូបកដហង្សមាស ធ្ងះធ្ងាសថ្លៃថ្លា អញទុកនៅនា-
ចុងឈើមួយហោង ។

អញនឹងឲ្យជា រង្វាន់អស់គ្នា កាលគ្រានេះម្ដង

---

១ សំណឹក បើជាកិ. បានន័យថា នឹក, នឹកឃើញ រលឹកឃើញ ។ ក្នុងទីនេះ ជាន. បានន័យថា បំណាច់, បើបានជា.... ។

បើគ្នាស្រឡាញ់ នាំអញទៅផុន ដល់ឈើនោះហោង
អ្នកឡើងយកណា៎ ៗ

២០០– អស់ពេជ្ឈឃាតស្តាប់ ព្រះអង្គថ្លែងប្រាប់ ត្រេកអរគ្រប់គ្នា
ឲ្យស្តេចនាំទៅ សំដៅព្រឹក្សា ទើបព្រះកញ្ញា
នានាំទៅដល់ ៗ

ក្រោមដើមព្រឹក្សា ហើយព្រះកញ្ញា បង្ហាញឲ្យយល់
រូបហង្សមាសម័យ ថ្វាថ្ងៃសួស្តីសល់ នៅនាមណ្ឌល
ចមចុងព្រឹក្សា ៗ

ឯអស់ពេជ្ឈឃាត យល់ហង្សមាសស្អាត ត្រេកអរមហិមា
ដណ្តើមគ្នាពាន ចង់បានសុវណ្ណា គ្នាខ្លះស្រែកថា
ឲ្យអញឯងពាន ៗ

ខ្លះស្រែកថាទៅ ចំណោះអ្វីហៅ ហៅទឹងឡើងបាន
ឈើសោតធំលន់ ខ្ពស់ពន់ប្រមាណ អត់ឲ្យអញពាន
ម្នាក់ ៗ សិនកា៎ ៗ

គ្នាខ្លះពានឡើង គ្នាខ្លះចាប់ជើង កើចចុះវិញណា៎
ដណ្តើមឡើងឯង កោងកែងអាត្មា របូតហត្ថា

ធ្លាក់ចុះដល់ដី ។

២០៩– ខ្ទះយល់គ្នាធ្លាក់ ស្ទុះទៅកន្ត្រាក់ ដៃដោះឡើងវិញ
មិនឈប់មើលអញ ឡើងវិញខាចអ្វី យកឲ្យបានក-
ឡ្បែនេះហោងណា ។

ក្សិណស្ទុះទៅពាន ប៉ុនប៉ងឲ្យបាន ដូចចិត្តចិន្តា
ធ្វើហក់ឯងស្ទាត់ ក្សិណភ្លាត់បាតា របូតហត្ថា
ធ្លាក់ចុះវិញហោង ។

ឯពេជ្ឈឃាតណា ខំឡើងព្រឹក្សា ច្រើនគ្រាច្រើនដង
ពុំបានដូចចិត្ត គំនិតប៉ុនប៉ង រសាយដៃហោង
ឈរមើលមុខគ្នា ។

តេជះបារមី សម្តេចជិនស្រី សពេជ្ញសាស្តា
ពុំឲ្យពេជ្ឈឃាត នេសាទ(១)នោះវា ឡើងដើមព្រឹក្សា
រួចដល់មួយនៃ ។

ក្សិណនោះព្រះបាទ សម្តេចនរនាថ ធិរាជជៀស្តជ័យ
ទ្រង់ព្រះចិន្តា ប្រាជ្ញាទិព្វថ្លៃ ចន្ទូលថាហៃ

១ គួរថា „ ធ្នូជាតិ ” វិញសមជាង ។

បងប្អូនទាំងឡាយ ។

២១០— ចូរបបួលគ្នា ចាំដើមព្រឹក្សា ស្រេចហើយសឹមស្រាយ
អញទឹងឡើងយក ចុះមកទាំងរាយ ឲ្យអ្នកទាំងឡាយ
ជារង្វាន់ណា ។

ពេជ្ឈឃាតស្ដែងស្ដាប់ ស្ដេចបន្ទូលប្រាប់ ត្រេកអរគ្រប់គ្នា
មកស្រាយពោធិ- សត្វវិសេសប្រា- កដហើយនាំគ្នា
ចោមជុំវិញហោង ។

កាលនោះពោធិ- សត្វរូបពីក្តី បរិបូណ៌ឥតហ្មង
ស្រេចហើយក្សត្រថ្លៃ ប្រពៃច្បាស់ច្បង ឡើងឈើដូចប៉ង
ពុំលង់ឡើយណា ។

សម្តេចទសពល ស្តេចឡើងទៅដល់ លុះលើរុក្ខា
ខ្ពស់ពន់ពេកក្រៃ ក្សត្រថ្លៃធ្វើជា- ភិតភ័យមហិមា
ស្ទើរឡើងពុំបាន ។

ឯអស់ពេជ្ឈឃាត យង់យល់ព្រះបាទ គក់ទ្រូងគក់ប្រាណ
ខ្លះស្រែកដេរថា អាចោរសាមាន្យ បើឡើងពុំបាន

ចុះមកវិញណា៎(១) ។

២១៥— ទើបព្រះអង្គឆ្លើយ ថាអស់អាអើយ កុំគិតរញ៉ា
សំណឹកអញក្ស័យ នាថ្ងៃនេះណា៎ កុំបីអស់គ្នា
គិតអញឡើយហោង ។

លែងតែអញបាន រូបហង្សមាសមាន តម្លៃកន្លង
ឲ្យជារង្វាន់ គ្រប់គ្រាន់អស់បង- ប្អូនទាំងនេះហោង
បំណាច់ប្រាជ្ញា ។

ស្តេចឡើងទៅដល់ ហង្សយន្តនិមិល ហើយទ្រង់ចិន្តា
អញចង់ទម្លាក់ មាសប្រាក់ឲ្យវា គិតម្តងកុំគ្រា
ដល់តិចឡើយនៃ ។

វាសឹងចូលចិត្ត ព្រមទឹងមហាក្សត្រ ឥតធម៌ពេកក្រៃ(២)
ទើបពុទ្ធង្កុរ បន្ទូលថាហៃ អស់អាទៃ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ឯអស់ពេជ្ឈឃាត យង់យល់ព្រះបាទ គក់ទ្រូងគ្រប់ប្រាណ
ស្រែកទៅនោះថា អាចោរកុំពាន បើឡើងពុំបាន
ចុះមកវិញណា៎ ។

២ ច្បាប់ខ្លះថា ចិត្តចោរចង្រៃ...។

វិលទៅម្នីម្នា ៗ

ទៅប្រាប់មហាក្សត្រ ឥតធម៌ក្រៅក្រឹត្យ ជាអម្ចាស់អា
ថាអញទឹងញាន ទៅឋានភាព ស្រុកអញនាយណា៎
ថ្ងៃនេះជាម្ដង ៗ

២២០— ពេជ្ឈឃាតស្ដែងស្ដាប់ ស្ដេចបន្ទូលប្រាប់ ហើយឆ្លើយវឹងស្នង
ថាអាកុំអួត ប្រកួតប្រឡង ចូរទៅវិលផ្គង
ចុះមកវិញណា៎ ៗ

បើមិនខែងខំ យើងទឹងរលំ នូវដើមព្រឹក្សា
ផ្ដួលបុះដល់ដី សូម្បីអាត្មា មិនក្ស័យឯងណា៎
ពុំលែងឡើយហោង ៗ

ទើបស្ដេចត្រាស់ថា នៃម្នាលអស់អា- ពេជ្ឈឃាតទ្រើសឃ្នង
ចូរមិនក្រឡាប់ វិលឆាប់ទៅផ្គង កុំមិនព្រួយហោង
ចាំអញឡើយណា៎ ៗ

ក្សណនោះព្រះបាទ សម្ដេចនរនាថ- ធិរាជបេក្ខ
តែស្ដែងស្ដេចឡើងគង់ លើហង្សយន្តណា៎ ហោះដោយវេហាស៍
ព្រោងព្រាយរស្មី ៗ

ឯអស់ពេជ្ឈឃាត　យន់យល់ព្រះបាទ　ហោះអោយមនភី
ភិតភ័យខ្ចបខ្ចាច　អំណាចបារមី　ក្រួញក្រាបអភិ-
វាទវន្ទា ៗ

២២៩– ស្រែកថ្វាយសព្ទសា-　ធុការព្រះបាទ　សពេជ្ញសាស្តា
ជាទព្រះអង្គ　ទ្រង់បារមិតា　សូមទានករុណា
ប្រោសយើងខ្ញុំផង ៗ

អស់ទាំងពេជ្ឈឃាត　សឹងថ្វាយសព្ទសា-　ធុការអឹងកង
ស្រេចហើយក្រឡាប់　វិលធាប់មកផ្គង　ដល់ក្បែរហើយហោង
ក្រួញក្រាបទូលថា ៗ

បពិត្រព្រះបាទ　ត្រើយត្រៃភូវនាថ　ឥស្សូរសិរសា
សូមទានព្រះអង្គ　ដែលទ្រង់ក្រោធា　ប្រើខ្ញុំករុណា
នូវអស់គ្នាផង ៗ

នាំអ្នកទោសទៅ　បណ្តើរសំដៅ　ដល់ព្រៃហើយហោង
ទើបអស់យើងខ្ញុំ　ពោមជុំជាមួង　ដោយចិត្តប៉ុនប៉ង
មិនមានប្រណី ៗ

យើងពោមស្រេចស្រាប់　លើកដាវនឹងកាប់　ឲ្យក្ស័យជីវី

គាប់មានបក្សា　មហិមារិទ្ធី　ឆៀងឆាបឆក់ពី-
យើងខ្ញុំទៅហោង ៗ

២៣០— ក្សណៈនោះព្រះបាទ　លុះឮពេទ្យឃាត　ទូលដោយគន្ទង
ព្រឺព្រះហឫទ័យ　ភិតភ័យកន្ទង　នុអញនេះម្ដង
ឥតការទេណា ៗ

ឲ្យទៅសម្លាប់　ឥឡូវមិនស្លាប់　មកមានបក្សា
ឆៀងឆាបពារពាំ　នានាំយាត្រា　ហោះដោយវេហាស៍
ប្រាកដគួរស្ញែង ៗ

ម្ល៉េះហើយសមនឹង-　ក្រឡាប់វិលវឹង　មកវិញមិនលែង
ត្បិតបានបក្សា　មហិមាខះខែង　ម្ល៉េះហើយគេតែង
ទឹនធ្វើពាសា ៗ

នុខ្លួនអញអើយ　បើគេមកហើយ　ដោយចិត្តក្រោធា
ឯខ្លួនអញនេះ　ចាស់ម្ល៉េះហើយណា　សមក្ស័យជន្មា
ពិតពុំលែងឡើយ ៗ

ព្រះចៅបញ្ចាល់　ទ្រង់ព្រះចិន្ដា　អម្បាលនោះហើយ
ភិតវែងសល់ភិត　ឯងឥតឯស្បើយ　ទើបក្សត្រត្រាណាត្រើយ

ខំបន្ទូលថា ។

២៣៥– ប្រាប់ប្រើបុត្រី ប្រសើរសស់ស្រី រ័ត្នកជធីតា
ឲ្យវិលវាំងថ្កាន បិតបាំងប្រាង្គប្រា- សាទសួគ៌សោភា
ពិតពុំលង់ឡើយ ។

ឯនាងបទុម- កេសរឧត្តម ក្សត្រត្រាណត្រើយ
នាងព្រួស្វាមី រួចពីក្តីហើយ នាងនាថបានស្បើយ
ទុក្ខទោមនស្សា ។

២៣៧– ទើបនាងកល្យាណ វិលវាំងទៅថ្កាន ប្រាសាទនាងណា៎
ហើយនាងគង់នៅ នាព្រះកៅវគារ មើលផ្លូវព្រះមហា-
ពន្ធកថ្ងើមថ្ងៃ ។

បទព្រហ្មគីតិ

៣៧៣– នេះទីវាំងស្រដី ដំណើរពីព្រះចមក្រៃ
ស្តេចគង់យន្តមាសម័យ ហោះត្រៃសេតអណ្តែតដល់ ។
ប្រាសាទប្រសើរបាន កដពិមានរ័តន៍មណ្ឌល
ឯនាងនាថនិមិល ទតយង់យល់ព្រះកជា ។

៣៧៥– នាងមានព្រះហឫទ័យ ស្រីរ័តន៍ថ្ងៃសោមនស្សា

អវេឥតឯគណនា ទឹងថ្ងៃថ្ងឹងពុំបានឡើយ ។
ក្សិណនោះឯព្រះបាទ ដល់ប្រាសាទប្រសើរហើយ
ព្រះអង្គពុំលង់ឡើយ ស្តេចចុះចាកហង្សមាសម័យ ។
ស្តេចថ្នមព្រះប្អូនស្រី អគ្គមហេសីដាក់ដល់ពូ-
ទភារ័តន៍ប្រពៃ ពីរពង្សក្សត្រពិលាបលន់ ។
ព្រះអង្គថ្នមបបក់ ព្រលឹងអ្នកមាសស្ងួនគន់
បីដាក់លើហង្សយន្ត ស្រេចហៀរហោះចេញចាកឋាន ។
ប្រទក្សិណប្រាសាទ ប្រសើរស្អាតបីជុំបាន
បរិបូណ៌ហើយក្សត្រក្សាន្ត ហោះទៅត្រង់នាមណ្ឌល ។
៣៨០— នៃព្រះបៅបញ្ចូល ជាបិតានាងទិមិល
ទើបព្រះបាទទសពល បន្ទូលពីអាកាសថា ។
ហៃហាស្តេចកម្លោលន់ ជាទុជិនជួមោហា(១)
ខ្ញៅឥតពិចារណា ពុំបេះគិតឲ្យអស់ក្តី ។
ឥឡូវបូរស្តេចស្តាប់ អញទឹងប្រាប់ដំណើរតើ-
អង្គអញឯងជាតី មិនគឹកូខព្រាហ្មណ៍ហោរា ។

១ ច្បាប់ខ្លះថា ជាទុជិនជួមហិមា ... ។

អញឯងបុត្រព្រះអគ្គ　　អាទិត្យវង្សធិរាជា
គ្រប់គ្រងក្រុងអាក　　អស់ក្សត្រាទាំងរយឯក ៗ
អញឯងចរយាត្រា　　បង់សីមាមកឆ្ងាយពេក
តែអង្គអញសង្វេគ　　សំណាក់នៅព្រាហ្មណ៍ហោក ៗ
៣៨៩— ព្រះចៅបញ្ចាល់ស្តាប់　　ព្រះអង្គប្រាប់ដូច្នោះណា៎
គិតញ័រអស់អង្គា　　ទំមើលទៅឯអាកាស ៗ
យល់ជាក់ជាព្រះអង្គ　　ស្តេចសែនគង់លើហង្សមាស
ស្ញើគ្ញុះធ្ញាស់　　ត្រចះចែងទាំងវេហាស៍ ៗ
ស្តេចយល់ហើយរៃគិត　　ភ័យឯងឥតពិចារណា
ទំទូលអង្វរថា　　អ្នកម្ចាស់អាតុកអើយ ៗ
សូមទានអ្នកសន្តោស　　កុំយកទោសអាតុកឡើយ
ឯអាតុកខុសហើយ　　សូមអ្នកប្រោសជីវិតវិញ ៗ
ទោសអាតុកនេះជ្រៅ　　ធ្ងន់ក្រាស់ក្រៅប្រមាណមិញ
សូមអ្នកប្រោសពោលចេញ　　អត់ទោសទៅយកតែបុណ្យ ៗ
៣៩០— អាតុកមានបុត្រី　　ដោមពិសីពិសេសលន់
ថ្វាយស្នងជាប្រពន្ធ　　ជាបរោហសិអ្នកឯងណា៎ ៗ

វីព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញបុរោហិត　　កុំអ្នកគិតទុកឲ្យអា-
ពុកនេះទឹងវក្យា　　ពុំឲ្យព្រួយព្រះទ័យឡើយ ។
បើអ្នកមានមេត្តា　　ទ្រង់ករុណាអត់ទោសហើយ
ព្រះគុណអ្នកជាត្រើយ　　អាពុកពុំភ្លេចឡើយណា៎ ។
ក្សិណនោះឯព្រះបាទ　　បរមនាថផិតផា
យល់ព្រះទៅបញ្ឆាល់　　ចាញ់ខ្ចបខ្ចាចព្រះបារមី ។
ពុំអាចហ៊ានប្រឡង　　ប្រកួតផងព្រះបារមី
សម្ដេចព្រះជិនស្រី　　ស្ដេចពុំយកទោសឡើយណា៎ ។

៣៩៤— ឯនាងនាថទេវី　　អគ្គមហេសីសួគិសោភា
នាងផ្ដាំព្រះមាតា　　ថាបពិត្រព្រះមេអើយ ។
ខ្ញុំសូមទានក្រាបលា　　ព្រះមាតាឥឡូវហើយ
អ្នកម្ចាស់កូនអើយ　　កូនទឹងនៅពុំបានណា៎ ។
ក្សិណនោះព្រះជននី　　ព្រះបុត្រីនាងទូលលា
នាងចេញស្រួសម្មា　　ទតទៅយល់រាជបុត្រី ។
នាងចូលទ្រង់ព្រះកន្សែង　　សោកស្រប់ស្រែងស្លុតស្មារតី

ពិលាបឡោមឃាត់ខ្ចី   ជាទកូនស្ងួនមាតា(១) ។
មាសអើយកុំទាន់ទៅ   ចូរនាន់នៅទីន៍ម្តាយក៏
ម្តាយមានមេមាសជា-   ថ្លើមដ៏ថ្លើមម្តាយសព្វថ្ងៃ ។

៤០០— អ្នកនៅនេះតាំងពីរ   ម្តាយបន្ទូរផ្ទេរតាំងផ្ទៃ-
ក្រោមក្រមឲ្យមាសថ្ងៃ   តាំងពីរសោយកផសម្បត្តិ ។
ទុកកូនតាំងពីរអើយ   កុំទៅឡើយម្តាយសូមឃាត់
អញ្ជើញចុះមកថ្កាត់   នៅទីន៍ម្តាយក៏មាសថ្ងៃ ។
ខ្ញុំនម្តាយសោកចាស់ហើយ   មាសម្តាយអើយបើម្តាយក្ស័យ
ម្តាយផ្ញើខ្មោចនេះនៃ   ឲ្យកូនស្ងួនលើកខ្មោចម្តាយ(២) ។
មាសអើយកុំទាន់ទៅ   ចូរនាន់នៅនេះនាន់អាបេ
អាសូរតែទ្រូង៍ម្តាយ   កុំយកទោសព្រះបិតា ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា   នាងទ្រង់ព្រះកន្សែង   សោកខ្លួញថ្លែងបន្ទូលថា
ហៃមាសបុត្រពុំងា   ម្តេចនាងប្រាសពីម្តាយណា ។

២ ច្បាប់ខ្លះថា   ខ្ញុំនម្តាយសោកចាស់ហើយ   មាសម្តាយអើយសមម្តាយក្ស័យ
ជីវិតម្តាយនេះនៃ   ក្បិតកូនឃ្លាតបង់ម្តាយទៅ ។

ថាបើនាងកូនពៅ　　　មាសមិននៅទឹងយាត្រា
ទៅផងប្ដីនាងណា៎　　　សមម្ដាយក្ស័យណា៎កូនអើយ ៗ

៤០៩– ត្បិតម្ដាយកំព្រាសល់　　　ឥតឯយល់អ្នកណាឡើយ
ប្រលឹងមាសម្ដាយអើយ　　　សូមនាងនៅទឹងម្ដាយក៏ ៗ
ក្សិណនោះពជបុត្រី　　　ស្ដាប់ជនទីនាងសោកា
បន្ទូលដូច្នោះណា៎　　　នាងសែនសោយៗសោកសល់ ៗ
អាណិតព្រះមាតា　　　នាងសោកាៗណាស់
ព្រះនេត្រជោរជោកជល　　　សស្រាក់ស្រោចព្រះភក្ត្រា ៗ
នាងសោកពុំអាចថ្លែង　　　ចរចាថែងចេញឡើយណា៎
គានតឹងអួលទក　　　បង្អៀតអស់ព្រះហឫទ័យ ៗ
ក្សិណនោះព្រះភូបាល　　　យល់នាងនាថសោកពេកក្រៃ
ស្ដេចកើបយន្ដមាសម័យ　　　ហោះអណ្ដែតដោយវេហាស៍ ៗ

៤១០– ព្រះអង្គស្ដេចគង់យន្ដ　　　ហោះដោយបុណ្យព្រះចេស្ដា
ខ្ពស់ផុតព្រះនេត្រា　　　នៃអ្នកផងពុំយល់ឡើយ ៗ
ឯព្រះវរបិតា　　　សែនសោកាឥតឯស្បើយ

ត្បិតកូនស្ងួនគ្រាណាត្រើយ ប្រែប្រាសព្រាត់ចម្ងាយផង់(១) ។
សម្តេចវរមាតា សោយសោកាសទ្ធប់លង់
នាងឈឺត្បិតបុត្របង់ ប្រែប្រាសពីព្រះឧរា(២) ។
រីឯព្រះភូមី យល់ទៅសទ្ធប់ណា
ស្តេចយកព្រះគង្គា ត្បិតព្រះក្រ្តនាងនាថហើយ ។
ក្បិណានោះវរក្សត្រី ភ្ញាក់ស្មារតីពុំលង់ឡើយ
នាងសោយសោកឥតស្បើយ ពិលាបលន់ពន់ពេកណា ។

៤១៥— នាងនាថយកព្រះករ ទាំងពីរគគក់ឧរា
ព្រះឱស្ឋថ្លែងទួញថា ឱកូនស្ងួនមាសម្តាយអើយ ។
ពីតូចមាសឧត្តម កើតមកធំដល់ម៉្លេះហើយ
ពុំដែលបង់ម្តាយឡើយ ដល់រាត្រីថ្ងៃមួយណា ។

១-២ តាមច្បាប់ខ្លះថា ឯព្រះវរបិតា យល់បុត្រភ្ជាហោះទៅហើយ
ទៀងទេតពុំលែងឡើយ លុះធល់ដុតព្រះនេត្រា ។
ពុំយល់រាជបុត្រី ទ្រង់វែងពីលាបសោកា
ឯអង្គព្រះមាតា សឹងសោកាទាំងពីរពង្ស ។
សម្តេចព្រះមាតា សោយសោកាពិលាបលង់
នាងឈឺត្បិតបុត្របង់ ប្រែប្រាសពីព្រះឧរា ។

នេះម្ដងម្ដេចកូនពៅ ប្រែប្រាសទៅពីមាតា
ទាំងនេះហេតុវេរា ឯងមកផ្ដល់កូននិងម្ដាយ ។
ឱកូនស្ងួនប្រាសទៅ ពីលំនៅទៅឋានឆ្ងាយ
ឱកូនមាសមិត្តម្ដាយ ម្ដាយថប់ច្រើនប្រការក្ដាត់ ។
ឱម្ដាយប្រណីនាង ធ្លាប់នៅប្រាង្គប្រាសាទរ័តន៍
ឥឡូវនេះមកព្រាត់ ទៅឯកាណ៌ាកូនអើយ ។
៤២០— ម្ដាយថប់មួយពេកក្រៃ គភ៌ពេញផ្ទៃបរិបូណ៌ហើយ
ក្រែងពុំដល់ស្រុកឡើយ ជួនប្រសូតដោយមាគ៌ា[១] ។
ថប់មួយក្រែងដល់ឋាន រាជពិមានព្រះអង្គជា-
បាក្ដុកមេក្ដុកណា ក្រែងលោកពុំអាសូរមេ ។
មិនអស់ចិត្តដូចខ្លួន ម្ដាយរែងស្ងួនកូនមាសស្នេហ៍
ម្ដាយគិត ៗ ទៅថៃ ថៃហើយថប់ ៗ ពេកពន់ ។
សម្ដេចព្រះជននី សោកបុត្រីពិលាបលន់
ទល់ទុក្ខជាទុរន់ ដរាបរីងរៀងទៅហោង ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ម្ដាយថប់ ៗ ពេកក្រៃ ដើមពេញផ្ទៃបរិបូណ៌ហើយ
ក្រែងពុំដល់ស្រុកឡើយ ជួនប្រសូតដោយវេហាស៍ ។

នេះនឹងចរចាចែង   និទានថ្លែងដោយគន្ថ
ដំណាលនូវទំនង   ដំណើរព្រះពោធិសត្វ ។

៤២៩– ស្តេចហោះនឹងប្អូនភ្ងា   ដោយវេហាស៍ប្រសើរក្តាត់
ពីរពង្សព្រះអង្គក្សត្រ   បន្ទាបង់លែងសោកា ។
ស្តេចស្តែងដើរដោយបុណ្យ   កណ្តាលមណ្ឌលវេហាស៍
ឥតក្សត្រដទៃណា   ទៅផ្ទឹមនឹងព្រះអង្គបាន(១) ។
ក្សត្រានូវក្សត្រី   ប្រសើរវិសេសថ្កើងថ្កាន
ស្តេចហោះពីកឋាន   គម្រប់ជួនសត្តទិវា ។
នាងឈឺព្រះឧទរ   គ្រប់បរិបូណ៌ខែហើយណា+
នឹងប្រសូតបុត្រា   នាងក្រាបទូលព្រះភូមី ។
ស្តេចស្តាប់ព្រះប្អូនតន់   ស្តេចកើចយន្តមាសមណី
ធៀងធាបបន្ទាបខ្ចី   ចុះដល់ដីដែនព្រឹក្សា ។

៤៣០– ស្តេចចូលចតអាស្រ័យ   ក្រោមម្លប់ជ្រៃព្រៃក្រស្នា
ខាងឆ្នេរព្រះគង្គា   គឺស្រះស្រង់បោក្ខរណី ។

---

១ ច្បាប់ខ្វះថា   ស្តែងស្តេចហោះដោយបុណ្យ   ហោះដោយមណ្ឌលវេហាស៍
ឥតក្សត្រដទៃណា   នឹងមកផ្ទឹមព្រះអង្គបាន ។

ទេត្តខ័ណ្ឌាហាមពាន្ត　　ស្តេចសម្រាន្តអាស្រ័យទី
ស្តេចចុះឲ្យប្អូនស្រី　　នាងីប្រសូតព្រះរាជបុត្រ ។

៤៣៦— នាងនាថនារីថ្លៃ　　នាងឈឺផ្ទៃញ័ររន្ធត់
អស់ឥន្ទ្រិយស្រយុត　　ពុំស្រយោលដល់តិចក៏ ។

បទកាកគតិ

២៣៨— កាលនោះព្រះបាទ　សម្តេចនរនាថ　យល់ព្រះប្អូនក្លា
ឈឺទទេណាស់　ញ័រអស់កាយា　សម្តេចរាជា
ថ្នមព្រះប្អូនរ័តន៍ ។

ព្រះអង្គបបក់　ព្រលឹងនៃអ្នក　ប្អូនមាសខ្ចឹមចិត្ត
ក្បៀណក្បត្រខ្សឹកខ្សួល　អន់អួលអាណិត　ព្រះប្អូនពេកក្តាត់
សែនសោយសោកា ។

២៤០— ទ្រង់ព្រះកន្សែង　ខំបន្ទូលថ្លែង　ទូវទំនួញថា
ឱប្អូនមាសបង　ម្តេចម្តងនេះណា　យើងមកកំព្រា
លំបាកពេកក្រៃ ។

តែបងនិងប្អូន　មកសម្រាលកូន　កណ្តាលទ្រូវព្រៃ

ឥតអ្នកណាមួយ ទីងជួយឡើយនៃ ជាធ្មបកាន់ថ្ងៃ
ប្អូនមាសឡើយហោង ។

នៅស្រុកនាយក៏ ព្រះអយ្យិកា ព្រះអយ្យកោផង
ព្រះជនកជននី បេតីស្ងួនគ្រង់ អស់ញាតិផៅផង
តាមចាំរក្សា ។

នេះម្តងឥតញាតិ លំបាកសល់ខ្នាត កណ្តាលអត្ថា
ឲ្យប្អូនកំសត់ ទំអត់ទៅក៏ យើងរងវេក
តាមវិបាកផ្ទាន ។

បើនៅស្រុកនាយ បងមានអ្នកម្តាយ អ្នកជាប្រធាន
អស់ញាតិកា វង្សាសន្តាន មើលមាសកល្យាណ
ថ្នាក់ថ្នមបីទ្រ ។

២៤៥– ខ្លះតែងរកថ្នាំ រកធ្មបមកបាំ កុំឲ្យមានក្រ(១)
ខ្លះរកមេមត់ ខ្លះរត់ទៅរក អស់តាំងពេទ្យហ្ម
មានមន្តដាប់ធុត ។

ការខ្មោចបិសាច ការអស់តាំងក- ដក្កុតប្រាកដ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា មិនមានខ្វត់ក្រ . . . ។

ពេញស្មោះឆ្វេងស្តាំ ពេញថ្នាំបរិសុទ្ធ ទូរអស់មេមត់
សែនព្រេនលៀងលា ។

ខ្លះសោតសឹងស្រទ់ អង្វរហើយបន់ ខ្មោចក្នុងគ្រឹហា
ខ្លះសោតរត់រក ហោរមកម្ម្មា ទៀងទាយជតា
គន់គូរឫក្សពារ ។

ខ្លះសោតសឹងទៅ រកដាំទឹកក្តៅ ស្រង់ប្អូនសង្ក្រារ
ខ្លះរកមេទំ ស័ក្តិសមព្យាបាល់ រក្សាកុមារ
មិនឲ្យមានហ្មង ។

ឥឡូវតោកយ៉ាក សមយើងលំបាក កាលគ្រានេះម្តង
គ្រមោចសោះសូន្យ តែប្អូនទិងបង នៅកណ្តាលទ្រូង
ព្រៃព្រឹក្សហិមពាន្ត ។

២៥០— ឥតញាតិផៅផង តែប្អូនទិងបង ម្តេចឡើយមកមាន
ជម្ងឺមហាធ្ងន់ ពេកពន់ប្រមាណ ធ្វើម្តេចនឹងបាន
រួចឥឡូវអើយ ។

សម្តេចពជា សែនសោយសោកា- ណាល់ណាស់ពុំស្បើយ
នាងនាថទេវី សឹងពីលាបហើយ ក្សត្រាត្រាណត្រើយ

លោមយាត់ប្អូនរ័តន៍ ។

ព្រលឹងបងអើយ កុំសោយសោកឡើយ ព្រៃនេះបានស្ងាត់
ក្រែងខ្លាចបិសាច រាជក្អូតព្រមាត់ ប្អូនមាសប្រយ័ត្ន
រាបៀតបិណ្ឌា ។

ប្អូនអើយឥឡូវ ឥតពេទ្យណាគួរ បេះមន្តគាថា
ការខ្មោចបិសាច រាជក្អូតមាយា នាងអើយបងមហា-
ថប់ពន់ប្រមាណ ។

ហាក់ដូចអ្នកយក ភ្នំសុមេរុមក សង្កត់លើប្រាណ
បងធុញថប់ថៃ ឥតឯស្រាកស្រាន្ត ត្បិតប្អូនមាសមាន
ជម្ងឺនេះម្តង ។

២៨៨— ប្អូនអើយហេតុរី- បាកយើងអំពី- បុណជាតិផង
តាមមកពាន់ៗ នៅព្រៃនេះហោង អាចឲ្យយើងរង
ទល់ទុក្ខពុំក្សាន្ត ។

បេះអ្វីបងបេះ ជម្ងឺប្អូននេះ មកទុកឯប្រាណ
បងទីងឈឺគាង ឲ្យនាងស្រាកស្រាន្ត ឥតទុក្ខរំខាន
ឯងឥឡូវអើយ ។

ចូរប្អូនមាសអត់ តាមក្តីកំសត់ យើងណា៎នាងអើយ
វេរាពីព្រេង យើងឯងផល់ហើយ ព្រលឹងបងអើយ
ចៀសចាកពុំបាន ។
នាងនារីរ័តន៍ ស្តាប់ព្រះរៀមឃាត់ នាងនាថកល្យាណ
កាចអត់ជម្ងឺ នាងឈឺក្នុងប្រាណ ហាក់ស្បើយស្រាកស្រាន្ត
នាងពុំសោកា ។
សម្តេចភូធរ ថ្វាថ្លែងអង្វរ អស់ទាំងទេវតា
ទូរខ្មោចបិសាច ពដភូតផងណា៎ ស្តេចសូត្រគាថា
ប្រសើរឧត្តមោ ។
២៦០— អ្នកជាកន្តេ ទេវសព្វេ វិសន្តិសោ-
ម្យសសគ្គំ ឋានវនោ ផលបញ្ញាកេ
បិសាចសព្វំ ។
យាវសម្មា នាសិទេវ មហាទុក្ខំ
ឯវមេវ មយ្ហមយ្ហំ និរខិប្បំ
ឥតានិយេ ។
បពិត្រទេពតា អ្នកបិតនៅនា សួគិសោឡសេ

តោះអ្នកបិតបាំង ព្រៃហិមវន្ត សត្វបក្សារ(១)
ស្រះស្រង់គង្គា ។
សូមទេពតាំងនោះ ជ្រោមជ្រែងជួយដោះ ទុក្ខយើងកាលគ្រា
នេះម្ដងឲ្យបាន ស្រាកស្រាន្តទុក្ខា ឆុតឆាប់ប្រាសប្រា-
កដកាលនេះម្ដង ។
តោះអស់បិសាច ភជភូតផងអាច ថេរបិតដោយដង
ព្រៃព្រះហិមពាន្ត ទីឋាននេះហោង កុំបីអ្នកប៉ង
ចងចិត្តបិណ្ឌា ។

២៦៩— សូមអ្នកមែនមាន ចិត្តចិន្តាក្សាន្ត ជ្រោមជ្រែងរក្សា
ក្បិតយើងគោកយ៉ាក លំបាកណាស់ណា៎ តែពីរអង្គា
កណ្ដាលព្រឹក្សព្រៃ ។
ស្ដេចសូត្រគាថា អង្វរទេពតា មានឫទ្ធិប្រពៃ
ទើបព្រះភូមិន្ទ នរិន្ទជៀសជ័យ មានព្រះហឫទ័យ
ទ្រង់ព្រះចិន្តា ។
ផ្ចង់ព្រះស្មារតី សម្ដេចភូមី បំម្រើនភាវនា

១ ញកភ្នំ, ជ្រលងភ្នំ ។

ការខ្មោចបិសាច រាជភូតមាយា ស្តេចយកធម៌ជា

ពំនាក់សព្វថ្ងៃ ។

គេជះសម្ភារ សម្តេចភូបាល និងនាងនាថនៃ

បានស្អាងអំពី- ជាតិក្រាស់ក្រៃ ព្រះបារមីថ្លៃ

ថ្លែងថ្លឹងពុំបាន ។

ក្សិណនោះណាអ្នក នាងនាថអង្គអគ្គ- មហេសីកល្យាណ

ប្រសូតរាជបុត្រ បរិសុទ្ធប្រុសប្រាណ រួចបរិបូណ៌បាន

ចាកព្រះឧទរ ។

២៧០— បុត្ររ័តន៍ត្រកូល ដូចកែវពិទូរ្យ ថ្លាថ្លៃបវរ

ព្រះភ័ក្ត្រសោភ័ណ ដូចចន្ទចែងចរ ញាកអម្ពរ

ពាលពេញបូណ៌មី ។

ប្រកបកើតមក ជាបុត្រពន្លក ព្រះជនកជននី

ត្រកាលត្រកូល អម្បូរជាតិ កើតមកជាឥ-

ស្សរសក្តិលោកា ។

ក្សិណនោះព្រះអង្គ ដងទឹកមកស្រង់ ព្រះរាជបុត្រា

ស្រន់ទាំងទេពី ក្សត្រីកញ្ញា សាយសព្វអង្គា
ជាស្រេចហ្មត់ហ្មង ។

នាងនាថរងា ដោយស្រន់គង្គា ត្រជាក់នោះហោង
នាងថ្វាយបង្គំ ប្រណម្យកបរង អង្វរព្រះបង
ព្រះបាទភូមី ។

បពិត្រអម្ចាស់ ខ្ញុំរងាណាស់ ញ័រអស់ឥន្ទ្រិយ
ទល់ទប់ពុំបាន សូមទានភូមី ស្ដេចរកអគ្គី
ឲ្យខ្ញុំអាំងក៏ ។

២៧៥— ពង្សពុទ្ធង្កុរ ស្ដាប់ព្រះប្អូនទូល ស្ដេចសោយសោកា-
ណាល់ណាស់គន់គិត អាណិតអានាថ៍ អាសូរប្អូនភ្ងា
ពេកពន់ប្រមាណ ។

ស្ដេចខំបន្ទូល ឱប្អូនបណ្ដូល ធ្វើម្ដេចនឹងបាន
ភ្លើងឲ្យប្អូនស្ងួន ខ្លឹមខ្លួនអាំងប្រាណ ដែកភ្លើងសោតគ្មាន
សូន្យសោះទេណា ។

មាសអើយខីបាន ព្រៃព្រះហិមពាន្ដ ខេត្តខ័ណ្ឌអង្វា

ផុះដោយរបោះ(១) ចន្លោះព្រឹក្សា(១) សឹងចន្ទន៍ក្រស្នា
ឥតមានក្រសោះ(២) ។

ទើបស្ដេចទតទៅ យល់ភ្លើងភ្លឺនៅ នាកេត្រានោះ
កណ្ដាលសមុទ្រ ប្រាកដស្នានស្មោះ ស្ដេចចិន្តាត្ដោះ
យកភ្លើងនោះណា៎ ។

សម្ដេចភូមី ថ្នមព្រះប្អូនស្រី បន្ទូលផ្ដាំថា
ហៃប្អូនព្រលឹង បងនឹងលីលា ទៅថ្កានកេត្រា
យកភ្លើងមកហោង(៣) ។

២៨០— ឱប្អូនពុំងា សាច់ស្ងួតសង្សារ ខ្ញុំមខ្លួនស្នេហ៍ស្ងួន
នាងនៅនឹងកូន ណា៎ស្ងួនមាសបង បងអ្នកនឹងផ្គង
វិលវិញឆាប់ណា៎(៤) ។

១–១.២ ច្បាប់ខ្វះថា សឹងផុះដោយផ្លូវ ដោយពណ៌ព្រឹក្សា សឹងចន្ទន៍ក្រស្នា
ឥតឫស្សីសោះ ។

៣ ច្បាប់ខ្វះថា ..... យកភ្លើងនុ៎ះកូវ ។

៤ ច្បាប់ខ្វះថា ឱប្អូនមាសថ្លៃ នាងនៅនេះនៃ បិតបើរទិត្យនៅ
នឹងកូនមាសថ្លៃ ស្ងួនភ្ងាណា៎ពៅ បងនឹងលាពៅ
រកភ្លើងឆាប់ណា ។

រីឯនាងនាថ ទូនទូលព្រះបាទ ទៀងទួញទូលថា
សូមព្រះអង្គឆាប់ ក្រឡាប់មកក៏ អ្នកអើយប្អូនមហា-
ខ្លាចពន់ពេកក្រៃ ។
៤៨២– ខ្ញុំនៅម្នាក់ឯង គ្រមោចកណ្ដាង កណ្ដាលទ្រូងព្រៃ
កុំបីព្រះអង្គ ផ្សូរផ្សងឡើយនៃ ស្ដេចឆាប់វិលវៃ
កុំយូរឡើយហោង ។

បទព្រហ្មគីតិ

៤៣៣– កាលនោះព្រះភូមី ផ្ដាំប្អូនស្រីស្រេចឥតគ្គង
ស្ដេចគង់យន្តហោះផ្សង លុះកណ្ដាលសាគរ ។
ធៀងឆាបបន្ទាបទៅ ស្ដេចសំដៅដល់កេត្រា
ព្រះហស្តថ្វៃប្រក ចាប់អង្កត់នៃអគ្គី ។
៤៣៥– បានហើយហោះម្មម្មា ពីកេត្រាចរចេញខ្ញី
ព្រះហស្តកាន់អគ្គី ដាក់លើយន្តហើយហោះផ្សង ។
ឯអស់អ្នកកេត្រា គិតតក្កមាផ្អើលអឺងកង
ស្ទើរក្ហុកកេត្រាផង ស្រែកបង្អើលកងគ្រប់គ្នា ។
ឯអង្គព្រះភូមី បានអគ្គីពីកេត្រា

ដាក់លើយន្តនោះណា៎ ព្រះករកាន់កើបយន្តហោះ ។

រីភ្លើងមិញត្រូវខ្យល់ ឆេះដួចដល់ខ្សែយន្តនោះ

ឆេះទាំងខ្សែហង្សហោះ ឆេះខ្សែស្ពាយសងខាងណា៎ ។

យន្តមាសមិញរង្គោះ រុះធ្លាក់ចុះក្នុងគង្គា

សម្តេចព្រះរាជា ធ្លាក់ចុះផងកាលនោះនៃ ។

៤៤០– ហង្សយន្តមិញសោតសាត់ អណ្តែតបាត់ខ្ចាត់ទីទៃ

ពីព្រះបាទជៀស្នជ័យ ដោយទឹកហូរខ្យល់ផាត់ទៅ(១) ។

កាលនោះពោធិសត្វ លំបាកក្តាត់កាលធ្លាក់ទៅ

កណ្តាលសាគរជ្រៅ សាត់ព្រាត់ពីយន្តមាសម័យ ។

ស្តេចហែលហើយសោយសោក សែនអាមោក្យពន់ពេកក្រៃ

បង្អៀតក្នុងហឫទ័យ វែងគានតឹងចុករ័តន៍ ។

ផ្អុកផ្អើះក្សត្រខ្សឹកខ្សួល ឯងអន់អួលៗអាណិត

ទ្រង់ព្រះកន្សែងក្តាត់ ទូវទំនួញដោយពាក្យថា ។

ឱអញបានតែយន្ត ហោះដោយមណ្ឌលវេហាស៍

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ហង្សមាសមិញសោតសាត់ អណ្តែតបាត់ទៅទីទៃ
រីឯព្រះជៀស្នជ័យ ព្រាត់ពីយន្តហង្សសាត់ទៅ ។

ឥឡូវយក្ខនោះណា ធ្លាក់ក្នុងទឹកសាត់បាត់បង់ ៗ

៤៤៩– ម្ល៉េះហើយសមអញក្ស័យ កាលនេះនៃពិតពុំលង់

អសារកណ្ដាលក្នុង- មហាសមុទ្រនេះឯងណា ៗ

ទោះបីអង្គអញមរណ៍ ក្នុងសាគរគម្ភីរ

ពុំស្ដាយខ្លួនឡើយណា គិតអាសូរតែប្អូនស្រី ៗ

ខ្ញុំប្អូនគន់ពន្លក សង្វាតមកបង់បុរី

បង់តាំងព្រះជននី ព្រះជនកនៅនាយផង ៗ

ហេតុតែប្អូនមាសថ្លៃ នាងអាល័យអាឡោះបង

ខ្ញុំឥឡូវនេះម្ដង ទេះបងបង់មេមាសមិត្ត ៗ

អសារសោះមកមរណ៍ ក្នុងសាគរតែឯងឥត

ដំណួចដំណឹងពិត ពុំបានដឹងដល់ប្អូនភ្ងា ៗ

៤៥០- ខ្ញុំពាក្យពៅផ្ដែផ្ដាំ នោះបងចាំ ៗ ក្ដាត់ណា

តាំងនេះហេតុវេរា បងមកផ្ដល់ណានាងអើយ ៗ

ម្ល៉េះសមមាសព្រលឹង តែងទន្ទឹង ៗ ហើយ

មើលផ្លូវពុំលែងឡើយ គិតស្មានបងបានវិលទៅ ៗ

មិនគិតជាបងមរណ៍ ក្នុងសាគរគម្ភីរជ្រៅ

ហោលប្អូនស្ងួននោះទៅ ជាមេម៉ាយឯងកំព្រា ។
តែពីរនាក់នឹងកូន ស្ងាត់សោះសូន្យក្នុងអត្មា
ឱបងប្រណីក៏ ក្រែងសត្វម្រឹគពាលយង់ឃ្នង ។
ការដើរមកពើបពះ ជួនប្រទះស្ងួនមាសបង
និងបុត្រកូនស្ងួនគ្រង ក្រែងការចាប់ចរិតភោក្តា ។
៤៩៩-មួយសោតក្រែងត្រជាក់ រងាអ្នកមាសពុំងា
ដោយអត់អគ្គីណា+ ក៏ប្អូនក្ស័យតែឯកអង្គ ។
នៅព្រៃព្រះហិមពាន្ត ខ្ងួលទីឋានឆ្ងាស្រះស្រង់
សោះសូន្យជីវិតបង់ បុត្រពន្លកសល់កំព្រា ។
ឱមាសៗថ្លើមថ្លៃ ក្រែងប្អូនក្ស័យៗ ជន្មា
បានបងនៅនោះពី បងនឹងលើកសពប្អូនស្រី ។
ស្រេចហើយបងនឹងក្ស័យ ផងមាសថ្លៃពេចខ្ទី
ទាំងបុត្រស្ងួនភ្ញាប្រិយ បរិបូណ៌មួយនឹងគ្នាហោង ។
ឥឡូវម្តេចប្អូនមាស មេព្រាត់ប្រាសចម្ងាយបង
ស្ងួនអើយនេះម្តេចម្តង បងថែថប់អន់អួលផ្សា ។
៥០០- ឈឺទុកទៀបស្ទើរឆេះ ហាក់នឹងប្រេះព្រះឱរា

ផ្លូវយន្តនោះណា ធ្លាក់ក្នុងទឹកសាត់បាត់បង់ ៗ
៤៤៩– ម៉្លេះហើយសមអញក្ស័យ កាលនេះនៃពិតពុំលង់
អសារកណ្តាលក្នុង- មហាសមុទ្រនេះឯងណា ៗ
ទោះបីអង្គអញមរណ៍ ក្នុងសាគរគម្ភីរ
ពុំស្តាយខ្លួនឡើយណា គិតអាសូរតែប្អូនស្រី ៗ
ឱប្អូនគន់ពន្លក សង្វាតមកបង់បុរី
បង់ចាំងព្រះជននី ព្រះជនកនៅនាយផង ៗ
ហេតុតែប្អូនមាសថ្លៃ នាងអាល័យអាឡោះបង
ឱផ្លូវនេះម្តង នេះបងបង់មេមាសមិត្ត ៗ
អសារសោះមកមរណ៍ ក្នុងសាគរតែឯងឯក
ដំណួចដំណឹងពិត ពុំបានដឹងដល់ប្អូនភ្ងា ៗ
៤៥០- ឱពាក្យពៅផ្តែផ្តាំ នោះបងចាំ ៗ ក្តាត់ណា
ចាំងនេះហេតុវេរា បងមកផ្តល់ណានាងអើយ ៗ
ម្នេះសមមាសព្រលឹង តែងទន្ទឹង ៗ ហើយ
មើលផ្លូវពុំលែងឡើយ គិតស្មានបងបានវិលទៅ ៗ
មិនគិតជាបងមរណ៍ ក្នុងសាគរគម្ភីរជ្រៅ

ពោលប្អូនស្ងួននោះនៅ ជាមេម៉ាយឯងកំព្រា ។
តែពីរនាក់នឹងកូន ស្ងាត់សោះសូន្យក្នុងអញ្ញា
ទុកបងប្រណីក៏ ក្រែងសត្វម្រឹគពាលយង់ឃ្នង ។
កាដើរមកពើបពះ ជួនប្រទះស្ងួនមាសបង
និងបុត្រកូនស្ងួនគ្រង ក្រែងកាចាប់បរភោគ្គា ។
៤៩៩-មួយសោតក្រែងត្រជាក់ រងាអ្នកមាសពុំងា
ដោយអត់អត្តណាំ កុំប្អូនក្សយតែឯកអង្គ ។
នៅព្រៃព្រះហិមពាន្ត ទួលទីឋានផ្ទៃស្រះស្រង់
សោះសូន្យជីវិតបង់ បុត្រពន្ទកសល់កំព្រា ។
ទុកមាសៗថ្ងើមថ្ងៃ ក្រែងប្អូនក្សយៗ ជន្មា
បានបងនៅនោះក៏ បងនឹងលើកសពប្អូនស្រី ។
ស្រេចហើយបងនឹងក្សយ័ ផងមាសថ្លៃពេចខ្ចី
តាំងបុត្រស្ងួនភ្ជាប្រិយ បរិបូណ៌មួយនឹងគ្នាហោង ។
ឥឡូវម្ដេចប្អូនមាស មេព្រាត់ប្រាសចម្បែងបង
ស្ងួនអើយនេះម្ដេចម្ដង បងថៃថប់អន់អួលផ្សា ។
៥០០-ឈឺទុកធៀបស្មើរផេះ ហាក់នឹងប្រេះព្រះទុក

ដូចអ្នកយកខ័នថ្លា　　មកកាប់ក្នុងពុងពោះបង ។
ពោះឈឺដោយពិសខ័ន　　ឈឺពុំទាន់ដូចខ្នះហោង
ផ្សែតប្រាសប្អូនស្នេហ៍ស្នង　　ក៏បងឈឺពន់ពេកណាំ ។
ប្អូនអើយបងគិតឈ្មង　　មួយសោកក្រែងអស់ទេវតា
លោកជួយជ្រោមរក្សា　　ឲ្យប្អូនមានជន្មជីវ៍ ។
និងបុត្រស្ងួនសង្សារ　　នៅកណ្ដាលព្រៃទួលទី
ខបងគិតប្រណី　　សមនាងស្ងាត់ឯងហោងណាំ ។
សមប្អូនទទួលក្ដាត់　　ចាំបងបាត់ពន់វេលា-
កាលហើយសោយសោកា　　ពិលាបលន់ពន់ពេកក្រៃ ។
៤៦៥-សមបីបុត្រពន្លក　　ដើរតែរកដោយដងព្រៃ
នេត្រានាងរំពៃ　　ឯអាកាសវេហាសហោង ។
សមប្អូនរកសព្វឋាន　　ព្រៃហិមពាន្តជ្រោះជ្រលង
អស់ចិត្តពុំឃើញបង　　នាងរំពឹងក៏យំសោកា ។
ពិលាបអស់ចិត្តប្អូន　　ហើយពកូនចរយាត្រា
ដើរដោយដងអដ្វា　　ពុំដឹងតំបន់ទិសទី ។
ខប្អូនមាសប្រសើរ　　ពុំដែលដើរឯងដោយដី

ឥឡូវនេះប្អូនស្រី | មកលំបាកត្បិតខ្លួនបង ។
ទោះសួរប្អូនក្រៃ | កម្មពៀរទុក្ខភ័យផង
ទើបតែគ្រាទេះម្ដង | មាសមេមកលំបាកក្រៃ ។
៤៧០-បងគិតមួយខ្លាចក្រែង | នាងវង្វេងកណ្ដាលព្រៃ
សមដើរហត់ហាលថ្ងៃ | ដាំពុះពងបាទាតន់ ។
ប្អូនអើយបងថប់ថៃ | ឈើឥតឯស្រោកស្រាន្តស្រន់
ផ្អកផ្អើះអួលអង្គអន់ | ឥតឯស្បើយដល់តិចណា+ ។
មួយឈើប្អូនបណ្ដូល | មួយអាសូរឈើបុត្រា
ទោះកូនស្ងួនពុំផា | បាកើតមកលំបាកក្រៃ ។
ទោះបាបុត្រសម្លាញ់ | ប្រសូតចេញៗពីផ្ទៃ
មាតានាព្រឹក្សព្រៃ | ព្រះហិមពាន្តឋានព្រឹក្សា ។
កាលនោះឯអាពុក | បានយល់មុខៗប៉ា
រំពេចពុំលង់ណា+ | ហើយអាពុកប្រែប្រាសបង់ ។
៤៧៥-បាបុត្រស្ងួនថ្លើមថ្លៃ | មកក្បីណាក្ស័យមរណ៍លិចលង់
កណ្ដាលប្រវាលក្នុង- | មហាសមុទ្រគម្ភីរ ។
អាពុកពុំគិតខ្លួន | គិតតែស្ងួនៗកំព្រា

ពីរនាក់ទីងមាតា នៅកណ្តាលព្រៃហិមពាន្ត ។
ថ្ងៃនេះអាពុកប្រាស ប្រាសនិពសបុត្រកល្យាណ
ម្ទះហើយសមពុំបាន យល់មុខកូនពន្ទុកឡើយ ។
អាពុកគិតទៅគ្រប់ គ្រប់ហើយថប់ៗពុំស្បើយ
ឱស្ងួនអាពុកអើយ ឈឺពេកពន់ប្រើនអស់ក្តី(១) ។
បំណាច់មាសពន្ទុក(២) បាបានមកតាប់ប្រតី-
សន្និបុត្រភ្ញាប្រិយ លែងអាពុករក្សាបា(៣) ។
៤៨០- ថ្នាក់ថ្នមៗផ្តេកផ្តិត ឲ្យអស់ចិត្តអាពុកក៏
សន្សឹមប្រាសឃ្លាតឃ្លា តាមដោយកម្មវិបាកបាន ។
មួយសោតទោះបើបី បាបអំពីព្រេងបុរាណ
ក្រែងយើងទាំងបីបាន ធ្វើអំពើអំពល់ពិត ។
វេកនូវពៀរកម្ម នោះចងចាំដោយកំហិត

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា អាពុកថប់ពន់ប្រើនក្តី ។ ២ ទាបុត្រពន្ទុក . . ។ ៣ អាពុកពុំបានរក្សា ។

និងផ្តល់ផ្តាច់ជីវិត	ឲ្យក្សិណក្ស័យនៃជន្មា(១) ។
សូមឲ្យមូលទាំងបី	រំពេចខ្ចីព្រមផងគ្នា
កុំឲ្យប្រាសឃ្លាតឃ្លា	ចាកចម្បែងដូច្នេះណា ។
សម្តេចព្រះចក្រី	សោកមហោសីទូវបុត្រា
ពិលាបសោយសោកា	នឹងថ្លែងថ្លឹងពុំបានឡើយ ។
៤៨៩— នេះទើបស្តេចខ្លួញតី-	ព្រះជននីជនកហើយ
ថាឱអម្ចាស់អើយ	មានគុណធ្ងន់ទាំងពីរពង្ស ។
កាលកូននឹងយាត្រា	ព្រះមាតាបិតាទ្រង់

---

១ កាលបោះពុម្ពលើក ទី ១-២-៣-៤ មានច្រឡំសាន់វ័ណ្ណសេចក្តីមុនជាក្រោយៗ ជាមុនតាំងពាក្យពេចន៍ក៏ឃ្លៀងឃ្លាតចាកច្បាប់ដើមច្រើនអន្លើ មើលស្តាប់លែងកើត យកសេចក្តីមិនបានល្អ ចាប់តាំងពីពាក្យថា:

ម្ទេះសមមាសព្រលឹង	តែងទន្ទឹងរហើយ
មើលផ្លូវពុំលែងឡើយ	គិតស្មានបងបានវិលទៅ ។

។ ល ។

វេរនូវពៀរកម្ម	នោះចងចាំដោយកំហិត
និងផ្តល់ផ្តាច់ជីវិត	ឲ្យក្សិណក្ស័យនៃជន្មា ។

កាលដែលបោះពុម្ពលើកទី-៥ យើងបានកែសម្រួលចង្អុលឲ្យត្រូវតាមលំដាប់ហូរហែស្រប តាមច្បាប់ដើមវិញហើយ ។

កន្សែងតាំងពីពេញ　　ទុនទុបផ្កាៗផ្ដាំផ្ដិត ។
ពាក្យអ្នកតាំងពីរផ្ដាំ　　នោះកូនចាំៗទៀងទាត់
ឲ្យកូនធាប់វិលថ្វាត់　　កុំឲ្យយូរលង់ឡើយណា៎ ។
អ្នកអើយឥឡូវកូន　　អសារសូន្យក្នុងគង្គា
ហង្សយន្តសោតឃ្លាតឃ្លា(១)　　ដាច់សោត់បាត់បង់ហើយ(២) ។
ម្ល៉េះកូនពុំបានទៅ　　ឋានព្រះទៅតាំងពីរឡើយ
សមកូនលុះនៅហើយ　　ក្នុងអំណាចម្រឹត្យូវហោង ។
៤៩០— ឱអ្នកមេមានគុណ　　គុណមហាធ្ងន់ៗកន្លង
ម្ល៉េះកូនពុំបានស្នង　　សងគុណអ្នកតាំងពីរឡើយ ។
ហេតុបាបពៀរពីព្រេង　　កម្មកូនឯងមកផ្ដល់ហើយ
ឱម្ចាស់ថ្លៃកូនអើយ　　ក៏កូនគិតពុំបានណា៎ ។
សម្ដេចព្រះភូមី　　ហែលផលធីតម្រប់ជា
បីទិនទៀងទាត់ប្រា-　　កដនូវបីកត្រើផង ។
ព្រះអង្គលើកទសករ　　ថ្វាត់ថ្វាយវរវន្ទាផ្គង
ដាក់លើព្រះសិរហោង　　បង្គំគុណព្រះរ័តន៍ត្រៃ ។

១-២ ច្បាប់ខ្លះថា　ភ្លើងឆេះហង្សយន្តណា៎　　ដាច់ខ្សែធ្លាក់បង់ទៅហើយ ។

មួយគឺគុណព្រះពុទ្ធ ជាមកុដប្រសើរក្រៃ
ទូវគុណព្រះធម៌ថ្លៃ ទូវគុណព្រះសង្ឃកន្ទង់ ។
៤៩៩– ទូវគុណអស់ទេវតា រែងរក្សាសមុទ្រផង
ទូវគុណមាតាគ្រង ទូវគុណព្រះវរបិតា ។
ហើយព្រះអង្គក៏រើន តែងចម្រើនធម៌ភាវនា
ស្ដេចយកព្រះធម៌ជា ត្រើយពំនាក់ព្រះអង្គហោង ។
គេជះព្រះធម៌ថ្លៃ ក្បត្រជៀសផ្លជ័យរក្សាគ្រង
អស់ទាំងទេពតាផង រួមរក្សាព្រះភូវនាថ ។
មួយសោតហេតុបារមី ស្ដេចសាងពីបុរាណជាតិ
ជ្រោមជ្រែងជួយព្រះបាទ ប្រាកដកាលនោះឯងហោង ។
ក្បិណានោះនាយកេត្រា ទូវអស់ពាណិជនោះផង
នាំនាយកេត្រាច្បង ឈ្មោះចៅសមុទ្រគោចរ ។
៥០០– បើកការកេត្រាត្រង់ យល់ព្រះអង្គក្នុងសាគរ
ឯនាយកេត្រាអរ ឲ្យកូនក្មួយចុះសំប៉ាន ។
ទៅស្រង់ពោធិសត្វ ចុះសែកន់រូបឡើងបាន
ដល់ដាក់លើសំប៉ាន ហើយនាំទៅដល់កេត្រា ។

ឯនាយសំពៅសឹង　　　សួរដណ្ដឹងព្រះកដា
អ្នកអើយហេតុអ្វីណា៎　　　កុំអ្នកមកហៃលផលធី ៗ
ត្រមោចលំបាកប្រាណ　　　ម៉្លេះតើមានប្រការអ្វី
ចូរអ្នកថ្លែងពិតពី-　　　ដំណើរនោះប្រាប់យើងក៏ ៗ
ក្បៀណនោះព្រះជៀស្គជ័យ　　　ស្ដាប់សូមែនាយកេត្រា
នោះទើបព្រះកដា　　　បន្ទូលប្រាប់ដំណើរពី- ៗ
៩០៩– កំណើតព្រះអង្គជា.　　　បុត្រក្សត្រាត្រង់បុរី
ប្រាប់កាលព្រះភូមី　　　ចេញចាកទីព្រះនគរ ៗ
ប្រាប់កាលព្រះអង្គបាន　　　នាងកល្យាណនាំចេញចរ
គាប់ជួនឈើ១ទេរ　　　ឈប់ប្រសូតរាជបុត្រា ៗ
នៅនាកណ្ដាលព្រៃ　　　ហើយក្សត្រថ្ងៃប្រាប់កាលគ្រា
ស្ដេចគង់យន្តយាត្រា　　　មកយកភ្លើងពីសំពៅ ៗ
ប្រាប់កាលព្រះភូមិ　　　បានអគ្គីហើយហោះទៅ
ប្រាប់កាលព្រះចមទៅ　　　ជាប់យន្តធ្លាក់ក្នុងសាគរ ៗ
ស្ដេចប្រាប់អស់សេចក្ដី-　　　ដើមឥតបិទ្ធះឡើយណា៎
រីឯនាយកេត្រា　　　ទូលអស់ទាំងកូនក្មួយផង ៗ

៤១០— ស្ដែងស្ដាប់ព្រះគូបាល ប្រាប់ប្រការដូច្នោះហោង
ហើយបរិហាឥតគ្គង សឹងកាសូរព្រះកជា ។
ឯអន្តពង្សពោធិ- សត្វវិសេសសោកា
នៅទីងនាយកេត្រា ស្ដេចពុំគិតតួព្រះអង្គ ។
គិតតែវេជាយា និងបុត្រភ្ញាត្យិតប្រាសបង់
ស្ដេចគិតហើយស្ដេចទ្រង់ ព្រះកន្សែងពន់ពេកណា៎ ។
ពុំដែលហើយហៅមាន ស្រាលស្រាកស្រាន្តពីទុក
ព្រះអង្គសោយសោកា ជានិរន្តន៍រៀងទៅហោង ។
កាលនោះមានកេត្រា មួយទៀតណា៎បើកផ្លាស់ផ្លង
ដោយជានដែលគន្លង កេត្រាមុនលីលាចរ ។
៤១៥— ឯនាយកេត្រានោះ សោតនាមឈ្មោះហៅសាគរ-
ពាណិជបានចេញចរ ទីងអស់កូនក្មួយផងណា៎ ។
បើកសំពៅផ្លងផ្លាស់ យល់ហង្សមាសក្នុងជលសា
រើសយកឡើងម្ទម្ទា ដាក់លើសំពៅនោះនៃ ។
យល់ហង្សមាសពិចិត្រ ត្រេកអរក្ដាត់ពន់ពេកក្រៃ
យកទុកទៅវិស័យ(១) ពុំដឹងហោះដោយវេហាស៍ ។

---

១ ឃ្លានេះមានន័យថា គ្រាន់តែយកទុក ព្រោះហួសវិស័យខ្លួន ។

ដំណើរពោធិសត្វ　　បុរសរ័តន៍ធិរាជា
នៅទីឯនាយគេត្រា　　យើងឈប់ស្នេះនៅនេះនៃ ។
៥១៩– ហើយយើងមកស្រង់　　ហ្វាថ្ងៃពីក្សត្រថ្ងៃ
នាងនៅឯក្នុងព្រៃ　　កំព្រាព្រាត់ព្រះស្វាមី ។

បទកាកគតិ

២៨៣– កាលនោះនាងនាថ　ចាំព្រះភូបាល　ជួបជាទិនបី
យល់ព្រះបងបាត់　វររ័តន៍ក្សត្រី　សែនសោយសោកពី-
លាបលន់ក្ដាត់ណា ។
នាងយកព្រះករ　ទាំងពីរគក់គ　គគក់ទុក
ហាក់ហៀបនឹងក្ស័យ ប្រល័យជន្មា　ហេតុត្បិតសោកា
ឈឺសង្សារសល់ ។
២៨៤– ដាំអស់ទុក　នាងនាថឈឺផ្កា　ព្រះរៀមទសពល
ផ្កាខ្លោចក្ដៅក្ដាត់　ស្រីរ័តន៍វិមល　ប្រះប្រាណដួលដល់
ដេកដោយណាក(១) ។
នាងឈឺស្វាមី　ហាក់ដូចអគ្គី　ឆេះក្នុងទុក
សព្វសាច់ស្ងួតថ្មើម　ដង្ហើមខយា　ក្ដៅក្ដាត់ឈឺផ្កា-

១ សព្ទនេះក្លាយមកពី «ធរា=ផែនដី» ។

លន់ឡឺនឡង់ឡប់ ។

វង្វេងស្មារតី សម្តេចទេវី សោកសល់ថៃថប់
ពុំអាចបីបាន ប្រឹងប្រាណទល់ទប់ ដួលដល់សន្ធប់
លន់ពន់ពេកក្រៃ ។

លុះភ្ញាក់ស្មារតី ដាលដោះឡើងពី- ភូមិកពោះនោះនៃ
នាងបីបុត្ររតន៍ ត្រាច់កាត់ដោយព្រៃ រកព្រះចមក្រៃ
ពុំឃើញឡើយណា៎ ។

នាងនាថប្រសើរ ទៀយណាស់ដែលដើរ ក្នុងព្រៃព្រឹក្សា
ហើយហាលថ្ងៃផង ពុះពង់បាទា នាងបីបុត្រា
ចូលឈប់អាស្រ័យ ។

២៩០— ក្រោមម្លប់ក្រស្នា ហើយយកពស្ត្រា ល្អមានតម្លៃ
នាងក្រាលផ្តេកបុត្រ បរិសុទ្ធប្រពៃ បំពៅហើយនៃ
នាងនាថទួញថា ។

ឱបុត្រថ្លៃម្តាយ បាបអ្វីអម្បាយ ឲ្យកូនស្ងួនភ្ងា
កើតក្នុងសានគ្រោះ សូន្យសោះកំព្រា ប្រាសព្រះបិតា-
ធិរាជជៀសស្លួជ័យ ។

កូនអើយម្ដាយស្រោក់ រកអាពុកអ្នក ដោយផងព្រះព្រៃ

ពុំយល់សោះសូន្យ ណា៎កូនមាសថ្លៃ ទ្រូងម្ដាយសង្រៃ

សង្រេងសោកា ៗ

អម្ចាស់ម្ដាយអើយ ឥឡូវនេះហើយ ម្ដាយនឹងយាត្រា

រកព្រះគូជរ ព្រះវរបិតា ម្ដាយនឹងយកបា

ទៅពុំបានឡើយ ៗ

ក្រែងកូនមាសថ្លៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃ កើតជម្ងឺហើយ

ម្ដាយរែងផ្សាក្ដៅ ឥតបីហៅស្បើយ អម្ចាស់ម្ដាយអើយ

អ្នកនៅនេះនៃ ៗ

២៩៤— នាងយកព្រះខ- ម្រង់រ័ត៌នឧត្ដម ប្រសើរពេកក្រៃ

ត្បូងសូរ្យកាន្តរ័ត៌ន ល្អមានតម្លៃ នាងចងនៅដៃ

ព្រះហស្ដបុត្រា ៗ

ហើយនាងបីបុត្រ នាងទ្រង់កំសត់ ពិលាបខ្សួញថា

ឱមាសឆ្អិនឆ្អៅ អ្នកបៅមាតា ឲ្យឆ្អែតហោងណា៎

អម្ចាស់ម្ដាយអើយ ៗ

ម្ដាយនឹងយាត្រា ទៅតាមបិតា អ្នកឥឡូវហើយ

ម្តាយឈើពីរក្តី(១) ឥតបីហៅស្បើយ អម្ចាស់ម្តាយអើយ
ម្តាយមកវិញណា៎ ។
នាងផ្តេកកាដបុត្រ សោយសោកស្រយុត ញ័រអស់អង្គា
ទន្ទឹះទ្រឹកទ្រូល អន់អួលទុក នាងថើបបុត្រា
ស្រេចហើយនាងចរ ។
ចេញបង់បុត្រា វរកជាយា ត្រាច់រកគូគរ
ស្រីតែនពន្លក នាងយកព្រះករ ទាំងពីរនាងគ-
គក់ទ្រូងសោកា ។
៣០០— នាងស្រែកអន្ទះ អន្ទូងស្ទែងស្ទះ រត់រកកាជា
សព្វជ្រោះជ្រលង ដោយដងអញ្ញា ពុំយល់ព្រះមហា-
ពន្លកថ្លើមថ្លៃ ។
នាងវែងសសុល រុកពនដួបដល់ សាគរនាយនៃ
ត្រាច់ដើរដោយឆ្នេរ គម្ភីរជលស័យ ពុំឃើញជៀស្តជ័យ
នាងនាថខ្លួញថា ។
ឱព្រះបពិត្រ ប្រសើរវែងបិត ឱនខ្ញុំមិញណា៎
ឥឡូវព្រះមាស ប្រែប្រាសឃ្លាតឃ្លា ចោលប្អូនឯកា(២).

---

១ មានន័យថា ឈើពីររឿង។ ២ សម្រួលតាមសម្ផស្សកាព្យ ដែលត្រឹមត្រូវជា «អសារ»។

សារសោះសូន្យសល់ ។

ឱព្រះពន្លក ប្អូនត្រាច់ដើររក ដោយដែនក្រវល់
ព្រៃព្រឹក្សហាន់អាយ សត្វសាយពុំយល់ អ្នកអើយប្អូនទល់
ទុក្ខតែម្នាក់ឯង ។

ឱព្រះប្រសើរ អ្នកអើយប្អូនមើល សមុទ្រធំធេង
ខូលាយបាត់ត្រើយ ព្រះអើយប្អូនក្រែង ខ្លាចព្រះអង្គឯង
ក្ស័យក្នុងគង្គា ។

៣០៩– ប្អូនត្រាច់ដើររក ក្រែងខ្លាចរលក បោកសពនោះណា
សាត់មកប្របន្ទោរ តម្កើរផលសា សពព្រះកាជា
ពុំយល់ឡើយនៃ ។

ប្អូនមើលអាកាស ពពកដេរដាស សាត់ទៅច្រើនក្រៃ
ឱព្រះប្រសើរ ប្អូនមើលស្រមៃ ហាក់ដូចក្សត្រថ្ងៃ
ស្តេចហៀរហោះផ្សង ។

ឱប្អូនស្រមៃ ពពកនេះនៃ ស្មានជាព្រះបង
ឯព្រះបពិត្រ បាត់មិនទេហោង អ្នកអើយប្អូនរង
ទុក្ខទោមនស្ស ។

ឱប្អូនយល់ហឫទ្យ ហិចហើរវិលវង់ តាមដោយវេហាស៍
ប្អូនស្មានព្រះបង ហោះផ្សងមកណា មិនដឹងបក្សា
ហឫទ្យហើរហួសទៅ ។
ប្អូនរែងស្រណោះ យល់បក្សានោះ គិតជាព្រះថៅ
ព្រះអង្គធ្លាប់គង់ យន្តហឫទ្យឆ្អិនឆ្អៅ រសើសរស្មៅ
សន្ធោព្រានព្រាយ ។

៣១០— ម្ដេចឡើយព្រះមាស មិត្តមកប្រែប្រាស បង់ប្អូនទៅអាយ
ប្អូនឈឺផ្សែងផ្សា ខ្ញុំពាស្ដួរស្ដាយ ស្មារតីកយមាយ
ធ្វេសធ្វេរធ្វេង ។
ឱព្រះពជា ប្អូនគិតមួយណា មួយនឹងខ្លាចក្រែង
ព្រះមាសពន្លក ហោះរកប្អូនឯង ហើយស្ដេចវង្វេង
ទីឋានដែលឈប់ ។
ក្រែងព្រះទសពល រកប្អូនពុំយល់ ហើយហោះត្រឡប់
ទៅរកដោយផង ព្រៃផងសាយសព្វ ពុំយល់ស្ដេចឈប់
ហឫទ្យហើយយាត្រា ។
ត្រាច់ដើររុករក សព្វព្រៃឈូងឆក ពុំយល់ប្អូនភ្ញា

ក្រែងសត្វម្រឹគផង យង់យូងពាធា ក្សីណក្សយ័ជន្មា
សោះសូន្យបាត់បង់ ។

ទោះព្រះចក្រី មរណ៍មែនពិតក្តី លែងតែ(១)ឃើញហង្ស
ប្អូនរែងធ្លល់ក្តាត់ ត្បិតបាត់ព្រះអង្គ បាត់ម្តេចតាំងហង្ស
តាំងអង្គកជា ។

៣១៥– ឱព្រះទេសពល អ្នកអើយប្អូនធ្លល់ ពន់ពេកណាស់ណា
ប្អូនពុំដឹងថែន ទិសទីមាតា នឹងរកព្រះមហា-
ពន្ធកថ្លើមថ្លៃ ។

ឱព្រះត្រាណត្រើយ អម្ចាស់ប្អូនអើយ ប្អូនកំព្រាក្រែ
ត្រមោចកណ្តែង ឯកឯងក្នុងព្រៃ ប្រាសព្រះជៀស្លដ៏យ
ឥស្សូរសិរសា ។

ឱព្រះបាទបង ពីថ្ងៃនេះហោង តែងនឹងឃ្លាតឃ្លា
និរាសរសោះសូន្យ បង់ប្អូនកាលគ្រា នេះនៅអញ្ញា
ព្រៃព្រះហិមពាន្ត ។

---

១ ឲ្យតែ..., គង់តែ... ។

ឱព្រះពន្លក ស្តេចនាំប្អូនមក ប៉ងទឹងទៅឋាន
ក្រុងទេពបុរី ជាទីកជហាន ម្តេចឡើយមកមាន
ទុក្ខព្រាត់ប្រាសគ្នា ។

ឱអម្ចាស់ថ្ងៃ ប្អូនជាទុក្ខក្រៃ ឯកអង្គអនិច្ចា
ត្រមោចព្រាត់ប្រាស ព្រះមាសស្នេហា ក្នុងព្រៃព្រឹក្សា
ទូរទីឋានស្ងាត់ ។

៣២០ —ឱព្រះចមចៅ ប្រែប្រាសប្អូនទៅ អសារសល់ក្តាត់
ប្អូនឈឺផ្សាខ្លោច ល្អោះល្អោចប្រមាត់ ត្បិតព្រះប្រាសព្រាត់
ចាកចម្បែងចង់ ។

ប្អូនឈឺសព្វសល់ ឈឺធៀបដូចកល អគ្គីឆេះក្នុង-
ឱពក្តៅក្តាត់ ត្បិតបាត់ព្រះអង្គ ព្រះអើយប្អូនផ្សង
ផ្សងវែងសោកសល់ ។

នាងនាថទេវី វររ័ត្នក្សត្រី សោយសោកាណល់
ទៀងទួញព្រះបាទ នរនាថទសពល នេត្រាជោរជល
ស្រក់ស្រោចកត្រ្តា ។

នាងទួញបណ្តើរ ស្រីរ័ត្នប្រសើរ គ្រាច់ក្នុងអង្គា

ពុំយល់ស្វាមី ក្សត្រីថ្លៃថ្លា នាងនាថរែងជា-
ទុក្ខខួញទៅហោង ។
ដំណើរនេះនៃ កាលក្សត្រីថ្លៃ ត្រាច់រកព្រះបង
និទានទាំងនេះ យើងស្ទុះសិនហោង ដោយបទទំនង
ដំណើរនាងនាថ ។

៣២៥— ទើបយើងនឹងថ្លែង ដំណើរតំណែង និទានគិរកាល
ក្សត្រមួយព្រះអង្គ រើសរាជកុមារ កាលក្រោយនាងនាថ
ត្រាច់រកស្វាមី ។
ឥឡូវនេះនៃ សុរិយាល្ងាចថ្ងៃ ថ្ងៃទាបហើយខ្ញុំ
យើងនឹងបញ្ឈប់ ទុកស្ទុះសិននៃ ខែពីរប្រពៃ
គ្រាន់គ្រប់ម៉ោះហោង ។

បទភុជង្គលីលា

៨៣- នេះបទប្រាកដចងជា ភុជង្គលីលា ថ្លែងនិទាននៃ ។
នឹងថ្លែងសម្ដែងស្រង់ដី ដំណើរអំពី- ក្សត្រមួយនោះណា ។
នគរបវរសីមា សន្តតនាមា ពារាណសី ។
ព្រះអង្គស្ដេចទ្រង់រឹទ្ធី ជាចៅបុរី នាមព្រះព្រហ្មទត្ត ។

សម័យថ្ងៃមួយមហាក្សត្រ ស្ដេចចិន្ដាថ្វាត់ ប្រពាតព្រឹក្សា ។
រេហ៍ពលសកលយោធា មន្ត្រីសេនា ហែព្រះជៀស្ឋជ័យ ។
ស្ដេចដល់មណ្ឌលព្រឹក្សព្រៃ ព្រះបាទក្សត្រថ្ងៃ ប្រពាតសប្បាយ ។
៩០-ទីឋានហិមពាន្ដព្រៃឆ្ងាយ ភលវែងលោះលាយ ឈើផ្ការច្រើនពណ៌ ។
ស្រះស្រង់កំពង់កបកល ស្ទឹងបឹងរុងផ្ការ(១) ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្វង់ខ្វាត់ ។
ព្រះពាយរំភើយផាយផាត់ ព្រះអង្គមហាក្សត្រ ក្រសាលក្សេមក្សាន្ដ ។
ព្រះបាទនរនាថថ្កើងថ្កាន ស្ដែងស្ដេចលុះបាទ ដល់ដើមក្រស្នា ។
ក្សណានោះស្ដេចផ្ទោះនេត្រា យល់កដកុមារ ពិសេសពិសាល ។
៩៥-អស់អង្គផូរផង់ត្រកាល បុត្រានាងនាថ បទុមកេសរ ។
ក្សត្រថ្ងៃព្រះទ័យសាទរ ស្ដេចយកព្រះករ បីបុត្ររ័ត្នផូង ។
ពជាទតនាអស់អង្គ យល់ព្រះទម្រង់ រ័ត្នមានតម្លៃ ។
បងនាហត្ថាបុត្រថ្ងៃ ក្សណក្សត្រជៀស្ឋជ័យ ត្រេកសោមនស្សា ។
បន្ទូលមធុរត្រាស់ថា រីកូននេះណា+ មិនកូនកស្ដ្រផង ។
១០០-បុត្រមហាក្សត្រាច្បាស់ច្បង(២) ស្ដេចសោយរាជ្យត្រង់ នគរធំក្លាត់ ។
ទើបមានត្បូងសូរ្យកាន្ដរ័ត្ន ត្បូងពេជ្ររ៉ែកិត បង់ជាសំគាល់ ។

---

១ ស្ទឹងបឹងធំតូច ។ ២ ច្បាប់ខ្លះថា បុត្រព្រះមហាក្សត្រជាម្ដង សោយរាជ្យគ្រប់គ្រង... ។

កត្រ្តាសោភាពិពណ៌ សោតជាបន្ទាល់ ទៀងប្រាកដក្តាត់ ។
សេចក្តីហេតុអ្វីវិចិត្ត បានជាប្រាសព្រាត់ មាតាបិតា ។
ជាភ័ព្វអញគាប់ហើយណា៎ អញរើសយកជា- កូនធម៌អញហោង ។
១០៩-អញឲ្យសេពសោយរាជ្យត្រង់ ជាស្តេចស្តែងស្នង អង្គអញឯងណា៎ ។
ក្សត្រក្សាន្តស្តេចបានបុត្រា ហើយព្រះរាជា ផ្តុំបរិពារពល ។
ស្រាបស្រេចស្តែងស្តេចបានដល់ ទីឋានមណ្ឌល មណីពេជរ័ត្ន ។
ពុំលង់ព្រះអង្គមហាក្សត្រ ស្តេចឲ្យដញ្ចាក់ ព្រលឹងបុត្រា ។
បរិបូណ៌ពុំយូរឡើយណា៎ សម្តេចរាជា រើសរកមេទំ ។
១១០-រក្សាបុត្រាឧត្តម ពីលៀងជិតជុំ នូវបរិពារផង ។
ពិភក្តិរួមរក្សាត្រង់ មិនឲ្យមានហ្មង ដល់តិចឡើយណា៎ ។
ក្សិណក្សត្រព្រហ្មទត្តរាជា ទ្រង់ព្រះចិន្តា ក្នុងព្រះហឫទ័យ ។
បុត្រាពុំផាថ្មើមថ្ងៃ អញរើសនៅនៃ ក្រោមដើមក្រស្នា ។
អស់អង្គពុំហ្លួងដូចផ្កា រូបសគន្ធា ពិដោល្ងេងល្ងើយ(១) ។
១១៩-ស្តេចគិតក្នុងចិត្តស្រេចហើយ ក្សត្រាត្រាណត្រើយ បើកបន្ទូលថា ។
សន្មត់ប្រាកដនាមា ស្តេចឲ្យហៅថា ចៅក្រឹស្នកុមារ ។

---

១ ក្បាប់ខ្វះថា អស់អង្គពុំហ្លួងដូចផ្កា សឹងចន្ទន៍ក្រស្នា ពិដោរល្ងេងល្ងើយ ។

យើងថ្លែងសម្ដែងពីកាល សម្ដេចភូបាល ព្រហ្មទត្តរាជា ។
រើសបុត្រពិសុទ្ធសោភា ដំណើរនេះណា យើងស្ទេះសិនហោង ។
យើងនឹងនិយាយទំនង ដំណើរដើមទង នាងនាថឧត្ដម ។
១២០-ក្សត្រីមហេសីសួស្ដីសម **នាមនាងបទុម-** កេសរមិញណា ។
នាងនាថសង្វាតយាត្រា ក្នុងព្រៃព្រឹក្សា រកព្រះបាទបង ។
អស់កលពុំយល់ជាម្ដង នាងវិលវឹងផ្គង ដល់ដើមក្រស្នា ។
នាងរកពុំយល់បុត្រា នាងគក់ឧរា សោយសោកាក្រៃ ។
ឈឺចៀបហាក់ហៀបនឹងក្ស័យ ហេតុនាងអាល័យ ឈឺត្បិតបុត្របាត់ ។
១២៥-នាងរែងផ្សាផ្សែងក្ដៅក្ដាត់ ញ័រថ្លើមប្រមាត់ ស្លុតសរសៃសាច់ ។
ហាក់អ្នកប្រឡាក់ប្របាច់ យកខ្ញីទូរម្រេច ញាំញីប្រចល់ ។
នាងឈឺជម្ងឺខ្ទាំងសល់ សោកសោះផាលផល់ ដួលសន្ធប់លង់ ។
នៅនាណាឯកអង្គ- ឯងឥតចិត្តលង់- លុះនាងភ្ញាភ្ញាក់- ។
ស្មារតីក្សត្រីអួលអាក់ ដលនេត្រសស្រាក់ ធ្លាក់ដល់ស្រប់ស្រោច- ។
១៣០-កក្ដាឧកផ្កាខ្ទោច ដូចកលគេបោច ពុងពោះបោះបង់ ។
ក្សត្រីទេវីវរវង្ស គគក់ទ្រូងទ្រង់- កន្សែងសោកា ។
នាងទួញទំនួញថ្លែងថា ឱកូនស្ងួនភ្ងា ព្រលឹងមាសម្ដាយ ។

ម្តេចបាបុត្រាពណ្ណរាយ ប្រែប្រាសព្រាត់ឆ្ងាយ ពីទ្រូងម្តាយទៅ ។
ម្តាយប្រាសទិកសព្រះចៅ លែងបានបានៅ ជាតីនោក់ណា៎ ។
១៣៩-ឥឡូវម្តាយនៅកំព្រា ប្រាសម្តេចទាំងបា បណ្តូលថ្លើមថ្លៃ ។
កូនអើយម្ល៉ះហើយពីថ្ងៃ- នេះសមម្តាយក្ស័យ ជីវិតហោងណា៎ ។
ត្បិតប្រាសទិកសបិតា ហើយប្រាសទាំងបា ពន្លកហឫទ័យ ។
ស្ងូវស្ងាប់ក្ងូវគាប់ជាក្រៃ រស់នៅម្លេះនៃ តែងរងទុក្ខា ។
រីរស់ជាមនុស្សម្លេះណា៎ រស់រងវេទនា ទល់ទុក្ខក្រាស់ក្រៃ ។
១៤០-ឱស្ងួនខ្លឹមខ្លួនថ្លើមថ្លៃ ម្តាយក្រែងមួយនៃ សត្វផងពាធា ។
មាសថ្លៃប្រពៃពុំងា នាំយកទៅជា- អាហារចំណី ។
ឱបាបុត្រភ្ងាពិសី ម្តាយគិតក្រែងបី- សាចផងទាំងឡាយ ។
យកបាពុំងាឆោមឆាយ ទៅទុកហាននាយ តំបន់នានា ។
ឱស្ងួនខ្លឹមខ្លួនពុំងា ម្តាយក្រែងទេពតា ទេព្រក្សនោះផង ។
១៤៩-លាក់បាស្ងួនភ្ងាស្នេហ៍ស្នង ឱម្តាយតែងរង ទុកទៀងធ្ងន់ក្រៃ ។
ម្តាយឈ្មោងគិតឯងមួយនៃ ខ្លាចក្រែងថ្មើរព្រៃ ត្រាច់ព្រង់ហើយណា៎ ។
មកជល់យង់យល់ស្ងួនភ្ងា ហើយរើសបុះនបា នាំទៅហានឆ្ងាយ ។
ក្រស្នាសាខាត្រសាយ ឈើនេះដែលម្តាយ ផ្តេកបំបៅបា ។

ម្ដាយអ្នកចាំជាក់ណាស់ណា៎ ឃើញតែព្រឹក្សា ដែលម្ដាយឈប់នៅ ។
១៥០- ម្ដេចប្រាសកូនមាសផ្អិនផ្អៅ ពីទ្រូងម្ដាយទៅ បាត់បង់ឃ្លាតឃ្លា ។
ម្ដាយស្រាក់រកអ្នកត្រង់ណា ឲ្យម្ដាយយល់បា ដូចចិត្តបំណង ។
ឱស្ងួនខ្ញឹមខ្លួនឥតគ្គង កូនអើយនេះម្ដង ម្ដាយគិតពុំយល់ ។
ទ្រូងម្ដាយឈឺសាយសព្វសល់ បងបាត់ពុំយល់ មុខមាសថ្ងើមថ្ងៃ ។
នាងសោកអមោក្សពេកក្រៃ សង្រេងសង្រៃ ត្បិតបុត្របាត់បង់ ។
១៥៥-ក្សត្រីទេវីវរវង្ស លើកទសករផ្គង់ ដាក់លើសិរ ។
វន្ទាទេវាសព្វ ទេព្រ័ក្សបរិគង- ព្រះព្រៃព្រឹក្សា ។
ក្សត្រីប្រណិធានថា បពិត្រទេពតា ទេព្រ័ក្សនៅនៃ ។
ទីឋានឋិមពាន្ធព្រះព្រៃ ផងអ្នកដទៃ សោឡសសួគ៌ា ។
សូមអ្នកកុំលាក់បុត្រា អ្នកប្រាប់ខ្ញុំក៉ា ឲ្យខ្ញុំបានយល់ ។
១៦០-កូនស្ងួនខ្ញឹមខ្លួនទិមិល សោះខ្ញុំតែងទល់- ទុក្ខដូច្នេះណា៎ ។
ក្សត្រីទេវីសោភា អង្វរទេពតា ទេព្រ័ក្សនោះផង ។
រំពេចស្រាប់ស្រេចហើយហោង ទាងចិត្តាផ្គង ទឹងតាមបុត្រា ។
ស្រីតន់នាងគន់សព្វទា- ក្រោមដើមក្រស្នា យល់ស្នាមដើងជាន់ ។
នៅនាធាពជាក់ស្បាន់ នាងគិតគ្នេរគ្នាន់ ថាមនុស្សនេះនៃ ។

រាមករិះរកលេងព្រៃ រាយល់បុត្រថ្លៃ រើសយកទៅណា ។
នាងនាថខ្ចីឃ្លាតយាត្រា តាមបុត្រស្ងួនភ្ងា ដោយដាននោះនៃ ។
ក្សត្រីទេវីតែនថ្លៃ ដើរដោយដងព្រៃ ហិមពាន្តនោះហោង ។
ឈូងឆកជ្រោះច្រកជ្រលង អស់ទាំងម្រឹគផង ដើរដោយហ្វូងរា ។
ស្រីថ្លៃប្រពៃសោភា នាងនាថយាងយា– ត្រាត្រាច់យង់យល់ ។
ពជសីហ៍ចេញពីមណ្ឌល គុហាថ្កើងថ្កល់ សីហនាទចេញចរ ។
មើលស្ទឹងប្រែប្រឹងឈប់ឈរ ដោយព្រឹក្សាករ សម្រាន្តអាត្មា ។
គជសីហ៍តាមរលៀងកា ដើរដោយគូរា រិះរកអាហារ ។
ដំរីរកស៊ីជាសដារ គោតកៀងកណ្ដាល ខ្លាងខ្លះស៊ីឆ្ងាយ ។
រមាំងខ្ទីងទាំងប្រើសព្រាយ ញីញងក្សែរខ្សាយ ដោយពណ៌ទីទៃ ។
ទាំងមហឹសាសឹងក្រាស់ក្រៃ ទន្សោងគោព្រៃ ឈ្លូសរមាសខ្លា ។
សំពោចទាំងពោចស្វានស្វា ចចកប្រមា ទន្សាយសោតនៃ ។
សត្វម្រឹគគគឹកច្រើនក្រៃ ដើរដោយផងព្រៃ ទួលគោកថ្នាក់ថ្នល់(១) ។
ខ្លះស្រប់ខ្លះឈប់ខ្លះផល់- គ្នាលេងអស់កល ខ្លះកៀងគូរា ។
ខ្លះព្រាត់កូនបាត់ឃ្លាតឃ្លា រត់រកកូនរា ពុំឃ្លានស៊ីស្មៅ ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា ពាឧទួលថ្នាក់ថ្នល់ ។

១៨០-ខ្វះយល់កូនដល់ឈប់នៅ អត់ឲ្យកូនទៅ ផ្អែតផ្អន់ស្កប់ស្កល់ ។
ក្សត្រីទេវីទិមិល នាងខតទៅយល់ អស់តាំងម្រឹគផង ។
នាងវែងកន្ទេងកន្ទង សោយសោកក្ដាត់ហោង ពិលាបខ្សួញថា ។
ឱសត្វនេះព្រាត់កូនរ៉ា ដូចអញឯណា៎ ព្រាត់កូនបាត់បង់ ។
កូនស្ងួនខ្ញុំមខ្លួនសាច់ស- ន្សារស្ងួនឲ្យជន្មក្ន- ព្រះព្រៃព្រឹក្សា ។
១៨៥- សត្វខ្វះប្រទះកូនរ៉ា កូនសោតម្នីម្នា រត់រកទៅមេ ។
ឱអញវែងម្នេញឥតល្ហែ ប្រាសកូនមាសស្នេហ៍ សោះសូន្យពុំយល់ ។
កូនអើយម្ទេះហើយម្ដាយទល់– ទុក្ខទៀងលុះដល់ ក្សិណក្ស័យជន្មា ។
ឱស្ងួនខ្ញុំមខ្លួនមាតា ម្ទេះហើយសមបា ទឹងអត់ទឹកដោះ ។
ម្ដាយទឹករពុកដើមនោះ កូនអើយពុំនោះ ម្ដាយវែងខ្វាចផ្សា ។
១៩០-ក្សត្រីឃ្មាតខ្មីយាន់យា- គ្រាគ្រាំពុះពារ កណ្ដាលហ្វូងសត្វ ។
នាងសោកអមោក្សពេកក្ដាត់ នាងនាថពុំគិត ខ្លាចខ្លួនឡើយណា៎ ។
គេដ៏ព្រះបារមិតា នាងសាងច្រើនគ្រា ថ្ងឹងថ្ងៃពុំបាន ។
ទេវតានៅនាហិមពាន្ត សិងសព្វពិមាន សោឡសសួគ៌ា ។
សិងតែងព្រោមជ្រែងរក្សា វររ័តន៍ជាយា ប្រក្រតីទៅហោង ។
១៩៥-ហ្វូងសត្វច្រើនក្ដាត់កន្ទង់ ពុំអាចឃើសឃ្មង បៀតបៀននាងនាថ ។

បទព្រហ្មគីតិ

៥១៩- ក្រណានោះនាងទេវី អគ្គមហេសីវរជាយា
នាងតាមរកជបុត្រា ត្រាច់ក្នុងព្រៃព្រះហិមពាន្ត ។
ឈើផងសោកច្រើនពណ៌ សត្វរុងផ្ការទំសម្រាន្ត
កៀងគូយំស័ព្ទសាវិន លោតលេងលើៗព្រឹក្សព្រៃ ។
នាងយល់អស់បក្សា នាងសោកាៗក្រៃ[១]
ទួញទៅព្រះជៀស្ដជ័យ ទូរទំទួញនោះឯងថា ។
ឱព្រះបាទបពិត្រ ធ្លាប់រែងស្និទ្ធៗស្នេហា
រួមឯកៗអង្គា មូលមណ្ឌលទីនប្អូនស្រី ។
នេះម្តងម្តេចព្រះមាស- មិត្តប្រែប្រាសប្រែប្រាសទី-
រាសចាកចេញៗពី- ទ្រង់ប្អូនទៅអសារសល់ ។
ខ្ញុំប្រាសពីព្រះបង ក៏ខ្ញុំរងៗទុក្ខទល់
ហើយប្រាសៗពុំយល់ ទាំងកូនស្ងួនៗស្នេហ៍ស្នង ។
៥២៥- ប្អូនរែងឈឺផ្សាសល់ ម្តេចមកយល់ៗសត្វផង
ទាំងពីរកើតត្រសង ទៅទំលើៗព្រឹក្សព្រៃ ។

---

១ នោះនាងអាឡោះពេកក្រៃ ... ។

នុចន្ទន៍ាងក្រស្នា មែកសាខា លាស់លូតលៃ
ទ្រង់ផ្កាប្រពៃ រីករុះរោយដោយធាក ។
ពិដោរដូចអ្នកអប់ ផ្តុំត្រឡប់តាំងអព្ភា
ត្រសៀកផាត់កេតា បក់លំទោនៗទន់ ។
ហង្សហើរៗតាំងគូ ទៅទំនៅរុក្ខាហោង
ចឹកចាប់ៗផលផង ហើរទៅទំៗតាំងគូ ។
នុព្រះៗបពិត្រ ធ្លាប់តែងបិតាៗនៃបនៅ
ទឹងប្អូនម្តេចឥឡូវ ព្រះប្រែប្រាសៗពុំយល់ ។
៩៣០– នុដើមៗក្តាំពាក់ ធំត្រសាក់ត្រសាយសល់
ទ្រង់ផ្កានិមិល ពិដោរក្រៃៗពេកណា ។
ទៀវហើរៗទៅទំ ទំយោសយំរកគូហា
ដូចអន្តអញឯណា ទៀនខ្ញញរកព្រះរៀមថ្លៃ ។
នុដើមៗកល្បព្រឹក្ស លូតលាស់ស្លឹកៗល្អក្រៃ
ទ្រង់ផ្កាប្រពៃ ប្រពៃពេកៗកន្ទន់ ។
រុះរោយដាសដោយដី ផ្តុំក្លិនពិដោរល្អប់ល្អួន
ព្រះពាយបក់ទន្ទួន ផ្តុំត្រឡប់តាំងទិសា ។

មយូរ ៗ ទំ	ទំហើយយំថ្ងូយថ្ងន់គ្នា
ប្រកៀងកៀងគ្នា	វាចឹកតាប់បុប្ផាផល ៗ
៤៣៩– ចម្ប៉ា ៗ ធំ	ធំត្រសុំត្រសាយសល់
មានផ្កា ៗ និម៉ល	ផុំក្រអូបក្រអៃបឈ្ងប់ ៗ
មយូរ ៗ ចឹក	ចឹកកល្បព្រឹក្សបរគោគស្កប់
ហើយហើរ ៗ ទៅឈប់	ឈប់នាដើម ៗ ចម្ប៉ា ៗ
ឱប្អូនយល់បក្សី	តាំងឈ្មោលញីកៀងគ្នា
ប្អូនផ្អក ៗ ឈើផ្កា	ផ្កាអម្ពលក្តៅ ៗ ពេកក្តាត់ ៗ
ឱព្រះ ៗ ចមទៅ	ធ្លាប់វែងនៅ ៗ នៃបទិត្យ
ធ្លាប់ស្អាល ៗ ស្នេហ៍ស្និទ្ធ	ស្និទ្ធនៃបទិត្យ ៗ សព្វថ្ងៃ ៗ
ឥឡូវម្តេចព្រះមាស	មកប្រែប្រាស ៗ ទីទៃ
ប្អូនផ្អក ៗ អាល័យ	អាឡោះលន់តន់ពេកណាស់ ៗ
៤៤០– ឱដើមៗកាកែស	ល្អពិសេសទ្រង់បុប្ផា
ឱសត្វ ៗ សារិកា	ហើរទៅទំ ៗ លោតលេង ៗ
មាក់ប៉ែនៗធំ	ផ្លែសោតទុំ ៗ រុះឯង
ពិដោរ ៗ ល្វែង	ទូរក្លិនផល ៗ ឧត្តម ៗ

សារិកាៗមើល　　　　មើលហើយហើរៗទៅទំ
ទំហើយៗយាសយំ　　　　យំហើយបរិភោគផល ។
កូតានៗគន់　　　　ផ្កាល្អលន់ពិសេសសល់
ហើយទ្រន់ៗនូវផល　　　　ផលប្រសើរៗក្រៃ ។
សេកហើរៗតាមទៅ　　　　ហើរសំដៅៗ៧
កូតានៗនៃ　　　　ទំទាំងគូទាំងគូក ។
៥៤៥— នុះដើមៗស្រគំ　　　　លាស់ត្រសុំទ្រន់ផ្លែផ្កា
មានផលៗផងផា　　　　ផាបផ្កើមៗទង ។
ស្រគំស្រគាលផល　　　　សេកសោតយល់ៗហើយហោង
ហិចហើរៗត្រសង　　　　ចេញពីដើមៗកូតាន ។
រន្ទួបៗទំ　　　　នៅស្រគំយំសព្ទសាន
បរិភោគផលផងមាន　　　　រសពិសាៗសល់ ។
ប្អូនឃើញៗបក្សា　　　　ប្អូនសោកាសោកាណាស់
ប្អូនផ្អកៗគិតដល់　　　　ដល់ព្រះបាទៗបង ។
ធ្លាប់នៅ ៗនៃបទិត្យ　　　　និត្យស្នាលស្និទ្ធៗស្នេហ៍ស្នង
ដល់ឥឡូវនេះម្តង　　　　ព្រាត់ប្រែប្រាសពីប្អូនថ្លៃ ។

៤៤០– លលក ៗ ហើរ ហើរហើយមើលៗរំពៃ
ចុះទំៗនៅព្រៃ ព្រៃដំដើមៗរំដួល ៗ
រំដួល ៗ ផ្កា មានផលាដូចគេព្យួរ
លលកលោតសៀរសួ ទៅទំលើៗរុក្ខា ៗ
ឱប្អូនយល់លលក យាសយំរកៗគូរ
ប្អូនផ្អកស្រណោះណា+ +ណាព្រះមាសៗប្អូនអើយ ៗ
ប្អូនឈឺស្អួលអន់អាក់ ប្អូនរកអ្នកពុំយល់ឡើយ
ឱអម្ចាស់ប្អូនអើយ អ្នកនិត្យនៅៗឋានណា ៗ
ឱសត្វៗហ៊ឹពូ ទំតាំងគូ តាំងគូរ
លើព្រៃៗសាខា ជាដំណេកៗនៅ ៗ

៤៤៤– បរិភោគបរិភោគផល ផ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយហើរទៅ
ខ្ទុះទំៗនិត្យនៅ នៅតាំងគូតាំងគូណា+ ៗ
ឱសត្វៗបក្សី វែងរកស៊ីតាំងគូរ
ឱអញម្តេចឃ្លាតឃ្លា ទីងព្រះបាទព្រះភូមី ៗ
ប៉ោលគោកហិចហើរទៅ ទៅទំនៅៗសុរគី
តាំងគូ ៗ ឈ្មោលញី ស៊ីហើយយំៗល្វេងល្វើយ ៗ

៖ប្អូនឮស័ព្ទសត្វ　　ប្អូនអាណិតណាស់អ្នកអើយ
ត្បិតប្រាសព្រះគ្រាណត្រើយ　　ពីទ្រង់ប្អូនអសារសោះ ៗ
ម្ដេចឮតែស័ព្ទសត្វ　　យំស្រងាត់ឲ្យគាឡោះ
ឲ្យប្អូនវែងស្រណោះ　　វែងលន្វង់លន្វោចលង់ ៗ
៤៦០– វែងថប់ៗអួលអាក់　　ពេកអ្នកៗប្រុសគង់
វែងឈឺៗធៀបលង់　　ឥតឯស្បើយដល់តិចណា ៗ
គាបៅៗ ទំ　　នៅកំពង់ភ្នំៗផ្កា
ស្មោមស៊ីកៗសាខា　　គាបៅយំៗរកគូ ៗ
៖អញគួរអនិច្ចា　　សត្វនេះណាប្រដូចនូវ
អង្គអញឯកឯងត្រូវ　　តែងទួញរកព្រះរាជា ៗ
រន្ធុបៗទំ　　ចាំងគូយំនៅសាខា
ហើយហើរពីទុំណា　　ទៅទំលើរដេញមាស ៗ
ទ្រង់ផ្កាៗក្រពុំ　　ផលផង់ទុំរុះដេរដាស
រំដេញៗមាស　　សត្វរន្ធុបៗទំ ៗ
៤៦៤– ៖ប្អូនយល់បក្សា　　ចាំងគូវាៗយាសយំ
៖ឥឡូវម្ដេចខ្ញុំ　　កំព្រាព្រាត់ព្រះភូមី ៗ

ឱព្រាបៗព្រៃធំ ធំហើយយំទាំងឈ្មោលញី
ខ្លះសោតរកចំណី មកឲ្យកូនបរិភោគ្គា ។
ឱម្ដាយយល់បក្សី រកចំណីឲ្យកូនវា
កូនអើយទ្រូងម្ដាយផ្សា ផ្សព្វទូវទុក្ខពេកណាស់នៃ ។
ត្រិតម្ដាយក៏ព្រាព្រាត់ ប្រាសកូនរ័តន៍ស្ងួនថើមថ្លៃ
ទ្រូងម្ដាយឈឺក្រំក្រៃ ទីងថ្ងៃងថ្ងៃពុំបានឡើយ ។
ករវិកៗយំ យំសូរសមស័ត្វល្វេងល្វើយ
ទាំងគូវាហើយ ទំនៅដើមៗបុសនាគ ។
៤៧០— ឱប្អូនព្រស័ព្ទសត្វ ក្នុងព្រៃស្ងាត់ស្រមៃហាក់
ប្រហែលដូចពាក្យអ្នក(១) ព្រះរៀមរ័ក្សដង្ហោយហៅ ។
ប្អូនវែងៗខ្ញីឃ្លាត ឃ្លាតសង្វាតផ្ដោះសំដៅ
ដើរត្រាច់ៗដើរទៅ យល់ករវិកៗយំ ។
ប្អូនវែងៗឈឺផ្សា គក់ឧរាៗក្រំ
ឱអ្នកៗថ្លៃខ្ញុំ ខ្ញុំទល់ទុក្ខៗកន្ទួង ។
ឱបាបផ្ដល់នាជាតិ នេះខ្ញុំឃ្លាតពីព្រះបង

១ ច្បាប់ខ្លះថា ប្រហែលៗអ្នក . . ។

ខ្ញុំសូមសព្វជាតិផង　　កុំបីមានហៅឃ្លាតឃ្លា ។
ជាតិអើយជាតិនេះហោង　　បើព្រះបង់ស្ដេចកើតជា
សួគ៌ទេពសោយសុខសា-　　ប្បាយនូវបុណ្យបរិបូណ៌ក្រៃ ។
៤៧៥— ខ្ញុំប្អូនសូមប្រាថ្នា　　សូមកើតជាស្រីសួគ៌ថ្ងៃ
ប្រកបនឹងជៀស្ឋជ័យ　　បានជាខ្ញុំស្វាមីភក្ដិ ។
ជាតិអើយជាតិឯណា　　ព្រះកើតជាៗស្ដេចយក្ស
ព្រះអើយខ្ញុំប្អូនអ្នក　　សូមកើតជាស្ដេចយក្សស្រី ។
អញខ្ញុំសូមប្រាថ្នា　　ឲ្យបានជាអគ្គមហេសី
ជាតិអើយជាតិណាក្ដី　　បើព្រះបង់ស្ដេចកើតជា- ។
រាជហង្សមាសមណី　　កំប្អូនស្រីសូមប្រាថ្នា
ឲ្យបានទៅកើតជា　　គូនឹងព្រះបាទកូមី ។
ជាតិអើយជាតិណាហោង　　បើព្រះបង់ចាប់ប្រតិ-
សន្ធិជារាជសីហ៍　　ប្អូនសូមកើតជាគុហា- ។
៤៨០— មាសមានស្នេផ្អើ　　ជាលំនៅព្រះរាជា
ស្ដេចគង់ក្សេមសុខសា-　　ប្បាយក្រសាលព្រះហឫទ័យ ។
ឬមួយស្ដេចកើតជា　　ជាមច្ឆាៗថ្ងៃ

ខ្ញុំប្អូនព្រះជៀសជ័យ　　សូមកើតជាព្រះគង្គា ។
ថ្វាយថ្ងៃ ១ ជ្រះជ្រៅ　　ជាលំនៅព្រះរាជា
ស្ដេចហែល ។ លេងណា　　ក្រសាលឥត ១ ឯហ្ន ។
ព្រះអើយខ្ញុំប្អូនស្រី　　ប្រាថ្នាពីជាតិនេះម្ដង
សូមសព្វ ១ ជាតិផង　　កុំបីមានហៅឃ្លាតឃ្លា ។
៥៨៤— ជាបរួចលុះបាន　　ជល់និព្វាននិរទុក្ខា
ព្រះអើយខ្ញុំប្រាថ្នា　　ឲ្យបានជួបទីននាថ ។

បទកាកគតិ

៣២៦- បទកាកគតិតែង　　ដំណើរតំណែង　　អំពីនាងនាថ
ទៀងទួញព្រះបង　　នោះហោងសល់ខ្នាត នាងនាថសង្វាត
　　ត្រាច់ក្នុងព្រៃហោង ។
កាលនោះទេវី　　វរពជក្សត្រី　　អនុជស្នេហ៍ស្នង
សោយសោកទួញពី-　　ស្វាមីនាងហោង　　នាងនាថរៃរង
　　ទុក្ខទោមនស្ស ។
នាងឈឺពីរក្តី　　មួយឈឺស្វាមី　　មួយឈឺបុត្រា
នាងសោយសោកសល់ ទួញទល់ទុក្ខា　　នាងត្រាច់រកជា

អំឡុងយូរក្រៃ ។

នាងតាមដោយដាន ដល់ស្រុកពារា- ណសីនោះនៃ

គាប់ជួនរាត្រី ឥតបីអាស្រ័យ ក្សត្រីគន់ថ្លៃ

នាងខំយាត្រា ។

៣៣០– ដល់ផ្ទះជូនចាស់ មានសប្បុរសណាស់(១) ជាអ្នកក្រងផ្កា

ក្សណនោះក្សត្រី ទេវីគិតថា អញសុំបតនា-

ផ្ទះជូននេះនៃ ។

ទើបនាងថ្លែងថា អ្នកជូនអ្នកតា ខ្ញុំសូមអាស្រ័យ

សូមផ្ទះជូនឈប់ តែយប់នេះនៃ រួចបានដល់ថ្ងៃ

ខ្ញុំលាជូនទៅ ។

យាយមាលាស្ដាប់ ពាក្យពីរោះគាប់ ត្រេកអរហើយហៅ

នាងអើយយាយអរ នាងចរមកនៅ នេះទីងយាយទៅ

អម្ចាស់យាយអើយ ។

នាងនាថកល្យាណ នាងឡើងទៅឋាន ផ្ទះជូនចាស់ហើយ

វរពេជក្សត្រី ទេវីត្រាណត្រើយ នាងគង់ស្រេចហើយ

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា មានធម៌សប្បុរស ... ។

នាងនាថប្រណិប័តន៍ ។

នូវជូនទិនតា　សួរបេហើយណា　នាងគង់ស្ងៀមស្ងាត់
ទើបយាយមាលា　ចរចាផ្ដេកផ្ដិត　សួរក្សត្រីរ័តន៍
នូវពាក្យនេះថា ។

៣៣៩—អ្នកអម្ចាស់យាយ　មានរូបឆោមឆាយ　អ្នកមកពីណា?
ចូរនាងរៀបរាប់　ប្រាយប្រាប់យាយក៏ នាងអើយយាយអា-
សូរនាងពេកក្រៃ ។

នាងនាថឆ្លាស់ឆ្លើយ　ថាអ្នកយាយអើយ　ខ្លួនខ្ញុំនេះនៃ
ព្រាត់ប្រាសពីប្ដី　ស្វាមីថ្លើមថ្លៃ　នាមអ្នកនោះនៃ
សុវណ្ណកុមារ ។

ប្រាសចាំងបុត្ររ័តន៍　ទើបប្រសូតថ្វាត់　គម្រប់បុក្សពារ
បីទិនទៀងទាត់　ហើយព្រាត់អសារ　សូន្យសោះកណ្ដាល
ព្រឹក្សានាយនៃ ។

ដោយខ្ញុំមើលជាន　ស្នាមជើងសមមាន　មនុស្សផងដើរព្រៃ
ករើសបុត្របាន　នាំថ្កានមកៗ　ក្នុងស្រុកនេះនៃ
មែនមិនទេឡើយ ។

ឯយាយមាលា ស្តាប់នាងប្រាប់ប្រ- ការដូច្នោះហើយ
ទើបគាត់ចរចា ប្រាប់ថានាងអើយ មហាក្សត្រត្រាណត្រើយ
នាមព្រះហ្មទត្ត ។

៣៤០— ស្តេចទៅប្រពាត សម្តេចនរនាថ រើសកផបុត្ររ័តន៍
ព្រះបាទក្សត្រា លីលាវឹងថ្វាត់ មកថ្កានហានប៉ិត
ស្តេចឲ្យរើសរក ។

មេទ្ធក្រមការ រក្សាកុមារ បុត្រាពន្លក
សព្វព្រះហឫទ័យ ក្សត្រថ្លៃឲ្យយក បុត្រានោះមក
ជាតិជាកូនជមិ ។

នាងអើយពាក្យយាយ ដំណើរប្រាប់ប្រាយ ឲ្យនាងបានស្គាល់
កុំបីនាងថ្លែង ហារថែងទូទ័រ ជ្រាបដល់ព្រះកាណិ
ទ្រង់ព្រះក្រោធក្រៃ ។

យាយសូមឃាត់នាង នៅនេះអំភ្លាង ទឹងយាយឯងនៃ
ក្រែងបានជួបជួន កូនស្ងួនថើមថ្លៃ បានដូចហឫទ័យ
ចិត្តនាងប្រាថ្នា ។

នាងនាថស្តែងស្តាប់ ពាក្យពីរោះគាប់ ទើបនាងឆ្លើយថា

បើអ្នកយាយមាន ចិត្តក្សាន្តមេត្តា ខ្ញុំនៅនេះណា
ទឹងយាយឯងហោង ។

៣៤៥- ឯយាយមាលា ពិភក្តិរក្សា ស្រឡាញ់ស្នេហ៍ស្ងួន
យកនាងទុកនៅ ជាចៅចៅហោង មិនមានឲ្យហ្មង
ដល់តិចឡើយណា ។

ឯក្សត្រីថ្ងៃ នាងនៅនេះនៃ ទឹងយាយមាលា
វរាជក្សត្រី ទេវីក្រងផ្កា តាងយាយមាលា
ប្រក្រតីសព្វដង ។

៣៤៧- ឯយាយទិងតា បានទៅក្រងផ្កា ជួសតាងហើយហោង
រីយាយមាលា តែងយាត្រាផ្គង នាំផ្កាកម្រង
ទៅថ្វាយកជា ។

បទភុជង្គលីលា

១៩៥— នេះបទប្រាកដបងជា ភុជង្គលីលា ដោយដានទំនង ។
ថ្ងៃងកាលទេវីនាងក្រង ល្អល្អះហ្មត់ហ្មង រំលេចបុប្ផា ។
ទឹងថ្ងៃសម្តែងពណ៌នា កាលនាងក្រងផ្កា ក្បូរក្បាច់ថ្ងៃក ៗ ។
បុប្ផានានាអតិរេក ច្រើនពណ៌អនេក អនន្តណាស់ណា ។

ទេវីក្សត្រីកញ្ញា   នាងយកចម្ប៉ា   នៃបទឹនរំដួល ។
២០០-នាងក្រងទាំងទងគងគួរ   ជារូបស្រីសួគ៌   សោតសឹងរេរាំ ។
កែក្រោយដរជាយទន្ទ្រាំ(១)   បានបទលំនាំ   ទន់ភ្លន់ផ្សាស្រ័ ។
នាងក្រងកម្រងមួយទី   នាងយកមាលតី   នៃបទងស្រលិត ។
នាងក្រងកម្រងផ្តេកផ្តិក   ជាបក្សីពិត   គីហង្សមាសម័យ ។
ទំនាវុក្ខាព្រឹក្សព្រៃ   ហាក់រស់វិស័យ   ចឹកចាប់បុប្ផា ។
២០៥-នាងក្រងកម្រងមួយណា   នាងយកក្តាំងងា   នៃបទឹងមហាហគ្គុ ។
នាងក្រងទាំងទងសោតផ្គង់   ជារូបរាជហង្ស   ហើរពាំក្រមាស ។
នាងក្រងផ្កាផងឆ្លូកឆ្លាស់   យករំដេញមាស   នៃបទឹងប្រយគ្គុ ។
នាងក្រងទាំងទងជាកង់   ក្ងោកមាសពេនពង់   យាងយាសរេរា ។
នាងក្រងកម្រងមួយណា   នាងយកយុថ្កា   អញ្ជួនបញ្ជាប្រាល ។
២១០-នាងក្រងផ្កាផងត្រកាល   ជារូបសេកសា-   រិកាពាំក្រី ។
នាងក្រងកម្រងមួយទី   នាងយកទួនស្រី   រីកស្រស់កេសរ ។
នាងក្រងកម្រងបវរ   ជារូបកិន្នរ   ទ្រើសទ្រង់របាំ ។
កែក្រោយដរជាយរេរាំ   យាងយាសទន្ទ្រាំ   ទន្ទេងបានបទ ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា កែងកោងយាសយាងទន្ទ្រាំ ទន្ទេងរេរាំ ផ្សាស្ងួតពាំស្រី ។

នាងក្រងកម្រងប្រាកដ ជារូបស្តេចគ្រុឌ ឆាបឆក់នាគា ៗ
នាងក្រងកម្រងមួយណា៎ សុពណ៌កេត្រា ផ្លាស់ផ្លង់ផ្លេកផ្លោះ ៗ
នាងក្រងកម្រងមួយនោះ សន្មតនាមឈ្មោះ មាលាសិរសី ៗ
ក្បូរក្បាច់លេចសឹងក្ដី ច្រើនពណ៌ពិសី ពិសេសសោភា ៗ
នាងក្រងផ្កាផងនានា ប្រសើរជាតិជា គ្រកាលពេកពន់ ៗ
ដូនតាសោតណា៎សឹងគន់ យល់នាងស្រីគន់ ក្រងផ្កាល្អក្រៃ ៗ
ដូនតាថ្លែងថាមាសថ្លៃ មានប្រាជ្ញាវៃ លើសលែងអ្នកផង ៗ
ក្សត្រីក្រងក្ដីឥតឆ្គង សូរេចហើយហោង ទើបយាយមាលា ៗ
នាំក្ដីឃ្មាតខ្មីយាត្រា ទៅដល់រាជា ក្រាបទូលថ្វាយហោង ៗ
ក្សត្រថ្លៃប្រពៃឥតឆ្គង ទតយល់កម្រង ផ្កានោះល្អក្រៃ ៗ
ព្រះបាទនរនាថជៀស្ឋជ័យ សព្វព្រះហឫទ័យ ទឹងផ្កានោះណាស់ ៗ
ពុំលង់ព្រះអង្គស្ដេចត្រាស់ ដណ្ដឹងដូនចាស់ គឺយាយមាលា ៗ
ព្រះស្បូរបន្ទូលត្រាស់ថា ដូនអើយនរណា ក្រងផ្កាថ្លៃនេះ? ៗ
ល្អប្លែកចម្លែកដល់ម្ល៉េះ កម្រងផ្កានេះ មិនគឺយាយក្រង ៗ
ទើបយាយអភិប្រាយឥតឆ្គង បង្គំទូលស្នង ព្រះបន្ទូលថា ៗ
បពិត្រសម្ដេចរាជា ចៅខ្ញុំមួយណា៎ ប្ដូរលែងបង់ ៗ

២៣០-គេថាត្បិតវាពុំចង់ ធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ រកស៊ីឡើយណា ។
ហើយចង់តែស្អាងអាត្មា គឺមោះរូបអា- ក្រក់ក្រៃពេកពន់ ។
រូបស្បាតស្រែងគ្រាតគគ្រន់ អាក្រក់លើសលន់ ក្រៃលែងអស់ស្រី ។
សិរលេខ្លាញខ្លិលអប្រិយ ហេតុនោះទើបប្ដី វាលែងបង់បោះ ។
គិតពីកាលប្ដីលែងនោះ ជាឆ្នាំមួយស្មោះ ឆ្ងាយខែផងណា ។
២៣៩-វាមកត្រាច់រកខ្ញុំជា ដីដូនហើយវា នៅទីងខ្ញុំហោង ។
ខ្ញុំឯងតាក់តែងឲ្យក្រង ផ្កានេះនាំផ្គង មកថ្វាយក្សត្រថ្ងៃ ។
បើវាក្រងផ្កានេះនៃ សព្វព្រះហឫទ័យ ខ្ញុំអរក្ដាត់ណា ។
ហើយខ្ញុំទូលសូមក្រាបលា ឲ្យទៅខ្ញុំវា ក្រងតាងខ្ញុំហោង ។
ទើបមហាក្សត្រាច្បាស់ច្បង ស្ដេចបន្ទូលស្នង ទៅយាយមាលា ។
២៤០-អញស្ដាយទៅយាយនេះណា ចេះជាងក្រងផ្កា គ្រកាលក្រមាន ។
ខុសត្បិតគំនិតពុំបាន ឥរិយាបថគ្មាន រូបអាក្រក់ក្រៃ ។
ទឹងយកវាមកនៅនៃ ក្នុងផ្ទះសព្វថ្ងៃ ពុំបានឡើយហោង ។
ពីថ្ងៃនេះទៅជាម្ដង យាយឲ្យវាក្រង តាងយាយហោងណា ។
ក្សិណក្សត្រមែនមានមេត្តា ស្ដេចឲ្យទ្រព្យា ថ្ងៃផ្កាគ្រប់គ្រាន់ ។
២៤៩-ក្សត្រថ្ងៃប្រសើរសោភ័ណ ស្ដេចឲ្យរង្វាន់ ដល់យាយមាលា ។

យាយបានប្រពានក្សត្រា បង្គំក្រាបលា ទៅឋានឋានបិត ។
ប្រដាប់ស្រេចស្រាប់ដញ្ញាត់ ព្រលឹងទៅថ្វាត់ ពុំលង់ឡើយហោង ។
ស្រីថ្លៃប្រពៃកន្ទង នាងនាថនៅផង ទឹងយាយមាលា ។
ដូចចប់គម្រប់ជាក់ជា សោឡសវស្សា បរិបូណ៌ហើយនៃ ។
២៩០-ក្សត្រីក្រងភ្សីសព្វថ្ងៃ ថ្វាយមហាក្សត្រថ្លៃ នូវរាជបុត្រា ។
នាងបានប្រពានក្សត្រា ចិញ្ចឹមអាត្មា ជាប្រក្រតីហោង ។
យើងស្នេះសម្តែងដោយផង ដំណើរដើមទង វររាជក្សត្រី ។
ន័យនេះយើងស្នេះសិទ្ធិ ហើយយើងថ្លែងពី- ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត ។
២៩៤-ព្រះអង្គទ្រង់ធម៌ពេកក្តាត់ រើសរាជបុត្ររ័តន៍ នាងនាថមិញណា ។

បទកាកគតិ

៣៤៨— នេះទឹងថ្វាថ្លែង បទកាកគតិតែង និទានដំណាល
ដំណើរអំពី- ព្រហ្មទត្តភូបាល រើសបុត្រត្រកាល
ក្រោមដើមក្រស្នា ។
កាលនោះព្រះបាទ សម្តេចនរនាថ ព្រហ្មទត្តរាជា
បានរាជកុមារ(១) ព្យាបាលរក្សា(២) បានបរិបូណ៌ជា

១-២ ច្បាប់ខ្លះថា បានបុត្រពន្លក យកមករក្សា .... ។

សោឡសឆ្នាំនៃ ។

៣៩០— ទៅក្រឹស្នាកុមារ បរិបូណ៌ពេញពាល ទ្រង់ដោមប្រពៃ
ព្រះវរបិតា ករុណាពេកក្រៃ នឹងឲ្យគ្រងផ្ទៃ-
ក្រោមតាងរាជា ។

កាលនោះព្រះបាទ ត្រាស់ប្រើអាមាត្យ ចរចេញមឺ្មម្មា
ប្រាប់អស់ក្សត្រផង គ្រប់គ្រងសីមា ចំណុះរាជា
ទាំងរយឯកអគ្គ ។

ឲ្យរើសបុត្រី កបកល្យាណី សោភសឹងតែទ្រង់
គ្រឿងគ្រប់ប្រដាប់ ស្រេចស្រាប់គ្រប់អង្គ នាំមកពុំលង់
ថ្វាយព្រះភូបាល ។

ស្ដេចនឹងឲ្យជា ព្រះរាជជាយា ទៅក្រឹស្នកុមារ
តាមសព្វព្រះទ័យ បុត្រថ្លៃសង្ហារ រើសរាជកញ្ញា
មួយៗឯងណា ។

នោះទើបអាមាត្យ ទូលអភិវាទ បង្គំក្រាបលា
នាំព្រះទូង្ការ រាជសារទៅថា នឹងអស់ក្សត្រា
សព្វគ្រប់ហើយនៃ ។

៣៥៩– អស់ស្តេចស្តែងស្តាប់ ព្រះរាជប្រញាប់ ម្មីម្មាវៃ ៗ
តែងតួក្សត្រី ឃាតខ្មីឆាប់ក្រៃ ដោយតួទីទៃ
នាំចូលទៅថ្វាត់ ៗ
ដល់ដុំពុលង់ ទាំងរយឯកអង្គ សឹងនារីរ័តន៍
ទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់ ស្រេចស្រាប់ពេកក្កាត់ នាំថ្វាយមហាក្សត្រ
ព្រហ្មទត្តរាជា ៗ
ក្សិណក្សត្រជៀស្លជ័យ ឲ្យហៅបុត្រថ្លៃ ទតអស់ធីតា
ហៅក្រឹស្នកុមារ ត្រអាលម្មីម្មា ទតអស់កញ្ញា
បុត្រីក្សត្រផង ៗ
ទតគ្រប់ហើយនៃ ពុំសព្វព្រះទ័យ ដល់មួយជាម្តង
អស់រាជធីតា ក្រាបលាទៅហោង វិលវឹងទៅផ្គង
ស្រុកទេសទីទៃ ៗ
ក្សិណនោះព្រះបាទ ព្រហ្មទត្តនរនាថ - ធិរាជជៀស្លជ័យ
ស្តេចបើកព្រះសូរ បន្ទូលថាហៃ កូនស្ងួនថ្មើមថ្លៃ
ពន្លកបិតា ៗ
៣៦០– កូនអើយហេតុអ្វី អស់ទាំងនារី រយឯកអង្គា

កំកូនពន្ទក　　ពុំយកនាងណា　　ដល់មួយជាតិជា
អភិអគ្គមហេសី ។

ចៅក្រឹស្នកុមារ　　បុត្រស្ងួនសង្សារ　　ថ្វាយវរវន្ទីយ
ទូលថាបពិត្រ　　សម្តេចភូមី　　ខ្ញុំមើលអស់ស្រី
អស់បុត្រក្សត្រផង ។

ខ្ញុំមើលមិនពេញ　　ចិត្តមិនស្រឡាញ់　　ដល់មួយឡើយហោង
សព្វថ្ងៃខ្ញុំគិត　　ក្នុងចិត្តខ្ញុំប៉ង　　អធិដ្ឋានផ្សង
តាមបុណ្យបុរាណ ។

ក្សិណនោះមហាក្សត្រ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត- ធិរាជថ្កើងថ្កាន
ស្តាប់បុត្របណ្តូល　　ក្រាបទូលក្សត្រក្សាន្ត ទើបព្រះអង្គមាន
ព្រះបន្ទូលថា ។

ហៃអស់អាមាត្យ　　ចូរទៅខ្នីខ្នាត　　ឆាប់ ៗ ម្នីម្នា
ស្រាល់ស្រីឲ្យបាន　　មួយមានរូបា　　មកឲ្យបុត្រា
អញកាលនេះម្តង ។

៣៦៥— អាមាត្យទូលថា　　ចៅយាយមាលា　　ល្អក្រៃកន្លង
អស់អគ្គឥន្ទ្រិយ　　ឥតបីមានត្គង　　លើសលែងស្រីផង

លោកិយនេះនៃ ។

បើព្រះរាជបុត្រ បានយល់ប្រាកដ សមព្រះជៀស្ឋជ័យ
មានព្រះទយា ស្នេហាពេកក្រៃ សព្វព្រះហឫទ័យ
មិនទេឡើយណា៎ ។

ព្រះបាទឥសូរ ស្ដាប់អាមាត្យទូល ទើបព្រះរាជា
ស្ដេចបើកព្រះសូរ បន្ទូលត្រាស់ថា ទៅយាយមាលា
អាក្រក់ក្ដាត់ហោង ។

គាត់ប្រាប់អញថា កើតព្យាធិ៍ពេកា ពេញទាំងខ្លួនផង
យកមកផតការ អសារទេហោង នឿយអស់អ្នកផង
ព្រួយដើរទេណា៎ ។

អាមាត្យស្ដេងស្ដាប់ ស្ដេចបន្ទូលប្រាប់ ទើបក្រាបទូលថា
បពិត្រព្រះបាទ នរនាថករុណា យើងខ្ញុំអស់គ្នា
ចង់ទៅឲ្យដល់ ។

៣៧០_ មើលឲ្យជាក់ជុំ បើរូបឧត្ដម ពិសីនិមិល
យើងនាំមកថ្វាត់ ថ្វាយក្សត្រទសពល ទតឲ្យបានយល់
រូបនាងនោះណា៎ ។

ស្តេចស្តាប់អាមាត្យ ទូលទើបព្រះបាទ បន្ទូលត្រាស់ថា
បើហ្នះចូរទៅ ចរទៅមើលក់ ឲ្យសោះសង្កា
សន្ទិះចិត្តឡើយ ។
ក្សិណានោះអាមាត្យ ក្រាបលាព្រះបាទ ក្សត្រាត្រាណត្រើយ
ទៅដល់គ្រឹហា យាយមាលាហើយ ថ្លែងថាយាយអើយ
ព្រះបាទក្សត្រា ។
ត្រាស់ប្រើយើងមក ប្រយោជន៍ទឹងយក ទៅយាយឯណា
ទៅឥឡូវថ្វាត់ មហាក្សត្រចេស្តា ស្តេចទឹងឲ្យជា-
មហេសីបុត្ររ័តន៍ ។
យាយមាលាអរ សោមនស្សសាទរ ព្រើសចិត្តពេកក្តាត់
ស្រវស្រក់ ចាប់បានកំណាត់- ស្បៃបង់កថ្វាត់
ហើយហៅទៅថា ។
៣៧៤— ហៃអ្នកមាសថ្លៃ មកណេះចាប់វៃ ផ្សិតមហាក្សត្រា
ទ្រង់មានតម្រាស់ ត្រាស់ប្រើអាជ្ញា យកនាងឯណា
ថ្វាយព្រះចក្រី ។
ទ្រង់ទឹងរៀបចំ ផ្គូងផ្សែផ្សំ ឲ្យជាមហេសី

នៃបុត្រព្រះអគ្គ ទ្រើសទ្រង់ប្រិមប្រិយ ប្លេះចុះឃ្លាតខ្ចី
កុំទៅផ្សូរផ្សង ។
នាងនាថស្ដែងស្ដាប់ ជីដូនប្រាយប្រាប់ នាងអរកន្ទុង
គិតថាអញបាន រួមហានស្នេហ៍ស្ងួន ទឹងកូនស្ងួនគ្រង
កាលម្ដងនេះនៃ ។
នាងនាថជាយា ទឹងយាយមាលា ម្នីម្នាវ ។
ទៅតាមតាជ្វា ក្សត្រាជៀស្ជ័យ កាលនោះឯងនៃ
ពុំលង់ឡើយណា៎ ។
នរអ្នកផងយល់ នាងនាថនិមិល ទ្រង់ឆោមសោភា
សឹងរត់មកមើល សរសើរថ្លែងថា នាងនេះល្អជា
អស្ចារ្យពេកក្រៃ ។
៣៨០— នាងនាថជាយា ទៅតាមតាជ្វា ក្សត្រាជៀស្ជ័យ
ដល់រាជរោងរតន៍ ក្សត្រាថ្វាថ្ងៃ ទតពេញព្រះទ័យ
ត្រេកសោមនស្សា ។
ក្សិណានោះមហាក្សត្រ ទ្រង់ព្រះក្រោធក្ដាត់ ជេរយាយមាលា
មឹងហៅរកញ្ចាស់ កូតណាស់មហិមា មឹងប្រាប់អញថា

ទៅអាក្រក់ក្រៃ ៗ

លុះអញឲ្យយក　បានទៅមិនមក　ឥឡូវនេះនៃ

នាងល្អកន្លង　ហ្មត់ហ្មង់ល្មមល្មៃ　ឥតស្រីដទៃ

ផ្ទឹមផងបានណា ៗ

ក្សិណនោះព្រះចៅ　ស្ដេចត្រាស់ប្រើទៅ　អញ្ជើញបុត្រា

រីឯកុមារ　ត្រអាលម្ពីមា　មកឋានបិតា-

ធិបជជៀស្ដជ័យ

យល់ព្រះមាតា　ស្ដេចពុំស្គាល់ជា-　ជនទីក្សត្រថ្លៃ

គិតស្មានអ្នកព្រស្ត　តាំងផ្ដាសវិស័យ　សព្វព្រះហឫទ័យ

កើតក្តួបស្នេហា ៗ

៣៨៥— ចៅក្រឹស្នាកុមារ　ទូលព្រះភូបាល　ព្រះវរបិតា

ដោយព្រះហឫទ័យ　ក្សត្រថ្លៃករុណា　ស្ដេចទឹងយកជា-

អយិអគ្គមហេសី ៗ

កាលនោះមហាក្សត្រ　ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត　ស្ដាប់បុត្រភ្ញាប្រិយ

ក្រាបទូលព្រះមហា-　ក្សត្រាធិបតី　សម្ដេចភូមី

ត្រេកសោមនស្សា ៗ

ស្ដេចឲ្យស្រីង្គារ ព្រះស្នំក្រមការ អក់យាយផងណា
នាំនាងទៅស្រង់ ស្រេចទ្រង់គន្ធា ជូនចន្ទន៍ក្រស្នា
គ្រប់គ្រឿងប្រដាប់ ៗ

ស្ដេចឲ្យភ្នាក់ងារ រៀបបណ្ណាការ បរិបូណ៌ស្រេចស្រាប់
ធ្វើការជាធំ ដោយក្រមក្រឹត្យច្បាប់ គិមង្គលគាប់
អាពាហ៍ពិពាហ៍ ៗ

អស់មុខមន្ត្រី សេនាបតី បុរោហិតា
រៀបរោងក្សត្រថ្ងៃ ច្រើនក្រៃណាស់ណា គាល់ព្រះរាជា-
ធិរាជឧត្តម ៗ

៣៩០— អស់តូរ្យតន្ត្រី ពិណពាទ្យភេរី សោតសឹងប្រគំ
បម្រើក្សត្រា ដោយនាក្រឹត្យក្រម ច្បាប់ការជាធំ
ឥតខ្វះឡើយណា ៗ

ហើយគោះគងជ័យ បុរោហិតសោតនៃ សឹងសូត្រគាថា
បម្រើនសួស្ដី វ្ឡើជយា ថ្វាយពរព្រះមហា-
ក្សត្រទាំងពីរអង្គ ៗ

សម្ដេចភូបាល រៀបបណ្ណាការ បុត្រទាំងពីរពង្ស

ចម្លាប់ការជាធំ ឧត្តមឧត្តុង្គ ហើយទើបព្រះអង្គ
ព្រះបាទជេដ្ឋា ៗ
ស្ដេចយកបុរី ចម្រើនព្រះស្រី បុត្រពីរអង្គា
ព្រះអង្គអភិសេក ជាឯកកជា គ្រប់គ្រងសីមា
ពាកណាសី ៗ
ស្រេចការហើយណា ព្រះរាជបុត្រា ទូវព្រះជននី
គង់ប្រាសាទមាស ខ្ពុះខ្ពាស់ស្មើ លុះចូលរាត្រី
យប់យូរសន្ធិយា ៗ
៣៩៤— ពន់វេលាកាល ហៅក្រឹស្នកុមារ ចេញចរយាត្រា
ទៅឋាននាងនាថ នាកាលនោះណា នោះទើបទេពតា
បែដខ្យមកខ្ញី ៗ
កាលនោះមានឆ្មា មេទិងកូនរ៉ យល់ព្រះភូមី
ស្ដេចយាត្រាទៅ សំដៅសិរសី កូនឆ្មាស្រដី
ដណ្ដឹងមេរ៉ ៗ
ថាហៃប៉ៃអើយ នរណាឯងហើយ ហៅហ៊ានមហិមា
ដើរលើក្បាលយើង ធ្ងន់ជើងម៉្លេះណា ពុំកោតសរសោ

យើងដល់តិចឡើយ ៗ

រីឯមេធា ថ្លែងឃាត់កូនរា ថាម្ចាស់ម្តាយអើយ
កុំកូនចរចា ថ្លែងថាហ្លោះឡើយ លោកកោតអ្វីអើយ
យើងជាតិរោទន ៗ

អម្បាលមាតា បង្កើតសិរសា ម្ល៉ោះគួរលោកហ៊ាន
យកម្តាយឯងជា- ភរិយានៃប្រាណ កុំកូនមាសមាន
ចិត្តគិតហ្លោះឡើយ ៗ

៤០០— ក្សិណានោះរាជា ស្តាប់ម្រឹតមេរា ស្រដីហ្លោះហើយ
ព្រះអង្គស្តេចខាន ពុំហ៊ានទៅឡើយ ក្សិណាក្សត្រត្រាណត្រើយ
ទៅផ្ទុំវិញណា៎ ៗ

យាមមួយទៀតនោះ ស្តេចចរទៅផ្តោះ គម្រប់ពីរគ្រា
កាលនោះមានមេ ពពែមួយណា៎ បំបៅកូនរា
កម្ពុជត្រើ ៗ

មេពពែថា កូនអើយញុំាងបា ដែលយល់ពោធិ
យកព្រះមាតា ឯងជាមហេសី ពុំដែលមានពី-

បុរាណប្ដេះណា៎(១) ។

ក្សិណនោះស្ដេចស្ដាប់ លុះឮសាស័ព្ទ ពាក្យពពៃថា
ស្រដីប្ដោះនៃ ក្សត្រថ្ងៃយាត្រា ទៅឋានក្រឡា-
បន្ទំវិញហោង ។

យាមមួយទៀតណា៎ ស្ដេចចូលទៅជា គម្រប់បីដង
កាលនោះសោតនៃ សេះញីមួយហោង ទឹងកូនវាផង
កូនសោតស្រដី ។

៤០៥— ដណ្ដឹងមេវា ដូចកលពាក្យផ្ដា យើងបានថ្ងៃពី-
កាលមុនជាអាទិ៍ ព្រះបាទភូមី ឮសត្វស្រដី
ជាអស្ចារ្យក្រៃ ។

ស្ដេចទ្រង់ចិន្ដា ក្នុងព្រះទយា ជាអញនេះនៃ
ព្រះវរបិតា ក្សត្រាជៀស្ដជ័យ រើសអញពីព្រៃ
មកជាកូនធម៌ ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា

មេពពៃថា កូនអើយមាតា បង្កើតសិរសី
យកព្រះមាតា ឯងជាមហេសី ពុំដែលមានពី-
បុរាណប្ដេះណា៎ ។

សមនាងនេះណា⁺ ជាព្រះមាតា តែអញពុំស្គាល់
នេះសមទេពតា ធ្វើជាកិច្ចកល ឲ្យអញបានយល់
ជាព្រះមាតា ។

សមអ្នកត្រាច់មក ប្រយោជន៍ទីងរក អញជាបុត្រា
ដល់ស្រុកនេះអ្នក ពីងពាក់នៅនា- ផ្ទះយាយមាលា
មែនមិនទេឡើយ ។

ស្តេចទ្រង់ចិន្តា អម្បាលនូវប្រ- ការដូច្នោះហើយ
ក្សិណនោះព្រះមហា- ក្សត្រាត្រាណត្រើយ ស្តេចពុំទៅឡើយ
វិលវិញមកស្ថាន- ។

៦១០— ក្រឡាបន្ទំ ក្សិណក្សត្រឧត្តម ស្តេចអធិដ្ឋាន
ទីងអស់ទេពតា បិតនាពិមាន សោឡសសួគិឋាន
សឹងសព្វប្រឹថពី ។

បពិត្រទេពតា បើនាងនេះណា⁺ ជាក់ជាជននី
អញចរចូលទៅ ឥឡូវនេះខ្នី សត្វផងកុំបី
ចរចាទៀតឡើយ ។

ស្តេចអធិដ្ឋាន សច្ចាប្រណិធាន ជាសូរេចហើយ

ក្សិណានោះព្រះអង្គ ពូជពង្សត្រាណត្រើយ ពុំផ្សូរផ្សង់ឡើយ
ស្ដេចទៅទៀតហោង ។

អស់សត្វនោះណា៎ ពិតពុំចរោ ស្ងៀមស្ងាត់ជាម្ដង
នោះទើបព្រះមហា- ក្សត្រាច្បាស់ច្បង ស្ដែងស្ដេចទៅផ្គង
ដល់ព្រះមាតា ។

(១)ឯព្រះជននី ប្រសើរសល់ស្រី យល់កាជបុត្រា
ទៅដល់ក្សត្រី ចុះពីក្រឡា បន្ទំមីមា
ទៅថ្កានបុត្ររ័តន៍ ។

៤១៥– នាងបន្ទូលថា អ្នកឯងនេះណា៎ ព្រះបាទព្រហ្មទត្ត
រើសអ្នកពីព្រៃ ហើយនៃមហាក្សត្រ យកអ្នកមកថ្វាត់
ជាកូនធម៌ថ្ងៃ ។

---

១ បីវគ្គតាប់ពីវគ្គនេះទៅ ច្បាប់ខ្លះមានតែពីរវគ្គ មានសេចក្ដីដូច្នេះថា

នាងយល់ភជបុត្រ អរឯងពេកក្ដាត់ ពេញព្រះទយា
ទើបនាងស្រដី ប្រាប់ពីដើមណា៎ កាលប្រាសបុត្រា
ពន្ទុកច្រើនថ្ងៃ ។

អង្គអ្នកឯងណា៎ សុភាពមែនជា កូនម្ដាយឯងនៃ
កាលនោះម្ដាយព្រាត់ ឆ្ងាយឆ្ងាត់ទីទៃ នឹងអ្នកនៅព្រៃ
ហិមពាន្តនាយណា៎ ។

អង្គអ្នកឯងណា ប្រាកដជាក់ជា កូនម្ដាយឯងនៃ
កាលនោះម្ដាយព្រាត់ ខ្វាយខ្វាត់ទទៃ ទឹងអ្នកនៅព្រៃ
ហិមពាន្តនាយណា ។

សម្ដេចភូមី ស្ដេចស្ដាប់ជនទី ប្រាប់ព្រះរាជា
ទើបក្សត្រត្រកូល ស្ដេចទូលមាតា ថាខ្ញុំនេះណា
ព្រះជនកជៀស្ឋជ័យ ។

កាលនោះព្រះបាទ ស្ដេចទៅប្រពាត រើសខ្ញុំពីព្រៃ
យកមករក្សា ជាកូនធម៌ថ្លៃ អង្គខ្ញុំសព្វថ្ងៃ
ពុំស្គាល់ម្ដាយឡើយ ។

ឯព្រះមាតា ស្ដាប់កូនទូលប្រ- ការដូច្នោះហើយ
ទើបនាងថ្លែងថា ស្ងួនភ្ងាម្ដាយអើយ កុំកូនត្រាណត្រើយ
សន្ទិះសង្កា ។

៤២០— កូនអើយសំពត់ មួយដែលម្ដាយបត់ ម្ដាយក្រាលផ្ដេកពា
កាលម្ដាយចូលឈប់ ក្រោមម្លប់ក្រស្នា ចិញ្ចៀនមួយជា
ត្បូងស្បូវកាន្តរ័តន៍ ។

សឹងមានតម្លៃ ម្ដាយបង់នៅដៃ កូនមាសប្រមាត់

ចិញ្ចៀននោះណា៎ ភក្ត្រាទិត្យរ័តន៍ គង់នៅឬបាត់
ណា៎កូនមាសថ្លៃ? ។

សម្ដេចភូមី ស្ដាប់ព្រះជននី ប្រាប់ដូច្នោះនៃ
ស្ដេចជឿជាក់ជា មាតាក្សត្រថ្លៃ ឥតមានព្រះទ័យ
សន្ទិះសង្កា ។

ក្សិណានោះព្រះអង្គ យកព្រះទម្រង់ នូវព្រះពស្ត្រា
ថ្វាយជាសាក្សី ជននីកាលត្រា នោះឯងជាក់ប្រា-
កដពិតពុំលង់ ។

សម្ដេចពជា សែនសោយសោកា- ណាល់ណាស់ទ្ងួញទ្រង់
កន្សែងសោកសោះ កាលនោះព្រះអង្គ ក្រាបក្រោមបាទប-
ង្គំព្រះមាតា ។

៤២៥- ឯព្រះជននី វរពជក្សត្រី ទទួលពស្ត្រា
នូវព្រះទម្រង់. រ័តន៍ផ្ទង់ហើយណា៎ នាងឱបបុត្រា
ទ្រង់ព្រះកន្សែង ។

សែនសោយសោកា អាណិតអានាថ បន្ទូលទ្ងួញថ្លែង
ឱកូនមាសម្ដាយ សព្វថ្ងៃម្ដាយតែង- ទល់ទុក្ខចម្បែង

ក្នុងទ្រូងពីរក្តី ។

ជាទុក្ខមួយណា ត្បិតម្តាយព្រាត់បា បុត្រស្ងួនភ្ងាប្រិយ
ទុក្ខមួយត្បិតប្រាស និរាសស្វាមី សម្តេចភូមី

ជនកកូនអើយ ។

នេះម្តងម្តាយបាន ហេតុបុណ្យបុរាណ ជួបនឹងបាហើយ
ក្នុងទ្រូងម្តាយបាន ស្រាកស្រាន្តកូនអើយ ស្រយាលល្ហែល្ហើយ

ទុក្ខមួយនោះហោង ។

ចៅក្រឹស្នកុមារ កូនស្ងួនសង្វារ បង្គំទូលស្នង
បពិត្រអ្នកម្តាយ និយាយដើមទង ដំណាលចំនង

ដំណើរនោះម្តេច ? ។

៤៣០– នាងស្តាប់បុត្រា ទូលសូមចិន្តា ចង់ជ្រាបសេចគ្រេច
នាងបរចាថែង ថ្វាថ្វែងសព្វសេច- ក្តីប្រាប់សម្តេច

ព្រះរាជបុត្រា ។

ឱ! ម្ចាស់ម្តាយអើយ ដំណើរដើមឡើយ ឯឪពុកបា
គ្រប់គ្រងរេហ៍ពល សកលយោធា បិតនៅសីមា

ក្រុងទេពបុរី ។

ឯអញម្ដាយបា ជាបុត្រក្សត្រា- ធិរាជធិបតី
សោយរាជ្យនៅនា- បញ្ចាលធានី ឯកឯងជាឥ-
សូរអស់រាស្ត្រផង ។
ឯឪពុកបា គង់ហង្សយន្តណា យាត្រាហោះផ្សង
ជួបដល់ស្រុកម្ដាយ ឯអាយជាម្ដង សំណាក់នៅផង
ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញហោរា ។
ហើយព្រះអង្គទៅ បម្រើព្រះចៅ ជាជីតាបា
ស្ដេចនៅឯកអង្គ យូរលង់ទៅណា កាលនោះជីតា-
បាទ្រង់ក្រោធក្រៃ ។
៤៣៥— ព្រះអង្គឲ្យចាប់ នាំទៅសម្លាប់ នៅនាព្រះព្រៃ
ឯអាពុកបា ប្រាជ្ញាឈ្លងវៃ សម្ដេចជៀសក្ស័យ
លួងអស់ពេជ្ឈឃាត ។
ស្ដេចរួចពីភ័យ គង់យន្តមាសម័យ ហោះដល់ប្រាសាទ
យកម្ដាយដាក់ក្នុង- ហង្សយន្តមាសស្អាត ស្រេចហើយព្រះបាទ
ហោះចេញមកខ្មី ។
ប៉ុនប៉ងសំដៅ ទីឯហោះផ្ដោះទៅ ក្រុងទេពបុរី

ហោះពីសីមា បញ្ចាលជាទី ចរចេញចាកពី-
ស្រុកប្រាំពីរថ្ងៃ ។

ពុំទាន់ដល់ឡើយ អម្ចាស់ម្ដាយអើយ គាប់ម្ដាយឈឺផ្ទៃ
ទឹងប្រសូតបា ឯងណា+មាសថ្លៃ ក្បៀណក្បែត្រជៀសស្លដ័យ
ព្រះជនកបា ។

កើបយន្តចុះឈប់ អាស្រ័យក្រោមម្លប់ ព្រះជ្រៃសាខា
ហើយម្ដាយសម្រាល- បាកាលនោះណា+ កណ្ដាលព្រឹក្សា
ហិមពាន្តនាយនោះ ។

៤៤០— ព្រះជនកបា យល់ម្ដាយរង៉ា ស្ដេចគង់យន្តហោះ
ទៅរកអគ្គី ប្រាសពីកាលនោះ និពសសូន្យសោះ
ទឹងម្ដាយហោងណា+ ។

កូនអើយម្ដាយនៅ នោះចាំព្រះចៅ ពីនោក់ទឹងបា
ចាំបីចិនចាត់ យល់បាត់ល្ពោះណា+ ម្ដាយសោយសោកា
ណាល់ណាស់កូនអើយ ។

ម្ដាយយកព្រះករ ចាំងពីរតក់គ ទុកម្ដាយហើយ
ផលនេត្រស្រោក់ ឥតអាក់កូនអើយ មិនមានហៅស្បើយ

ពីទ្រូងម្ដាយណា៎ ។

ម្ដាយសោកសន្ទប់ ឯកឯងសូន្យសព្វ ដេកដោយធារា(១)
ម្ដាយភ្ញាក់ស្មារតី ពីសន្ទប់ណា៎ ហើយម្ដាយបីបា

រុករកដោយព្រៃ ។

ម្ដាយស្រាក់ស្រែកហៅ រកព្រះចមចៅ ពុំយល់ឡើយនៃ
កូនអើយម្ដាយអា- សូរបាហាលថ្ងៃ ម្ដាយឈប់អាស្រ័យ

ក្រោមដើមក្រស្នា ។

៤៤៩— ម្ដាយយកសំពត់ នេះឯងម្ដាយបត់ ម្ដាយក្រាលផ្ដេកបា
យកព្រះទម្រង់- រ័តន៍ផ្ទំនេះណា៎ ម្ដាយចងដៃបា

ហើយម្ដាយផ្ដេកនៅ ។

ក្រោមដើមក្រស្នា ម្ដាយបំបៅបា ស្រេចហើយម្ដាយទៅ
រកព្រះជៀស្ដជ័យ ដោយព្រៃជ្រោះជ្រៅ ពុំយល់ព្រះចៅ

ម្ដាយវិលមកថ្វាត់ ។

ដល់ដើមក្រស្នា ម្ដាយពុំយល់បា ស្មារតីម្ដាយបាត់
ដួលសន្ទប់នា- ធរាហានបិត ហេតុត្បិតម្ដាយគិត

---

១ ក្លាយមកអំពីពាក្យ «ធរា= ដី»។

ស្រឡាញ់កូនក្រៃ ។

ម្ដាយសន្ធប់លង់ តែឯងឯកអង្គ កណ្ដាលទ្រូងព្រៃ
លុះភ្ញាក់ស្មារតី ម្ដាយពិលាបក្រៃ តាមកូនមាសថ្លៃ
ដោយដានទោះណា ។

ម្ដាយដើរព្រៃស្ងាត់ ឃើញតែហ្វូងសត្វ យង់យ្ហងពាធា
ម្ដាយសោយសោកសល់ ខ្លួញទល់ទុក្ខា ម្ដាយមករកបា
ដល់ស្រុកនេះនៃ ។

៤៩០– ម្ដាយមកជួនយប់ កូនអើយម្ដាយឈប់ សំចតអាស្រ័យ
ផ្ទះយាយមាលា គាត់ជាពេកក្រៃ ឃាត់ម្ដាយនៅនៃ
ទឹងគាត់ហោងណា ។

ហើយគាត់និយាយ ដំណើរប្រាប់ម្ដាយ ថាព្រះរាជា
នាមព្រះព្រហ្មទត្ត មហាក្សត្រសើបា យកចិញ្ចឹមជា-
កូនធមិក្សត្រថ្លៃ ។

ម្ដាយគិតបង់មក កាន់កូនពន្ធក ខ្លាចក្សត្រជៀសជ័យ
ព្រះអង្គយល់ម្ដាយ មេម៉ាយបុះនៃ ក្រែងមហាក្សត្រថ្លៃ
យកជាមហេសី ។

ម្ដាយនៅលង់ណា៎ សោឡសវស្សា ម្ដាយតែងក្រងភ្ញី
ឲ្យយាយមាលា នាំផ្កាមកខ្ញី ថ្វាយព្រះនរបតី
និងបាងឯងហោង ។

ក្រែងកូនមាសថ្លៃ បានយល់លាយដៃ ផ្កាដែលម្ដាយក្រង
ហើយបាឲ្យយក ម្ដាយមកដូចប៉ង បានជួបជួនផង
កូនស្ងួនពុំងា ។

៤៩៥— សម្ដេចកូមី ស្ដាប់ព្រះជននី បន្ទូលប្រាប់ប្រ-
ការដូរឈ្មោះនៃ ក្សត្រថ្លៃសោកា បន្ទូលខ្ញូញថា
ឱអម្ចាស់ថ្លៃ ។

ម្ដេចឡើយអ្នកម្ដាយ លំបាកអម្បាយ ពេកពន់ណាស់ក្រៃ
ប្រាសម្ដេចទាំងកូន សោះសូន្យទីទៃ ប្រាសទាំងជៀសស្ន័យ
ព្រះវរបិតា ។

ឱព្រះជននី កាលកូនចាកពី- ឱទអ្នកណា៎
បានបីទិនទាត់ ហើយប្រាសព្រាត់គ្នា លង់លុះជួបជា-
សោឡសឆ្នាំនៃ ។

ក៏កូនពុំបាន ស្គាល់អ្នកមេមាន គុណគាប់ប្រពៃ

ហេតុបាបកូនឯង ពៀរព្រេងក្រាស់ក្រៃ ឲ្យឃ្លាតទីទៃ
នឹងព្រះមាតា ។

កូនជួបតិរច្ឆាន សត្វជួសមាឲ្យ មែនមិនស្គាល់ជា-
អ្នកមេមានគុណ មហាធ្ងន់ឡើយណា៎ នេះហេតុវេរ
កម្មកូនឯងនែ ។

៤៦០— មកផ្តល់កូនហើយ អម្ចាស់កូនអើយ ទើបតែនាថ្ងៃ-
នេះកូនស្គាល់អ្នក- មេជៀងជាក់ក្រៃ ជននីនេះនៃ
កូនសោយសោកសល់ ។

កូនឃើញអ្នកហើយ អម្ចាស់កូនអើយ កូនជាទុក្ខទល់
តាន់តឹងទុក មួយប្រការកល ត្បិតកូនពុំយល់
ព្រះវរបិតា ។

អ្នកអើយកូនស្តាប់ ពាក្យអ្នកម្តាយប្រាប់ កូនវែងឈឺផ្សា
ផ្សាយផ្សព្វអស់អង្គ ប្រត្យង្គទយា ត្បិតកូនកំព្រា
ប្រាសព្រះបមចៅ ។

ឱព្រះបិតា- ធិពជឃ្លាតឃ្លា ប្រាសពីកូនទៅ
ជាព្រះអង្គមាន វិញ្ញាណរស់នៅ ឬមួយព្រះចៅ

ក្សីណក្ស័យជន្មា ។

ឱព្រះទេសពល កូនពុំបានយល់ ព្រះកក្ត្រអ្នកណា
ហេតុបាបកូនឯង ពីព្រេងវេក ផ្តល់កូនកាលគ្រា
នេះឯងអ្នកអើយ ។

៤៦៨– អង្គព្រះមាតា នាងស្តាប់បុត្រា សោយសោកខ្លោះហើយ
នាងនាថវរជា- សោកាពុំស្បើយ ថ្លែងថាកូនអើយ
ម្តាយបាសត្វថ្ងៃ ។

នៅតែទីងទុក្ខ ត្បិតព្រះអាពុក- បាឃ្លាតទៃ
ម្តាយឈឺផ្សាផ្សេង សស្រេងសស្រៃ សន្ធឹកសន្ធៃ
ឥតស្បើយឡើយហោង ។

កូនអើយចូរបា ឲ្យសង់សាលា ឲ្យមានភោជន៍ផង
ហើយគួរនិយាយ អតិប្រាយដើមទង ដំណើរទំនង
កាលព្រាត់ប្រាសគ្នា ។

ក្រែងព្រះទេសពល ស្តេចដើរមកដល់ ស្រុកនេះស្តេចជា-
អ្នកកំសត់បាន យកមានយើងណា ហើយព្រះពជា
ទតគំនូរផង ។

បើស្ដេចទតយល់ សមសោយសោកសល់ មិនទេឡើយហោង
កូនអើយយើងបាន រួមឋានដូចប៉ង ទាំងបីជាម្ដង
ដូចចិត្តចិន្ដា ។

៤៧០– កូនអើយមួយទី កុំបាស្រដី ប្រាប់ព្រះរាជា
ថាជាម្ដាយឡើយ កូនអើយចូរបា អកប្រាយប្រាប់ថា
ជាករិយាហោង ។

៤៧១– ព្រះរាជបុត្រា ស្ដាប់ព្រះមាតា ករុណាក្រត្រចង្វាស់ចង្វង
គាត់តែងប្រដាប់ ឆាប់ ៗ ដូចប៉ង ស្ដេចត្រាស់ថាផង
នឹងអ្នកភ្នាក់ងារ ។

បទពំនោល

១៥១-កាលនោះចៅក្រឹស្នកុមារ ត្រាស់បើអ្នកការ ប្រដាប់ឲ្យសង់សាលា ។
គ្រិតស្ដេចមានព្រះទយា ទ្រង់ព្រះសទ្ធា នឹងស្អាងព្រះរាជកុសល ។
អាមាត្យបង្គំទសពល ទៅតែងខ្វាយខ្វល់ ប្រដាប់សង់ជាសាលា ។
ជាងជៅធ្លាក់ធ្មៅរចនា ហាងហង្សដហ្វា កំសឹងបិទមាសព្រាលផ្កា ។
១៥៥-ស្រេចហើយអាមាត្យចូលទៅ ក្រាបទូលព្រះចៅ ពំរាបព្រះទ័យភូបាល។
ករុណានោះចៅក្រឹស្នកុមារ ឲ្យតែងភ្នាក់ងារ មកគួរគំនូរបើប្រពៃ ។

មានជាន់ស្រាប់ស្រេចហើយនៃ ក្សណក្សត្រជៀស្លជ័យ នូវព្រះវរាជមាតា ។
ស្ដែនស្ដេចទៅដល់សាលា ទើបព្រះមាតា បង្គាប់ឲ្យអស់ជាន់ផង ។
តូរដោយដំណើរទំនង និយាយដើមទង ព្រះបាទសម្ដេចជេដ្ឋា ។
ល្វែងមួយគូរកាលពជា គង់យន្តយាត្រា មកជាអាមាត្យក្សត្រថ្ងៃ ។
ព្រះចៅបញ្ចាលជៀស្លជ័យ ល្វែងមួយនោះនៃ គូរកាលសម្ដេចពជា ។
ស្ដេចទ្រង់ព្រះសុគន្ធា ជិតអស់អង្គា ក៏ប្រាលរន្ទាលផ្អិនផ្អៅ ។
ល្វែងមួយគូរកាលព្រះចៅ បញ្ចាលឲ្យហៅ ស្ដេចទៅហើយទ្រង់គ្រោធា ។
ឲ្យអស់ពេជ្ឈឃាតផងពក នាំព្រះពជា ទៅដល់នាក្នុងព្រះព្រៃ ។
ល្វែងមួយគូរកាលក្សត្រថ្ងៃ គង់យន្តមាសម័យ ហោះទៅដល់ប្រាសាទរ័ត្ន ។
ល្វែងមួយគូរកាលមហាក្សត្រ នាំនាងនាថថ្កាត់ ហោះចេញពីឋាននោះណ៎ា ។
ល្វែងមួយគូរកាលពជា កើតយន្តរេក កាលផ្ដាំនៃព្រះជននី ។
ល្វែងមួយគូរកាលភូមី ស្ដេចហៀរហោះពី- នោះទៅឈប់ក្រោមព្រះជ្រៃ ។
ខានផ្ទេរស្រះស្រង់នោះនៃ ហើយក្សត្រីថ្ងៃ ប្រសូតព្រះពជបុត្រា ។
ហើយស្ដេចដងព្រះគង្គា ស្រង់ពជបុត្រា ស្រង់តាំងអគ្គមហេសី ។
ល្វែងមួយគូរកាលភូមី គង់យន្តហោះពី- កម្ពុងព្រះជ្រៃនោះណ៎ា ។

ទៅយកភ្លើងពីកេត្រា ល្ងៃមួយគូរជា នាងនាថទូវបុត្រាថ្លៃ ។
នៅរង់ក្រោមដើមព្រះជ្រៃ ខាងធ្នូរផលស័យ តែពីព្រះអង្គឯងហោង ។
នាងឲ្យគូរស្រេចហ្មត់ហ្មង ដោយបទទំនង ដំណើរដំណាលរាជា ។
១៧៩-នាងទតហើយសោយសោកា ទួញទៅរាជា ព្រះរៀមព្រះរាជស្វាមី ។
ព្រះរាជបុត្រាសីនតី- លោបផងជនទី ទាំងពីរព្រះអង្គសោកា ។
លុះបន្ទោសោកហើយណា នាងតែងភោជន៍អា- ហារផងអនេកពេកក្រៃ ។
ឲ្យជាទានទិព្វបីប្រពៃ ស្មូមយាចកនៃ ជាសព្វប្រក្រតីទៅណា ។
ហើយនាងនាថឲ្យទ្រព្យា ដល់យាយមាលា ឥតខ្វះកន្លះឡើយហោង ។
១៨០-ហើយឲ្យជាសេដ្ឋីផង ជាធំកន្លង លៃងអ្នកទាំងឡាយនានា ។
ហើយនាងឲ្យចាំសាលា បើអ្នកឯណា ចូលមកយកទានយើងហោង ។
ឲ្យមើលអស់គំនូរផង ដោយបទទំនង ដំណើរនិយាយនេះណា ។
ថាបើមើលហើយសោកា ចូលយាយម្ចា ទៅប្រាប់អញកុំលង់ឡើយ ។
នាងផ្តាំយាយមាលាហើយ ក្សិណក្សត្រព្រាណត្រើយ នូវរាជបុត្រាថ្មើមថ្ងៃ ។
១៨៩-វិលច្ហានប្រាសាទមាសម័យ ព្រួយព្រះហឫទ័យ អំពល់នូវទោមនស្ស ។
ឯព្រះព្រហ្មទត្តរាជា ស្តេចពុំដឹងថា ជនទីនិងបុត្រាឡើយ ។
ស្តេចថាជាករិយាហើយ ក្សត្រាត្រាណត្រើយ ស្តេចសោមនស្សាភិរម្យ ។

យើងថ្លែងឯនាងបទុម- កេសរឧត្តម បានជួបនឹងកដបុត្រា ។
យើងស្ងេះទុកសិនវិញណា៎ ហើយយើងចរចា ឯនាយសំពៅមួយនៃ ។
១៩០-ដែលរើសហង្សយន្តមាសម័យ ចូលមកជួញញ- នគរពារាណសី ។

បទកាកគតិ

៤៧២— នេះបទកាកគ- តិទើបចរចា ពីនាយសំពៅ
រើសរូបហង្សមាស ឆ្កុះឆ្លាស់នាំទៅ ថ្វាយព្រះបមទៅ
ព្រហ្មទត្តក្ខរ ។
វិកាលនោះណា៎ ឯនាយគេត្រា នាមឈ្មោះសាគរ-
ពាណិជលីលា ចេញចរទៅមក ចូលជួញនគរ
ពារាណសី ។
ឯនាយសំពៅ ពិភាក្សាទៅ ផងកូនក្មួយខ្ញី
ថារូបហង្សមាស ឆ្កុះឆ្លាស់ស្មើ យើងទុកធ្វើអ្វី
ឥតការទេណា៎ ។

៤៧៤— យើងយកទៅថ្វាយ មហាក្សត្រពណ្ណរាយ ផាគុណអាត្មា
យើងបានរង្វាន់ គ្រប់គ្រាន់មហិមា ឯចិត្តអស់គ្នា
តើគិតម្ដេចទៅ? ។

ឯអស់កូនក្មួយ　　សោកសឹងព្រមដោយ ដូចនាយសំពៅ
ទើបនាំរូបហង្ស　　បញ្ចូនផ្អិនផ្អៅ　　ឡើងថ្វាយព្រះចៅ
　　សម្តេចរាជា ។

ក្សិណនោះព្រះអង្គ　　ទតយល់យន្តហង្ស　　ហើយទើបក្សត្រា
ត្រាស់សួររួសរាយ　　ទៅនាយកេត្រា　　ចៅបានពីណា
　　ហង្សមាសផ្អិនផ្អៅ ? ។

ចៅអើយឯអង្គ　　នៃម្ចាស់យន្តហង្ស　　នេះកើតជាទៅ
ឯណាបាត់បង់　　បានហង្សមកចៅ　　នាំមកសំដៅ
　　ថ្វាយអញនេះនៃ ? ។

ទើបនាយកេត្រា　　បង្គំទូលថា　　បពិត្រក្សត្រថ្វៃ
រីរូបហង្សមាស　　ត្លុះធ្លាស់ប្រពៃ　　ខ្ញុំរើសនៅនៃ
　　កណ្តាលជលសា ។

សូមទានឯអង្គ　　នៃម្ចាស់យន្តហង្ស　　នោះកើតទៅណា
បាត់ពុំអាចបាន　　ដឹងដានសោះសា　　យើងខ្ញុំអស់គ្នា
　　រើសបានតែហង្ស ។

នាងនាថបទុម-　　កេសរទុត្តម　　ក្សត្រីរម-

ផ្គលគាប់សួស្ដីសល់ យង់យល់យន្ដហង្ស ដែលព្រះរៀមគង់
ហៀវហោះយាត្រា ។

នាងយកព្រះករ ទាំងពីរនាងគ- គគក់ទុក
នាងទុបហង្សយន្ដ ស្រីគន់សោកា បន្ទូលទួញថា
ឱ! អម្ចាស់ថ្លៃ ។

នាកាលព្រះចៅ ប្រាសពីប្អូនទៅ កណ្ដាលទ្រូងព្រៃ
ស្ដេចគង់យន្ដហោះ ផ្លុកផ្លោះឯឰ- អាកាសនាយនៃ
ទៅរកអគ្គី ។

ឥឡូវហង្សយន្ដ មាសម៉យធ្លាក់អ- ណ្ដែតដោយនទី
ឯអគ្គក្សត្រថ្លៃ ស្ដេចក្ស័យជីវី ឬមួយភូមិ
មែនមានជន្មា ។

៤៨៥– ប្អូនយល់តែហង្ស ម្ដេចបាត់ព្រះអង្គ ពុំឃើញឡើយណា
ទ្រូងប្អូនស្ទើរខ្លោច ល្អោះល្អោចទុក ខ្លោចហើយឈឺផ្សា
ក្ដៅហើយក្ដៅក្ដាត់ ។

ហាក់ដូចអ្នកយក នូវអគ្គីមក ដុតគរបង្កាត់
ឆួលឆេះក្ដៅថ្លើម ដង្ហើមប្រមាត់ ផ្សាផ្សែងក្ដៅក្ដាត់

អស់ឥន្ទ្រិយកាយ ។

ខ្ញុំទូលទុក្ខពី- ប្រាសព្រះភូមិ ក្សត្រថ្លៃពណ្ណរាយ
ប្អូននៅទីងទុក្ខ ពុំសុខសប្បាយ ឥតឯរសាយ
ផល់ប៉ុនកេសី ។

ឯកជបុត្រា សឹងសោយសោកា ព្រមព្រះជននី
ក្សិណនោះព្រះអង្គ ស្តេចផ្ចង់ស្មារតី បន្ទោរសោកពី-
ព្រះទុករតន៍ ។

ទើបព្រះភូមី ទូលព្រះជននី អង្វរលោមឃាត់
កុំឲ្យសោយសោក អមោក្សពេកក្តាត់ ព្រះមាតាក្សត្រ
ស្តេចស្តាប់បុត្រថ្លៃ ។

៤៩០— លោមឃាត់ហ្នោះណា ទើបព្រះមាតា កំសាន្តហឫទ័យ
បន្ទោរសោកចង់ ពុំលង់ឡើយនៃ ទើបព្រះជៀសឆ្ងៃ
សម្តេចរាជា ។

ស្តេចឲ្យកិត្តិយស ឲ្យទ្រព្យរបស់ ទៅហៅគេត្រា
ហើយឲ្យរង្វាន់ គ្រប់គ្រាន់អស់ពា- ណិជផងនោះណា
ឥតខ្វះឡើយហោង ។

ឯនាយកេត្រា　　នូវអស់ទាំងពា-　　ណិជគួនគ្ឃួយផង
ទទួលព្រះទាន　　ក្សត្រក្សាន្តឥតគ្គង់　　ក្រាបលាវឹងផ្គង
ទៅឋានកេត្រា ។

កាលនោះប្រាកដ ឯនាយសមុទ្រ-　　គោចរវិញណ៉ា
ដែលស្រង់ព្រះបាទ　　នរនាទជេដ្ឋា　　ស្តេចទ្រង់នាមា
ព្រះសុវណ្ណកុមារ ។

បើកកេត្រាចរ　　ចូលជួញនគរ　　សម្តេចភូបាល
បតជិតកេត្រា　　នាយសាគរកាល-　　នោះទើបនាយនាថ
សមុទ្រគោចរ ។

៤៩៥– គាត់តែងឆាប់ៗ　　រៀបចំប្រដាប់　　អស់ទ្រព្យាករ
នាំឡើងទៅថ្វាត់　　ថ្វាយក្សត្រភូធរ　　ជាចៅនគរ
ពារាណសី ។

ក្រញូក្រាបទូនអង្គ　　លុតលើកកំបង់　　ថ្វាយវរវត្ថុយ
ក្សិណនោះព្រះមហា-　　ក្សត្រាធិបតី　　ឲ្យរង្វាន់ខ្ញី
ដល់នាយកេត្រា ។

ឯនាយសំពៅ　　ក្រាបលាព្រះចៅ　　សម្តេចរាជា

នាំកូនក្មួយស្មោះ បរបុះម្មីមា មកឋានកេត្រា
សូរបេហើយហោង ។

ក្សិណានោះកូបាល ព្រះសុវណ្ណកុមារ ក្សត្រថ្ងៃច្បាស់ច្បង
ស្ដេចនៅទីងទូក ពុំសុខប៉ុនល្អង ព្រះហឫទ័យប៉ង
រកព្រះប្អូនពៅ ។

ស្ដេចស្ដែងបរបុះ ពីកេត្រាក្ដោះ បេញបរសំដៅ
ដើរដោយផ្សារផង គន់គ្រប់រៀងទៅ ពុំឃើញប្អូនពៅ
ពន្ទុកឡើយហោង ។

៩០០– ស្ដេចដើរដោយផ្សារ ឃើញគ្រប់សព្វសារ- ពើទំនិញផង
ឈ្មួញឆ្ងាយតូចធំ ចុះជុំអឺងកង ច្រើនក្រៃកន្ទង
ដាក់ផ្សារនោះណា៎ ។

ក្សិណានោះព្រះពៅ ស្ដេចលីលាទៅ បានដល់សាលា
ស្ដេចឈប់សម្រាន្ត នាហ៎ននោះណា៎ សម្ដេចរាជា
ស្ដេចទតគយគន់ ។

ស្ដេចយល់គំនូរ កំណាព្យក្បាច់ក្បូរ និយាយហង្សយន្ត
ក្សិណក្សត្រខ្សឹកខ្សួល ឯងអួលអាក់អន់ ស្ដេចទ្រង់ព្រះក-

នៃស្រីសោកខ្ញួញថា ។

ឱគំនូរនេះ អ្នកណាគេចេះ ដឹងដំណើរណា៎
កាលអញព្រាត់ប្រាស ប្អូនមាសស្នេហា ហើយអ្នកជាងជា-
គំនូរនេះនៃ ។

ឱល្វែងមួយនោះ ដូចកាលអញហោះ មកនៅអាស្រ័យ
ជាកដអាមាត្យ ព្រះបាទក្សត្រថ្លៃ ល្វែងមួយនោះនៃ
កាលអញឯងណា៎ ។

៥០៩— លាយលាបអស់ម្សៅ ក្អាលប្រាលខ្ពៅ ខែងទាំងអគ្គា
ល្វែងមួយសុទ្ធក្អាត់ ដូចក្សត្រក្រោធា ឲ្យពេជ្ឈឃាតក
នាំអញដល់ព្រៃ ។

ឱ! ល្វែងមួយនោះ ដូចកាលអញដោះ បានរួចពីភ័យ
ជិះយន្តហង្សហោះ ផ្លូកផ្លោះទៅឮ- ប្រាសាទប្អូនថ្លៃ
មិត្តមាសតុំងា ។

ឱល្វែងមួយនោះ ដូចកាលយើងស្មោះ ទាំងពីរអង្គា
ទៅផ្តាំជននី ប្អូនស្រីហើយណា៎ ហើយហោះយាត្រា
ឆ្ពោះទៅឯងនៃ ។

ឱ! ល្វែងមួយនោះ ដូចកាលយើងចុះ ឈប់ក្រោមម្លប់ជ្រៃ
ខាងឆ្នេរស្រះស្រង់ កម្ពុជលស័យ ហើយព្រះប្អូនថ្លៃ
ប្រសូតបុត្រា ។

ល្វែងមួយដូចអង្គ អញដងទឹកស្រង់ កូនស្ងួនពុំផា
ស្រង់តាំងនាងនាថ សង្សារស្នេហា ល្វែងមួយនោះណា
សុទ្ធសាធអស់ក្តី ។

៥១០— ហាក់ដូចកាលអង្គ អញជិះយន្តហង្ស ហោះរកអគ្គី
ល្វែងមួយដូចស្ងួន ខ្ញុំមខ្លួនពិសី និងបុត្រភ្ញាប្រិយ
នៅក្រោមព្រះជ្រៃ ។

ឱ! អង្គប្អូនមាស ពីកាលបងប្រាស សោឡសឆ្នាំនៃ
ហោះរកអគ្គី ពុំយល់មុខម័យ មាសស្នេហ៍ថ្មើមថ្លៃ
ថ្ងៃនេះបងយល់ ។

និយាយគំនូរ កំណាព្យក្បាច់ក្បូរ អស់ប្រការគល
សុទ្ធសាធដូចហៅ ប្អូនពៅនិមិល មាសអើយបងទល់
ទុក្ខទៀងវិញខ្ញី ។

ឱ! អ្នកឯណា មែនមានប្រាជ្ញា អង់អាចដឹងពី-

ដំណើរអញប្រាស ប្អូនមាសពិសី ហើយគួរជាទី-
យាយនៅនេះនៃ ។

រីកាលនោះណា + អ្នកតាំសាលា យល់ក្សត្រជៀសជ័យ
ស្ដែងស្ដេចសោយសោក អមោក្យពេកក្រៃ រត់ទៅវៃ ៗ
ប្រាប់យាយមាលា ។

៤១៤— ឯយាយស្ដែងស្ដាប់ គេដំណាលប្រាប់ អររត់ម្នីម្នា
ទៅទូលក្សត្រី ទេវីសោភា ដោយដំណើរការណ៍
បានជ្រាបហឫទ័យ ។

នាងជឿជាក់ជា- ព្រះរៀមស្នេហា ហើយត្រាស់ថាហៃ
យាយអើយចូរឆាប់ ប្រញាប់វៃ ៗ ឥឡូវនេះនៃ
រត់ទៅម្នីម្នា ។

អញ្ជើញព្រះអង្គ មកផ្ទាត់កុំលង់ ឥឡូវស្រក៏
ក្សិណនោះឯយាយ ក្រាបថ្វាយវន្ទា បង្គំលុតលា
នាងនាថទេវី ៗ

ទៅដល់សាលា ទើបយាយមាលា ទូលព្រះភូមី
បពិត្រព្រះបាទ នរនាថនរបតី ពីព្រះប្អូនស្រី

អនុផពុំង៉ា ។

ប្រើខ្ញុំមកថ្កាន អញ្ជើញក្សត្រក្សាន្ត ទៅផ្លូវណា

ក្សិណានោះព្រះបាទ នរនាថជេដ្ឋា ស្ដាប់យាយមាលា

ទូលព្រះភូមី ។

៤២០- ទើបស្ដេចត្រាស់ថា ប្អូនអញនោះណា តើនាមឈ្មោះអ្វី?

ឯយាយមាលា ទូលថាក្សត្រី នាមនាងទេវី

បទុមកេសរ[1] ។

នាងព្រាត់បុត្រា គេមោចកំព្រា ក្នុងព្រៃក្សាករ

នោះទើបនាងនាថ ខ្ញុំឃ្លាតចេញចរ មកដល់នគរ

---

១ ច្បាប់ខ្វះថា

ស្ដេចត្រាស់សួរថា ប្អូនសួនពុំងា ប្រសើរសល់ស្រី

អង្គអញនោះណា តើនាមឈ្មោះអ្វី ទូលយាយស្រដី

ប្រាប់មកឆាប់ហោង ។

ឯយាយមាលា លុះលុតបាទា ករប្រណម្យផង

ទូលថាក្សត្រី ទេវីទងវង ព្រះនាមពិតផ្គង

បទុមកេសរ ។

នេះឯងហោនណា៎(១) ។

ឥឡូវនាងបាន ជួបចូលរួមហាន ទីងពជបុត្រា
ទាំងពីរព្រះអង្គ បានទ្រង់ពជា ស្ដេចគ្រងសីមា
ពាពណសី ។

សម្ដេចពជា ស្ដាប់យាយមាលា ទូលព្រះចក្រី
ស្ដេចជឿជាក់ជា- ព្រះអគ្គមហេសី សម្ដេចភូមី
ត្រេកសោមនស្សា ។

ក្សណនោះព្រះពៅ ស្ដេចលីលាទៅ ផងយាយមាលា
ឯព្រះមហេសី ក្សត្រីសោភា មើលផ្លូវពជា-
ធិពជបមក្សត្រ ។

៤២៥— នាងនាថយង់យល់ ព្រះវៀមស្ដេចផល់ នាងរត់មកថ្វាត់
ឱបព្រះបាទា សោភាពេកក្ដាត់ សន្ទប់បង់បាត់
ស្មារតីពុំលង់ ។

---

១ ច្បាប់ខ្លះថា

នាងព្រាត់ភស្ដា ធ្ងវិភជបុត្រា ក្នុងព្រៃក្សាករ
នោះទើបនាងនាថ សង្វាតបីរបរ មកដល់នគរ
ស្រុកនេះឯងណា៎ ។

សម្តេចរាជា សោកសន្ធប់ណាំ ទាំងពីរព្រះអង្គ
បុត្រាសោកសព្វ សន្ធប់បាត់បង់- ស្មារតីពុំលង់
ទាំងបីក្សត្រថ្លៃ ។

ឯយាយមាលា សោកសឹងសោកា អាណិតពេកក្រៃ
អក់យាយស្រីការ ស្រឹង្គារផងនៃ សឹងភ្ញាកិតភ័យ
ថ្ងៃងថ្ងឹងពុំបាន ។

គេជះសម្ការ សម្តេចភូបាល ស្អាងពីបុរាណ
កក្រើកទៅដល់ មណ្ឌលទិព្វឋាន អាសនាពិមាន
សម្តេចឥន្ទ្រា ។

ព្រះឥន្ទ្រប្រែក្រ្ត ស្តេចបើកទិព្វចក្សុ ទតយល់ព្រះមហា-
ក្សត្របីព្រះអង្គ បាត់បង់ជន្មា ស្តេចហោះម្មីម្មា
ចុះមកពុំលង់ ។

៤៣០— ក្សិណនោះកោសិយ យកទឹកមកពី- ស្ពូគិសោតស្រោចស្រង់
ទាំងបីមហាក្សត្រ ភ្ញាក់ថ្វាត់ពុំលង់ បរិបូណ៌បានគង់
ជន្មាវិញហោង ។

មហាក្សត្រទាំងបី រុងរឿងរស្មី ឥតអ្នកផ្ទឹមផង

ទើបព្រះឥន្ទ្រា លីលាហោះផ្សង វិលវឹងទៅផ្គង
ពិភពសួគ៌ា ។
កាលនោះមហាក្សត្រ ចមទៅចក្រវត្តិ នូវរាជបុត្រា
នូវអគ្គមហេសី ទេវីសោភា មែនមានជន្មា
ផុតផុងស្មារតី ។
នាងនាថជាយា សែនសោយសោកា ខ្សួញខ្សូលស្វាមី
ដោយដំណើរកាល នាងនាថទេវី ព្រាត់ប្រាសពិតពី-
ព្រះរៀមកជា ។
ឱ! អម្ចាស់ថ្លៃ នាកាលជៀសភ័យ ប្រាសខ្ញុំមិញណា
ខ្ញុំសោយសោកសល់ ខ្សួញខ្វល់ទុក្ខា ដល់សន្ធប់ទា-
កណ្តាលទ្រូងព្រៃ ។
៤៣៤— ខ្ញុំភ្ញាក់ស្មាតី បីបុត្របរលី- លាកក្សត្រថ្លៃ
ហើយខ្ញុំចូលឈប់ ដោយម្ចប់អាស្រ័យ ផ្តេកកូនទៅនៃ
ក្រោមដើមក្រស្នា ។
ហើយខ្ញុំតែកែ ព្រះអង្គពន្ធក ដោយដងអញ្ញា
ក្រោយនោះមហាក្សត្រ ព្រហ្មទត្តជា រើសរាជបុត្រា

ស្ដេចយកមកហោង ។

ខ្ញុំសោយសោកសល់ រកព្រះទសពល ដោយជ្រោះជ្រលង

ពុំយល់ភូមិ ដូចក្ដីបំណង ហើយខ្ញុំវិលផ្គង

ដល់ដើមក្រស្នា ។

រកបុត្របាត់បង់ ខ្ញុំគក់ទ្រូងទ្រង់ កន្សែងសោកា

ដល់ជួលសន្ទប់ សូន្យសត្វនៅណា- កណ្ដាលអដ្វា

តែឯកឥន្ទ្រិយ ។

ក្នុងព្រះព្រៃស្ងាត់ សន្ទប់លង់ក្ដាត់ ខ្ញុំភ្ញាក់ស្មារតី

ខ្ញុំតាមដោយដាន មកឋានបុរី ពារាណសី

នេះឯងហោងណ៉ា ។

៤៤០— ហើយខ្ញុំអាស្រ័យ ពុំទាក់នៅព- ផ្ទះយាយមាលា

ទើបគាត់រៀបរាប់ ប្រាយប្រាប់ខ្ញុំថា ព្រះបាទក្សត្រា

នាមព្រះព្រហ្មទត្ត ។

ស្ដេចទៅប្រពាត ព្រៃទើបព្រះបាទ រើសពជបុត្ររ័តន៍

សម្ដេចរាជា ករុណាពេកក្ដាត់ ហើយស្ដេចវិលថ្វាត់

មកឋានបុរី ។

ព្រះអង្គយកជា បុត្រធម៌ស្នេហា ថ្នាក់ថ្នមបេតី

គាត់ថ្លែងប្រាប់ខ្ញុំ　សុខុមភទី　ពុំឲ្យស្រដី
សុសសាយឡើយណ៊ា ។
ខ្ញុំនៅនឹងគាត់　ជាអំឡុងក្តាត់　សោឡសស្យា
លុះកូនសំឡាញ់　ពាលពេញរូបា　ទើបព្រះរាជា
ព្រហ្មទត្តឧត្តម ។
ព្រះអង្គឲ្យរក　រើសខ្ញុំឯងមក　ហើយស្តេចឲ្យផ្សំ
នឹងកូនឯងណ៊ា　បុត្រាសោតពុំ　បានស្គាល់អញខ្ញុំ
ជាជននីឡើយ ។

៤៨៥— លុះស្បូរេចការ　ទើបខ្ញុំដំណាល　ប្រាប់បុត្រត្រាណត្រើយ
កូនស្គាល់ខ្ញុំជា-　មាតាជាក់ហើយ　សោយសោកពុំស្បើយ
ខ្ញួរកក្សត្រថ្លៃ ។
ហើយខ្ញុំក៏មត់　នឹងព្រះរាជបុត្រ　ព្រហ្មទត្តជៀសជ័យ
ថាខ្ញុំនិងកូន　បុត្រស្នួនវិស័យ　ជាអ្នកជទៃ
គូគួរផងគ្នា[1] ។

---

១ តាមសាស្ត្រាស្លឹករឹតនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ល. ៤៦៦ – ៤៦៨ ថា:

ហើយខ្ញុំមោសា　ប្រាប់ព្រះរាជា　ព្រហ្មទត្តជៀសជ័យ
ថាខ្ញុំនឹងកូន　សោះស្នួនវិស័យ　ជាអ្នកជទៃ
គូមួយនឹងគ្នា ។

ទើបខ្ញុំបង្គាប់ ឲ្យកូនប្រដាប់ តែងសង់សាលា
ហើយគូរផាទិ- យាយពីកាលគ្រា ខ្ញុំប្រាសព្រះមហា-
ពន្ធកថ្មើមថ្ងៃ ។

លុះស្រេចសាលា ទើបនាយកេត្រា មួយនោះមានក្រៃ
យកយន្តឧត្តម ដែលអម្ចាស់ថ្លៃ តែងគង់នោះនៃ
នាំមកឲ្យខ្ញុំ ។

ប្អូនយល់យន្តហង្ស ពុំឃើញព្រះអង្គ ខ្ញុំគក់ទ្រូងយំ
ថ្ងួញទល់ទុក្ខា ឧរាប្អូនក្រំ សព្វថ្ងៃពិតពុំ-
ស្រាកស្រាន្តល្ហែល្ហើយ ។

៤៤០— ឱ! អម្ចាស់ថ្លៃ ព្រះអើយទើបថ្ងៃ- នេះខ្ញុំបានស្បើយ
ទុក្ខសោកទាំងឡាយ រសាយបង់ហើយ ទ្រូងប្អូនអ្នកអើយ
អរឥតគណនា ។

បទព្រហ្មគីតិ

៤៨៤- កាលនោះព្រះភូមី ស្តាប់ប្អូនស្រីស្តេចសោកា
ហើយទើបព្រះពជា បន្ទូលប្រាប់ព្រះប្អូនគន់ ។
ឱ! ប្អូនមាសស្នេហ៍ស្ងួន នាកាលបងជិះហង្សយន្ត

ហោះតាកចម្បៃងគន់ ទៅយកភ្លើងពីកេត្រា ។
បងតាប់យកភ្លើងបាន ដាក់លើយានយន្តហើយណា៎
ហោះចេញពីកេត្រា ភ្លើងមិញឆេះខ្សែយន្តនោះ ។
ធ្លាក់ក្នុងព្រះគង្គា បងសោកណា៎សឹងធ្លាក់ចុះ
កណ្ដាលជលសាសោះ សាត់ព្រាត់ព្រាយយន្តមាសម័យ
បងមិនគិតឃ្លានខ្លួន គិតតែស្ងួននិងបុត្រថ្លៃ
ត្រមោចកណ្ដាលព្រៃ ក្រែងពុំរស់រូបជីវី ។
៤៩០- បងហែលហើយសោយសោក សែនអមោក្យក្នុងជលធី
គម្រប់ជាទិនបី ទើបបងបានយល់កេត្រា- ។
មួយបើកសំដៅថ្នង គេយល់បងក្នុងគង្គា
ហើយស្រង់បងម្ចា ដាក់លើសំពៅនោះនៃ ។
ប្អូនអើយបងទល់ទុក្ខ ពុំស្រណុកបានមួយថ្ងៃ
គិតតែប្អូនមាសថ្លៃ និងកូនស្ងួនកំព្រាសល់ ។
ទើបតែឆ្នាំនេះណា៎ នាយកេត្រាមកជួញដល់
ស្រុកនេះបងខ្វាយខ្វល់ ដើរត្រាច់រកស្ងួនឯងណា៎ ។
ពុំយល់មាសកល្យាណ បងរុករានដល់សាលា

បងយល់គំនូរជា- និយាយកាលយើងឯងនៃ ។
៥៩៥– លំបាកព្រាត់ប្រាសគ្នា បងសោកាពន់ពេកក្រៃ
គិតជាអ្នកដទៃ គេគូរទុកនៅសាលា ។
បងពុំដឹងជាស្ងួន មាសខ្ញុំមខ្លួនទិងបុត្រា
គាត់តែងឲ្យគូរជា- និយាយដូច្នោះប្អូនអើយ ។
ក្សត្រីនូវក្សត្រា ប្រាប់ទុក្ខគ្នាសូរេចហើយ
ទាំងបីក្សត្រត្រាណត្រើយ សឹងសោយសោកាណាល់ក្តាត់ ។
ពុំលង់ជ្រាបដល់នា នៃព្រះកាណិមហាក្សត្រ
សម្តេចព្រះព្រហ្មទត្ត ជាព្រះវរពជបិតា ។
ទើបព្រះបាទឥសូរ ស្តេចបន្ទូលប្រើអមច្ចា
ទ្រង់ព្រះបង្គាប់ថា អាមាត្យអើយចូលទៅទ្ធ ។
៦០០– ទូលសួរកូនកល្យាណ ថាតើមានសុខទុក្ខអ្វី
ថ្ងៃនេះក៏ស្តេចពី- លាបសោយសោកពន់ពេកក្រៃ ។
អាមាត្យលាក្សត្រក្សាន្ត ចូលទៅក្កានព្រះជៀស្លជ័យ
ក្រញ្ញក្រាបទូលដោយន័យ បង្គាប់ព្រះវរបិតា ។
ក្សិណានោះឯព្រះបាទ ស្តាប់អាមាត្យទូលច្នោះណា +

នោះទើបព្រះពជា ស្ដេចបន្ទូលត្រាស់ថាហៃ ។
អាមាត្យអើយចូរទៅ វិលវិញទៅទូលក្សត្រថ្លៃ
ឲ្យជ្រាបព្រះហឫទ័យ ត្បិតបងនាងនាថនិមិល ។
ព្រាត់គ្នាយូរលង់ក្រៃ ទើបនាថ្ងៃនេះបានយល់
គ្នាហើយសោយសោកសល់ ត្បិតដំណើរដូច្នោះណា+ ។

៦០៩— ក្សិណនោះឯអាមាត្យ លាព្រះបាទហើយយាត្រា
ទៅទូលព្រះបិតា ដូចបណ្ដាំពជបុត្រថ្លៃ ។
ឯអង្គព្រះបិតា ស្ដាប់អមច្ចាទូលច្នោះនៃ
ស្ដេចជ្រាបព្រះហឫទ័យ ជឿជាក់ជាបុត្រសង្សារ ។
ឯក្រោយអាមាត្យទៅ ក្សិណនោះហៅក្រស្នកុមារ
យកហង្សយន្តនោះណា+ មកថ្វាយដល់បិតាហោង ។
ទើបព្រះបិតាទ្រង់ ប្រដាប់ហង្សយន្តឥតគ្គង
ធ្វើខ្សែថ្មីហ្មត់ហ្មង ខ្ជាប់ដូចដើមបរិបូណ៌ថ្វាត់ ។
ក្សិណនោះពដកញ្ញា តែងអាហារជូនច្រើនក្ដាត់
ហេតុត្បិតព្រះមហាក្សត្រ ទីងទៅក្រុងទេពបុរី ។

៦១០— ទើបព្រះអង្គឲ្យហៅ នាយសំពៅមកតាំងទ្វី

ស្តេចឲ្យផ្អាក់ខ្ញី　　នាយកេត្រាតាំងពីរផង ។
ហើយស្តេចឲ្យទ្រព្យ　　យាយមាលាច្រើនកន្ទង
ស្រេចហើយក្សត្របួសបួង　　ស្តេចប្រដាប់ឲ្យជាទាន ។
សូរេចបរិបូណ៌ហើយ　　ពុំលង់ឡើយទើបក្សត្រក្សាន្ត
ស្តេចទឹងហោះទៅថ្កាន　　នគរក្រុងទេពបុរី ។
ស្តេចយកអាហារផង　　ដាក់ក្នុងហង្សយន្តមាសខ្ញី
ហើយទើបព្រះភូមី　　ទូរសម្តេចពជបុត្រា ។
ស្តេចធ្វើជាសំបុត្រ　　បិទប្រាកដនៅទ្វារប្រា-
សាទសោតឲ្យបានជា-　　ដំណឹងព្រះបិតាថ្វាត់ ។

៦១៥— ក្នុងពជសារនោះថា　　អក្ខរប្រសើរក្តាត់
គឺបុត្រក្រាបប្រណិប័តន៍　　ក្រញួក្រាបថ្វាយបង្គំលា ។
ព្រះជនកដ៏មានគុណ　　ប្រសើរលទ់ឥតគណនា
ឥឡូវត្បិតបុត្រា　　បានជួបជួនព្រះជននី ។
និងព្រះវរបិតា　　បង្កើតនាកាលនេះខ្ញី
ខ្ញុំលាព្រះចក្រី　　ទៅផងក្សត្រតាំងពីរពង្ស ។
កុំស្តេចបារម្ភណា +　　ខ្ញុំយាត្រាទៅទឹងហង្ស

យន្តហោះសំដៅត្រង់ ទេពបុរីរាជសីមា ។
ស្ដេចធ្វើរាជសារហើយ ពុំលង់ឡើយព្រះរាជា
យករាជសារនោះណា៎ បិទនៅទ្វារប្រាសាទថ្ម ។
៦២០— ក្សិណក្សត្របីព្រះអង្គ ស្ដេចឡើងគង់យន្តមាសម័យ
នារាត្រីនោះនៃ ស្ដេចកើចយន្តហើយហោះទៅ ។
មណ្ឌលមេឃស្រឡះ ចន្ទចែងជ្រះភ្លឺស្នៅ
ទាំងបីព្រះចមទៅ ស្ដេចក្រសាលព្រះហឫទ័យ ។
ក្សិណនោះព្រះបិតា- ធិរាជក្សត្រជៀស្ដដ័យ
ស្ដេចណែបុត្រាថ្ងៃ ឲ្យកើចខ្សែយន្តហង្សហោះ ។
ហើយស្ដេចបន្ទូលថា កូនអើយបាកើចយន្តផ្ដោះ
ត្រង់ទិសទក្តនោះ នគរយើងឯងហោងណា៎ ។
ចៅក្រឹស្នកុមារទ្រង់ កើចខ្សែហង្សយន្តសោភា
ហៀរហោះដោយវេហាស៍ ខ្ពស់ពេកផុតភ្នែកអ្នកផង ។
៦២៥— ព្រះចន្ទចែងត្រចះ ភ្លឺស្រឡះឥតឯហ្មង
ព្រះមហាក្សត្រច្បាស់ច្បង ហោះក្រសាលព្រះទយា ។
វេលាកាលរាត្រី ព្រះកូមីឈប់និទ្រា

ព្រឹកឡើងស្ដេចលីលា   កើតខ្សែយន្តហៀរហោះផ្សង ។
ព្រះមហាក្សត្រតាំងបី   ប្រសើរវិសេសកន្លង
ស្ដែងស្ដេចគង់យន្តផ្គង   គម្រប់ជួបសត្តទិវា ។
ដំណើរពោធិសត្វ   បុរសតេន៍ស្ដេចយាត្រា
ហៀរហោះដោយវេហាស៍   បញ្ឈប់ស្ទុះនៅនេះថ្កាត់ ។
ហើយយើងមកស្រដី   ថ្វាថ្លែងពីព្រះព្រហ្មទត្ត
កាលបើព្រះមហាក្សត្រ   ស្ដេចតើនចាកព្រះក្រឡា- ។
បន្ទំទិព្វរង្សី   ព្រះភូមីបានជ្រាបថា
បុត្របាត់ជូហោះណា   ស្ដេចសោយសោកឯងឥតស្បើយ ។
ក្សិណនោះព្រះទសពល   ស្ដេចមកដល់ប្រាសាទហើយ
រកពុំបានយល់ឡើយ   ស្ដេចទួញទ្រង់ព្រះកន្សែង ។
ឱកូនស្ងួនពុំងា   មាសអើយអាពុកធ្លាប់វែង
យល់មាសថ្ងៃគន់តែង   គង់ប្រាសាទប្រសើរសល់ ។
ម្ដេចឡើយថ្ងៃនេះណា   បង់បាត់បារកពុំយល់
កូនអើយអាពុកធ្ងល់   ត្បិតបាបាត់ឥតដំណឹង ។
បាបើកូនមាសមិត្ត   មានចិត្តគិតទីទៃផ្សេង

ប្រាប់ឲ្យអាពុកដឹង　　　ដោយដំណឹងនោះផងក៏ ។
៦៣៩— ម្ដេចឡើយក៏កូនរត់　　　ស្រាប់តែបាត់ដូច្នេះណា៎
កូនអើយក្នុងទ្រូងអា-　　　ពុកអួលផ្សាខ្លោចសាយសព្វ ។
អាពុកពុំដឹងរក　　　កូនពន្លកហើយថែថប់
ស្មារតីឡើនឡង់ឡប់　　　ត្បិតបុត្របាត់ចរចាកចេញ ។
ឱកូនស្ងួនកំព្រា　　　មាសអើយអាពុកស្រឡាញ់
រក្សាកូនលុះពេញ　　　កម្លោះបរិបូណ៌ហើយណា៎ ។
ឪពុករកប្រពន្ធ　　　ឲ្យកូនគន់ស្ងួនពុំងា
ហើយឲ្យគ្រងសីមា　　　ជាស្ដេចស្ដែងប្រសើរក្រៃ ។
ឱកូនធម៌តែមួយ　　　មាសជាត្រួយថ្លើមហឫទ័យ
ឪពុកបាសព្វថ្ងៃ　　　ទឹងផ្ញើខ្លួនលើស្ងួនភ្ងា ។
៦៤០— ត្បិតអាពុកត្រមោច　　　ទឹងផ្ញើខ្មោចនៅលើបា
ឥតបើមានអ្នកណា　　　ក្រៃទឹងកូនស្ងួនឧត្ដម ។
ឱបាបុត្រពន្លក　　　ពីតូចមកលុះដល់ធំ
ក៏ស្ងួនភ្ងាពិតពុំ　　　មានចិត្តវៀរពីឪពុក ។
លុះមាសស្ងួនទៃនគន់　　　យកប្រពន្ធនេះមិញទុក

ឲ្យបាបង់អាពុក　　នៅត្រមោចឯងកំព្រា ៗ
កូនអើយម្ល៉េះឪពុក　　តែងទល់ទុក្ខទោមនស្ស
ដរាបដល់ឃើញបា　　នោះទុក្ខអាពុកបានបាត់ ៗ
រីឯយាយមាលា　　សឹងសោកាតន់តេកក្តាត់
ទូញទៅព្រះមហាក្សត្រ　　ក្បិតវែងទ្រង់ព្រះករុណា ៗ
៦៤៩– អស់ពួកស្នំក្រមការ　　ស្រីស្រឹង្គារព្រះរាជា
ទូវអក់យាយផងណា　　ទូវអស់តាំងបរិពារផង ៗ
ទូវអស់មុខមន្ត្រី　　សឹងសោកពីលាបក្តាត់ហោង
ទូវប្រជារាស្ត្រផង　　សឹងសាយសោកតន់តេកក្តាត់ៗ
ក្សិណនោះព្រះទសពល　　ទតយង់យល់សំបុត្របិទ
នៅទ្វារប្រាសាទរ័តន៍　　ហើយស្តេចយកមកម្នីម្នា ៗ
ស្តេចទតសំបុត្រហើយ　　ពុំលង់ឡើយស្តេចក្រោធា
ត្រាស់ជេរយាយមាលា　　ថាមឹងចោរចាស់ឥតត្រើយ ៗ
មឹងជឹងនាងនេះណា　　ជាមាតាកូនអញហើយ
ម្តេចមឹងស្ងៀមព្រងើយ　　ពុំប្រាប់អញឲ្យដឹងផង ៗ
៦៥០– រីឯយាយមាលា　　ក្រាបវន្ទាហើយទូលស្នង

ថាខ្ញុំម្ចាស់សោកហោង　　ពុំបានដឹងដល់តិចឡើយ ។
ស្ដេចស្ដាប់យាយមាលា　　ក្រាបទូលថាដូច្នោះហើយ
ក្សិណនោះក្សត្រត្រាណត្រើយ　　សែនសោយសោកពន់ពេកក្ដាត់ៗ
សម្ដេចព្រះរាជា　　សោយសោកាឥតបុត្របាត់
ខ្ញួញទល់ទុក្ខទៀងទាត់　　ជានិរន្តរ៍ពៅហោងណា៎ ។
ដំណើរព្រះមហាក្សត្រ　　សោករ័តន៍បុត្រស្ងួនពុំផា
យើងនិទានពណ៌នា　　នូវប្រការតែម្ល៉េះហោង ។
៦៥៤— នេះទើបយើងថ្លាថ្លែង　　បរាបែងដោយទំនង
ដំណើរក្សត្រច្បាស់ច្បង　　តាំងពីអង្គស្ដេចយាត្រា ។

បទកាកគតិ

៥៥១— កាលនោះភូបាល　　ព្រះសុវណ្ណកុមារ　　នូវនាងជាយា
និងបុត្រស្នេហ៍ស្នង　　ហោះផ្សងលីលា　　ដើរដោយវេហាស៍
ព្រោងព្រាយរស្មី ។
ស្ដេចចរយាត្រា　　ជួបសត្តទិវា　　ទើបព្រះភូមី
ស្ដែងស្ដេចបានដល់　　សកលធានី　　ក្រុងទេពបុរី
នគររាជា ។

ស្ដេចឲ្យបុត្រថ្លៃ　កើចយន្តមាសម័យ　ចុះចាប់នៅនា-
ព្រះលានព្រះបាទ　នរនាថជេដ្ឋា　ព្រះវរបិតា-
ធិរាជជៀស្លជ័យ ។

ស្ដេចនាំជាយា　នូវរាជកុមារ　ឡើងទៅថ្កានព-
ប្រាសាទនានា　បិតាហើយនៃ　កាលនោះក្សត្រថ្លៃ
ពុំលង់ឡើយណា ។

ឯអង្គព្រះបាទ　សម្ដេចភូវនាថ　ព្រះវរបិតា
នូវព្រះជនទី　ក្សត្រីថ្លៃថ្លា　យល់បុត្រស្ងួនភ្ងា
ស្ដេចផល់រាជស្ថាន ។

៥៥៥– ទាំងពីរមហាក្សត្រ　ត្រេកអរពេកក្ដាត់　ថ្ងៃថ្មីពុំបាន
ពីព្រះរាជា　យាត្រាមកឋាន　ឱបបុត្រកល្យាណ
សែនសោយសោកា ។

ក្សណានោះមហាក្សត្រ　សឹងពិលាបក្ដាត់　ទាំងប្រាំអង្គា
សឹងសន្ទប់លង់　ប្រាំអង្គរាជា　ហេតុត្បិតសោកា-
ណាល់ណាស់ពេកក្ដាត់ ។

លុះព្រះភូមី　បានភ្ញាក់ស្មារតី　ទាំងប្រាំអង្គថ្វាត់

ព្រះអគ្គតាំងបី　　វន្ទីយប្រណិប័តន៍　　ពីព្រះចមក្សត្រ-
ផិកដដៀស្ពជ័យ ។

ព្រះវរមាតា　　បន្ទូលខ្ញួញថា　　ឳកូនមាសថ្លៃ
កាលក្រោយបាពៅ　　ម្ដាយនៅឯងនៃ　　ម្ដាយសោកសង្រៃ
សង្រេងឥតស្បើយ ។

ម្ដាយនៅទីងទុក្ខ　　ពុំដែលស្រណុក　　ដល់ថ្ងៃមួយឡើយ
ត្បិតបាបាត់បង់　　យូរលង់ណាស់ហើយ　ព្រលឹងម្ដាយអើយ
ម្ដាយជាទុក្ខក្រៃ ។

៩២០— ម្ដាយតែងឲ្យគេ　　កូនស្ងួនពន្លក　　ដោយដងព្រះព្រៃ
ពុំយល់សោះសូន្យ　　បាត់កូនមាសថ្លៃ　　ម្ដាយស្មានជាក្ស័យ
បាត់បង់ជន្មា ។

ម្ដាយគិតទៅគ្រប់　　គ្រប់ហើយម្ដាយថប់　ថប់ហើយឈឺផ្សា
ពុំដែលហៅមាន　　ស្រាកស្រាន្តសោកា　ដល់ទិនទិវា
រាត្រីមួយឡើយ ។

ព្រះវរបិតា　　សោយសោកខ្ញួញថា　ស្ងួនឳពុកអើយ
នាកាលក្រោយបា　　ឃ្លាតឃ្លាទៅហើយ　ឳពុកពុំស្បើយ

ទ្រុងផលមួយថ្ងៃ ។

កូនអើយអាពុក ថែងទួញទល់ទុក្ខ សាស្រែងសាស្រៃ
ឥតឯទៅមាន ស្រាកស្រាន្តឡើយនៃ ជាអចិន្ត្រៃយ
នៅទីងទុក្ខា ។

ឪពុកឡេវក អស់ពួកហោរមក ទៀងទាយជតា
គួរគ្រោះកូនស្ងួន ខ្ញុំខ្លួនពុំផា ហោរទាយថាជា
តែលំបាកក្រៃ ។

៤៦៤– អស់អ្នកហោរទាយ ដោយនូវទំនាយ ជួបប្រទះហើយនៃ
កូនអើយឪពុក ទល់ទុក្ខក្រាស់ក្រៃ ប្រក្រតីសព្វថ្ងៃ
ពុំស្បើយឡើយណា ។

ក្សណានោះកូមី ស្ដាប់ព្រះជននី នូវព្រះបិតា
ជួបប្រទះហើយនៃ ក្សត្រថ្ងៃសោកា ហើយព្រះរាជា
ទួញទូលជននី ។

នូវព្រះបិតា សម្ដេចរាជា ទួញកាលអតី-
តស្ដេចជ័យន្ដហង្ស ហោះត្រង់បុរី ទៅដល់ធានី
នគរបញ្ចាល ។

ទូលកាលព្រះចៅ រៀនសិល្បសាស្ត្រនៅ ព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញហោរា
ស្ដេចរៀនលុះចប់ សិល្បសព្វហើយណា៎ ទូលកាលពជា
ចូលទៅភក្តី ។

ព្រះចៅបញ្ចាល់ ជាព្រះបិតា នាងនាថទេវី
បានបុត្រកញ្ញា នោះជាមហេសី ទូលកាលអំពី-
ស្ដេចនោះក្រោធា ។

៤៧០-ឲ្យពេជ្ឈឃាតផង ចាប់ព្រះអង្គផង នាទៅមីមា
បណ្ដើរដួបដល់ មណ្ឌលព្រឹក្សា ប៉ង់ទីន៍ពាធា
ឲ្យអស់ជីវ៉ ។

ទូលកាលព្រះចៅ លួងពេជ្ឈឃាតទៅ ស្ដេចបានរួចពី
ភ័យហើយស្ដេចគង់ យន្តហង្សហោះខ្ពី ទៅឋានប្អូនស្រី
នៅប្រាសាទនោះ ។

ទើបព្រះកូមី យកព្រះប្អូនស្រី ដាក់លើយន្តហោះ
ចេញចាកពិតពី- បុរីរឹងស្ដោះ ពីរព្រះអង្គហោះ
ជួបសត្តទិក ។

ទូលកាលប្អូនស្រី នាងនាថឈឺផ្ទៃ កណ្ដាលវេហាស៍

ស្ដេចកើចយន្ដនោះ ចូលចុះឈប់នា- ក្រោមម្ជៃសាខា
ខាងឡេវផលផ ។

ទូលកាលជាយា ប្រសូតបុត្រា ប្រាណប្រុសពិសី
ទូលកាលស្ដេចគង់ យន្ដហោះរំហោះឡើ ទៅយកភ្លើងពី-
ការកេត្រានោះ ។

៦៧៥— ទូលកាលភូមី ស្ដេចបានអគ្គី ដាក់លើយន្ដហោះ
ចេញពីកេត្រា ភ្លើងឆេះឆ្ពោះ ដាច់ខ្សែយន្ដនោះ
ធ្លាក់កុងគង្គា ។

ទូលកាលព្រះអង្គ ស្ដេចព្រាត់ពីហង្ស- យន្ដយានឃ្លាតឃ្លា
ស្ដេចទូលពីចៅ សំពៅមួយណា ស្រង់ព្រះកាជា
ឡើងពីផលស័យ ។

ដាក់លើកេត្រា ឯអស់តាំងពា- ណិជផងសោតនៃ
រក្សាព្រះអង្គ ពួដពង្សក្សត្រថ្លៃ ស្ដេចនៅអាស្រ័យ
ទីងនាយកេត្រា ។

ទូលកាលព្រះបាទ ព្រហ្មទត្តនរនាថ- ធិកដចេស្ដា
ស្ដេចទៅប្រពាត ព្រះបាទក្សត្រា រើសរកជបុត្រា

នាំទៅបុរី ។

ព្រះអង្គយកជា　　បុត្រធម៌ស្នេហា　　ថ្នាក់ថ្នមបេតី
ទូលពីនាងនាថ　　សង្វាតឃ្មាតខ្មី　　តាមបុត្រភ្ញាប្រិយ
ដល់ស្រុកនោះណា ។

៤៨០— ទូលពីនាងទៅ　　សំណាក់និត្យនៅ　　ផ្ទះយាយមាលា
ទូលពីមហាក្សត្រ　　ព្រហ្មទត្តរាជា　　នឹងឲ្យបុត្រា
គ្រងរាជបុរី ។

ទូលពីកូបាល　　ឲ្យយកនាងនាថ　　ជាព្រះជននី
ផ្សំនឹងបុត្រា　　កាលគ្រានោះខ្មី　　ឯបុត្រពិសី
សោកពុំស្គាល់ជា- ។

ជននីនោះឡើយ　　លុះរួចការហើយ　　ទើបព្រះមាតា
ប្រាប់បុត្រថ្ងើមថ្ងៃ　　ហើយនៃបុត្រា　　ស្គាល់ជាមាតា
កាលនោះឯងហោង ។

ស្ដេចទូលអំពី-　　ព្រះអគ្គមហេសី　　និងបុត្រស្នេហ៍ស្នង
ឲ្យសង់សាលា　　កាលគ្រានោះផង　　គួរដោយដើមទង
និយាយរាជា ។

សម្តេចភូបាល ស្តេចទូលពីកាល- នោះនាយគេត្រា
ដែលស្រង់ព្រះចៅ ចេញទៅផ្ចញនា- នគរបុត្រា
និងនាងមហេសី ។

៥៨៥– ទូលកាលព្រះចៅ ឡើងពីសំពៅ ត្រាច់រកប្អូនស្រី
ស្តេចទៅឈប់នា- សាលាឃើញទី- យាយកាលអំពី-
ស្តេចព្រាត់ប្រាសគ្នា ។

ទូលកាលអំពី- សែនសោយសោកពី- លាបកាលនោះណា+
ឯអស់ពួកឆ្មាំ ដែលចាំសាលា នាំព្រះរាជា
ទៅឋានប្អូនស្រី ។

ទូលកាលស្តេចបាន បរិបូណ៌ម្លប់ហាន នឹងព្រះមហេសី
នូវរាជបុត្រា កាលគ្រានោះខ្ញី នៅនាបុរី
នោះឯងហោងណា+ ។

ទូលកាលក្សត្រថ្ងៃ បានហង្សយន្តនៃ ទើបព្រះរាជា
ប្រដាប់ស្រាប់ស្រេច សម្តេចផ្លា ទាំងបីអង្គា
ជិះហោះមកហោង ។

សម្តេចរាជា ទូលព្រះបិតា មាតាស្នេហ៍ស្នង

ដោយនាស្តេចទល់- ទុក្ខសោកកន្លង សព្វសុខទុក្ខផង
អស់អាថ៌សេចក្តី ។

៥៩០— សព្វគ្រប់ស្រេចគ្រេច ដោយនូវគន្ទេច គន្ធងរាទី
ពាក្យពេចន៍ក្តិកក្តក់ សុខទុក្ខអ៊ីៗ ស្តេចទូលឥតបី
មានខ្វះឡើយហោង ។
ឯព្រះមាតា នូវព្រះបិតា ស្តាប់បុត្រស្នេហ៍ស្នង
ទូលព្រះពជា សព្វប្រការផង ដោយបទទំនង
ដំណើរនោះណា ។
តាំងពីព្រះអង្គ ក្សត្រថ្លៃវង្សទ្រង់ កន្សែងសោកា-
ណល់ណាស់ពេកក្តាត់ អាណិតបុត្រា នូវបុត្រប្រុសា
នូវព្រះចៅផង ។
កាលនោះមហាក្សត្រ សឹងសោយសោកក្តាត់ តាំងប្រុំជាម្តង
អាណិតអនាថ ពន់ពេកកន្លង ព្រះទុព្វរង
ទុក្ខទោមនស្ស ។
ស្រេចហើយព្រះអង្គ បន្ទោរសោកបង់ តាំងប្រុំអង្គា
បរិបូណ៌សែនសុខ និរទុក្ខភយា ក្សេមក្សាន្តសុខសា

ឃាយបរិបូណ៌ហោង ។

៤៩៥– ក្សិណនោះមាតា ទូលព្រះបិតា ក្សត្រថ្លៃច្បាស់ច្បង
ព្រះអង្គទឹងឲ្យ បុត្រសោយរាជ្យស្នង ជាស្ដេចស្ដែងគ្រង
ក្រុងទេពបុរី ។

៤៩៦– ព្រះបាទឥសូរ មានព្រះបន្ទូល ត្រាស់ប្រើមន្ត្រី
គាត់តែងប្រដាប់ ដាប់ៗឃ្មាតខ្មី រៀបការអភិ-
សេករាជបុត្រា ។

បទពំនោល

១៩១- ក្សិណនោះព្រះរាជមាតា ទូលព្រះបិតា ស្ដែងស្ដេចប្រដាប់ដាប់ក្រៃៗ
សូរបេចស្រាប់ស្រេចហើយនៃ ទើបព្រះដៀស្ឋជ័យ ព្រះអង្គឲ្យអស់ហោរាៗ
គួរកេឫក្សពារពេលា លុះបានឫក្សជា នោះទើបព្រះអង្គមហាក្សត្រ ។
ស្ដេចរៀបប្រុងប្រៀបជញ្ជាត់ ព្រលឹងបុត្ររ័ត្ន ទូរព្រះហោកាលនោះណា ។
១៩៥- លុះគម្រប់សត្តទិវា ទើបព្រះរាជា ទាំងពីរព្រះអង្គអភិសេក ។
បុត្រទាំងពីរប្រសើរពេក ជាស្ដេចឯងឯក ឥសូរកំពូលក្សត្រផង ។
ទៅក្រឹស្នកុមារសោតហោង ជាឧបរាជស្នង- នគរព្រះវរបិតា ។
ស្រេចទើបគោះគង់ជយា អស់បុរោហិតា សឹងសូត្របម្រើនព្រះពរ ។

អស់មុខមន្ត្រីលើកករ អញ្ជលីថ្វាយពរ បង្គំសម្តេចរាជា ។
៣០០-អស់ក្មេងប្រគំព្រមគ្នា បំរើក្សត្រា គ្រប់ដោយជំពូកទទៃ ។
ដោយច្បាប់ជាការធំក្រៃ សព្វគ្រប់ប្រពៃ ឥតខ្វះកន្ទះឡើយហោង ។
លុះរួចការស្រេចហ្មត់ហ្មង ក្សិណក្សត្របួសបួង ទាំងពីរព្រះអង្គសទ្ធា ។
ស្តេចត្រាស់ឲ្យសង់សាលា សម្តេចរាជា ព្រះអង្គឲ្យទានសព្វថ្ងៃ ។
គម្រប់ជាប្រាំពីរថ្ងៃ បរិបូណ៌ពេកក្រៃ ក្សេមក្សាន្តអស់បរិពារផង ។
២០៥-ប្តីនកេរ្តិ៍ថ្កើងយសកន្ទួង ព្រះអង្គជាបួង អស់ទាំងឯកសតរាជា ។
ស្តេចសោយរាជ្យលង់ទៅណា លុះព្រះរាជា ស្តែងស្តេចចម្រើនពិធី ។
រំលាងបញ្ចក្ខន្ធពី- មនុស្សលោកនេះខ្ពី ស្តេចបានទៅឋិតនៅនា- ។
សួគ៌សុខសេពសម្បត្តិជា- ទេវបុត្រនៅនា- ពិមានពិភពសួស្តី ។
លុះបានទុំព្រះបារមី ស្តេចច្យុតចាកពី- សួគ៌សុខពិមានឋានបិត ។
២១០-មកបដិសន្ធិថ្វាត់ ជាបុត្រមហាក្សត្រ ព្រះបាទសុទ្ធោទន៍ធិបតី ។
ចម្រើនព្រះពរជិនស្រី ទ្រង់ព្រះនាមថ្លៃ សិទ្ធត្ថព្រះរាជកុមារ ។
ស្តេចសាងនូវបារមិតា ទ្រង់បានត្រាស់ជា ព្រះពុទ្ធប្រពៃពេកក្កាត់ ។
បន្ទូលទេសនាប្រោសសត្វ នគរច្រើនក្កាត់ អនេកអនន្តសំខ្យា ។

បទកាកគតិ

៥៩៧— ព្រះបានត្រាស់ហើយ ពិតពុំលង់ឡើយ ព្រះអង្គទេសនា
និទានជុំជាតក ដោយអតីតា និយាយនេះជា-
សណ្តាប់អ្នកផង ។

ព្រះបន្ទូលថា ព្រះចៅបញ្ចាល ចិត្តទ្រុស្តឃ្នើសឃ្នង
ធ្វើទោសពោធិ- សត្វវិសេសហោង ហេតុវេរង
មិញមកកើតជា- ។

ទេវទត្តត្រិយ នៅនាអវិចី ទល់ទុក្ខភយា
ហេតុត្បិតចិត្តនោះ ទ្រើសទ្រុស្តមោហា ទល់ទុក្ខនៅនា-
ឋាននរកនោះ ។

៦០០— ឯនាយកេត្រា នាមឈ្មោះហៅសា- គរពាណិជនោះ
ចេរិលវិលមក យោនយកជាតិស្មោះ ទ្រង់ព្រះនាមឈ្មោះ
ព្រះមោគ្គល្លាន ។

វិនាយសមុទ្ទ- សាគរប្រាកដ ចេរិលវិលបាន
ជាព្រះសារីបុត្ត បរិសុទ្ធទ្រង់ញាណ ទេសនាទូន្មាន
នាំសត្វផងណា ។

រីឯជូនចាស់ មានសប្បុរសណាស់ ឈ្មោះយាយមាលា
បេរវិលវិញមក យោនយកជាតិជា នាងឧប្បលវណ្ណា
ប្រាកដរឹទ្ធិ ។

ឯព្រះព្រហ្មទត្ត បេរវិលវិញផ្កាត់ មកយកជាតិ
ជាព្រះអានន្ទ អនុជជិនស្រី ទ្រង់ព្រតព្រឹទ្ធ
បរិសុទ្ធពេកពន់ ។

រីឯព្រះឥន្ទ ចមហៅទេវិន្ទ ប្រសើរគុណធ្ងន់
បេរវិលវិញមក យកបដិស- ន្ធិជាព្រះអ-
នុរុទ្ធាចារ្យ ។

៦០៤– ឯនាយអ្នកការ សម្រាប់គូបាល វិលមកបានជា-
ព្រះកោរនាគម(១) ឧត្តមថ្លៃថ្លា វៃមនមានកិរិយា
ទ្រង់ព្រតព្រឹទ្ធ ។

ឯនាងបទុម- កេសរឧត្តម ប្រសើរសល់ស្រី
បេរវិលវិញមក យោនយកជាតិ ទ្រង់នាមនាងស្រី
យសោធរា ។

ហៅក្រឹស្នកុមារ ត្រកូលត្រកាល ជាតិជាបុត្រា

---

១ តាមការស្រាវជ្រាវ , ពុំឃើញមានព្រះនាមនេះក្នុងពួកសាវក៏របស់ព្រះពុទ្ធសមណគោតមទេ ។

បេរវិលវិញមក   យោនយកជាតិជា-   សម្តេចព្រះរា-
ហុលគ្រូមុនី ៗ
ព្រះបាទអាទិត្យ-   វង្សាទ្រង់ឫទ្ធិ   បិតាពោធិ-
សត្វសោតសឹងមក   ស្តេចយកជាតិ   ទ្រង់ព្រះនាមស្រី-
សុទ្ធោទន៍រាជា ៗ
ឯព្រះជននី   វរកញ្ញត្រី   នាមនាងពិម្ពា
បេរវិលវិញមក   យោនយកជាតិជា   ព្រះវរមាតា
សម្តេចជិនស្រី ៗ

៦១០— រីកាលនោះនាង   សុគតរំលាង   បញ្ចកន្ធពី-
មនុស្សលោកទៅឋិត   សម្បត្តិសួគ៌ា   ទ្រង់នាមនាងស្រី
មហាមាយា ៗ
រីព្រះសុវណ្ណ-   កុមារសោភ័ណ   គឺអង្គតថា-
គតង់បានត្រាស់   ប្បន់ប្បាស់ប្រាជ្ញា   សពេជ្ញតា-
ញាណញេយ្យគន្ធ ៗ
ត្រាស់ធម៌វិសេស   ព្រះអង្គតែងទេ-   សនានាំសត្វផង
ដាក់ដល់និព្វាន   ក្សេមក្សាន្តឥតហ្មង   និរទុក្ខផង

លុះលែងវេក ។

នេះគឺជំណាល ព្រះអង្គត្រកាល ត្រាច់ស្អាងចរិយា
បំពេញបារមី ពោធិសម្ភារ លុះលែងសង្សារ
ប្រសើរពេកហោង ។

អ្នកណាបានស្តាប់ បានរៀនត្រង់ត្រាប់ បានចាំបានចង
បានចារសេរសេរ ជាកេរ្តិ៍ជនផង ប្រសើរកន្ទង
ពំនាក់អាត្មា ។

៦១៩– អ្នកនោះហៅបាន ចូលសំណាញ់ញាណ សម្តេចគតព
ស្រង់ស្រោចដាក់ដល់ មណ្ឌលសួគ៌ា ពោលគឺមហា-
និព្វានប្រាកដ ។

អញខ្ញុំស្រង់ស្រាល់ ប្រែប្រៀបអស់អាថ៌ ពីពាក្យសៀមសុទ្ធ
ជាពាក្យខ្មែរវិញ ចែងចេញប្រាកដ ពីគ្រោះតាមបទ
និទាននេះណា ។

ដាក់ស្រេចដោយនូវ គន្ទេបគន្ទៅ គន្ទងកាព្យា
ជៀងដាក់ប្រាកដ ដោយបទគាថា សូរេចអក្ខា
បរិបូណ៌ចប់ហោង ។

– ចប់ –

Imprimé en France
par **AIK** (Atelier d'Impression Khmère) du Cedoreck-Montrouge
Dépôt légal : 2e trimestre 1986
ISBN 2-86731-022-9

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្រាវជ្រាវអារ្យធម៌ខ្មែរ

CENTRE DE DOCUMENTATION ET DE RECHERCHE
SUR LA CIVILISATION KHMÈRE

CEDORECK

218,rue Saint-Jacques - 75005 PARIS

Tél. 43 29 93 94 - C.C.P. Paris 777 32 X

70 FF

AIK

ISBN 2-86731-22-9